

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
MİLLİ BANKI

THE NATIONAL BANK OF
THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN

2006

İLLİK HESABAT
ANNUAL REPORT

MÜNDƏRİCAT

Ön söz -Milli Bankın İdarə Heyətinin sədri	6
I. QLOBAL PROSESLƏR VƏ AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATI	10
1.1. 2006-cı ildə dünya iqtisadiyyatında əsas inkişaf meyilləri	10
1.2. Dünya əmtəə bazarları	14
1.3. Azərbaycanda iqtisadi artım və onun mənbələri	14
1.3.1. Məcmu tələb	16
1.3.1.1. Son istehlak xərcləri	16
Ev təsərrüfatları	16
Hökumət və ictimai təşkilatlar	16
1.3.1.2. İnvestisiya xərcləri	16
Özəl investisiyalar	18
Hökumət investisiyaları	18
Xarici investisiyalar	20
1.3.1.3. Xarici tələb: xarici ticarət və tədiyə balansı	20
1.3.2. Məcmu təklif	20
Neft sektoru	20
Qeyri-neft sektoru (sahələr üzrə)	20
1.3.2.1. Ticari sahələr	20
Kənd təsərrüfatı	20
Sənaye	22
1.3.2.2. Qeyri-ticari sahələr	22
1.3.3. Makroiqtisadi tarazlıq və qiymət indeksləri	22
1.3.3.1. İstehlak qiymətləri indeksi	22
1.3.3.2. Sənaye istehsalçılarının qiymət indeksi	26
1.4. Tədiyə balansı	28
1.4.1. Cari əməliyyatlar hesabı	28
1.4.1.1. Xarici ticarət balansı	28
1.4.1.2. Əmtəə ixracı	30
1.4.1.3. Əmtəə idxalı	32
1.4.1.4. Xidmətlər balansı	34
1.4.1.5. Gəlirlər hesabı	34
1.4.1.6. Cari transfərlər balansı	36
1.4.2. Kapitalın və maliyyənin hərəkəti	36
1.4.2.1. Birbaşa investisiyalar	36
1.4.2.2. Kredilər və digər investisiyalar	38
1.4.2.3. Ölkənin beynəlxalq investisiya mövqeyi	38
1.4.3. Strateji valyuta ehtiyatlarının dəyişməsi	40
II. PUL SİYASƏTİ VƏ MAKROIQTİSADI SABİTLİK	42
2.1. Milli Bankın pul siyasəti rejimi	42
2.2. 2006-cı ildə pul siyasətinin yekunları	42
2.2.1. İnflyasiya və baza inflyasiya	44
2.2.2. Məzənnə və beynəlxalq rəqabət qabiliyyəti	44
2.2.3. Pula tələb və pul aqreqatları	48
2.2.4. Pul siyasətinin həyata keçirilməsi alətləri	54

TABLE OF CONTENTS

Foreword - Governor of the National Bank	7
I. GLOBAL DEVELOPMENTS AND AZERBAIJAN'S ECONOMY	11
1.1. Main development trends in the world economy in 2006	11
1.2. World commodity markets	15
1.3. Economic growth in Azerbaijan and its sources	15
1.3.1. Aggregate demand	17
1.3.1.1. Final consumption expenditures	17
Households	17
Government and public institutions	17
1.3.1.2. Investment expenditures	17
Private investments	19
Government investments	19
Foreign investments	21
1.3.1.3. Foreign demand: foreign trade and balance of payments	21
1.3.2. Aggregate supply	21
Oil sector	21
Non-oil sector	21
1.3.2.1. Tradable sectors	21
Agriculture	21
Industry	23
1.3.2.2. Non-tradable sectors	23
1.3.3. Macroeconomic balance and price indices	23
1.3.3.1. Consumer price index	23
1.3.3.2. Industrial producers' price index	27
1.4. Balance of payments	29
1.4.1. Current account	29
1.4.1.1. Foreign trade balance	29
1.4.1.2. Export of goods	31
1.4.1.3. Import of goods	33
1.4.1.4. Balance of services	35
1.4.1.5. Income account	35
1.4.1.6. Balance of foreign transfers	37
1.4.2. Capital and financial account	37
1.4.2.1. Direct investments	37
1.4.2.2. Loans and other investments	39
1.4.2.3. The country's international investment position	39
1.4.3. Changes in strategic foreign exchange reserves	41
II. MONETARY POLICY AND MACROECONOMIC STABILITY	43
2.1. National Bank's monetary policy framework	43
2.2. Outcomes of monetary policy in 2006	43
2.2.1. Inflation and core inflation	45
2.2.2. Exchange rate and international competitiveness	45
2.2.3. Money demand and monetary aggregates	49
2.2.4. Monetary policy implementation tools	55

III. MALİYYƏ BAZARLARI	56
3.1. Maliyyə bazarının institusional inkişafı	56
3.2. Valyuta bazarı	56
3.3. Qiymətli kağızlar bazarı	56
3.3.1. Milli Bankın qısamüddətli notları	56
3.3.2. Dövlət qısamüddətli istiqrazlar bazarı	58
IV. VALYUTA EHTİYATLARININ İDARƏ OLUNMASI	60
4.1. Valyuta ehtiyatlarının idarə olunması strategiyası	60
4.2. İdarəetmənin nəticələri	60
V. BANK SİSTEMİ VƏ MALİYYƏ SABİTLİYİ	64
5.1. Bank sisteminin inkişaf parametrləri	66
5.1.1. Bank sisteminin öhdəlikləri	66
5.1.2. Bank sisteminin aktivləri	68
5.1.3. Bank sisteminin kapitalı	74
5.1.4. Bank fəaliyyətinin maliyyə nəticələri	74
5.2. Bank sistemində institusional meyllər və islahatlar	76
5.3. Bank nəzarəti	78
5.4. Bank qanunvericiliyində yeniliklər	82
5.4.1. Qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi və inkişafı	82
5.4.2. Normativ bazanın təkmilləşdirilməsi və inkişafı	84
VI. İPOTEKA KREDITLƏŞMƏSİ MEXANİZMI	88
6.1. Ümumi məlumat	88
6.2. İpoteka kreditlərinin verilməsi və yenidən maliyyələşdirmə	88
6.3. Qanunvericilik və infrastruktur	92
6.4. Maarifləndirmə	94
VII. ÖDƏNİŞ SİSTEMLƏRİ, İNFORMASIYA TEXNOLOGİYALARI	96
7.1. Elektron ödəniş sisteminin inkişafı	96
7.2. İnformasiya Texnologiyalarının inkişafı	98
VIII. DENOMİNASIYA VƏ NAĞD PUL DÖVRİYYƏSİ	102
8.1. Denominasiya	102
8.2. Nağd pul dövriyyəsi	104
8.3. Xəzinənin yenidən qurulması	104
IX. MILLI BANKIN BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏRİ	108
9.1. Avropaya inteqrasiya	108
9.2. Beynəlxalq Maliyyə İnstitutları ilə Əməkdaşlıq	108
9.3. Xarici Mərkəzi Banklar və İnstitutlarla Əməkdaşlıq	110
9.4. Digər xarici təşkilatlarla əməkdaşlıq	110
X. TƏŞKİLATI STRUKTUR VƏ DAXİLİ İDARƏETMƏ	114
10.1. Təşkilati struktur	114
10.2. İnsan resurslarının inkişafı	116
10.3. Daxili audit	118
XI. MİLLİ BANKIN İCTİMAİYYƏTLƏ ƏLAQƏLƏRİ	122
XII. MILLI BANKIN 2006 ILIN YEKUNU ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLIĞI	126
12.1. Mühəsibat uçotu və hesabatı	126
12.2. Müstəqil beynəlxalq audit şirkətinin 2006-cı ilin yekunu üzrə Milli Bankın maliyyə hesabatı barədə rəyi	128

III. FINANCIAL MARKETS	57
3.1. Institutional development of financial market	57
3.2. Currency market	57
3.3. Securities market	57
3.3.1. National Bank's short-term notes	57
3.3.2. Government short-term securities market	59
IV. MANAGEMENT OF FOREIGN EXCHANGE RESERVES	61
4.1. Foreign exchange reserves management strategy	61
4.2. Outcomes of management	61
V. BANKING SYSTEM AND FINANCIAL STABILITY	65
5.1. Development parameters of banking system	67
5.1.1. Liabilities of the banking system	67
5.1.2. Assets of the banking system	69
5.1.3. Capital of the banking system	75
5.1.4. Financial results of bank operations	75
5.2. Institutional trends and reforms in the banking system	77
5.3. Banking supervision	79
5.4. New developments in banking legislation	83
5.4.1. Improvement and development of the legal framework	83
5.4.2. Improvement and development of the regulatory framework	85
VI. MORTGAGE LENDING MECHANISM	89
6.1. Background	89
6.2. Issuance and refinancing of mortgage loans	89
6.3. Legislation and infrastructure	93
6.4. Public awareness raising	95
VII. PAYMENT SYSTEMS, INFORMATION TECHNOLOGIES	97
7.1. Development of electronic payment systems	97
7.2. Development of information technologies	99
VIII. DENOMINATION AND CASH TURNOVER	103
8.1. Denomination	103
8.2. Cash turnover	105
8.3. Restructuring of the treasury	105
IX. NATIONAL BANK'S INTERNATIONAL RELATIONS	109
9.1. European integration	109
9.2. Cooperation with international financial institutions	109
9.3. Cooperation with foreign central banks and institutions	111
9.4. Cooperation with other foreign institutions	111
X. ORGANIZATIONAL STRUCTURE AND INTERNAL MANAGEMENT	115
10.1. Organizational chart	115
10.2. Development of human resources	117
10.3. Internal audit	119
XI. NATIONAL BANK'S PUBLIC RELATIONS	123
XII. NATIONAL BANK'S 2006 FINANCIAL REPORTING	127
12.1. Accounting and reporting	127
12.2. Independent auditor's report on the National Bank's 2006 financial statements	129

Ön söz - Milli Bankın İdarə Heyətinin sədri

2006-cı il Azərbaycanın milli dövlət quruculuğu və iqtisadi inkişaf tarixində xüsusi bir il kimi yadda qalacaqdır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev cənablarının dövlət başçısı kimi fəaliyyətinin üçüncü ili olan 2006-cı il ölkənin siyasi, sosial - iqtisadi həyatının bütün sferalarında dinamik kəmiyyət və dərin keyfiyyət dəyişiklikləri ilə xarakterikdir.

3 il öncə cəsarətlə irəli sürülən və əzmkarlıqla həyata keçirilən ölkənin modernizasiya strategiyası nəticəsində Azərbaycanda iqtisadi quruculuq və sosial-iqtisadi dəyişikliklərin dinamikası ölkəmizi beynəlxalq maliyyə-kredit institutlarının və beynəlxalq işgüzar dünyanın diqqət mərkəzində saxlayır.

2006-cı ildə də ölkəmiz dünyada ən yüksək iqtisadi artım dinamikasını qoruyub saxlamış, həm neft, həm də qeyri-neft sektorunda ikirəqəmli artım davam etmişdir. Neft və qeyri-neft sektorunun intensiv kapitalaşması iqtisadi dinamikanın və gəlirlərin artımının dayanıqlığını təmin edən ən mühüm amil olmuşdur.

Daxili mənbələrdən maliyyələşən investisiyaların həcmi əhəmiyyətli artmış, o cümlədən dövlət investisiyalarının həcmi bir neçə dəfə artmışdır. Nəticədə qeyri-neft sektorunun kapitalizasiyası əhəmiyyətli yüksəlmişdir.

İqtisadi sistemin vacib elementi olan əmək bazarı yüksək iqtisadi dinamikaya məşğulluğun artması ilə reaksiya vermiş, iqtisadiyyat tədricən tam (təbii) məşğulluq səviyyəsinə yaxınlaşmışdır.

Ötən il ölkədə gedən intensiv kapitalaşma və məşğulluğun artması ilə yanaşı əmək məhsuldarlığının artması ilə də səciyyəvi olmuşdur.

Uğurlu neft strategiyası nəticəsində ölkənin tədiyyə qabiliyyəti durmadan yaxşılaşmış, tədiyyə balansının cari hesabında ilk dəfə olaraq iri həcmli profisit yaranmış, Azərbaycan netto-kreditor mövqeyində möhkəmlənməyə başlamışdır.

Yaranmış profisit hesabına ölkəmiz neft sektoruna cəlb olunmuş investisiyalar üzrə öhdəliklərini geri ödəməyə başlamış, ölkənin strateji valyuta ehtiyatlarının həcmində əhəmiyyətli artım baş vermişdir.

Artan gəlirlər və yüksək məşğulluq şəraitində ölkəmiz iqtisadi inkişafın keyfiyyətə fərqli bir fazasına qədəm qoymuşdur.

Əhalinin pul gəlirlərinin və daxili investisiyaların ikirəqəmli artımı şəraitində iqtisadiyyata əmtəə təklifinin artımının tələbatın artımına dərhal reaksiya verməməyi nəticəsində iqtisadiyyatın yüksək artım dinamikası onun təbii hərərətlənməsi ilə müşayiət olunmuşdur. Yüksək investisiya fəallığı və əmək haqqının yüksək artım tempi şəraitində "xərc inflyasiyası" faktorları fəallaşmışdır.

Bütün bunlara baxmayaraq, Milli Bankın hökumətlə birgə həyata keçirdiyi antiinflyasiya siyasəti nəticəsində ölkədə orta illik inflyasiya təkrəqəmli səviyyədə qalmış, əhalinin pul gəlirlərinin real artım tempi isə ikirəqəmli olmuşdur.

Ölkənin tədiyyə balansında mövcud olan iri məbləğli profisit nəticəsində il ərzində daxili valyuta bazarında xarici valyuta təklifi tələbi üstələmiş, lakin Milli Bankın aktiv sterilizasiya siyasəti bazarın və manatın sabitliyinin qorunub saxlanmasını təmin etmişdir.

Dinamik iqtisadi inkişaf və dövlət büdcəsi üzrə mühüm milli layihələrin reallaşması pula tələbatın sürətlə artması ilə müşayiət olunmuş, bu tələbatın ödənilməsi nəticəsində il ərzində iqtisadiyyatın monetləşməsi əhəmiyyətli dərəcədə yüksəlmişdir.

Yüksək makroiqtisadi dinamika şəraitində ölkənin

Foreword - Governor of the National Bank

The year of 2006 shall be remembered as a very special year in the history of reinforcement of sovereignty and economic development of Azerbaijan. As the third year of the term of the President of the Republic of Azerbaijan Mr. Ilham Aliyev, the year of 2006 stands out for its profound quantitative and qualitative changes throughout all areas of the political and socio-economic life of the country.

The economic growth and rapid socio-economic accomplishments resulting from the country modernization strategy that had been ambitiously embarked upon some 3 years ago keep international financial institutions and international business community closely focused on our country.

In 2006 our country managed to preserve and maintain the highest economic growth rates in the world by furthering the two-digit growth both in oil and non-oil sectors. Intensive capitalization of oil and non-oil sectors has been the primary factor contributing to the sustainability of economic dynamics and revenue upscale.

Domestic investments have expanded substantially while public investments also increased by several times. As a result, capitalization of the non-oil sector enhanced drastically.

The labor market, an important element of the economic system, responded to the high rate of economic growth by increased employment, whereas the rate of employment in the economy gradually neared an absolute (natural) level.

In addition to the intensive capitalization and employment upbeat, the country also experienced a labor productivity growth in the last year.

Solvency of the country has been improving continuously as a result of the successful oil strategy and the current account of the balance of payments had a large surplus for the first time; Azerbaijan started improving with respect to net loans.

Using the surplus, the country started repaying its obligations on investments in the oil sector; strategic foreign exchange reserves of the country increased substantially.

Against the background of ever-growing revenues and increasing employment, our country moved into an absolutely new phase of economic development.

As the supply of goods to the economy did not immediately respond to the increase in the related demand in an environment of a two-digit growth of individual incomes and domestic investments, the high rate of economic growth was combined with natural reanimation of the economy. The "cost-push inflation" factors became more active as investment activities expanded and wages rose rapidly.

However joint antiinflationary policy measures implemented by the National Bank and the government contributed to bringing down the inflation to the single-digit level while the real income of population grew at a two-digit rate.

As a result of the large surplus in the balance of payments, the supply of foreign exchange exceeded the demand on the domestic foreign exchange market; yet, the National Bank's active sterilization policy maintained the stability of the market and the Manat.

The fast-paced economic growth coupled with the implementation of the state budget-funded comprehensive national projects entailed a rapid increase in the demand for cash, which, in turn, led to substantial monetization of the economy during the year.

Set against the background of the soaring macroeco-

bank sektoru qarşısında duran əsas vəzifə maliyyə resurslarına çıxış imkanlarını genişləndirmək və istehlak yığımlarını qeyri-neft sektorunun yüksək kapitalizasiyasına transformasiya etməkdən ibarət olmuşdur.

2006-cı ildə bank sisteminin intensiv kapitallaşması davam etmiş, bankların depozit bazası və kredit portfeli rekord templərlə genişlənmiş, bank sisteminin institusional inkişafı dərinləşmiş, bank infrastrukturu əhəmiyyətli yaxşılaşmış, bank sisteminin regional iqtisadi inkişafda rolu artmışdır. Bank sistemində yüksək artım templəri nəticəsində yarana biləcək riskləri qabaqlamaq üçün bank nəzarətinin gücləndirilməsi tədbirləri diqqətdə saxlanılmışdır.

Azərbaycanda, eləcə də Cənubi Qafqazda ilk dəfə olaraq uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsinə başlanılmış, ölkədə denominasiya uğurla başa çatdırılmışdır.

2006-cı ilin yekunları göstərir ki, Milli Bank ölkədə makroiqtisadi sabitliyin qorunması sahəsində üzərinə düşən vəzifələrin öhdəsindən uğurla gəlmiş, hökumətin antiinflasiya proqramının reallaşmasına zəruri dəstək vermiş, eyni zamanda bank sektoru və ödəniş sisteminin dayanıqlı inkişafının təmin olunması və sabitliyinin qorunmasına nail olmuşdur.

Elman Rüstəmov
Milli Bankın İdarə
Heyətinin sədri

conomic expansion, the primary goals of the banking sector were to improve access to financial resources and to transform consumer revenues into a high level capitalization of the non-oil sector.

In 2006 the banking system continued to capitalize intensively, expanded its deposit base and overall loan portfolio to record-breaking levels, further promoted its institutional development, improved the banking infrastructure and enhanced its role in regional economic development. A strong focus was placed on the actions designed to strengthen the banking supervision function in order to prevent risks that

may arise from the rapid growth of the banking system.

Long-term mortgage loans were introduced for the first time in Azerbaijan as well as in the South Caucasus on the whole; the country has successfully completed the denomination process.

The outcomes of 2006 indicate that the National Bank has successfully coped with its functions on keeping macroeconomic stabilization in the country, while supporting anti-inflation program of the government and achieving the sustainable development of the banking sector and payments system.

Elman Rustamov
Chairman of the Board
The National Bank of Azerbaijan

I. QLOBAL PROSESLƏR VƏ AZƏRBAYCAN İQTİSADİYYATI

1.1. 2006-cı ildə dünya iqtisadiyyatında əsas inkişaf meylləri

2003-cü ildən dünya iqtisadiyyatında müşahidə olunan canlanma prosesləri hesabat ilinin ilk yarısında qismən səngisə də, ilin sonuna yaxın əhəmiyyətli dərəcədə sürətlənmişdir. Beynəlxalq Valyuta Fondunun (BVF) sentyabr ayında verdiyi proqnozlara əsasən 2006-cı ildə dünya ÜDM-in real artımının 5,1% təşkil edəcəyi gözlənilirdi. Lakin ABŞ, Avropa Birliyi və Çin kimi nəhəng sənaye ölkələrində faktiki artımın gözləniləndən çox olması dünya üzrə iqtisadi artımın 5,1%-dən yüksək olacağı, hətta 2004-cü ilin göstəricisini qabaqlamaqla 1974-cü ildən sonra tarixi rekordu təzələyəcəyi qənaətinə gəlməyə əsas verir.

Dünya xammal bazarlarında qiymətlərin nəzərəcarpacaq dərəcədə artması qısamüddətli dövrdə ümumi iqtisadi artım tempini ləngitməklə bərabər, inflyasiya proseslərini də qismən stimullaşdırmışdır. Bununla belə xammal ixrac edən ölkələrdə gəlirlərin artması iri sənaye ölkələrində ixracı stimullaşdırmaqla multiplikativ effekt yaradır.

Yuxarıda qeyd edilmiş proseslərin məntiqi nəticəsi olaraq əksər ölkələrdə işsizliyin azalması meylləri müşahidə olunmuşdur. İlk göstəricilərə əsaslanaraq bütövlükdə dünya iqtisadiyyatının mövcud vəziyyətini iqtisadi tsiklin kulminasiya nöqtəsi kimi səciyyələndirmək olar.

2006-cı il ərzində ABŞ-da iqtisadi ekspansiya əhəmiyyətli şəkildə səngiməmişdir. Buna baxmayaraq ilin sonlarında nəzərəcarpacaq canlanmadan sonra illik iqtisadi artım 3,4% təşkil etmişdir. Fərdi istehlakın 4,4% artması iqtisadi artımın formalaşmasında mühüm rol oynamışdır. Daxili istehlakın azalması nəticəsində əmtəə idxalının azalması və xidmətlər ixracının genişlənməsi də iqtisadi artıma sürətləndirici təsir göstərmişdir. Mütəxəssislərin qənaətinə görə ABŞ-da iqtisadi canlanmaya enerji daşıyıcılarının qiymətlərinin aşağı düşməsi əhəmiyyətli təsir göstərmişdir. Ötən illə müqayisədə sənaye istehsalının artım tempi bir qədər

sürətlənərək 4,0%-ə çatmışdır. Buna və xammal qiymətlərinin bahalaşmasına baxmayaraq istehlak qiymətləri indeksi (İQİ) ötən ilə nəzərən 3,2%-ə düşmüşdür.

Əmək məhsuldarlığının ötən illə müqayisədə 2,2% artmasını iqtisadi canlanmanın əsas səbəblərindən, ilin sonunda işsizliyin ilin əvvəli ilə müqayisədə azalaraq 4,5%-ə düşməsinə isə ABŞ iqtisadiyyatının illik fəaliyyətinin mühüm nəticələrindən biri kimi qiymətləndirmək olar.

Yaponiyada real iqtisadi artım bir qədər sürətlənərək 2,2% təşkil etmişdir. Sənayedə əmək məhsuldarlığının 2,7% yüksəlməsi şəraitində sənaye istehsalında artım 4,4%-ə çatmışdır. İlin sonunda işsizlik azalaraq 4,1%-ə düşmüş, İQİ ötən ilin dekabrı ilə müqayisədə 0,3% təşkil etmişdir.

2004 və 2005-ci illərdə müvafiq olaraq 1,7% və 1,4%-lik göstəricidən sonra 2006-cı ildə Avrozonada real iqtisadi artım əhəmiyyətli dərəcədə sürətlənərək 2,7% təşkil etmişdir. Yüksək iqtisadi artım əsasən ilin sonunda iqtisadi konyunkturanın yaxşılaşması hesabına təmin olunmuşdur. Sənaye istehsalı ötən illə müqayisədə 3,8%, o cümlədən investisiya yönümlü mallar üzrə 5,4%-ə, istehlak malları üzrə isə 1,8%-ə çatmışdır. Ərzaq məhsulları üzrə pərakəndə əmtəə dövriyyəsində durğunluğun müşahidə olunması (cəmi 0,1% artım) istehlak malları istehsalının aşağı tempə artmasının əsas səbəblərindəndir. Qeyri-ərzaq malları üzrə pərakəndə əmtəə dövriyyəsi 3,3% artmışdır.

İqtisadi artımın sürətlənməsinin nəticəsi kimi ilin sonunda mövsümi təmizlənmiş işsizlik göstəricisi ilin əvvəli ilə müqayisədə 0,9 faiz bəndi azalaraq 7,5%-ə düşmüşdür. Bununla belə Avropa Mərkəzi Bankının gözləntilərinə görə pul kütləsinin artım tempinin sürətlənməsi nəticəsində ortamüddətli dövrdə inflyasiya riskləri yüksək olaraq qalır. Dekabrda M3 pul aqreqatının ötən ilin dekabrı ilə müqayisədə 9,7% artması belə bir qənaətə gəlməyə əsas verir. Bu avronun dövriyyəyə daxil edildiyi dövrdən ən yüksək göstəricidir.

2006-cı ildə Almaniyada ÜDM 2,7% artmışdır. Bu

I. GLOBAL DEVELOPMENTS AND AZERBAIJAN'S ECONOMY

1.1. Main development trends in the world economy in 2006

Although the revitalization processes that the global economy had been experiencing since 2003 somewhat subsided in the first half of the reported year, they regained the momentum later in the year. According to the forecasts/projections issued by the International Monetary Fund (IMF) in September, the real growth of the world GDP in 2006 was expected to make 5,1%. However, as major industrially developed countries such as USA, European Union and China showed an actual growth performance that beat the expectations, there are sound reasons to believe that the global economic growth rate would go beyond 5,1% and might even break the historical record of 1974 by exceeding the year 2004 rate.

The considerable price increases on the world raw material markets partly stimulated the inflationary processes in addition to somewhat slowing down the overall economic growth rates over a short period of time. Still, increased revenues of raw material exporting countries lead to a multiplicative effect by stimulating exports in large industrially developed countries.

The above described processes had a logical consequence of downward unemployment trends in most countries. Based on preliminary data, the current state of the global economy as a whole can be described as the culmination point of the economic cycle.

USA experienced a substantial decline in economic expansion during 2006. Still, the annual economic growth rate turned up 3,4% after a considerable revitalization later in the year. A 4,4% increase in individual/private consumption made a significant contribution to the overall economic growth. Reduction in imports of goods and an increase in exports of services resulting from a decline in domestic consumption also had an accelerating effect on economic growth. According to expert assessments, the US

economic revitalization was significantly stimulated by a decline in energy prices. The growth rate of industrial production improved versus the last year's rate and reached 4,0%. Despite that and increased raw material prices, the consumer price index (CPI) dropped down to 3,2% as compared to the last year.

A 2,2% increase in labor productivity versus the last year's rate can be described as one of the primary causes of the overall economic revitalization, while the year to date decrease in unemployment down to 4,5% can be stated as a major effect of the annual performance of the US economy.

Japan's real economic growth sped up to a certain extent reaching 2,2%. With labor productivity in industry rising by 2,7% the industrial production growth reached 4,4%. Unemployment went down to 4,1% by the end of the year and the CPI made 0,3% as compared to the last year's December.

The real economic growth in Eurozone enhanced significantly in 2006 and amounted to 2,7%, after as low annual indicators as the years of 2004 and 2005 had: 1,7% and 1,4% respectively. The high rate of economic growth was caused primarily by the improvement of the economic environment/conditions later in the year. Industrial production progressed to 3,8% against the last year's rate, including a 5,4% rate in investment goods and 1,8% rate in consumer goods. The stagnation in the retail turnover of food products (an overall growth of 0,1%) was among the principal factors contributing to the slow pace of consumer goods production. Non-food product retail turnover rose by 3,3%.

As a result of increased economic growth, the year-end seasonally adjusted unemployment rate went down by 0,9 percentage points against the year-start rate thus coming down to 7,5%. Yet, as expected by the European Central Bank, inflation risks remain high in the mid-term due to increased money supply. This conclusion can be derived from the 9,7% increase of the M3 monetary aggregate in December against the last year's December. This is the highest rate ever since the Euro was introduced.

2000-ci ildən bəri ən yüksək nailiyyətdir. İqtisadi artımın əsas hərəkətverici qüvvəsi olan əsaslı investisiya qoyuluşları ötən illə müqayisədə 7,3%, əmtəə ixracı 13,7% artmışdır. Bunun nəticəsində Almaniyada 786 mlrd. avro ilə ixracla ötən ildə olduğu kimi 2006-cı ildə də dünyada 1-ci yeri tutmuşdur. Bununla belə idxalın daha sürətli (16,5%) artması nəticəsində xalis ixrac iqtisadi artım tempini ləngitmişdir. Xarici ticarət hesabında kəsinin artmasına baxmayaraq cari hesabda profisit artaraq Ümumi Daxili Məhsulun (ÜDM) 4,4%-nə çatmışdır. İQİ ötən illə müqayisədə 1,7% təşkil artmışdır.

Avrozonada sənaye istehsalına coğrafi baxımdan ən böyük təkan da məhz Almaniyadan gəlmişdir. Almaniyada sənaye istehsalının həcminə görə 5,5%-lə "Böyük Yeddilər" in bütün üzvlərini qabaqlamışdır. İqtisadi artımın sürətlənməsi və hökumətin apardığı məşğulluq islahatları nəticəsində ilin sonunda işsizlik 2002-ci ilin aprelindən etibarən ən aşağı səviyyəyə - 7,9%-ə düşmüşdür.

Fransa iqtisadiyyatında zəifləmə meylləri müşahidə olunur. 2006-cı ildə burada iqtisadi artım 2,0%, sənaye istehsalında artım cəmi 0,8% təşkil etmişdir. Sənayedən fərqli olaraq kənd təsərrüfatı sektorunda çalışanların adambaşına gəlirləri 8,6% artmışdır. Bu şəraitdə işsizlik il ərzində 1,1% bəndi azalaraq ilin sonunda 8,5%-ə düşmüşdür.

Ötən ilki tənəzzüldən sonra İtaliyada qismən canlanma müşahidə olunmuşdur. Belə ki, 2006-cı ildə real ÜDM 2%, sənaye istehsalı isə 2,4% artmışdır. Çinlə rəqabətdə mövqelərin zəifləməsi istehlak malları istehsalında artım tempini 0,9%-ə salmışdır.

Son 1,5 il ərzində Böyük Britaniya iqtisadiyyatı nisbətən sürətli artım tempi ilə səciyyələnir. 2006-cı ildə bu ölkədə iqtisadi artım 2,7% təşkil etmişdir. IV rübdə pərakəndə əmtəə dövriyyəsi təmsalında fərdi istehlakın əhəmiyyətli genişlənməsi ÜDM-in artımına təkan vermişdir. Ötən ilki azalmadan sonra sənaye istehsalında durğunluq qeydə alınmışdır. 2006-cı ildə Böyük Britaniyada sənaye istehsalı 2000-ci il səviyyəsinin 95,5%-ni təşkil etmişdir.

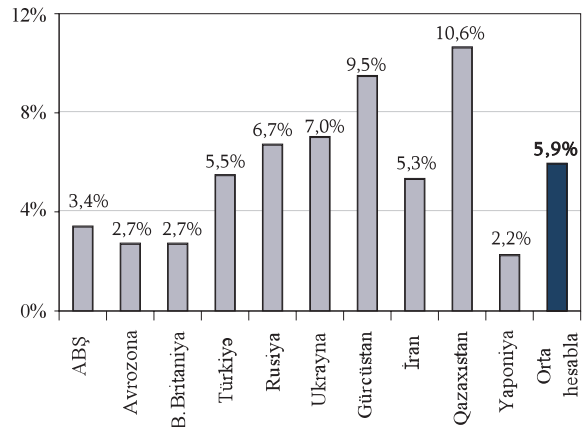
Dekabrda qiymət artımı ötən ilin dekabrına nəzərən sürətlənərək 3%-ə çatmışdır ki, bu da yanacağa yüksək vergi dərəcələrinin tətbiq edilməsi ilə əlaqədardır.

2006-cı ildə Çində iqtisadi artım 10,7% təşkil etmişdir ki, bu da son 11 ildə ən yüksək nailiyyətdir. İxracın və investisiyaların kəskin genişlənməsi iqtisadi artımın əsas mənbəyini təşkil etmişdir. Bu

cür artımın davam edəcəyi təqdirdə mütəxəssislər 2008-ci ildə Çinin ÜDM-in həcminə görə Almaniyaya 4-cü yerə sıxışdıracağı qənaətdədirlər. Təkcə onu qeyd etmək kifayətdir ki, Çində son 5 ildə ÜDM 2-qat artmışdır.

2006-cı ilin aprel ayı ərzində mərkəzi bank tərəfindən yenidən maliyyələşdirmə faizlərinin 2 mərhələdə artırılması nəticəsində iqtisadiyyata kredit qoyuluşlarının azalmasına baxmayaraq cari ildə də yüksək artım tempinin davam edəcəyi gözlənilir. Bununla belə hökumətin iqtisadi artımı yavaşıtma siyasəti investisiyaların sahə strukturunun yaxşılaşdırılması və istehsal güclərinin izafi yükləndiyi sahələrdə investisiyaların nəzarətdə saxlanması təmsalında öz təsirlərini göstərmişdir. Bu hal daxili investisiyaların artım tempinin ötən ildəki 27%-dən cari ildə 24,5%-ə düşməsi nəticəsində baş vermişdir. İxrac bəndi nəticəsində xalis ixrac 74% artaraq 177 mlrd.\$-a çatmışdır.

Qrafik 1. 2006-cı ildə əsas ticarət tərəfdaşlarında iqtisadi artım, ötən illə nəzərən %-lə

2006-cı ildə Rusiya Federasiyasında iqtisadi artım ötən illə müqayisədə 6,7% təşkil etmişdir. Bu bir il əvvəlki müvafiq göstəricidən 0,3% bəndi çoxdur. Əksər MDB ölkələrində olduğu kimi burada da iqtisadi artımın əsas mənbəyini ticarət, rabitə və tikinti xidmətləri təşkil etmişdir. İl ərzində sənaye istehsalının artım tempi 3,9%-ə, kənd təsərrüfatı istehsalının artım tempi isə 2,8%-ə düşmüşdür. İstehlak qiymətlərində illik qiymət artımı 9,7% təşkil etmişdir. Pul kütləsinin il ərzində 49% artması inflyasiyanı stimullaşdıran amil olmuşdur.

2006-cı ildə Azərbaycanın digər ticarət tərəfdaşlarında iqtisadi artım davam etmişdir. Qazaxıstanda bu göstərici 10,6%, Ukraynada 7% olmuş, Türkiyə, Gürcüstan və İranda müvafiq olaraq

In 2006 Germany's GDP went up by 2,7%, which is the highest level since 2000. The primary driving force behind economic growth - capital investments - increased by 7,3% against the last year's rate while exports of goods rose by 13,7%. As a consequence, Germany again held the world's 1st place in 2006, like in the last year, with 786 billion Euro worth of exports. With that, with imports growing faster (16,5%), net exports slowed down the overall economic growth. Despite the increased deficit in the foreign trade balance, the current account's surplus expanded to 4,4% of the Gross Domestic Product (GDP). CPI increased by 1,7% against the last year.

Germany is also the largest contributor to the Eurozone's industrial production from geographic standpoint. Germany was ahead all the other members of the G7 with respect to industrial production by reaching a level of 5,5%. The faster economic growth and the government's employment reforms brought the unemployment rate by the end of the year to its lowest since April 2002 - 7,9%.

The French economy showed some weakening signs. In 2006 the country's economic growth made only 2,0% while industrial production went up by only 0,8%. Unlike industry, the agricultural sector's income per capital rose by 8,6%. Thus, unemployment decreased by 1,1% during the year and came down to 8,5% by the end of the year.

After the last year's decline Italy showed some reanimation. Thus, in 2006 real GDP increased by 2% and industrial production by 2,4%. Weakened competitive positions versus China decreased the growth rate of consumer goods production down to 0,9%.

In the last 1,5 years the UK's economy has been characterized with relatively high growth rates. In 2006 the country's economic growth amounted to 2,7%. A significant expansion of individual/private consumption in retail commodity turnover in the 4th quarter gave an impetus to the growth of GDP. After the last year's decline industrial production has been somewhat depressed. In 2006 Great Britain's industrial production amounted to 95,5% of the year 2000 level.

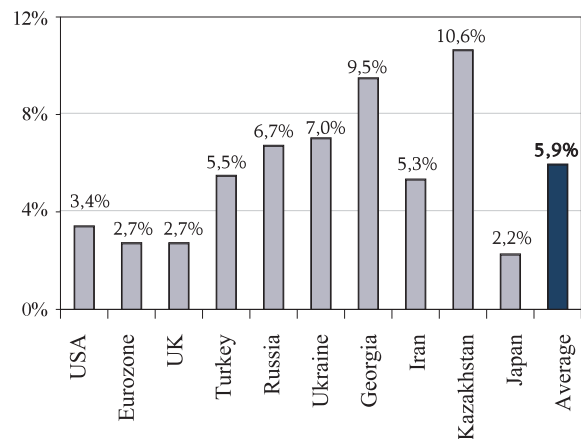
December's price increase somewhat accelerated versus the last year's December rates reaching 3%, which is primarily due to the high fuel taxes.

China's economic growth rate made 10,7% in 2006, which is the highest level in the past 11 years. Drastic increase in exports and investments repre-

sented the main source of the economic growth. If such economic growth continues, experts believe that China will press Germany in the 4th place in terms of GDP volume by 2008. It would suffice to state that China's GDP doubled in the last 5 years.

Although as a result of the central bank's 2-phase reduction of the refinancing rates in April 2006 loans to economic sectors decreased, a high growth rate is expected to continue in the current year as well. At the same time, the government's policy of slowing down the economic growth had its effects in the form of improvement of the sector structure of investments and control of investments in sectors where production capacities expanded abundantly. This was caused by the decrease of investment growth rate from the last year's 27% down to 24,5% in the current year. As a result of the export boom net exports rose by 74% thus totaling to USD177 bln.

Chart 1. Economic growth in main economic counterparts in 2006, relative to the previous year, %

In 2006 economic growth in the Russian Federation made 6,7% relative to the last year. This exceeds the last year's relevant indicator by 0,3%. Like in most CIS countries, chief sources of economic growth here were trade, communications and construction services too. During the year growth rate of industrial production was 3,9% and agriculture was 2,8%. Annual price increase in consumer prices made 9,7%. 49% increase in money supply was a factor stimulating inflation.

Economic growth continued in other trade partners of Azerbaijan during 2006 too. That indicator was 10,6% in Kazakhstan, 7% in Ukraine, and is expected to be 5,5%, 9,5% and 5,3% in Turkey, Georgia and Iran respectively. Estimates show that average weighted economic growth rate in partner countries

5,5%, 9,5% və 5,3% həcmində gözlənilir. Hesablamalar göstərir ki, tərəfdaş ölkələrdə orta çəkili iqtisadi artım ötən illə müqayisədə 0,1% bəndi sürətlənərək 5,9% təşkil etmişdir.

1.2. Dünya əmtəə bazarları

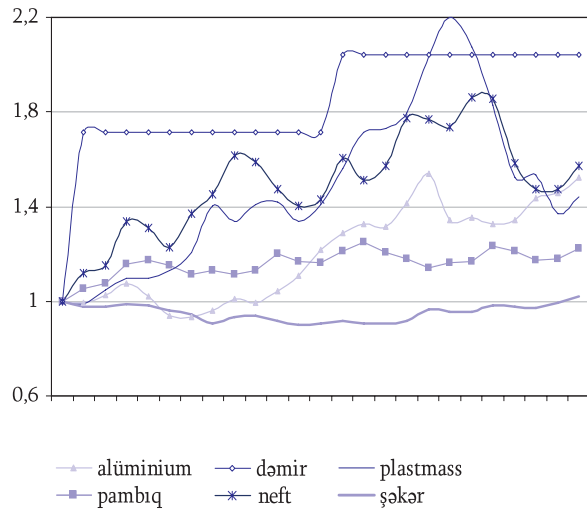
2000-ci ildən etibarən cari ilin iyulunda özünün kulminasiya nöqtəsinə çatan ABŞ dolları bazasında dünya xammal qiymətləri indeksi (Hamburq dünya iqtisadiyyatı institutu - HWWİ tərəfindən hesablanır) sonrakı 3 ayda azalsa da, noyabr və dekabr aylarında yenidən artım nümayiş etdirmişdir. Nəticədə dekabrda bu indeks ötən ilin dekabrı ilə müqayisədə 15% artmışdır.

Avqustun 9-da ən yüksək səviyyəsinə çatan neft qiymətləri ("Brent" üçün 78,22 ABŞ dolları) bundan sonra tədricən azalaraq ilin sonunda 61,1 dollara düşmüşdür. Buna baxmayaraq BVF tərəfindən hesablanan enerji daşıyıcılarının qiymət indeksi (neft, təbii qaz və kömürün bazasında) il ərzində 7,3% artmışdır.

Enerji daşıyıcılarından fərqli olaraq digər xammal növlərinin qiymətlərində davamlı bahalaşma dinamikası davam etmiş və ilin sonunda artım ötən illə müqayisədə 30,6% təşkil etmişdir. Ən çox qiymət artımının müşahidə edildiyi sink və nikelin təqribən 2,5 dəfə bahalaşması nəticəsində əlvan metallarda 53,6% səviyyəsində qeydə alınmışdır. Ərzaq məhsulları və içkilərdə bu rəqəm 14,4%, kənd təsərrüfatı məhsullarında isə 16,6% təşkil etmişdir. Təbii qaz, banan, dəmir filizi, mis, qurğuşun, sink, uran, nikel, rezin və meşə materiallarının qiymətlərində tarixi rekord təzələnməmişdir. Ərzaq malları və kənd təsərrüfatı xammalının bahalaşması nəticəsində BVF tərəfindən gözlənilən dünya üzrə istehlak qiymətlərinin artımı sürətlənərək son 5 ildə ən yüksək həddə - 3,8%-ə çatmışdır.

Dünya iqtisadiyyatında konyunkturun yaxşılaşması və əmtəə birjalarında qeyri-ərzaq tipli malların qiymətlərində əhəmiyyətli bahalaşma Azərbaycandan ixracı stimullaşdırmışdır. İxrac olunmuş məhsullar içərisində son 2 ildə qiyməti ucuzlaşan yeganə əmtəə günəbaxan yağıdır. Şəkərin qiyməti sabit dinamika nümayiş etdirmişdir. Qalan bütün məhsullar bu və ya digər dərəcədə bahalaşmışdır. Ən çox bahalaşma isə dəmir, plastik kütlələr və alüminiumun qiymətlərində qeydə alınmışdır.

Qrafik 2. Azərbaycandan ixrac olunmuş mühüm növ əmtəələrin dünya qiymətləri, dekabr 2004=100

2006-cı ildə qeyri-neft ixracının 23%-i alüminium və alüminium-oksidi məhsullarının, 10%-i isə plastik kütlələr və onlardan hazırlanmış məmulatların payına düşmüşdür. Şəkər sənayesinin formalaşması ilə əlaqədar olaraq Azərbaycan iri şəkər idxalatçısından xam şəkəri idxal edərək hazır şəkər ixrac edən ölkəyə çevrilmişdir.

1.3. Azərbaycanda iqtisadi artım və onun mənbələri

2006-cı ildə ölkənin ixracat gəlirlərinin əhəmiyyətli artımı və dövlət büdcəsi üzrə irimiyyətlə investisiya və sosial proqramların realizasiyası və istehlak xərclərinin artması şəraitində iqtisadiyyatda ikirəqəmli artım davam etmişdir. Ümumi Daxili Məhsul 34,5%, o cümlədən qeyri-neft sektorunda 12,1% artmışdır.

Yüksək iqtisadi artım dinamikası əsasən tələb faktorlarından qaynaqlanmış, fiskal aktivlik və əlverişli xarici balans ikirəqəmli artımın saxlanması başlıca rol oynamışdır.

Daxili tələbin əhəmiyyətli genişlənməsi daxili tələbata xidmət edən sahələrin güclü inkişafını şərtləndirmişdir. Hesablamalara görə qeyri-neft ÜDM-in 72%-ni qeyri-ticari sahələr təşkil etmiş və qeyri-neft ÜDM-in artımı əsasən bu sahələrin inkişafı hesabına formalaşmışdır.

totaled to 5,9% by increasing 0,1% against the last year.

1.2. World commodity markets

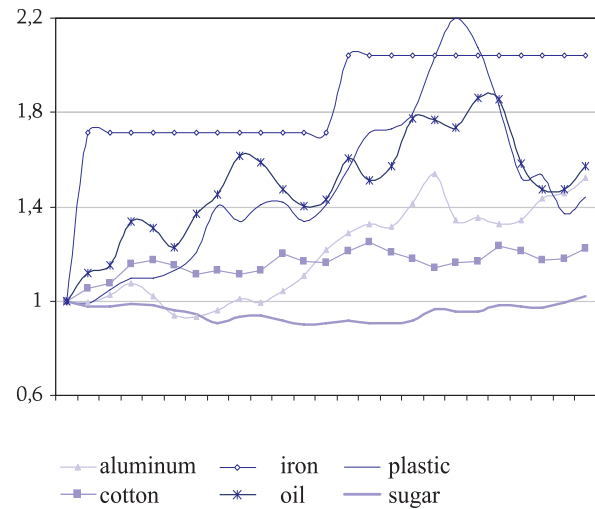
Although the USD-based world raw material price index that reached its culmination point in July of the current year since 2000 (calculated by the Hamburg World Economic Institute - HWWI) decreased in the following 3 months, the index started growing again in November and December. Consequently, that index increased by 15% against the last year's December.

Oil prices that reached their highest on August 9 (USD78,22 per barrel of Brent oil) started decreasing gradually afterwards and came down to USD61,1 by the end of the year. Despite that, the energy carrier price index calculated by the IMF (oil, natural gas and coal-based) increased by 7,3% during the year.

Unlike energy carriers, prices of other raw materials continued to grow and the year-end increase amounted to 30,6% against the last year's rate. As a result of an increase of the prices for nickel and zinc, which was the highest, by approximately 2,5 times, the growth in non-ferrous metals made 53,6%. This figure amounted to 14,4% for food products and beverages and 16,6% for agricultural products. The historical price record was renewed for natural gas, bananas, iron ore, copper, lead, zinc, uranium, nickel, rubber and timber. As a result of increased prices for food products and agricultural products the growth of the world consumer prices expected by the IMF reached its highest level in the past 5 years of 3,8%.

Improved global economic conditions and a significant increase in the prices of non-food products on the world commodity exchanges stimulated Azerbaijan's exports. Sunflower oil is the only product the price of which decreased in the last 2 years among the exported goods. The price of sugar displayed a stable change pattern. Prices of all other goods rose to various degrees. The highest price increases pertain to iron, plastic and aluminum.

Chart 2. World prices of significant commodities exported from Azerbaijan, December 2004=100

In 2006, aluminum and aluminum oxide products accounted for 23% and plastic materials and products made of them accounted for 10% of the total non-oil exports. As the sugar industry started developing, Azerbaijan turned from a large sugar importer into a country exporting finished sugar product by importing sugar raw material.

1.3. Economic growth in Azerbaijan and its sources

Due to export revenues growing substantially, implementation of large-scale investment and social programs funded by the state budget and increase of consumer expenditures the country's two-digit economic growth continued. Gross Domestic Product increased by 34,5%, including a 12,1% increase in the non-oil sector.

The high economic growth dynamic was mainly contributed to by the demand factor, while fiscal activity and favorable foreign balance played the lead role in maintaining the two-digit growth.

The substantial expansion of domestic demand facilitated intensive development of the sectors that serve domestic demand. According to estimates, non-trade sectors amounted to 72% of the non-oil GDP and the growth of the non-oil GDP was formed primarily due to the development of these sectors.

1.3.1 Məcmu tələb

2006-cı ildə real iqtisadi artımın formalaşmasında tələb amilləri daha əhəmiyyətli rola malik olmuşdur.

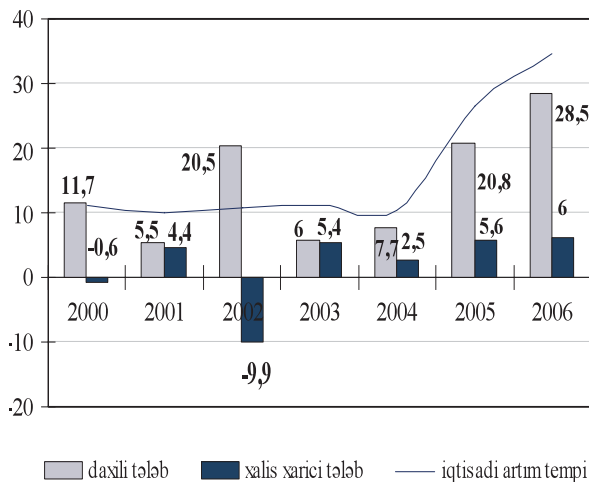
Belə ki, ilkin qiymətləndirmələrə görə 34,5%-lik real iqtisadi artım tempinə daxili tələb 28,5% bəndi, xalis xarici tələb isə 6% bəndi töhfə vermişdir.

1.3.1.1 Son istehlak xərcləri¹. Yüksək iqtisadi fəallıq və əlverişli xarici konyunktura fiskal xərclərin və əhalinin pul gəlirlərinin davamlı olaraq artması vasitəsilə məcmu tələbin, xüsusilə onun istehlak komponentinin əhəmiyyətli artmasına gətirib çıxarmışdır.

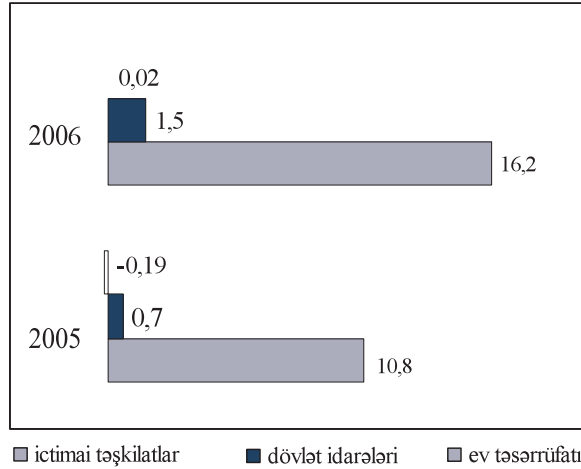
Məcmu təklifin (qeyri-neft sektorunda istehsal) artım sürəti ikirəqəmli olsa da, məcmu tələbin (xərclər) artımı məcmu təklifin artımını üstələmişdir. Belə ki, ilkin qiymətləndirmələrə görə məcmu tələbin əsas kanalı olan son istehlak xərcləri real olaraq 17,7% artaraq 7732,4 mln. manat və ya qeyri-neft ÜDM-in 95,4%-ni təşkil etmişdir.

Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2005-ci ildə məcmu tələbin əsas kanalı olan son istehlak xərcləri 11,4% artaraq 6579,8 mln. manat və ya qeyri-neft ÜDM-in 94,5%-ni təşkil etmişdir. Real ifadədə ev təsərrüfatlarının mal və xidmətlərə xərcləri 20%, dövlət idarələrinin istehlakı üzrə 8,5%, ictimai təşkilatlarının istehlak xərcləri isə 2,5% artmışdır. Son istehlak xərclərinin 17,7% real artımının 16,2% bəndi ev təsərrüfatlarının, 1,5% bəndi isə dövlət idarələrinin istehlakı hesabına baş vermişdir.

Qrafik 3. Məcmu xərc komponentlərinin iqtisadi artıma töhfəsi, %

Qrafik 4. Son istehlak xərclərinin real artım tempinə mənbələrin töhfəsi, %

Ev təsərrüfatları. Ev təsərrüfatının gəlirlərinin artmasında sosial yönümlü fiskal xərclərin artması əhəmiyyətli amil olmuşdur. Belə ki, sosial yönümlü xərclər 44% artmışdır.

2006-cı ildə əhalinin pul xərclərinin 68,9%-i son istehlaka yönəldilmiş (əvvəlki ilin müvafiq dövründə 70,3%-i), 31,1%-i isə (əvvəlki ilin müvafiq dövründə 29,7%-i) yığıma sərf olunmuşdur. Mal və xidmətlərə xərcləmələrinin 54,6%-i (ötən ilin müvafiq göstəricisi 55,5%) isə ərzaq mallarının alınmasına yönəlmişdir.

Hökumət və ictimai təşkilatlar. Son istehlak xərclərinin artımına hökumət və ictimai təşkilatların istehlak xərclərinin də əhəmiyyətli təsiri olmuşdur. Belə ki, son istehlak xərclərinin ümumi həcminin 19%-i yalnız bu iki sahənin payına düşmüşdür. Hökumətin istehlak xərclərinin artımı başlıca olaraq dövlət büdcəsində əmək haqqı və mal və xidmətlərə xərclərin artması hesabına baş vermişdir. Belə ki, 2006-cı ildə dövlət büdcəsinin cari xərcləri ötən illə müqayisədə 54% artmışdır.

1.3.1.2 İnvestisiya xərcləri. Əvvəlki illərdən fərqli olaraq 2006-cı ildə iqtisadiyyata investisiya qoyuluşunun strukturu keyfiyyət baxımından yaxşılaşmışdır. Belə ki, 2006-cı ildə əsas kapitalla 5963,6 mln. manat məbləğində investisiya qoyulmuş, onun həcmi isə 14,8% artmışdır. Ümumi investisiyaların 45,8%-i daxili mənbələr hesabına həyata keçirilmişdir ki, bu da əvvəlki illə müqayisədə 13% bəndi çoxdur.

¹ İstehlak xərcləri ilkin statistik məlumatlara əsaslanır.

1.3.1 Aggregate demand

Demand factors played the most substantial role in forming up the real economic growth in 2006.

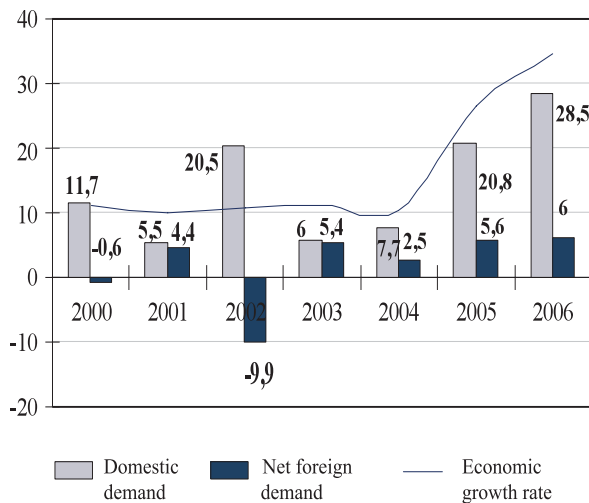
Thus, according to early estimates, domestic demand contributed 28,5% while net foreign demand contributed 6% to the total of 34,5% of the real economic growth rate.

1.3.1.1 Final consumption expenditures¹. High economic activity and favorable foreign conditions resulted in substantive increase of the aggregate demand, especially its consumption component through a continuous growth of fiscal expenses and consumer income.

Although aggregate supply (non-oil sector production) had a two-digit growth rate, growth of aggregate demand (expenses) exceeded the growth rate of aggregate supply. Thus, according to early estimates, end consumption expenditures, which represent the principal channel of aggregate demand, totaled to AZN7732,4 mln. or 95,4% of GDP by rising 17,7%.

For comparison, in 2005 end consumption expenditures, which represent the principal channel of aggregate demand, totaled to AZN6579,8 mln. or 94,5% of GDP by rising by 11,4%. In real terms, household expenses for goods and services increased by 20%, government agency consumption expenditures by 8,5% and public institutions' consumption expenditures by 2,5%. The total of 17,7% of end consumption expenses' real growth was contributed to by house-

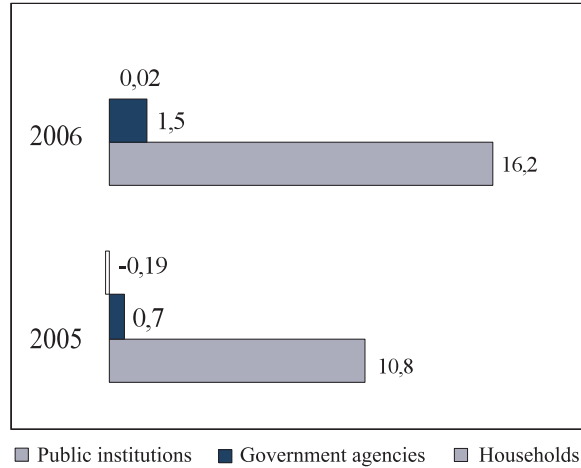
Chart 3. Contribution of aggregate expenditure components to economic growth, %.

¹ Consumption expenditures are based on initial/original statistical data

hold consumption at 16,2% and government agencies' consumption of 1,5%.

Chart 4. Contribution of sources to the real growth rate of final consumption expenditures

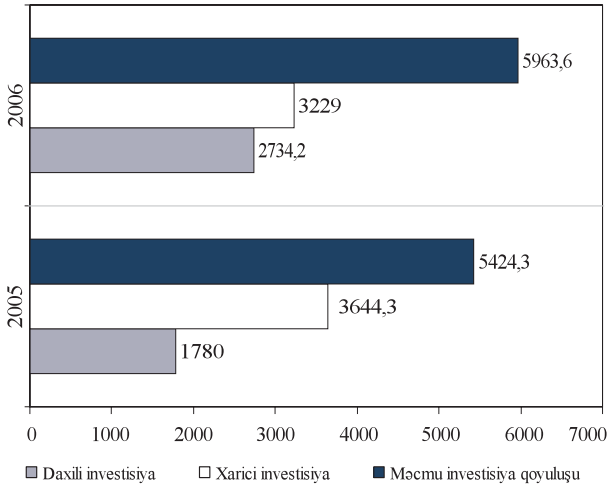
■ Public institutions ■ Government agencies ■ Households

In 2006 68,9% of consumer income was spent on final consumption (70,3% in the relevant period of the last year) and 31,1% on collection (29,7% in the relevant period of the last year). 54,6% of expenses on goods and services (55,5% in the last year) were spent on purchase of food products

Government and public entities. Consumption expenses of government and public institutions also significantly contributed to the growth of final consumption expenses. Thus, only these two sectors accounted for 19% of the total final consumption expenses. The government's consumption expenses increased primarily due to the increased salary and goods and services expenditures of the state budget. Thus, in 2006 current expenditures of the state budget increased by 54% relative to the last year.

1.3.1.2 Investment expenditures. In comparison with the previous years, in 2006 the structure of investments in economic sectors improved in terms of quality. Thus, a total of AZN 5963,6 mln. was invested in fixed capital, while its amount increased by 14,8%. 45,8% of total investments were funded by domestic sources, which exceeds the last year's level by 13%.

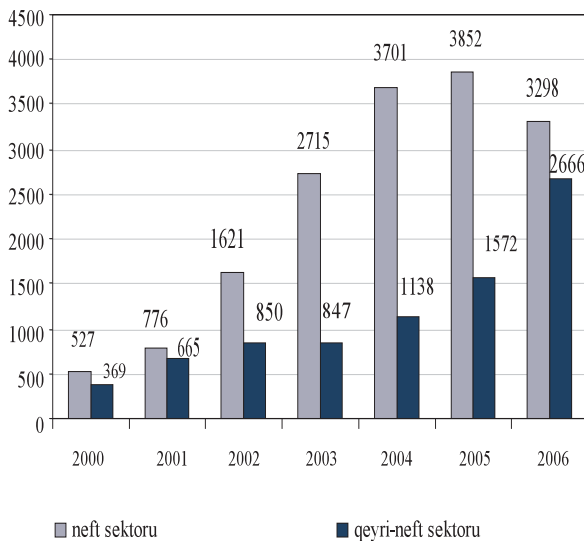
Qrafik 5. İqtisadiyyata daxili və xarici investisiya qoyuluşu haqqında məlumat (mln. manat)

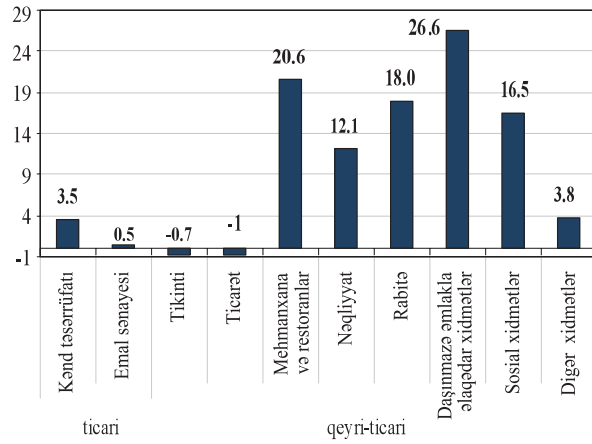
Daxili investisiya qoyuluşunun artımında büdcə vəsaitləri ilə yanaşı əhalinin şəxsi vəsaitləri də mühüm rola malik olmuşdur. Əhalinin şəxsi vəsaitləri hesabına maliyyələşən daxili investisiyaların həcmi 53% artmış və daxili investisiyaların artımına 5,3% bəndi töhfə vermişdir. Ümumi investisiyaların 55,3%-i (2005-ci ildə 71%-i) neft sektorunun inkişafı məqsədlərinə yönəldilmişdir.

2006-cı il qeyri-neft sektoruna investisiya qoyuluşunun kəskin artımı ilə xarakterizə olunur. Belə ki, qeyri-neft sektoruna yönəldilən investisiyaların həcmi 57,8% artmış, onun qeyri-neft ÜDM-nə nisbəti isə ötən illə müqayisədə 10,3%

Qrafik 6. Neft və qeyri-neft sektoruna investisiya qoyuluşu haqqında məlumat (mln. manat)

Qrafik 7. Qeyri-neft sektoru üzrə sahələrin investisiyaların artım tempində iştirak payı, %

bəndi artaraq 32,9% təşkil etmişdir. 2006-cı ildə ümumi investisiyaların 44,7%-i qeyri-neft sektoruna yönəldilmişdir ki, bu da ötən illə müqayisədə 15,7% bəndi çoxdur.

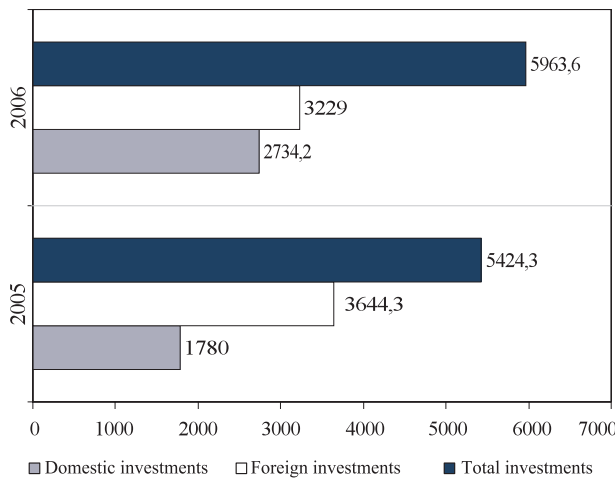
2006-cı ildə qeyri-neft sektoruna gedən investisiyaların 20,4%-i nəqliyyatın, 23,6%-i xidmət sahələrinin, 7,9%-i rabitənin, 3,6%-i emal sənayesinin, 2,2%-i isə kənd təsərrüfatının inkişafı məqsədlərinə yönəldilmişdir. Qeyri-neft sektoruna yönəldilən daxili investisiyaların artımının 2,3% bəndi ticari, 55,5% bəndi isə qeyri-ticari sahələrə yönəldilən vəsaitin artımı hesabına baş vermişdir.

Özəl investisiyalar. Ümumi investisiyaların maliyyələşməsində müəssisə və təşkilatların payı yüksək səviyyədə qalmışdır. Belə ki, ümumi investisiyaların 69,4%-i müəssisə və təşkilatların öz vəsaitləri hesabına həyata keçirilmiş, onun həcmi isə 5% azalmış və daxili investisiyaların artımına 0,6% bəndi azaldıcı təsir etmişdir. Daxili investisiyaların maliyyələşməsində müəssisə və təşkilatların vəsaitinin azalması digər mənbələr hesabına maliyyələşmə imkanlarının yaxşılaşması ilə əlaqədardır.

Hökumət investisiyaları. Məcmu tələbin artımında mühüm amillərdən biri də hökumətin investisiya xərclərinin artımıdır. Belə ki, 2006-cı ildə dövlətin investisiya xərcləri 4,4 dəfə artaraq 847,5 mln. AZN və ya büdcə xərclərinin 22,4%-ni təşkil etmişdir. İntestisiya xərcləri başlıca olaraq istehsal və infrastruktur, sosial, institusional və əsaslı tikinti layihələri üzrə xərclərin maliyyələşdirilməsi məqsədinə istifadə edilmişdir.

Əsas kapitalla daxili investisiya qoyuluşlarının 14,2%-i büdcə vəsaitləri hesabına həyata

Chart 5. Domestic and foreign investments across economic sectors (AZN mln.)

In addition to budgetary resources, the population's personal savings also played an important role in facilitating the growth of domestic investments. Domestic investments funded by the individual savings increased by 53% and contributed 5,3% to the growth of domestic investments. 55,3% of the total investments were used to promote the development of the oil sector (71% in 2005).

The year of 2006 is characterized with a dramatic growth of investments in the non-oil sector. Thus, investments in the non-oil sector rose increased by 57,8%, while its relation to the non-oil GDP amounted to 32,9% by having increased by 10,3% relative to

Chart 6. Investments in oil and non-oil sector (AZN mln.)

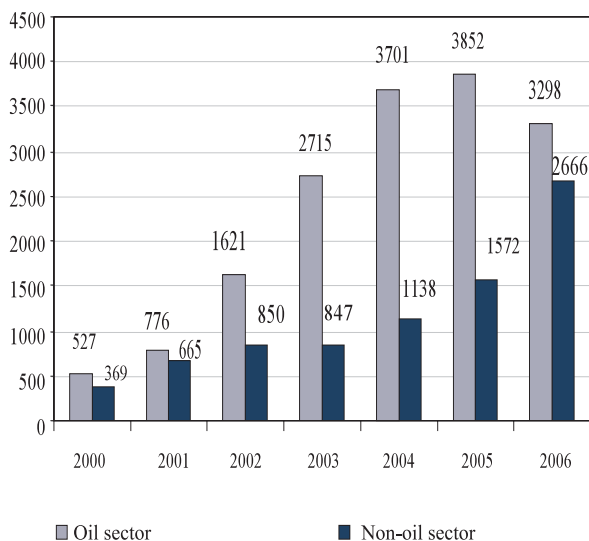
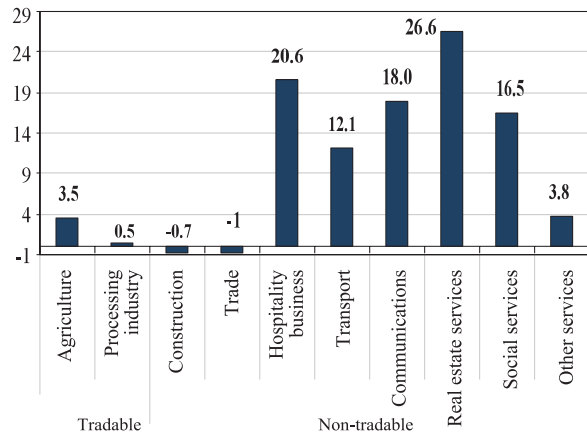

Chart 7. Contribution of the non-oil sector's subsectors to the overall investment growth, %

the last year. 44,7% of the total investments were made in the non-oil sector in 2006, which is 15,7% more than the last year's rate.

In 2006, out of the total investments in the non-oil sector 20,4% were directed to facilitate the development of the transport sector, 23,6% of service sectors, 7,9% of communications sector, 3,6% of processing industry, 2,2% of agricultural sector. Increase in investments made in the trade sectors accounted for 2,3% and increase in investments in the non-tradable sectors accounted for 55,5% of the growth of domestic investments in the non-oil sector.

Private investments. The share of enterprises and entities remained high in financing total investments. Thus, 69,4% of the total investments were funded by own funds of enterprises and entities, while its amount decreased by 5% and had a reducing effect on the growth of domestic investments to the extent of 0,6%. The reduction in the funding provided by enterprises and entities for domestic investments was associated with the enhancement of other funding sources.

Government investments. Government's investment expenditures were among the principal factors that contributed to the overall growth of the aggregate demand. Thus, in 2006 the public investment expenditures increased by 4,4 times and thereby totaled to AZN847,5 mln. or 22,4% of the total budget expenditures. The investment expenditures were mostly used for funding production and infrastructure, social, institutional and capital construction project expenses.

14,2% of the domestic investments in fixed capital/assets were funded by the state budget. For comparison, state budget funding amounted only for 3,5%

keçirilmişdir. Müqayisə üçün, 2005-ci ilin müvafiq dövründə əsas kapitalla yönəldilən investisiyaların ümumi həcmində büdcə vəsaitlərinin xüsusi çəkisi 3,5% təşkil edirdi.

Aparılan hesablamalar göstərir ki, dövlət büdcəsi və büdcədən kənar fondların vəsaitləri nəzərə alınmazsa, qalan mənbələr hesabına daxili investisiya qoyuluşunun artım tempi 7,7% təşkil edərdi.

Xarici investisiyalar. Neft sektoruna investisiyaların azalması xarici investisiyaların artım tempinin azalmasına əhəmiyyətli təsir etmişdir. Belə ki, investisiyaların 54,2%-i xarici mənbələr hesabına formalaşmışdır ki, bu da 2005-ci ilin müvafiq dövrünə nisbətən 13% bəndi azdır.

1.3.1.3. Xarici tələb: xarici ticarət və tədiyyə balansı. 2006-cı ildə real sektorda istehsalın artım dinamikası ölkənin tədiyyə balansında (xarici sektor) da öz əksini tapmışdır. 2006-cı ildə xarici ticarət dövriyyəsinə 7,7 mlrd. ABŞ dolları həcmində müsbət saldo yaranmışdır. İxracın artım tempinin (70%), idxalla (21%) müqayisədə yüksək olması xarici ticarət balansının saldosunun yüksəlməsini şərtləndirmişdir.

1.3.2. Məcmu təklif

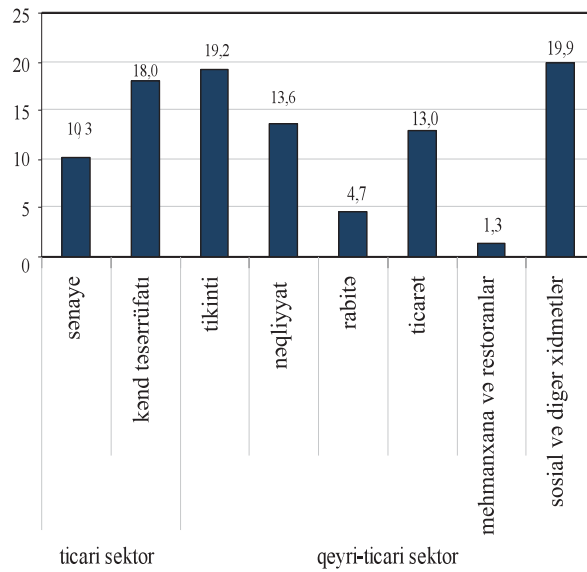
2006-cı ildə yüksək iqtisadi artım dinamikası əsasən tələb faktorlarından qaynaqlanmış, fiskal aktivlik və əlverişli xarici balans ikirəqəmli artımın saxlanması başlıca rol oynamışdır.

Neft sektoru. 2006-cı ildə ölkədə istehsal olunan ÜDM-in 54,3%-i məhz neft sektorunda istehsal edilmişdir ki, bu da əvvəlki ilə nisbətən 13% bəndi çoxdur. İl ərzində neft hasilatı 65,9%, neft emalı isə 2,3% artmışdır.

Qeyri-neft sektoru (sahələr üzrə). Qeyri-neft sektorunda da iqtisadi artım ikirəqəmli olmuşdur. Qeyri-neft istehsal sahələrində artım tempi xidmət sahələrinə nisbətən aşağı olmuşdur. Belə ki, istehsalın həcmində artım tempi qeyri-neft sənayesində 9,3%, tikintidə 8,5%, rabitədə 24%, nəqliyyatda 48,3%, kənd təsərrüfatında isə 0,9% təşkil etmişdir. Müqayisə üçün, 2005-ci ildə istehsalın həcmində artım tempi qeyri-neft sənayesində 14,8%, rabitədə 36%, nəqliyyatda 11,5%, kənd təsərrüfatında 7,5% artmışdır.

Qeyri-neft sektoru üzrə ÜDM-in 28,3%-i ticari sahələrinə istehsal edilsə də real artım tempinə bu sahələrin töhfəsi 1,2% bəndi olmuşdur. Qeyri-neft ÜDM-i başlıca olaraq qeyri-ticari sektorda artım

Qrafik 8. 2006-cı ildə qeyri-neft ÜDM-in sahə strukturu, %

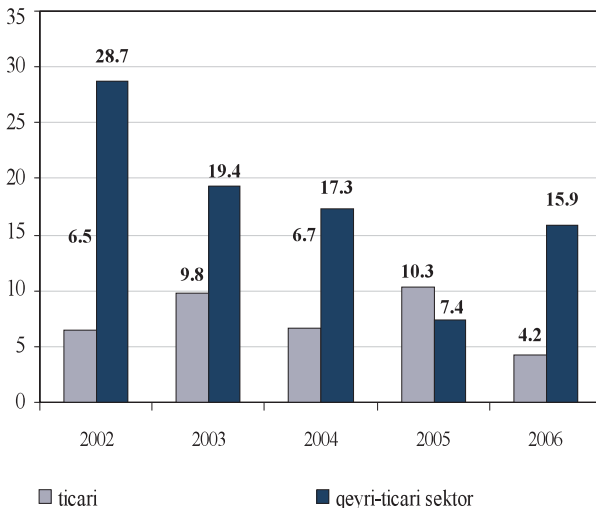

hesabına baş vermişdir. Qeyri-ticari sahələrin qeyri-neft sektoru üzrə ÜDM-in artımına töhfəsi 10,9% bəndi olmuşdur.

1.3.2.1. Ticari sahələr. 2006-cı ildə ticari sektor 4,2% artmışdır.

Kənd təsərrüfatı. 2006-cı ildə aqrar istehsalın ümumi həcmi 0,9% artmış (müqayisə üçün qeyd edək ki, əvvəlki ildə kənd təsərrüfatında 7,5% artım olmuşdu) və o, əsasən heyvandarlıq məhsullarının artımından (2,9%) təsirlənmişdir. Ümumilikdə 2006-cı ildə kənd təsərrüfatının 0,9% artması qeyri-neft ÜDM-in artımına 0,2% bəndi töhfə vermişdir.

Qrafik 9. Sektorlar üzrə real artım tempi, %

of the investments in fixed capital made during the relevant period of 2005.

Estimates show that with the state budget and extra-budgetary fund expenditures excluded the growth rate of domestic investments funded by the remaining sources would make 7,7%.

Foreign investments. A decrease in the oil sector investments had a significant reducing effect on the growth rate of foreign investments. Thus, 54,2% of the total investments were funded from foreign sources, which is less by 13% than the rate of the relevant period of 2005.

1.3.1.3. Foreign demand: foreign trade and balance of payments. In 2006 the real sector's production growth affected the country's balance of payments (foreign sector) too. In 2006, the foreign trade turnover had a positive balance of USD7,7 bln. The growth rate of exports (70%) exceeding that of imports (21%) predetermined the increase in the foreign trade balance.

1.3.2. Aggregate supply

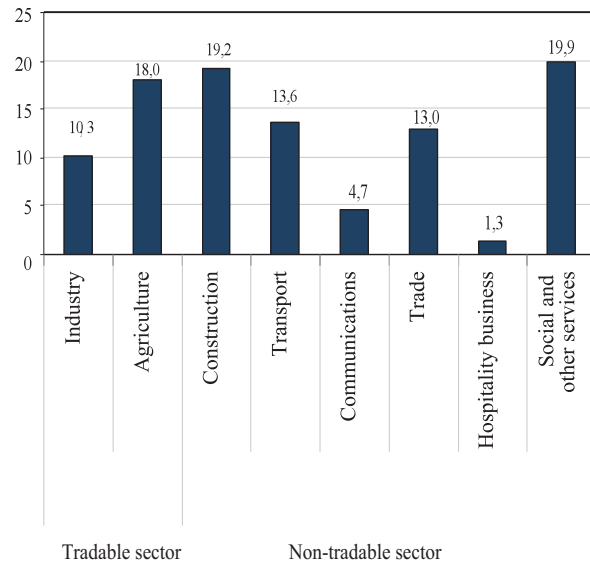
The high economic growth in 2006 was driven mostly by demand factors, the fiscal activity and favorable foreign balance played a leading role in maintaining the two-digit growth rate of foreign balance.

Oil sector. 54,3% of the GDP produced in the country pertained to the oil sector in 2006, which exceeds the last year's rate by 13%. During the year oil production went up by 65,9% and oil refinery by 2,3%.

Non-oil sector. Non-oil sector also displayed a two-digit economic growth rate. The growth rate of non-oil production industries was lower than that of service industries. Thus, output growth rate amounted to 9,3% in non-oil industry, 8,5% in construction, 24% in communications, 48,3% in transport and 0,9% in agriculture. For comparison, output growth rate increased by 14,8% in non-oil industry, 36% in communications, 11,5% in transport and 7,5% in agriculture in 2005.

Although 28,3% of the non-oil sector GDP was produced by the tradable sectors, the contribution of these sectors to the real growth rate was only 1,2%. The non-oil sector's GDP growth was driven primarily by non-trade sector growth. Non-tradable sectors

Chart 8. Sector-based breakdown of non-oil GDP in 2006, %

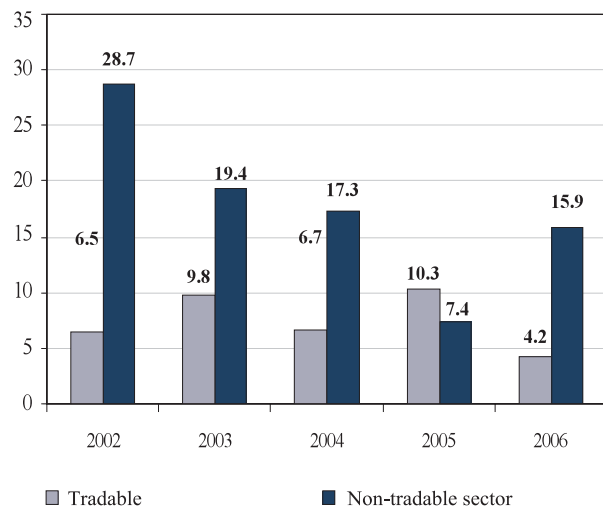

contributed to 10,9% of the overall growth of the non-oil sector GDP.

1.3.2.1. Tradable sectors. In 2006 trade sector increased by 4,2%.

Agriculture. In 2006 the overall agricultural output increased by 0,9% (for comparison, the last year's agricultural output increased by 7,5%), which was primarily driven by livestock output growth (2,9%). Overall, the 0,9% increase in the agricultural output made a 0,2% contribution to the non-oil GDP growth.

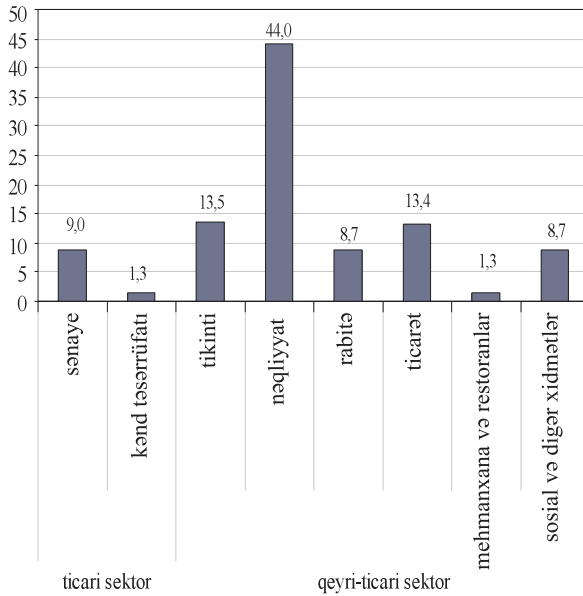
Chart 9. Real growth rate by sectors, %

Sənaye. Son 4 ildə sənayenin real artımı 2 dəfədən çox, o cümlədən qeyri-neft sənayesində 70%-dən çox olmuşdur. 2006-cı ildə sənaye istehsalının həcmnin artımında demək olar ki, bütün sahələr müsbət iştirak payına malik olmuşdur. İstehsalın həcmi maşın və avadanlıqların istehsalında 56,4%, mebel sənayesində 21,3%, metallurjiyada 9,1%, qida sənayesində 4% artım qeydə alınmışdır. Sənayenin bəzi sahələrində isə azalma olmuşdur. Belə ki, istehsal toxuculuq və tikəş sənayesində 17,1%, nəqliyyat vasitələri və avadanlıqlarının istehsalında 11,1% azalmışdır. Ümumilikdə qeyri-neft sənayesinin 9,3% artımı qeyri-neft ÜDM-in artımına 1,1% bəndi töhfə vermişdir.

1.3.2.2. Qeyri-ticari sahələr. İqtisadiyyatda infrastruktur sahələrin sıçrayışlı inkişafı qeyri-ticari sahələrdə istehsalın 15,9% artmasını təmin etmişdir. 2006-cı ildə əsas infrastruktur sahələrindən olan nəqliyyatda artım qeyri-neft ÜDM-in artımına güclü impuls vermişdir. Belə ki, qeyri-neft ÜDM-in artımının 5,3% bəndi nəqliyyatın payına düşmüşdür. Rabitənin inkişaf tempi isə qeyri-ticari sektorun digər sahələrindəki artım tempini qabaqlamışdır. Belə ki, rabitə xidmətləri istehsalının artımı 24% təşkil etmiş və o, qeyri-neft ÜDM-in artımına 1,6% bəndi töhfə vermişdir.

Qrafik 10. 2006-cı ildə ticari və qeyri-ticari sahələrin qeyri-neft ÜDM-in artımına töhfəsi, %

1.3.3. Makroiqtisadi tarazlıq və qiymət indeksləri

2006-cı ildə məcmu tələbin komponentlərinin artım tempi məcmu təklifin komponentlərinin artım tempini qismən üstələmiş, məcmu təklif məcmu tələbin artımına gecikmə ilə reaksiya vermişdir. Məcmu tələb amillərinin artımında əhalinin maddi rifah halının yüksəldilməsinə xidmət edən sosial xərclərin yüksəlməsi və pul gəlirlərinin artımı əhəmiyyətli təsir payına malik olmuşdur.

Belə ki, dövlət büdcəsinin sosial xərclərinin artım tempi məcmu tələbin daha sürətlə genişlənməsi üçün mühüm təkanverici amil olmuşdur. 2006-cı ildə bu proses əmtəə və xidmətlərə tələbin təklifi əhəmiyyətli üstələməsi ilə nəticələnmiş, bazarda yeni tarazlığın yaranması qiymətlərin artmasına səbəb olmuşdur. Bu prosesə əmək haqlarının artımının qeyri-neft sektoru üzrə əmək məhsuldarlığının artımını üstələməsi də təsir göstərmişdir.

2006-cı ildə mizlə işləyənlərin orta aylıq real əmək haqqı 19,7%, real əmək məhsuldarlığı isə 15,4% artmışdır. Təhlillər göstərir ki, əmək məhsuldarlığı əsasən sənaye və kənd təsərrüfatında bilavasitə istehsal xidmət edən əsas fondların təkmilləşdirilməsi və aqrotexniki tədbirlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi hesabına artmışdır. Nəticədə əmək məhsuldarlığının artımı əmək haqqının artımında mühüm faktora çevrilmiş və bu göstəricilər arasındakı fərq azalmışdır. Belə ki, hesablamalara görə əmək haqqının artım tempi ilə əmək məhsuldarlığının artım tempi arasındakı nisbət ötən illə müqayisədə 14% bəndi azalmışdır.

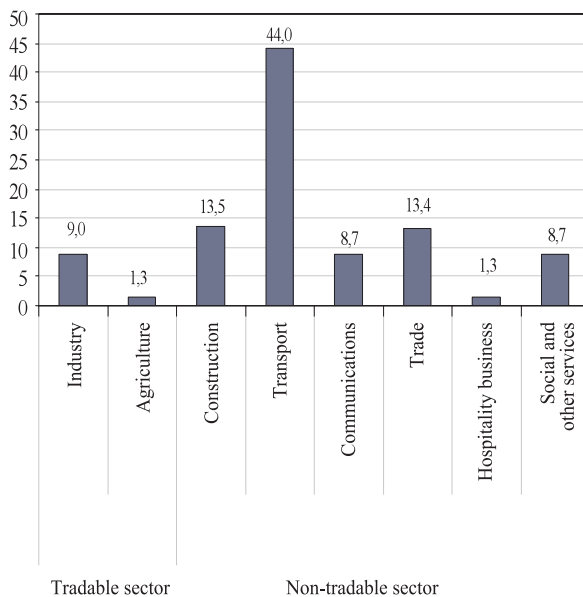
Ümumilikdə, 2006-cı ildə qeyri-neft sektorunda əmək haqqının artım tempi əmək məhsuldarlığının artım tempini 4,2% üstələmişdir. Bu fərq isə istehsal məsrəflərini artıran mühüm amillərdən biridir.

1.3.3.1. İstehlak qiymətləri indeksi. İstehlak qiymətləri indeksi başlıca olaraq ərzaq, uzunmüddətli və qısamüddətli qeyri-ərzaq malları və xidmətlər üzrə formalaşır. İstehlak səbətinə daxil olan mal və xidmətlərin 53,9%-ni ərzaq məhsulları, 27,9%-ni qeyri ərzaq malları (o cümlədən 9,8%-ni qısamüddətli, 18%-i isə uzunmüddətli mallar), 18,1%-ni isə xidmətlər təşkil edir. Təhlillər göstərir ki, yay aylarında mövsümi olaraq qiymətlər ucuzlaşır və nəticədə təmizlənmiş inflyasiya ümumi inflyasiyadan yüksək olur.

Industry. In the last 4 years, the real growth of industry amounted to over 2 times, including an over 70% increase in the non-oil industry. Virtually all sectors made a positive contribution to the overall growth of the industrial output. Output growth amounted to 56,4% in machinery and equipment production, 21,3% in furniture industry, 9,1% in metallurgy, 4% in food industry. Some industrial sectors showed a decrease. Thus, output decreased by 17,1% in weaving and clothing manufacture, 11,1% in vehicle and transport equipment production. Overall, the 9,3% increase in the non-oil industry contributed 1,1% to the non-oil GDP growth.

1.3.2.2. Non-tradable sectors. The drastic development of infrastructural sectors of the economy entailed a 15,9% increase in non-tradable sector output. In 2006, the growth in the transport sector, one of the main infrastructure sectors, gave a strong impetus to the non-oil GDP growth. Thus, the transport sector accounted for 5,3% of the overall non-oil GDP growth. The development pace in the communications sector exceeded that of other non-tradable sectors. Thus, output growth of communication services amounted to 24% thereby contributing 1,6% to the overall non-oil GDP growth.

Chart 10. Contribution of tradable and non-tradable sectors to non-oil GDP growth in 2006, %

1.3.3. Macroeconomic balance and price indices

In 2006, the growth rate of the aggregate demand's components partly exceeded that of the aggregate supply's components, with the aggregate supply having a delayed reaction to the aggregate demand's increase. Increase in social expenditures and money income that serve the purpose of improving the financial welfare of the public had a significant effect on the growth of aggregate demand factors.

Thus, the growth rate of the state budget's social expenditures was a substantial driving force behind the faster expansion of aggregate demand. In 2006 this process resulted in a significant excess of the demand for goods and services over the related supply, while a newly established market balance led to a price increase. This process was also affected by the excess of salary growth over the growth of labor productivity/output in non-oil sector.

In 2006 average monthly real salary of paid workers increased by 19,7%, while real labor productivity/output rate increased by 15,4%. Analysis shows that labor productivity increased mainly in industrial and agricultural sectors due to improvement of fixed assets that directly serve production/output and increased quality of agro-technical arrangements. Consequently, the increase in labor productivity turned into a major factor contributing to the growth of salary and the difference between these indicators decreased. Thus, according to estimates, the difference between the growth rate of labor productivity and growth rate of salary decreased by 14% as compared to the last year.

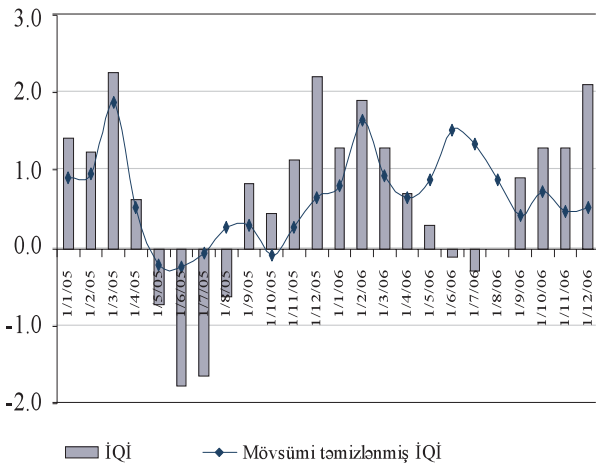
Overall, in 2006 the growth rate of salaries in the non-oil sector exceeded that of labor productivity by 4,2%. This difference is a major factor that causes production costs to grow.

1.3.3.1. Consumer price index. The consumer price index forms primarily for food, long-term and short-term non-food goods and services. Goods and services included in the consumer basket include 53,9% of food products, 27,9% of non-food products (including 9,8% of short-term and 18% of long-term goods) and 18,1% of services. Analysis shows that in summer time prices go down seasonally wherefore the adjusted inflation exceeds the overall inflation.

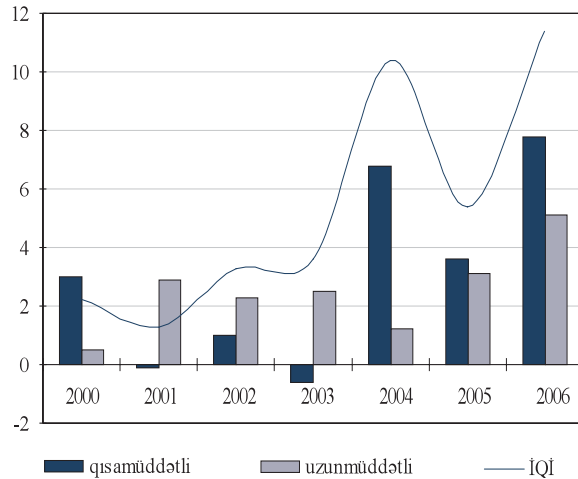
Cədvəl 1. Qeyri-neft sektoru üzrə əmək məhsuldarlığı və gəlirlər

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Qeyri-neft sektoru üzrə nominal əmək məhsuldarlığı (1 işçiyə min manat)	2.6	2.7	3.2	3.8	4.1	4.5	5.5
2000-ci ilə nisbətən artım tempi, %	100.0	105.9	122.1	144.8	159.4	171.9	214
Qeyri-neft sektoru üzrə real əmək məhsuldarlığı (1 işçiyə min manat)	2.6	2.9	3.2	3.7	3.9	3.9	4.5
2000-ci ilə nisbətən artım tempi, %	100.0	110.1	124.9	141.4	149.9	151.7	173,1
Qeyri-neft sektoru üzrə orta aylıq nominal əmək haqqı	24.3	32.0	43.1	57.4	76.7	97.9	127
nominal artım tempi, %	-	131.6	134.6	133.2	133.6	127.7	129,7
Qeyri-neft sektoru üzrə orta aylıq real əmək haqqı (2000-ci ilin qiymətləri ilə)	24.3	31.5	41.3	53.8	67.4	78.5	94
artım tempi, %	-	129.6	131.0	130.4	125.2	116.5	119,8
Əmək haqqının artımının əmək məhsuldarlığının artımına nisbəti, %	-	124.3	116.7	112.4	121.3	118.4	104.2

Qrafik 11. Ümumi və mövsümi təmizlənmiş İQİ, %

Qrafik 12. Uzunmüddətli və qısamüddətli qeyri-ərzaq məhsullarının qiymət indeksi, %

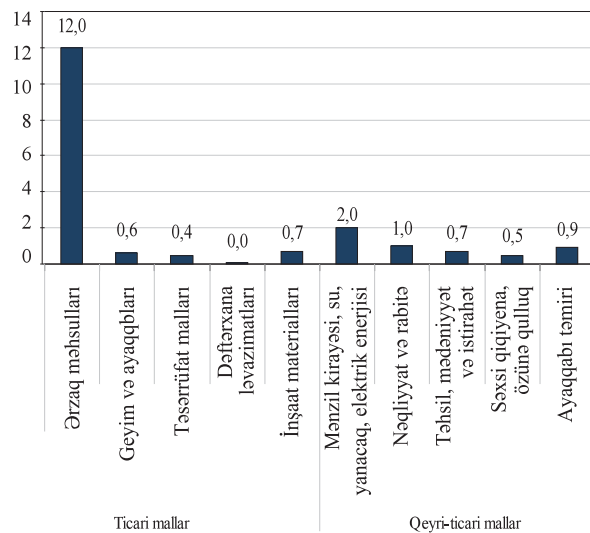

İstehlak səbəbində ərzaq məhsulları üstünlük təşkil etdiyindən qiymət dəyişiminin əsas hissəsi də məhz ərzaq məhsullarının bahalaşmasından irəli gəlir. Belə ki, istehlak məhsulları il ərzində 11,4% (orta illik 8,3%), ərzaq məhsulları 16,1% (orta illik 11,9%) artmışdır. İnflyasiyanın 75,3%-i ərzaq məhsullarının, o cümlədən 5,3%-i çörək, çörək məhsulları və yarmının, 18,8%-i ət və ət məhsullarının, 27,5%-i meyvə-tərəvəz məhsullarının, 1,1%-i yağ və piy, 14,8%-i süd və yumurta, 7,7%-i şəkər, çay, 0,2%-i isə içkilər və tütün üzrə qiymətlərin bahalaşması hesabına baş vermişdir.

İllik qiymət artımı uzunmüddətli qeyri-ərzaq malları üzrə 5,1%, qısamüddətli mallar üzrə isə 7,8% təşkil etmişdir. Hesablamalar göstərir ki, 11,4%-lik illik inflyasiyaya ərzaq məhsulları 8,7% bəndi, uzunmüddətli məhsullar 1,1% bəndi, qısamüddətli mallar 0,7% bəndi, xidmətlər isə 0,9% bəndi töhfə vermişdir.

Ticari və qeyri-ticari mallar qrupunda baş verən inflyasiya bu qrupa daxil olan əksər məhsullar üzrə qiymətlərin artması ilə izah olunur.

Qrafik 13. 2006-cı ildə İQİ-də ticari və qeyri-ticari mallar üzrə qiymət artımının iştirak payı, %

Table 1. Non-oil sector's labor productivity and revenues

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nominal labor productivity/output rate in non-oil sector (thousand manat per 1 employee)	2.6	2.7	3.2	3.8	4.1	4.5	5.5
Growth rate relative to 2000, %	100.0	105.9	122.1	144.8	159.4	171.9	214
Real labor productivity/output rate in non-oil sector (thousand manat per 1 employee)	2.6	2.9	3.2	3.7	3.9	3.9	4.5
Growth rate relative to 2000, %	100.0	110.1	124.9	141.4	149.9	151.7	173,1
Average monthly nominal salary in non-oil sector	24.3	32.0	43.1	57.4	76.7	97.9	127
Nominal growth rate, %	-	131.6	134.6	133.2	133.6	127.7	129,7
Average monthly real salary in non-oil sector (at year 2000 prices)	24.3	31.5	41.3	53.8	67.4	78.5	94
Growth rate, %	-	129.6	131.0	130.4	125.2	116.5	119,8
Ratio of salary growth to labor productivity growth, %	-	124.3	116.7	112.4	121.3	118.4	104.2

Chart 11. Total and seasonally adjusted CPI, %

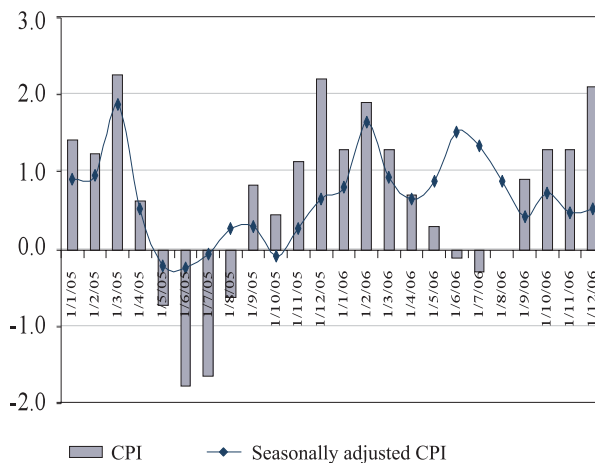

Chart 12. Price index of durable and non-durable non-food products, %

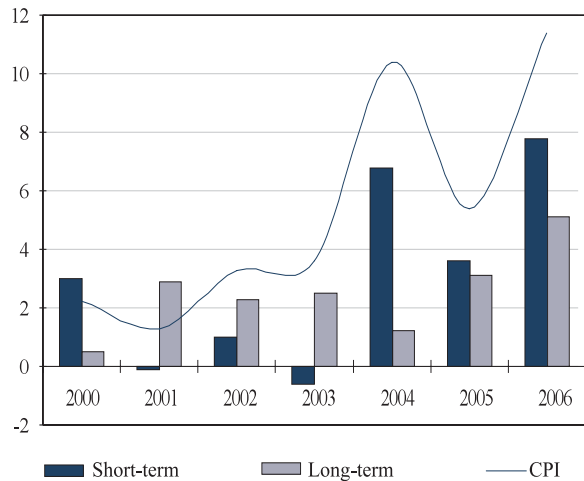
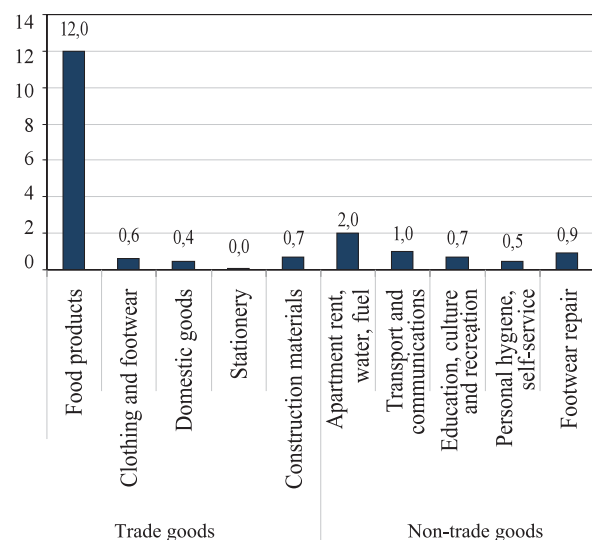

Chart 13. Contributions of price increases for trade and non-trade goods to CPI in 2006, %

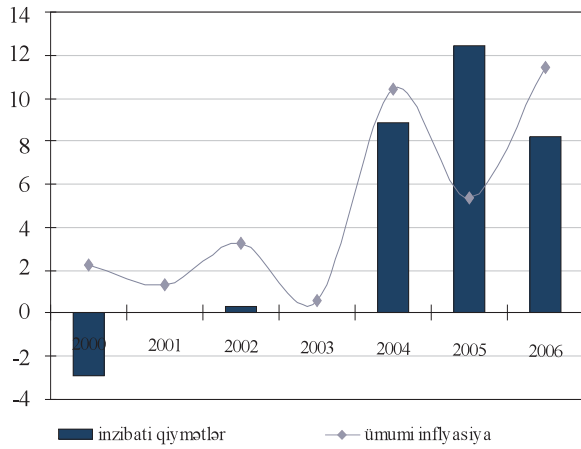

As food products prevail in the consumer basket price changes are also derived from the increased prices of food products. Thus, consumer goods increased by 11,1% (average annual of 8,3%) during the year and food products by 16,1% (average annual of 11,9%). Inflation was driven by price increases for food products to the degree of 75,3%, where bread, bread products and cereals amounted to 5,3%, meat and meat products for 18,8%, fruit and vegetables for 27,5%, butter and fat for 1,1%, mln.k and eggs for 14,8%, sugar and tea for 7,7% and beverages and tobacco for 0,2%.

Yearly price increase made 5,1% for long-term non-food products and 7,8% for short-term products. According to estimates, the 11,4% annual inflation was contributed to by food products at the rate of 8,7%; long-term products at the rate of 1,1%; short-term products at 0,7%; and services at 0,9%.

Inflation in the trade and non-trade product group was driven by the price increases for most products in that group.

Qrafik 14. İnzibati qiymətlər və ümumi inflyasiya (dekabr=100), %

Ticari mallar qrupu 10% bəndi, qeyri-ticari mallar qrupu isə 1,4% bəndi iştirak payına malik olmuşdur. Ticari mallar içərisində ən yüksək əlavə töhfə ərzaq məhsulları (12%), inşaat materialları (0,7%), geyim və ayaqqabı (0,6%), qeyri-ticari mallar qrupunda isə mənzil kirayəsi, su və yanacaq (2%), nəqliyyat və rabitə (1%) qrupuna daxil olan məhsullar üzrə müşahidə olunmuşdur. Bu, həmin məhsul və xidmət növlərinə olan tələbin təklifi əhəmiyyətli üstələməsi, həmçinin yanvar ayından etibarən bəzi yanacaq məhsullarının qiymətlərinin bahalaşması ilə əlaqədar olmuşdur.

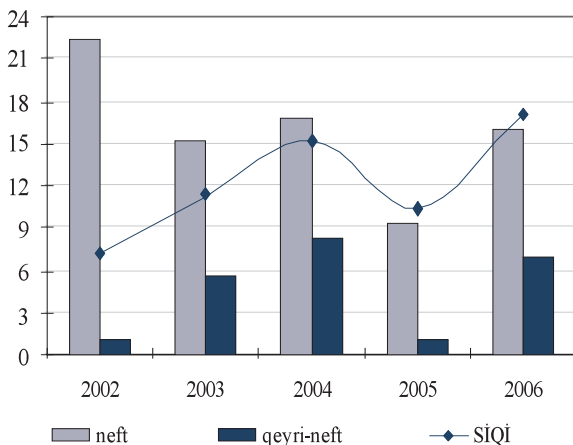
İstehlak səbəbində 7,1% xüsusi çəkiyə malik olan inzibati tənzimlənən məhsullardan dizel, elektrik enerjisi, qaz və suyun qiymətlərinin artımı inflyasiyanın formalaşmasına təsir etmişdir.

Belə ki, inzibati tənzimlənən xidmət qrupuna aid olan qiymətlər ümumilikdə 8,2% (əvvəlki ildən 4,2% bəndi az), o cümlədən dizel yanacağı iki dəfə, kerosin isə 1,3 dəfə bahalaşmış və onların inflyasiyada iştirak payı 1,3% bəndi təşkil etmişdir.

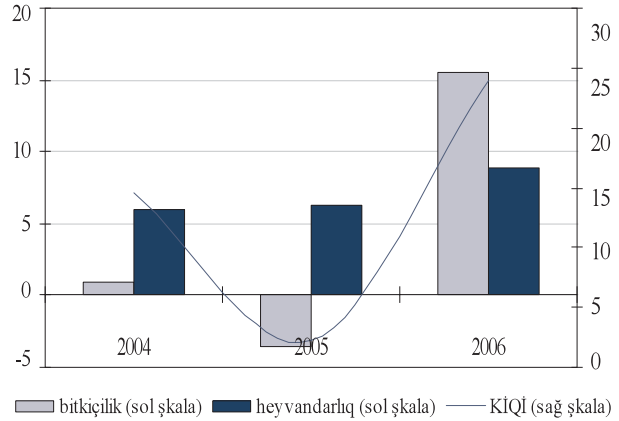
1.3.3.2. Sənaye istehsalçılarının qiymət indeksi. 2006-cı ildə sənaye istehsalçılarının qiymət indeksi (SİQİ) 17,1% artmışdır.

Ümumilikdə, istehsalçıların qiymət indeksinin artım

Qrafik 15. Neft və qeyri-neft sektoru üzrə SİQİ, %

Qrafik 16. Sahələrin KİQİ-nin artımına töhfəsi, % bəndi

tempi neft sektorunda 16,1%, qeyri-neft sektorunda isə 7% təşkil etmişdir.

Neft sektorunda istehsalçıların qiymət artımında hasilat sənayesi 9,5% bəndi iştirak payına malik olmuşdur. Qeyri-neft sektorunda istehsalçı qiymətlərinin 7%-lik artımına isə emal sənayesi 2,1% bəndi töhfə vermişdir.

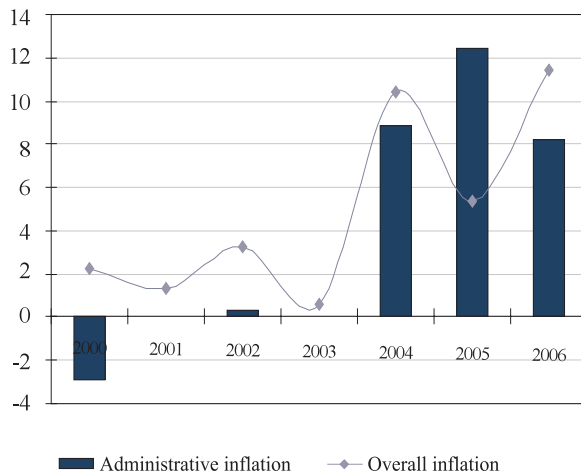
1.3.3.3. Kənd təsərrüfatı istehsalçılarının qiymət indeksi. Kənd təsərrüfatı sahəsində istehsal xərclərinin artması bu məhsulların istehsalçı qiymətlərinin artım dinamikasının əsas səbəbi kimi çıxış etmişdir. Aqrar məhsulların istehsalçı qiymətlərinin 24%-lik artımına istehsalçı qiymətlərinin artımı bitkiçilik məhsulları üzrə 15% bəndi, heyvandarlıq məhsulları üzrə isə 9% bəndi töhfə vermişdir.

Qiymət artımı hər iki kənd təsərrüfatı sahəsində özünü göstərmişdir. Bitkiçilik sahəsində istehsalçı qiymətlərinin artımına kartof 10,7% bəndi, tərəvəz məhsulları 6,5% bəndi, meyvə isə 3,2% bəndi töhfə vermişdir.

Heyvandarlıq sahəsində istehsalçı qiymətləri 18,5% artmışdır. Bu sahədə ən yüksək qiymət artımına iribuynuzlu qaramal və süd məruz qalmışdır. Heyvandarlıq məhsulları sahəsində istehsalçı qiymətlərinin artımı yanacağın inzibati qiymətinin artımı ilə əlaqədar olaraq istehsal xərclərinin artımından, habelə ət məhsullarına tələbin kəskin artımından irəli gəlmişdir.

Beləliklə, 2006-cı ildə iqtisadiyyatın dinamik inkişafı davam etmiş, tələb faktorları makroiqtisadi tarazlığa əhəmiyyətli təsir göstərmiş, qeyri-neft sektorunda istehlak və investisiya fəallığı yüksəlmişdir.

Chart 14. Administrative prices and overall inflation (December = 100), %

The trade products group had a share of 10% and the non-trade goods group a share of 1,4%. Within the trade goods group, the highest additional contribution pertained to food products (12%), construction materials (0,7%); clothing and footwear (0,6%), while within the non-trade goods group it pertained to apartment rent, water and fuel (2%), transport and communications (1%). This was due to the excess of demand for these goods and services over the related supply plus the price increases for some fuels effective as of January.

Price increases for diesel, electricity, gas and water among administratively regulated goods that constitute 7,1% of the consumer basket had an impact on the formation of inflation.

Thus, prices for goods included in the administrative regulated services group increased by 8,2% in total (4,2% less than the last year's rate), where diesel fuel's price doubled and kerosene's price increased by 1,3 times and had a 1,3% contribution to the overall inflation.

1.3.3.2. Industrial producers' price index. In 2006 the industrial producers' price index (IPPI) went up by 17,1%.

Chart 15. Oil and non-oil sector's IPPI, %

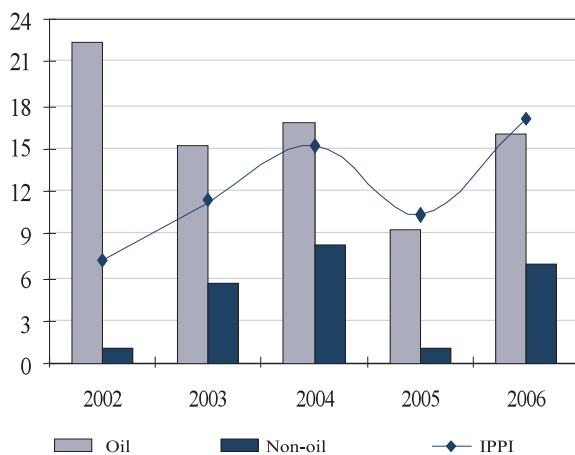
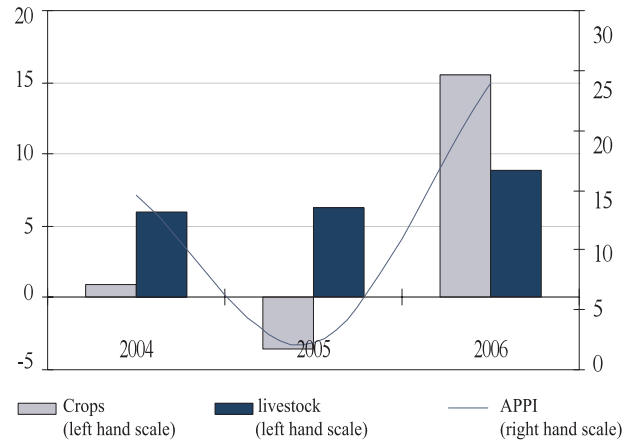

Chart 16. Sector contribution to APPI growth, %

In general, the oil sector's industrial producers' price index increased by 16,1% and the non-oil sector's by 7%.

Production sector had a share of 9,5% in the oil sector's producers' price increase. In the non-oil sector, the 7% producers' price increase was contributed to by the processing industry at the rate of 2,1%.

1.3.3.3. Agricultural producers' price index (APPI). Increase of production costs in the agricultural sector was the principal cause of the upward change path of the producers' prices for such products. The 24% increase of the producers' prices for agricultural products was contributed to by producers' price increases for crops at the rate of 15% and livestock products at 9%.

Price increase affected both agricultural industries. The increase of producers prices for crops was contributed to by potatoes at 10,7%, vegetables at 6,5% and fruits at 3,2%.

Producers prices in livestock increased by 18,5%. The highest price increases were in cattle and dairy sectors. Producer prices increased in livestock sector due to increased production costs as a result of increased regulated prices for fuel as well as a dramatic increase of demand for meat products.

Thus, the economy continued to develop dynamically in 2006, demand factors had a significant impact on macroeconomic balance and consumption and investment activity expanded in the non-oil sector.

1.4. Tədiyə balansı

1995-ci ildə ümummilli liderimiz Heydər Əliyev tərəfindən təməli qoyulmuş Neft Strategiyasının uğurla reallaşması ölkəyə böyük məstəbda xarici investisiyaları cəlb etməyə imkan vermiş, sıçrayışlı iqtisadi inkişaf üçün möhkəm təməl yaratmış, Azərbaycan iqtisadiyyatını iqtisadi artım tempinə görə dünyada lider mövqelərə çıxarmış, neft gəlirlərinin əhəmiyyətli artması ölkənin tədricən xalis kreditor mövqeyinin formalaşmasına və strateji xarici valyuta ehtiyatlarının əhəmiyyətli dərəcədə artmasına şərait yaratmışdır. Hasilatın pay bölgüsü sazişləri çərçivəsində aparılan genişmiqyaslı işlər, habelə BTC kəmərinin işə düşməsi nəticəsində neft hasilatının yüksək templərlə artması və dünya neft bazarlarının əlverişli konyunkturası tədiyə balansının cari hesabında iri həcmli profisit formalaşmasına səbəb olmuşdur. 2006-cı ildə cari hesabın profisiti 3,7 mlrd. \$-a çatmış, nəticədə strateji valyuta ehtiyatlarının həcmi 4,3 mlrd. \$-ı ötmüşdür.

Bununla belə, əvvəlki illərdə olduğu kimi 2006-cı ildə də xarici iqtisadi əməliyyatlar neft-qaz sektoru üzrə müsbət saldoya, qeyri-neft sektoru üzrə isə mənfi saldoya malik olmuş, neft-qaz sektoru üzrə yaranmış ümumi müsbət saldo iqtisadiyyatın digər sektorlarının xarici valyutaya tələbatının maliyyələşdirilməsini və ölkənin valyuta ehtiyatlarının artmasını təmin etmişdir.

Neft-qaz sektoru üzrə ümumi daxilolmalar əsasən neftin ixracı və bu sektora cəlb edilən xarici kapitalın hesabına formalaşır. Bu sektor üzrə ödənişlər isə mən-

fəətin və investisiyaların repatriasiyasını, avadanlıqların idxalının və Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum əsas ixrac boru kəmərlərinin tikintiləri ilə bağlı Türkiyə və Gürcüstan ərazilərindəki işlərin maliyyələşdirilməsinə sərf olunan vəsaitləri əks etdirir.

1.4.1. Cari əməliyyatlar hesabı

2006-cı il ərzində ölkənin beynəlxalq iqtisadi fəəliyyətinin cari əməliyyatlar üzrə bütün sahələrində məcmu daxilolmalar və ödənişlər arasındakı balansda - cari əməliyyatlar hesabında 3707.6 mln. \$ məbləğində profisit yaranmışdır.

Cari əməliyyatlar hesabında profisit yaranması əsasən neft-qaz sektoru üzrə malların ixracının artımı ilə izah olunur. Belə ki, 2005-ci ildə neft-qaz sektoru üzrə malların ixracı 6.9 mlrd. \$ olmuşdursa, 2006-cı ildə bu göstərici 1.8 dəfə artaraq 12.1 mlrd. \$ çatmışdır. Bu isə öz növbəsində xarici ticarət balansının saldosunun da müsbət 3.3 mlrd. \$-dan 7.7 mlrd. \$-a qədər yüksəlməsini şərtləndirmişdir.

1.4.1.1. Xarici ticarət balansı. Xarici ticarət dövriyyəsi 18.3 mlrd. \$ təşkil etmiş və 2005-ci ilin müvafiq göstəricisindən 52.4% çox olmuşdur. Ölkəyə idxal olunan malların həcmi 5.2 mlrd. \$ və ya ÜDM-in 26.5%-ni, ixracın həcmi isə 13.0 mlrd. \$ və ya ÜDM-in 65.6%-ni təşkil etmişdir. Xarici ticarət balansı 7.7 mlrd. \$ məbləğində və ya ÜDM-in 39%-i həddində müsbət saldo ilə nəticələnmişdir.

Cədvəl 2. Tədiyə balansının əsas göstəriciləri

	2005-ci il		2006-cı il	
	mln. \$	ÜDM-də %-lə	mln. \$	ÜDM-də %-lə
I.Cari əməliyyatlar hesabının saldosu	167.3	1.3	3707.6	18.7
Xarici ticarət balansı	3299.1	26.3	7745.3	39.0
Xidmətlər balansı	-1970.0	-15.7	-1923.4	-9.7
Gəlirlər balansı	-1645.6	-13.1	-2680.6	-13.5
-İnvestisiya gəlirlərinin repatriasiyası	-1422.1	-11.3	-2374.5	-12.0
Cari transfertlər balansı	483.8	3.8	566.3	2.9
II.Kapitalın və maliyyənin hərəkəti hesabının saldosu	440.4	3.5	-1991.5	-10.0
Birbaşa investisiyalar	458.1	3.6	-1306.5	-6.6
- Azərbaycan iqtisadiyyatına	4475.4	35.6	4469.0	22.5
- Xarici iqtisadiyyata	-1220.8	-9.7	-705.5	-3.6
- İnvestisiyaların repatriasiyası	-2796.5	-22.3	-5070.0	-25.5
Neft bonusu	1.0	-	17.0	0.1
Kreditlər və digər investisiyalar	-18.7	-0.1	-702.0	-3.5
III.Tədiyə balansının ümumi saldosu	607.7	4.8	1716.1	8.7

1.4. Balance of payments

The successful implementation of the Oil Strategy that was originally initiated by the national leader Heydar Aliyev back in 1995 allowed for attracting large-scale foreign investments to the country, laid a strong foundation for drastic economic growth, brought Azerbaijan to leading positions in terms of economic growth rates in the world, and increasing oil revenues enabled the country to gradually form a net creditor position and substantially increase the strategic foreign exchange reserves. Intensive works conducted under the production sharing agreements as well as rapid expansion of oil production due to the commissioning of the BTC pipeline and the favorable world oil market conditions resulted in formation of a large-scale surplus in the current account of the balance of payments. In 2006 the current account's surplus reached USD3,7 bln., whereby the strategic foreign exchange reserves past the point of USD4,3 bln.

Yet, just like in the years before in 2006 foreign economic transactions had a positive balance in the oil and gas sector and a negative balance in the non-oil sector; the positive balance of the oil and gas sector provided for financing of the foreign exchange needs of other economic sectors and increase of the country's foreign exchange reserves.

Total oil and gas revenues are formed mainly from oil exports and foreign capital attracted to this sector. The sector-related payments include repatriation of

profits and investments, and financing of equipment imports and works conducted in Turkey and Georgia in connection with construction of the Baku-Tbilisi-Ceyhan and Baku-Tbilisi-Erzurum main export pipelines.

1.4.1. Current account

The balance between the aggregate revenues and payments in all sectors of current operations in the country's international economic activities - the current account - had a surplus of USD3707,6 mln. in 2006.

The current account's surplus was formed mainly due to increased exports of oil and gas goods. Thus, while in 2005 exports of oil and gas goods totaled to USD6,9 bln., they reached USD12,1 bln. in 2006 by having increased by 1.8 times. This, in turn, led to an increase of the foreign trade balance from positive USD3,3 bln. up to USD7,7 bln.

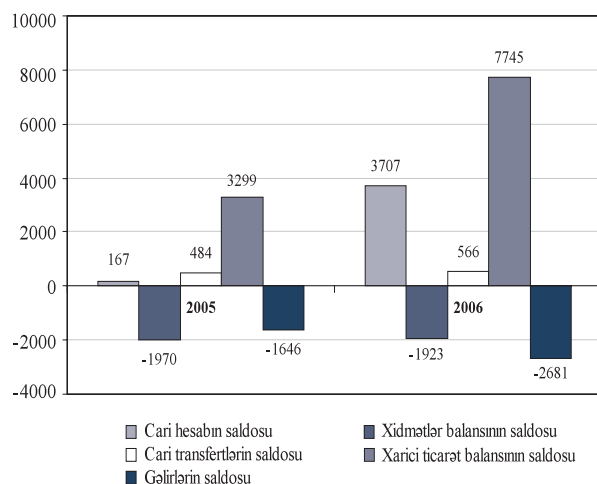
1.4.1.1. Foreign trade balance. Foreign trade turnover totaled to USD18,3 bln., thereby exceeding the 2005 indicator by 52.4%. Imports of goods amounted to USD5.2 bln. or 26.5% of the GDP, while exports amounted to USD13.0 bln. or 65.6% of GDP. Foreign trade balance amounted to positive USD7.7 bln. or 39% of GDP.

Overall, the overall amount of the foreign trade turnover increased by USD6.3 bln. as compared to

Table 2. Principal indicators of the balance of payments

	2005		2006	
	USD mln.	As % of GDP	USD mln.	As % of GDP
I. Current account balance	167.3	1.3	3707.6	18.7
Foreign trade balance	3299.1	26.3	7745.3	39.0
Balance of services	-1970.0	-15.7	-1923.4	-9.7
Balance of revenues	-1645.6	-13.1	-2680.6	-13.5
-Repatriation of investment revenues	-1422.1	-11.3	-2374.5	-12.0
Balance of current transfers	483.8	3.8	566.3	2.9
II. Balance of capital and cash flows	440.4	3.5	-1991.5	-10.0
Direct investments	458.1	3.6	-1306.5	-6.6
- To Azerbaijan's economy	4475.4	35.6	4469.0	22.5
- To foreign economies	-1220.8	-9.7	-705.5	-3.6
- Repatriation of investments	-2796.5	-22.3	-5070.0	-25.5
Oil bonus	1.0	-	17.0	0.1
Loans and other investments	-18.7	-0.1	-702.0	-3.5
III. Total balance of payments	607.7	4.8	1716.1	8.7

Qrafik 17. Cari hesab, mln. \$

Bütövlükdə, əvvəlki illə müqayisədə xarici ticarət dövriyyəsinin ümumi həcmi 6.3 mlrd. \$, o cümlədən ixrac 5.4 mlrd. \$, idxal isə 0.9 mlrd. \$ məbləğində artmışdır.

Hesablamalar göstərir ki, malların ixracı üzrə ümumi artımın 28.4%-i qiymət və çeşid faktoru ilə, 71.6%-i isə fiziki həcm faktorunun artımı ilə bağlı olmuşdur. Malların idxalına gəldikdə isə qiymət və çeşid faktoru üzrə 98.9%, fiziki həcm faktoru üzrə isə 1.1% artım olmuşdur.

2006-cı ildə Azərbaycan dünyanın 139 dövləti ilə əmtəə ticarəti etmişdir. Xarici ticarətin 14.8%-i MDB üzvü olan dövlətlərin, 85.2%-i isə digər xarici dövlətlərin payına düşür. Dövlətimizin İtaliya, İsrail, Rusiya, Fransa, Türkiyə, Almaniya, Birləşmiş Krallıq, İran, Yunanıstan və Ukrayna ilə daha intensiv ticarət əlaqələri olmuşdur. Bütövlükdə Azərbaycan Respublikasının idxal-ixrac əməliyyatlarının 82.3%-i yuxarıda adı çəkilən əsas tərəf müqabilləri olan 10 dövlət ilə aparılmışdır.

1.4.1.2. Əmtəə ixracı. Xarici ticarətin daha da sərbəstləşdirilməsi, yanacaq kompleksinin ixracat yönümlü müəssisələrində istehsalın inkişafı, habelə dünya bazarında neftin əlverişli qiymət konyunkturuna ixracatın daha da artmasına təkan vermiş və 2006-cı ildə əmtəə ixracı 2005-ci ilə nisbətən 1.7 dəfə artaraq 13.0 mlrd. \$ çox olmuşdur. Nəticədə ixracın ÜDM-də xüsusi çəkisi keçən illə müqayisədə 4.7% artaraq 65.6%-ə çatmışdır. Bu isə ölkənin dünya iqtisadiyyatına daha sıx inteqrasiya olunduğunu, onun açıqlıq dərəcəsinin yüksəldiyini göstərir.

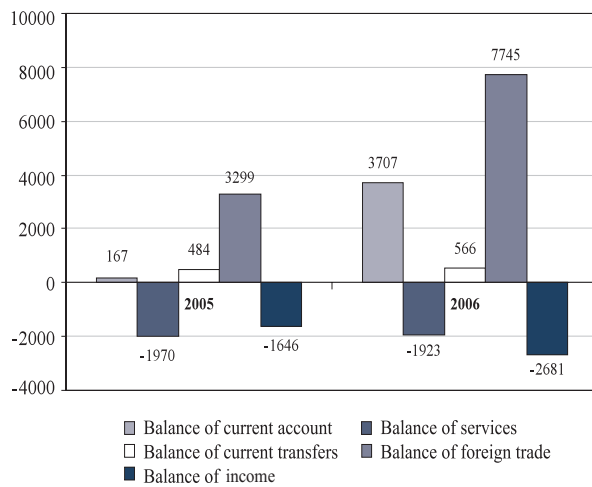
İxrac olunmuş malların strukturunda neft məhsulları dominant yer tutmaqda davam etmiş və onların payına ümumi ixracın 92.2%-i düşmüşdür. 2006-cı il ərzində xarici dövlətlərə 12.0 mlrd. \$ neft məhsulları ixrac olunmuşdur ki, bu da 2005-ci ilin müvafiq göstəricisindən 1.8 dəfə çoxdur. İxrac olunmuş bütün neft məhsullarının yalnız 1.6 mlrd. \$ neft emalı məhsullarının, 10.4 mlrd. \$ isə xam neftin ixracının payına düşür. İxrac olunmuş xam neftin 9.9 mlrd. \$ Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti (ABƏŞ) tərəfindən hasil olunmuş neftin ümumi dəyəridir. Bunun da 1631.3 mln. \$ Azərbaycanın payına düşən, 8.2 mlrd. \$ isə "Əsrin müqaviləsi" ilə bağlı konsorsiumun xarici səhmdarlarının payına düşən neftin dəyəridir. İxrac olunmuş ümumi xam neftin 564.4 mln. \$ isə ARDNŞ və ölkənin digər müəssisələri tərəfindən xaricə göndərilmişdir.

2006-cı ildə ölkənin qeyri-neft sektorunun payına düşən ixrac mallarının ümumi dəyəri 2005-ci ilə nisbətən 22.7% artaraq 939.3 mln. \$ çatmışdır. Bu artım əsasən maşınqayırma və kimya məhsullarının, əlvan və qara metalların və kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracının artımı hesabına olmuşdur.

Cədvəl 3. Ticarət balansının əsas göstəriciləri, mln. \$

	Cəmi (artım "+", azalma "-")	o cümlədən faktorlar üzrə dəyişmə	
		Fiziki həcm	Qiymət və çeşid
Malların ixracı	5366	3842	1524
Malların idxalı	919	10	909
Xarici ticarət dövriyyəsi	6285	3852	2433
Ticarət balansının saldosu	4447	3832	615

Chart 17. Current account, USD mln.

the previous year, wherein exports increased by USD5.4 bln. and imports by USD0.9 bln.

Estimates show that the price and range factors accounted for 28.4% and the physical volume factor for 71.6% of the overall increase of exports of goods. As far as imports of goods are concerned, the price and range factors accounted for 98.9% while the physical volume factor for 1.1% of the overall increase.

Azerbaijan traded with 139 countries during 2006. CIS countries accounted for 14.8% and other foreign countries accounted for 85.2% of foreign trade. Our country had most intensive trade relations with Italy, Israel, Russia, France, Turkey, Germany, the United Kingdom, Iran, Greece and Ukraine. Overall, 82.3% of Azerbaijan Republic's import and export transactions relate to the above listed 10 major trade counterpart countries.

1.4.1.2. Export of goods. Expanded liberalization of foreign trade, increased output in export-

oriented fuel sector enterprises as well as favorable world oil market pricing environment facilitated further growth of exports wherefore exports of goods in 2006 increased by 1.7 times against the 2005 rate thereby going higher than USD13.0 bln. Consequently, the percentage of exports in GDP reached 65.6% by rising by 4.7% against the last year's rate. This indicates the country's deeper integration into the global economy and increased level of openness.

Oil products continued to dominate among the exported goods and accounted for 92.2% of the total exports. A total of USD12.0 bln. worth of oil products were exported to foreign countries during 2006, which is 1.8 times greater than the year 2005 indicator. Oil refinery products accounted for only USD1.6 bln. of all oil products exported, while crude oil accounted for USD10.4 bln. USD9.9 bln. of the exported crude oil is the total value of the oil produced by the Azerbaijan International Operating Company (AIOC). Of this, USD1631.3 mln. is the value of Azerbaijan's share of oil, while USD8.2 bln. is the value of the share of the foreign stakeholders of the "Contract of the Century" consortium. SOCAR and other domestic enterprises exported USD564.4 mln. worth of crude oil to foreign countries.

The total value of goods exported by the non-oil sector during 2006 increased by 22.7% relative to the 2005 level thereby reaching USD939.3 mln. This increase was mainly formed due to increases in exports of machinery and chemical products, ferrous and non-ferrous metals and agricultural products.

Table 3. Principal indicators of trade balance, USD mln.

	Total (increase "+", decrease "-")	Including changes by factors	
		Physical volume	Price and range
Export of goods	5366	3842	1524
Import of goods	919	10	909
Foreign trade turnover	6285	3852	2433
Balance of trade	4447	3832	615

Cədvəl 4. 2006-cı ildə xarici ticarət üzrə əsas tərəf müqabilləri, mln. \$

	Əmtəə dövriyyəsi	İxrac	İdxal	Saldo
İtaliya	7157	7022	135	+6887
İsrail	1853	1827	26	+1801
Rusiya Federasiyası	1569	354	1215	-861
Fransa	1266	1209	57	+1152
Türkiyə	1061	575	486	+89
Almaniya	510	9	501	-492
Birləşmiş Krallıq	464	10	454	-444
İran (İslam Respublikası)	434	297	137	+160
Yunanıstan	398	393	5	+388
Ukrayna	327	40	287	-247
Başqaları	3245	1279	1966	-687
Cəmi	18284	13015	5269	+7746
O cümlədən:				
MDB dövlətləri	2712	947	1765	- 818
Digər dövlətlər	15572	12068	3504	+8564

Cədvəl 5. İxracın strukturu

	2005-ci il		2006-cı il	
	Məbləğ, mln.\$	Xüsusi çəkisi, %-lə	Məbləğ, mln.\$	Xüsusi çəkisi, %-lə
İxrac - cəmi	7649.0	100.0	13014.6	100.0
O cümlədən:				
1.Yanacaq-xammal məhsulları	6974.7	91.2	12487.3	96.0
- neft məhsulları	6618.4	86.5	11998.9	92.2
- digər xammal	356.3	4.7	488.4	3.8
2.Maşın və avadanlıq	303.0	4.0	148.4	1.1
- üzən nəqliyyat vasitələri	264.8	3.5	73.2	0.6
3.İstehlak malları	349.9	4.5	356.1	2.7
4.Digər mallar	21.4	0.3	22.8	0.2
- təbii qaz	-	-	3.2	-

1.4.1.3. Əmtəə idxalı. 2005-ci illə müqayisədə 2006-cı ildə ölkəyə idxal olunan istehlak mallarının strukturunda ərzaq mallarının xüsusi çəkisi 3.6% azalmışdır. İdxalı əvəz edən yeyinti məhsullarının istehsalının inkişafı burada əsas faktor olmuşdur.

Fiziki şəxslərin idxalını (915.4 mln. \$) və humanitar malları (33.6 mln. \$) da nəzərə almaqla 2006-cı il ərzində ölkəmizə 1860.8 mln. \$ məbləğində istehlak malları gətirilmişdir. Bunun da 35%-i, yəni 651.4 mln. \$ ərzaq məhsullarının payına düşür.

İdxalın strukturunda investisiya yönümlü maşın-avadanlıqların və malların xüsusi çəkisi 25.1% təşkil edərək 1319.9 mln. \$ olmuşdur. Bunun da 81.2%-ni beynəlxalq neft-qaz kontraktları çərçivəsində ölkəyə cəlb olunmuş investisiyalar hesabına idxal olunmuş mallar təşkil edir. Bundan başqa 2006-cı il ərzində ölkəyə 465.1 mln. \$ dəyərində təbii qaz və ümumi məbləği 1623.5 mln. \$ bərabər olan istehsal təyinatlı maşın-avadanlıq, kimya, qara və əlvan metal məhsulları da gətirilmişdir.

Table 4. Major foreign trade counterparts in 2006, USD mln.

	Commodity turnover	Exports	Imports	Balance
Italy	7157	7022	135	+6887
Israel	1853	1827	26	+1801
Russian Federation	1569	354	1215	-861
France	1266	1209	57	+1152
Turkey	1061	575	486	+89
Germany	510	9	501	-492
United Kingdom	464	10	454	-444
Iran (Islamic Republic)	434	297	137	+160
Greece	398	393	5	+388
Ukraine	327	40	287	-247
Others	3245	1279	1966	-687
Total	18284	13015	5269	+7746
Including:				
CIS countries	2712	947	1765	- 818
Other countries	15572	12068	3504	+8564

Table 5. Structure of exports

	2005		2006	
	Amount, USD mln.	share, %	Amount, USD mln.	share, %
Exports, total	7649.0	100.0	13014.6	100.0
Including:				
1. Fuel - raw materials	6974.7	91.2	12487.3	96.0
- oil products	6618.4	86.5	11998.9	92.2
- other raw materials	356.3	4.7	488.4	3.8
2. Machinery and equipment	303.0	4.0	148.4	1.1
- floating transports	264.8	3.5	73.2	0.6
3. Consumer goods	349.9	4.5	356.1	2.7
4. Other goods	21.4	0.3	22.8	0.2
- natural gas	-	-	3.2	-

1.4.1.3. Import of goods. The share of food products within the consumer goods imported in the country during 2006 decreased by 3.6% as compared to 2005. Development of food production substituting imports was the main factor that contributed to that decrease.

A total of USD1860.8 mln. worth of consumer goods were imported to our country during 2006, including imports by individuals (USD915.4 mln.) and humanitarian aid articles (USD33.6 mln.). Of

which 35% or USD651.4 mln. are food products.

Investment-oriented machinery and equipment and goods accounted for 25.1% of the total imports, or USD1319.9 mln. Of which 81.2% are the imports of goods financed by investments under the international oil and gas contracts. Furthermore, during 2006 the country imported USD465.1 mln. worth of natural gas and USD1623.5 mln. worth of production-purpose machinery hardware, chemical, ferrous and non-ferrous metal products.

Cədvəl 6. İdxalın strukturu

	2005-ci il		2006-cı il	
	Məbləğ, mln.\$	Xüsusi çəkisi, %-lə	Məbləğ, mln.\$	Xüsusi çəkisi, %-lə
İdxal-cəmi	4349.9	100.0	5269.3	100.0
cümlədən:				
1. İstehlak malları	1438.3	33.1	1860.8	35.3
- ərzaq məhsulları	555.3	12.8	651.4	12.4
- digərləri	883.0	20.3	1209.4	22.9
2. İnvestisiya yönümlü mallar	1669.7	38.4	1319.9	25.1
- beynəlxalq neft-qaz konsorsiumları	1578.0	36.3	1071.4	20.4
- digərləri	91.7	2.1	248.5	4.7
3. Digər mallar	1241.9	28.5	2088.6	39.6
- təbii qaz	277.2	6.4	465.1	8.8

1.4.1.4. Xidmətlər balansı. 2006-cı ildə xarici dövlətlərlə Azərbaycanın iqtisadi əlaqələrində qarşılıqlı xidmətlər əsas yerlərdən birini tutmuşdur və həmin xidmətlərin ümumi həcmi 3.8 mlrd. \$ təşkil etmişdir. Bunun da 2.9 mlrd. \$ qeyri-rezidentlər tərəfindən Azərbaycanın rezidentlərinə, 939.9 mln. \$ isə Azərbaycan rezidentlərinin xarici ölkələrin rezidentlərinə göstərdiyi xidmətlərdir. Beləliklə, xidmətlər balansının saldosu mənfi 1923.4 mln.\$ olmuşdur ki, bu da ÜDM-in 9.7%-ni təşkil edir. Müqayisə üçün, bu göstərici 2005-ci ildə 15.7% təşkil etmişdi.

Xidmətlər balansının kəsiri əsasən beynəlxalq kontraktlar çərçivəsində ölkənin neft-qaz sektorunun fəaliyyəti ilə bağlıdır. Belə ki, bu sektorda görülmüş işlərin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar ölkədə istifadə olunmuş 3.7 mlrd. \$ məbləğində xarici investisiyaların 1,6 mlrd. \$-ı tikinti-quraşdırma və digər xidmətlərlə bağlı xərclərə görə xarici dövlətlərin rezidentlərinə ödənilmişdir. Bu isə xidmətlər balansının kəsirinin 83.3%-ni təşkil edir.

Beynəlxalq kontraktlar çərçivəsində neft-qaz sektorunun fəaliyyəti ilə bağlı xidmətlərin idxalını istisna etməklə xidmətlər balansı 2006-cı ilin yekunlarına görə cəmi 321.3 mln. \$ həcmində mənfi saldo ilə nəticələnmişdir.

Tədiyə balansında öz əksini tapmış qarşılıqlı xidmətlər dövriyyəsinin 24.1%-i nəqliyyat xidmətləri üzrə aparılan əməliyyatların payına düşür. Ümumi dəyəri 916.9 mln. \$ bərabər olan nəqliyyat xidmətlərinin 55.5%-i Azərbaycan rezidentlərinin xarici dövlətlərin nəqliyyat sistemlərindən istifadə etmələri ilə əlaqədardır.

Öz növbəsində Azərbaycanın rezidentlərinin göstərdiyi nəqliyyat xidmətlərinin ümumi dəyəri

2005-ci ilə nisbətən 70.4% artaraq 407.7 mln. \$ təşkil etmişdir. Bu vəsaitin böyük hissəsi TRASEKA layihəsi çərçivəsində ölkə ərazisi vasitəsilə Orta Asiya ölkələri ilə Avropa ölkələri arasında tranzit yükdaşımalarının intensivləşməsi nəticəsində əldə edilmişdir.

Hesabat ilində turizmlə bağlı xaricilərə göstərilən xidmətlərin dəyəri 116.9 mln. \$ olmuşdur ki, bunun da 25.4%-i (29.7 mln. \$) qeyri-rezidentlərin Azərbaycana işgüzar səfərləri ilə bağlıdır. Bu səfərlərlə bağlı xarici iş adamlarına göstərilən xidmətlərin dəyəri keçən illə müqayisədə 13.4 mln. \$ artaraq 29.7 mln. \$ çatmışdır. Öz növbəsində xarici ölkələr tərəfindən Azərbaycan rezidentlərinə turizmlə bağlı göstərilən xidmətlərin dəyəri də 2005-ci ilə nisbətən 22.8% artaraq 201.4 mln. \$ olmuşdur. Bunun da əsas hissəsi (89.0%-i) Azərbaycan vətəndaşlarının şəxsi səfərləri ilə bağlı xarici ölkələrdə olarkən sərf etdikləri xərclərinin (məlik idxal istisna olmaqla) payına düşür. Qarşılıqlı xidmətlərin ölkənin xarici dövlətlər ilə əmtəə və xidmətlər üzrə ümumi idxal-ixrac dövriyyəsində xüsusi çəkisi 17.2% təşkil etmişdir.

1.4.1.5. Gəlirlər hesabı. Gəlirlər üzrə daxilolmaların və ödənişlərin ümumi dövriyyəsi 3.2 mlrd. \$ ötmüşdür. Bunun da 91.4%-ni (3.0 mlrd. \$) Azərbaycandan ödənişlər təşkil edir. Bu məbləğin isə əsas hissəsini (2374.5 mln. \$) Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin xarici investorlarının payına düşən gəlirlərinin repatriasiyası (xam neft şəklində), qeyri-rezidentlərə ödənilmiş əmək haqları (124.9 mln. \$) və xarici kreditlərdən istifadəyə görə ödənilən faizlər (neft-qaz sektoru da daxil olmaqla 211.4 mln. \$) təşkil edir.

Table 6. Structure of imports

	2005		2006	
	Amount, USD mln.	share, %	Amount, USD mln.	share, %
Imports - total	4349.9	100.0	5269.3	100.0
Including:				
1.Consumer goods	1438.3	33.1	1860.8	35.3
- food products	555.3	12.8	651.4	12.4
- other	883.0	20.3	1209.4	22.9
2.Investment-oriented goods	1669.7	38.4	1319.9	25.1
- international oil and gas consortiums	1578.0	36.3	1071.4	20.4
- others	91.7	2.1	248.5	4.7
3. Other goods	1241.9	28.5	2088.6	39.6
- natural gas	277.2	6.4	465.1	8.8

1.4.1.4. Balance of services. During 2006 mutual services were among the leaders in Azerbaijan's economic relations with foreign countries and amounted to USD3.8 bln. Of which, USD2.9 bln. are services provided by foreign residents to Azeri residents and USD939.9 mln. are services provided by Azeri residents to foreign residents. Thus, the balance of services was a negative USD1923.4 mln., which made 9.7% of GDP. For comparison, it made 15.7% in 2005.

The deficit of the balance of services was primarily linked with the domestic oil and gas sector's operations under the international contracts. Thus, USD1.6 bln. of the total of foreign investments of USD3.7 bln. used in the country in line with conduct of works in this sector were paid to foreign residents for construction and installation and other services. That amount made up 83.3% of the deficit/decrease of the balance of services.

The balance of services as of the end of 2006 totaled to a negative USD 321.3 mln., excluding imports of services associated with the oil and gas sector's operations under the international contracts.

Transport service transactions accounted for 24.1% of the mutual services turnover reflected in the balance of payments. 55.5% of the transport services for a total worth of USD916.9 mln. were associated with the Azeri residents' use of foreign transport systems.

In their turn, the total value of transport services provided by Azeri residents amounted to USD407.7 mln. by having increased by 70.4% against the year 2005 level. A large portion of that amount was gained due to intensified transit cargo transportation between Middle Asian and European countries

through the country under the TRACECA project.

Tourism-related services provided to foreigners during the reported year totaled to USD116.9 mln., of which 25.4% (USD29.7 mln.) are associated with non-residents' business trips to Azerbaijan. The value of services provided to foreign businessmen in relation to such trips reached USD29.7 mln. by increasing by USD13.4 mln. against the last year's level. In addition, the value of travel-related services provided by foreign countries to Azeri residents also increased by 22.8% as compared to 2005 thereby reaching USD201.4 mln. The main portion of that amount (89.0%) relates to expenses (excluding shuttle-trade imports) incurred by Azeri citizens during their private trips to foreign countries. Mutual services accounted for 17.2% of the country's total import and export turnover of goods and services with foreign countries.

1.4.1.5. Income account. The total turnover of income receipts and payments amounted to USD3.2 bln. Of this 91.4% (USD3.0 bil) were payments made from Azerbaijan. The main portion of that amount (USD2374.5 mln.) comprises repatriation of income of the foreign investors of the Azerbaijan International Operating Company (in form of crude oil), remuneration of non-residents (USD124.9 mln.) and interest paid on foreign loans (USD211.4 mln. including the oil and gas sector).

While the country's total receipts to the income account amounted to USD201.8 mln. in 2005, this indicator in 2006 equaled USD280.0 mln. by having increased by 38.8%. Of this, USD63.3 mln. are interest income on the State Oil Fund's resources, USD74.4 mln. are interest income on the National

Gəlirlər hesabə üzrə ölkəyə daxil olmuş vəsait 2005-ci ildə 201.8 mln. \$ olduğu halda, 2006-cı il ərzində bu göstərici 38.8% artaraq 280.0 mln. \$ bərabər olmuşdur. Bunun da 63.3 mln. \$ Dövlət Neft Fondunun vəsaitlərinə, 74.4 mln. \$ Milli Bankın sərəncamında olan xarici valyuta ehtiyatlarına və 13.2 mln. \$ isə 2-ci pillə banklarının xaricdə yerləşdirilmiş aktivlərinə hesablanmış faizlər üzrə gəlirlər təşkil edir.

1.4.1.6. Cari transfərlər balansı. Cari transfərlər üzrə xarici ölkələrlə aparılan əməliyyatların ümumi dəyəri 930.2 mln. \$ təşkil etmişdir. Bu məbləğin 80.4%-ni ölkəyə daxilolmalar təşkil edir. Belə ki, xarici ölkələrdən daxil olan pul baratlarının, humanitar malların, texniki və digər yardımların ümumi dəyəri 2005-ci ilə nisbətən 122.1 mln. \$ məbləğində artaraq 748.2 mln. \$-a çatmışdır. Bu daxilolmaların əsas hissəsini, yəni 88.5%-ni xarici ölkələrdən fiziki şəxslərə köçürülən pul baratları, 4.5%-ni ölkəyə gətirilən humanitar idxal mallarının dəyəri, 7.0%-ni isə digər daxilolmalar təşkil edir.

Bütövlükdə, cari transfərlər üzrə əməliyyatların müsbət saldosu 2005-ci ilə nisbətən 17.0% artaraq 566.3 mln. \$ (ÜDM-in 2.9%-i) təşkil etmişdir.

1.4.2. Kapitalın və maliyyənin hərəkəti

2006-cı ildə ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuş xarici kapitalın ümumi həcmi 5.1 mlrd. \$ təşkil edərək əvvəlki ilin göstəricisindən 3.3% çox olmuşdur. Bu göstəricinin əvvəlki dövrlərə nisbətən nəzərəcarpacaq dərəcədə artmamasının əsas səbəbi beynəlxalq neft-qaz kontraktları çərçivəsində iri layihələrin xarici investorlar tərəfindən maliyyələşdirilməsinin tamamlanma mərhələsinə çatması ilə

əlaqədar neft-qaz sektoruna cəlb olunan birbaşa xarici investisiyaların əvvəlki ilə nisbətən 9.9% azalması ilə bağlıdır. Nəticədə, neft-qaz sektorunda istifadə olunmuş birbaşa investisiyaların ümumi məbləği keçən ilə nisbətən 377.6 mln. \$ azalaraq 3.4 mlrd. \$ təşkil etmişdir.

Hesabat ilində ölkədən kapital axınının strukturunda da mühüm kəmiyyət və keyfiyyət dəyişiklikləri baş vermişdir. Belə ki, əvvəlki dövrlərdə ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuş birbaşa investisiyaların repatriasiyası və xarici iqtisadiyyata yönəldilmiş birbaşa investisiyaların ümumi məbləği 2005-ci ilə nisbətən 43.7% artaraq 5.8 mlrd. \$-a çatmışdır. Bu artım əsasən "Əsrin müqaviləsi" ilə bağlı neft-qaz sektorunun xarici öhdəliklərinin azalması hesabına xarici ölkələrin iri neft şirkətləri tərəfindən Azərbaycana yönəldilmiş birbaşa investisiyaların repatriasiyasının həcmində artması ilə bağlıdır. Belə ki, 2005-ci ildə neft-qaz sektoru üzrə repatriasiya olunmuş investisiyaların həcmi 2.8 mlrd. \$ məbləğində olduğu halda, 2006-cı ildə bu göstərici 81.7% artaraq 5.1 mlrd. \$-a çatmışdır.

1.4.2.1. Birbaşa investisiyalar. Birbaşa investisiyalar formasında ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuş daxilolmalar 3.8 mlrd. \$ təşkil etmişdir. Bu investisiyaların strukturunda neft-qaz sektorunun xüsusi çəkisi 90.3% təşkil etmişdir. Bu sərmayələr iri neft-qaz layihələrinin, BİPİ Eksploreyşn (Şah Dəniz) Ltd. və Cənub Qafqaz Kəməri Şirkətinin (Bakı-Tiflis-Ərzurum qaz kəmərinin) tikintisi layihəsi və Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkətinin Azəri-Çıraq-Günəşli yatağında görülən işlərin maliyyələşdirilməsi ilə əlaqədar ölkə iqtisadiyyatında istifadə olunmuşdur.

Cədvəl 7. Ölkədə istifadə olunmuş xarici kapital axınının strukturu

	2005-ci il		2006-cı il		2006-cı il 2005-ci ilə nisbətən, %-lə
	Mln. \$	Xüsusi çəkisi, %-lə	Mln. \$	Xüsusi çəkisi, %-lə	
Birbaşa investisiyalar	4030.4	82.4	3790.7	75.0	94.1
- neft—qaz sektoru	3799.9	77.7	3422.3	67.7	90.1
- digər sektorlar	230.5	4.7	368.4	7.3	159.8
Kreditlər və digər investisiyalar	861.8	17.6	1245.1	24.7	144.5
- dövlət təminatlı kreditlər	282.1	5.8	351.3	7.0	124.5
- dövlət təminatı olmayan kreditlər	416.3	8.5	632.2	12.5	151.9
- neft—qaz sektoru	287.9	5.9	274.7	5.4	95.4
- digərləri	128.4	2.6	357.5	7.1	278.4
- digər investisiyalar	163.4	3.3	261.6	5.2	160.1
Neft bonusu	1.0	-	17.0	0.3	17 dəfə
C Ə M İ	4893.2	100.0	5052.8	100.0	103.3

Bank's foreign exchange reserves and USD13.2 mln. are interest income on foreign assets of the 2nd tier banks.

1.4.1.6. Balance of foreign transfers. The total value of current transfer transactions conducted in foreign countries amounted to USD930.2 mln. 80.4% of that amount comprised incoming revenues of the country. Thus, the total value of bank notes, humanitarian aid goods, technical and other assistances received from other countries in 2006 amounted to USD748.2 mln. having increased by USD122.1 mln. against the 2005 rate. The main portion of these receipts, that is 88.5% comprises cash transferred to individuals from foreign countries, 4.5% the value of humanitarian aid goods imported to the country and 7.0% other receipts.

Overall, the positive balance of current transfer transactions amounted to USD566.3 mln. (2.9% of GDP) having increased by 17.0% against 2005.

1.4.2. Capital and financial account

In 2006 the total foreign capital used in the country's economy amounted to USD5.1 bln. thereby exceeding the last year's rate by 3.3%. The principal reason why this indicator did not rise considerably as compared to the previous periods is the 9.9% decrease of direct foreign investments in the oil and gas sector, as compared to the last year, as the financing of large projects under international oil and gas contracts by foreign investors came to its completion phase. Consequently, the total direct foreign investments used in the oil and gas sector

amounted to USD3.4 bln. having decreased by USD377.6 mln. relative to the last year.

The capital outflow structure also went through significant qualitative and quantitative changes during the reported year. Thus, repatriation of direct investments used in the country's economy during the previous periods and total direct investments made to foreign economies amounted to USD5.8 bln. having increased by 43.7% against the last year's rate. This increase was mainly associated with the increased repatriation of direct investments made in Azerbaijan by the large oil companies of foreign countries due to the reduction of the oil and gas sector's foreign liabilities under the "Contract of the Century". Thus, while the oil and gas sector's total investment repatriation in 2005 amounted to USD2.8 bln., that indicator in 2006 increased by 81.7% thereby totaling to USD5.1 bln.

1.4.2.1. Direct investments. Receipts used in the country's economy in the form of direct investments totaled to USD3.8 bln. The oil and gas sector accounted for 90.3% of these investments. These investments were used for financing large oil and gas projects, construction project of BP Exploration (Shah Deniz) Ltd. and South Caucasus Pipeline Company (Baku-Tbilisi-Erzurum gas pipeline) and development of the Azeri-Chirag-Guneshly field by the Azerbaijan International Operating Company.

As compared to the previous year, total direct investments to the non-oil sector amounted to USD368.4 mln. having increased by 1.6 times. Consequently, the non-oil sector's share in the total direct foreign investments rose from 5.7% to 9.7%.

Table 7. Structure of foreign capital flow used in the country

	2005		2006		2006 over 2005, %
	USD mln.	share, %	USD mln.	share, %	
Direct investments	4030.4	82.4	3790.7	75.0	94.1
- oil and gas sector	3799.9	77.7	3422.3	67.7	90.1
- other sectors	230.5	4.7	368.4	7.3	159.8
Loans and other investments	861.8	17.6	1245.1	24.7	144.5
- government-guaranteed loans	282.1	5.8	351.3	7.0	124.5
- loans not guaranteed by gov-nt	416.3	8.5	632.2	12.5	151.9
- oil and gas sector	287.9	5.9	274.7	5.4	95.4
- other	128.4	2.6	357.5	7.1	278.4
- other investments	163.4	3.3	261.6	5.2	160.1
Oil bonus	1.0	-	17.0	0.3	17 times
TOTAL	4893.2	100.0	5052.8	100.0	103.3

Cədvəl 8. Beynəlxalq investisiyalar balansı, mln. \$

	01.01.2006-cı ilə qalıq	Əməliyyatlar və digər dəyişmələr	01.01.2007-ci ilə qalıq
A. AKTİVLƏR	7459.5	2721.0	10180.5
Xaricə birbaşa investisiya	3685.3	705.5	4390.8
Portfel investisiyaları	84.6	34.4	119.0
Digər investisiyalar	1117.9	183.8	1301.7
Ehtiyat aktivləri	2571.7	1797.3	4369.0
B. ÖHDƏLİKLƏR	16862.1	383.5	17245.6
Azərbaycana birbaşa investisiyalar	11930.5	-584.0	11346.5
Cəlb olunmuş	20117.5	4486.0	24603.5
Repatriasiya edilmiş	8187.0	5070.0	13257.0
Portfel investisiyaları	97.1	22.3	119.4
Digər investisiyalar	4834.5	945.2	5779.7
C. İNVESTİSİYA MÖVQEYİ (A-B)	-9402.6	2337.5	-7065.1

Əvvəlki illə müqayisədə qeyri-neft sektoruna yönəldilmiş birbaşa investisiyaların ümumi həcmi 1.6 dəfə artaraq 368.4 mln. \$ olmuşdur. Nəticədə cəlb olunmuş birbaşa xarici investisiyaların həcmində qeyri-neft sektorunun xüsusi çəkisi 5.7%-dən 9.7%-ə qədər yüksəlmişdir.

1.4.2.2. Kreditlər və digər investisiyalar. Hesabat ilində iqtisadiyyatımızda istifadə olunmuş xarici sərmayələrin ümumi həcmnin 24.7%-ni birbaşa dövlət və dövlət təminatlı kreditlər, özəl sektora cəlb olunan kredit və ssudalar, depozitlər və s. kapital axınları təşkil edir.

2006-cı il ərzində bu göstəricilərin ümumi məbləği 1245.1 mln. \$ təşkil etmişdir. Həmin məbləğin 28.2%-i (351.3 mln. \$) birbaşa dövlət və dövlət təminatı əsasında cəlb olunmuş kreditlərdir. Bunun da 18.8 mln. \$ Dünya Bankından daxil olmuş, 332.5 mln. \$ isə əsasən "Azərenerji" Səhmdar Cəmiyyəti, "Azərbaycan Hava Yolları" Dövlət Konserni, Bakı-Rusiya avtomobil yolunun yenidən qurulması, Azərbaycanın İpək yolunun və irriqasiya-drenaj sisteminin bərpaası üzrə investisiya layihələrinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı beynəlxalq maliyyə və digər təşkilatlar tərəfindən ayrılmış kreditlərin istifadə olunmuş hissəsidir.

632.2 mln. \$ vəsait isə dövlət təminatı olmayan kreditlərdir. Bunun da 274.7 mln. \$ beynəlxalq neft-qaz kontraktları çərçivəsində görülən işləri maliyyələşdirmək üçün ssuda şəklində beynəlxalq maliyyə təşkilatlarından cəlb edilən vəsaitdir. 357.5 mln. \$ isə əsasən banklar, birgə müəssisələr və firmalar tərəfindən cəlb

olunmuş kreditlərdir. Bu da öz növbəsində əvvəlki ilin göstəricisindən 2.8 dəfə çoxdur.

1.4.2.3. Ölkənin beynəlxalq investisiya mövqeyi. 2006-cı il ərzində tədiyə balansı üzrə kapitalın və maliyyənin hərəkəti hesabında aparılmış əməliyyatlar nəticəsində ölkənin beynəlxalq investisiyalar balansının aktivlər bölməsi 2721.0 mln. \$ artdığı halda, öhdəliklər bölməsi cəmi 383.5 mln. \$ məbləğində artmışdır. Nəticədə xalis beynəlxalq investisiya mövqeyinin əməliyyatlar üzrə dəyişməsi 2.3 mlrd. \$ məbləğində müsbət saldoya bərabər olmuşdur.

Beləliklə, 2006-cı ilin 01 yanvar tarixinə olan ölkənin xalis beynəlxalq investisiya mövqeyinin 9403 mln. \$ mənfi saldosu məzənnə fərqi də nəzərə alınmaqla 2338 mln. \$ azalaraq 01 yanvar 2007-ci il tarixinə mənfi 7065 mln. \$ təşkil etmişdir.

İnvestisiya mövqeyinin mənfi saldosunun keçən ilə nisbətən əhəmiyyətli dərəcədə azalması neft-qaz sektorunun xarici öhdəliklərinin nəzərəcarpacaq dərəcədə azalması ilə bağlıdır. Belə ki, birbaşa investisiyalar şəklində bu sektora cəlb olunmuş 22.5 mlrd. \$ vəsaitin 13.3 mlrd. \$-ı investisiyaların repatriasiyası kimi (əsasən xam neft şəklində) geri qaytarılmışdır. Nəticədə 2007-ci ilin 01 yanvar tarixinə özəl sektora daxil olan müəssisələrin birbaşa xarici investorlar qarşısındakı öhdəliklərinin qalığı 11.3 mlrd. \$ olmuşdur. Bu öhdəliklərin 80.9%-i, yəni 9.2 mlrd. \$-ı beynəlxalq neft kontraktları çərçivəsində həyata keçirilən layihələrlə bağlı neft-qaz sektorunun payına düşür.

Table 8. International investment balance sheet, USD mln.

	Balance as of 01.01.2006	Transactions and other changes	Balance as of 01.01.2007
A. ASSETS	7459.5	2721.0	10180.5
Direct investments to foreign countries	3685.3	705.5	4390.8
Portfolio investments	84.6	34.4	119.0
Other investments	1117.9	183.8	1301.7
Reserve assets	2571.7	1797.3	4369.0
B. LIABILITIES	16862.1	383.5	17245.6
Direct investments to Azerbaijan	11930.5	-584.0	11346.5
Attracted	20117.5	4486.0	24603.5
Repatriated	8187.0	5070.0	13257.0
Portfolio investments	97.1	22.3	119.4
Other investments	4834.5	945.2	5779.7
C. INVESTMENT POSITION (A-B)	-9402.6	2337.5	-7065.1

1.4.2.2. Loans and other investments. 24.7% of the total foreign investments used in the country's economy during the reported year comprised loans to the government and government-guaranteed loans, loans and advances to the private sector, deposits and other capital inflows.

In 2006 this indicator totaled to USD1245.1 mln. 28.2% of that amount (USD351.3 mln.) comprised mostly loans to the government and government-guaranteed loans. Of this, USD18.8 mln. comprised the used part of loans from the World Bank and USD332.5 mln. comprised the used portion of loans received from international financial and other institutions for Azerenergy Joint Stock Company, Azerbaijan Air Lines State Concern, and for financing of investment projects of reconstruction of the Baku-Russia motorway, rehabilitation of Azerbaijan's Silk Way and the irrigation and drainage system.

USD632.2 mln. are loans not guaranteed by the government. Of this USD274.7 mln. are advances borrowed from international financial institutions to finance activities conducted under the international oil and gas contracts. USD357.5 mln. mainly comprised loans to banks, joint ventures and firms. This, in turn, is 2.8 times higher than the last year's rate.

1.4.2.3. The country's international investment position. While the asset section of the country's

international investment balance sheet increased by USD2721.0 mln. as a result of transactions involving the capital and cash flow account of the balance of payments, the liability section increased only by USD383.5 mln. in 2006. Consequently, the change of the net international investment position by transactions equaled a positive balance of USD2.3 bln.

Thus, the negative balance of the country's net international investment position of USD9403 mln. as of January 1, 2006, including the exchange rate difference/gap, decreased by USD2338 mln. and thereby amounted to a negative USD7065 mln. as of January 1, 2007.

The dramatic decrease of the investment position's negative balance as compared to the previous year was driven by the considerable decrease of the oil and gas sector's foreign liabilities. Thus, USD13.3 bln. of USD22.5 bln. of resources made to this sector as direct investments were retrieved as investment repatriation (mainly as crude oil). Consequently, the private sector enterprises' outstanding liabilities to direct foreign investors totaled to USD11.3 bln. as of January 1, 2007. 80.9% of these liabilities, that is USD9.2 bln. relate to the oil and gas sector in connection with the projects implemented under the international oil and gas contracts.

The domestic banking sector's net international investment position amounted to a positive USD2.3 bln. as of January 1, 2007. This had a somewhat

Ölkənin bank sektorunun xalis beynəlxalq investisiya mövqeyi 2007-ci ilin 01 yanvar tarixinə müsbət 2.3 mlrd. \$ təşkil etmişdir. Bu ölkənin beynəlxalq investisiya mövqeyi üzrə yaranmış mənfi saldonun müəyyən qədər azalmasına təsir göstərmişdir.

Ölkənin xalis beynəlxalq investisiya mövqeyinin mənfi saldusunun 5.8 mlrd. \$-ı digər investisiyalar kateqoriyasına daxil olan depozitlər, kreditlər, debitor borcları və digər öhdəliklərdir. Bunun da 34.1%-i, yəni 1972 mln. \$ birbaşa dövlət və dövlət təminatına əsasən ölkəyə cəlb olunmuş kreditlərlə əlaqədar yaranmış dövlət borcunun payına düşür.

Əgər 2005-ci ilin yekunları üzrə xarici dövlət borcunun ölkənin strateji valyuta ehtiyatlarına nisbəti 64.2%-ə bərabər idisə, 2006-cı ilin yekunlarına görə bu göstərici 45.1%-ə qədər azalmışdır. Beləliklə, 2006-cı ildə xarici dövlət borcunun həcmi ölkənin strateji valyuta ehtiyatlarının ümumi həcmindən 2.2 dəfə az olmuşdur.

1.4.3. Strateji valyuta ehtiyatlarının dəyişməsi

2006-cı ildə strateji valyuta ehtiyatları 69.9% artaraq 2007-ci il 01 yanvar tarixinə 4369.0 mln. \$ həcmində olmuşdur. Bunun da 1454.5 mln. \$ Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun aktivlərindən, 414.2 mln. \$ hökumətin depozitlərindən, 2500.3 mln. \$ isə Azərbaycan Milli Bankının məcmu beynəlxalq aktivlərindən ibarətdir. Milli Bankın məcmu beynəlxalq aktivlərinin 1967.3 mln. \$-ı bankın sərəncamında olan rəsmi valyuta ehtiyatlarından ibarətdir ki, bu da neft-qaz sektoru istisna olmaqla malların və xidmətlərin 4.9 aylıq idxalını maliyyələşdirməyə imkan verir. Bu isə dünya təcrübəsində qəbul olunmuş beynəlxalq kifayətlilik meyarından (3 aylıq) xeyli yüksəkdir.

Bütövlükdə, 2006-cı ildə tədiyə balansının parametrləri xarici sektorda dayanıqlı tarazlığın mövcud olmasını və bunun ölkə daxilindəki inkişaf proseslərinin dəstəklənməsində mühüm makroiqtisadi faktora çevrilməsini göstərir.

reducing effect on the negative balance of the country's international investment position.

USD5.8 bln. of the country's net international investment position's negative balance comprise deposits, loans, accounts receivable and other liabilities included in the other investments category. Of this 34.1%, that is USD1972 mln. comprise the sovereign debt formed due to loans issued directly to the government and loans backed with sovereign guarantees.

While in 2005 the ratio of the foreign sovereign debt to the country's strategic foreign exchange reserves equaled 64.2%, it went down to 45.1% by the end of 2006. Thus, the foreign sovereign debt was 2.2 times lower than the country's strategic foreign exchange reserves in 2006.

1.4.3. Changes in strategic foreign exchange reserves

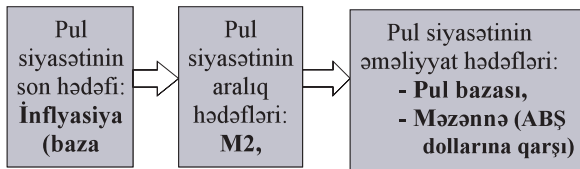
Strategic foreign exchange reserves increased by 69.9% during 2006 thereby totaling to USD4369.0 mln. by January 1, 2007. Of this USD1454.4 mln. comprise the State Oil Fund's assets, USD414.2 mln. the government's deposits and USD2500.3 mln. the National Bank's total international assets. USD1967.3 mln. of the National Bank's total international assets consist of the bank's official foreign exchange reserves, which are sufficient to finance 4.9 months worth of imports of goods and services, excluding the oil and gas sector. This is by far higher than the globally accepted international adequacy/sufficiency criterion (3 months).

Overall, parameters of the balance of payments in 2006 indicate the sustainable balance in the foreign sector and its transformation into a significant macroeconomic factor supporting the in-country development processes.

II. PUL SIYASƏTİ VƏ MAKROİQTİSADI SABİTLİK

2.1. Milli Bankın pul siyasəti rejimi

2006-cı ildə Azərbaycan Milli Bankının pul siyasəti rejimi "Tənzimlənən üzən məzənnə rejimində inflyasiyanın idarə olunması" kimi müəyyən olunmuşdur. Bu rejim aşağıdakı elementlərdən ibarətdir:

Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında" Qanunun 4-cü maddəsinə görə "Milli Bankın fəaliyyətinin əsas məqsədi öz səlahiyyətləri daxilində qiymətlərin sabitliyinin təmin edilməsidir". Bunu nəzərə alaraq Milli Bank monetar amillərdən asılı olaraq dəyişən baza inflyasiya göstəricisini hədəfləyir. Baza inflyasiya üzrə hədəf Milli Bank tərəfindən hər növbəti il üçün işlənən və ictimaiyyətə bəyan olunan pul siyasətinin əsas istiqamətlərində öz əksini tapır.

Pul siyasəti üzrə son məqsədə nail olmaq üçün aralıq hədəflər müəyyən edilir. Baza inflyasiya üzrə illik hədəfə nail olmaq üçün pul siyasətinin aralıq hədəfləri kimi pul kütləsindən və Nominal Effektiv Məzənnədən (NEM) istifadə edilir. Hədəf götürülən inflyasiya səviyyəsindən asılı olaraq tələb olunan pul kütləsinin artım həddi və eləcə də NEM-nin dəyişim trayektoriyası təyin edilir. Sonra bu göstəricilər pul siyasətinin tətbiqi üçün istiqamət rolunu oynayır.

Azərbaycanda pul siyasətinin aralıq məqsədləri kimi pul kütləsi və NEM-dən istifadə olunması uzunmüddətli dövrdə inflyasiyanın dinamikasının əsasən məhz bu parametrlərdən asılı olması ilə əlaqədardır.

Pul siyasətinin aralıq hədəflərindən asılı olaraq onun əməliyyat hədəfləri müəyyənləşdirilir. Pul siyasətinin əməliyyat hədəfləri pul bazası və manatın ABŞ dollarına nəzərən ikitərəfli nominal məzənnəsidir. Bu göstəricilərdən əməliyyat hədəfləri kimi istifadə edilməsi ölkənin maliyyə bazarlarının

xüsusiyyətləri ilə əlaqədardır. Belə ki, sərəncamında olan pul siyasəti alətləri vasitəsilə Milli Bank pul bazasına və ikitərəfli məzənnəyə digər potensial operativ hədəflərlə müqayisədə daha effektiv təsir göstərə bilər.

Pul siyasətinə dair gündəlik qərarlar pul bazasının və ABŞ dollarının məzənnəsinin dəyişimində dərhal öz əksini tapır. Pul bazasının və manatın ABŞ dollarına nəzərən məzənnəsinin dəyişimi isə pul kütləsinə və NEM-ə təsir göstərir. Bu da müəyyən vaxt ərzində inflyasiya üzrə hədəfə nail olmağa imkan verir.

Operativ hədəflərdən asılı olaraq pul siyasəti alətlərinin kəmiyyət parametrləri, o cümlədən açıq bazar əməliyyatlarının həcmi, valyuta mübadiləsinin məbləği və s. müəyyənləşdirilir.

Maliyyə bazarlarının inkişaf səviyyəsini nəzərə alaraq Milli Bank 2007-ci ildən etibarən pul siyasətinin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması çərçivəsində "faiz dərəcələri dəhlizi" yanaşmasının tətbiqini nəzərdə tutur. Yeridilən pul siyasətinin reallaşması mexanizmlərinin mütərəqqi formalarından olan faiz dəhlizinin tətbiqi yeni əməliyyat strukturunu nəzərdə tutmaqla Milli Bankın iqtisadiyyatda pulun dəyərində təsir etmək imkanlarını genişləndirəcəkdir.

2.2. 2006-cı ildə pul siyasətinin yekunları

2.2.1. İnflyasiya və baza inflyasiya

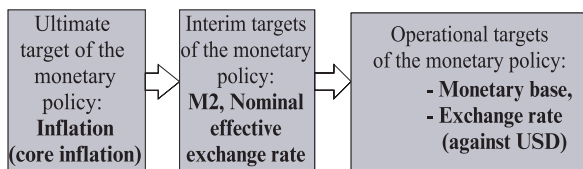
Yüksək iqtisadi artımdan irəli gələn pula tələbin sürətlə genişlənməsi şəraitində 2006-cı ildə Milli Bankın yeritdiyi pul siyasətinin əsas məqsədini baza inflyasiyanın təkrəqemli səviyyədə saxlanması təşkil etmişdir.

Bununla yanaşı ölkənin əlverişli xarici ticarət şəraitinin qorunması, iqtisadiyyatın pula olan tələbatının ödənilməsi və bank-maliyyə sistemində maliyyə sabitliyinin qorunması da mühüm vəzifələr olmuşdur. 2006-cı ildə inflyasiya prosesləri əsasən aşağıdakı faktorların təsiri altında formalaşmışdır:

II. MONETARY POLICY AND MACROECONOMIC STABILITY

2.1. National Bank's monetary policy framework

The National Bank's monetary policy framework for 2006 was defined as "Managed floating exchange rate-based inflation management". This framework consists of the following elements:

Pursuant to Article 4 of the Law "On the National Bank of Azerbaijan Republic", "The ultimate goal of the National Bank's activity is to ensure price stability, within the scope of its competencies". Given this, the National Bank targets the volatile core inflation indicator depending on this. The core inflation target is reported in the mission statement/vision of the monetary policy revised by the National Bank every three years and disclosed to the general public.

Interim targets are set in order to achieve the ultimate goal of the monetary policy. Money supply and the Nominal Effective Exchange Rate (NEER) are used as interim targets of the monetary policy in order to achieve the annual baseline inflation target. Depending on the targeted inflation rate, the growth limit for the required money supply as well as the NEER's change path are identified. Thereafter these indicators provide direction guidance for implementation of the monetary policy.

Use of the money supply and NEER as interim targets of the monetary policy in Azerbaijan is linked with the dependence of inflation's long-term change pattern mainly on these parameters.

Operational targets of the monetary policy are determined depending on its interim targets. The operational targets of the monetary policy are the monetary base and the Manat's two-way nominal exchange rate against the US Dollar. The use of these indicators as operational targets is associated with the characteristics of the country's financial markets.

Thus, using the monetary policy instruments available at the National Bank is able to affect the monetary base and two-way exchange rate more efficiently than other potential operational targets.

Daily decisions with respect to the monetary policy immediately affect the monetary base and the US Dollar's exchange rate. Any changes in the monetary base and Manat's exchange rate against the US Dollar affect the money supply and NEER. This allows for achieving inflation target over a certain period of time.

Operational targets serve as the basis for determining the quantitative parameters of the monetary policy tools, including the amount of open market transactions, currency exchange amount, etc.

Given the development level of financial markets, the National Bank intends to start applying the "interest rate corridor" approach along the lines of improving the monetary policy to compliance with international standards from 2007. Application of the interest rate corridor, which is an advanced form of the implementation mechanisms of the current monetary policy would improve the National Bank's ability to affect the value of money in the economy by providing a new operational/transactional structure.

2.2. Outcomes of monetary policy in 2006

2.2.1. Inflation and core inflation

With the rapidly increasing money demand driven by the high level of economic growth, the ultimate aim of the monetary policy implemented by the National Bank in 2006 was to maintain a single-digit inflation rate.

Furthermore, significant objectives included preserving the country's favorable foreign trade conditions, meeting the economy's money demand and maintaining the financial stability in the banking and financial system. Inflation processes developed during 2006 mainly due to the following factors:

- Məcmu xərclərin, o cümlədən fiskal faktorların əhəmiyyətli təsir etdiyi istehlak və investisiyaların sürətlə artması və nəticədə, məcmu tələbin məcmu təklifi əhəmiyyətli üstələməsi;
- Tədiyə balansının profisitinin artması və bu amilin pula təklifinin artımının əsas mənbəyinə çevrilməsi;
- Məsrəf inflyasiyası, sənaye topdansatış qiymətlərinin əhəmiyyətli artması və bunun istehlak inflyasiyasına artırıcı təsiri;
- Partnyor ölkələrdən inflyasiya idxalı və s.

Tələbin sürətlə artması, valyuta bazarında xarici valyuta təklifinin kəskin genişlənməsi, xarici və daxili struktur faktorların intensivləşməsinə baxmayaraq həyata keçirilmiş pul siyasəti inflyasiyanın Milli Bankın 2006-cı il üçün pul siyasətinin əsas istiqamətləri barədə bəyanatında elan edilmiş təkrəqəmli səviyyədə saxlanmasına imkan vermişdir.

Hesabat ilində makroiqtisadi siyasətin səmərəliliyinin əsas göstəricisi sayılan orta illik inflyasiya tempi 8,3% təşkil etmişdir. Əhalinin pul gəlirlərinin artım tempi orta illik inflyasiyanı 15,1% bəndi üstələmişdir.

Milli Bankın əsas hədəfi olan və mövsümi tərəddüdlərə məruz qalan və inzibati tənzimlənən qiymətlərin çıxarılması yolu ilə hesablanan orta illik baza inflyasiya 6,5% olmuşdur.

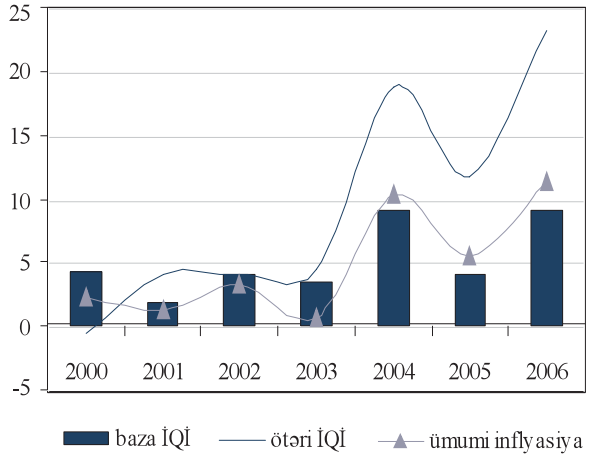
Baza inflyasiyasının ümumi inflyasiyadan xeyli fərqlənməsi birdəfəlik, davamlı olmayan amillərin inflyasiya səviyyəsinə əhəmiyyətli təsiri ilə bağlıdır. Inflyasiya proseslərinin struktur təhlili göstərir ki, kəskin qiymət artımının yalnız 17% xüsusi çəkiyə malik olan məhsul növünü əhatə etməsi İQİ-nin ötəri, iqtisadiyyatın təməl göstəriciləri ilə şərtlənməyən amillərin təsirinə məruz qaldığını təsdiq edir.

Beləliklə, ötəri amillərin təsirini özündə əks edən inflyasiyasının dinamikası iqtisadiyyatda müvəqqəti inflyasiya amillərinin meylini göstərir. Ümumi inflyasiya göstəricisindən fərqli olaraq baza inflyasiya daha sabit dinamikaya malikdir və o, iqtisadiyyatda sabit və davamlı inkişaf meylinin qiymətlər üzərində effektini daha qabarıq şəkildə əks etdirir.

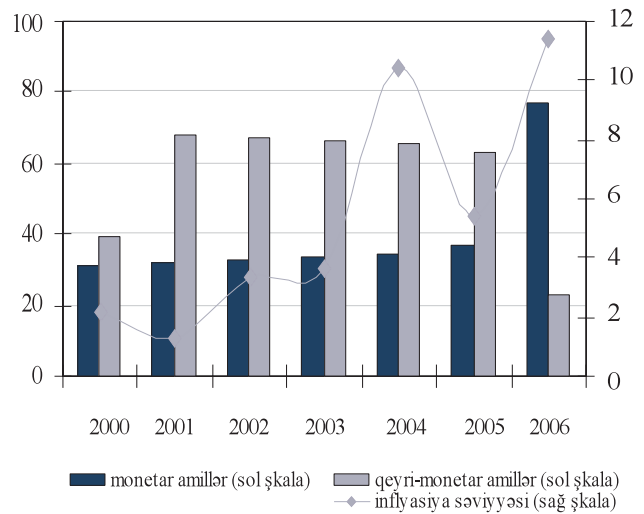
Milli Bank tərəfindən inflyasiya üzrə qurulmuş ekonometrik model 2006-cı ildə inflyasiyanın makroiqtisadi amillərinin qiymətləndirilməsinə imkan vermişdir. Belə ki, istehlak qiymətlərinin

dəyişiminin 77,2%-i monetar amillərin, 22,8%-i isə qeyri-monetar amillərin təsiri altında baş vermişdir.

Qrafik 18. Baza və ötəri İQİ, %

Qrafik 19. Inflyasiyanın monetar və qeyrimonetar amilləri, %

Inflyasiyanın formalaşmasında pul kütləsinin artımı artırıcı istiqamətdə 75%, nominal effektiv məzənnənin bahalaşması isə azaldıcı istiqamətdə 2,2% rol oynamışdır. Qeyri-monetar amillərdən isə inflyasiyaya artırıcı istiqamətdə təsir edən amil kimi yanacaqın, şəkərin və digər amillərin bahalaşmasının təsiri 19% olmuşdur. Monetar faktorların inflyasiyaya təsirinin artması pula fiskal tələbin əhəmiyyətli artımı ilə izah olunur.

2.2.2. Məzənnə və beynəlxalq rəqabət qabiliyyəti

Tədiyə balansında yaranmış iri həcmli profisit və neft gəlirlərinin inkişaf məqsədləri üçün fəal

- Rapid increase of consumption and investments strongly affected by aggregate expenses, including fiscal factors, and, consequently the significant excess of aggregate demand over aggregate supply;
- Increased surplus of the balance of payment and this factor became the chief source of the cash supply increase;
- Cost inflation, significant increase of industrial wholesale prices and the increasing effect thereof on consumption inflation;
- Import of inflation from partner countries, etc.

Despite the rapid growth of demand, drastic expansion of foreign exchange supply on the currency market, intensification of the foreign and internal structural factors the monetary policy pursued allowed for maintaining inflation at the single-digit level as declared in the National Bank's mission statement for the monetary policy for 2006.

The average annual inflation rate considered to be the principal indicator of the macroeconomic policy's effectiveness equaled to 8.3% during the reported year. Growth rate of individual cash income was over 15.1% of the average annual inflation rate.

Average annual baseline inflation rate, which is the ultimate target of the National Bank and is calculated by deducting the seasonally fluctuating and administratively regulated prices, made 6.5%.

The major difference between the baseline inflation and the overall inflation was caused by one-time, unsustainable factors' substantive impact on the inflation rate. A structural analysis of the inflationary processes shows that the fact that the drastic price increase covers the kind of product that has a share of only 17% confirms that the CPI is not affected by occasional/incidental factors that do not depend on the economy's fundamental indicators.

Thus, the change pattern of inflation that reflects the effects of occasional/incidental factors demonstrates the economy's trend for temporary inflation factors. Unlike the overall inflation core inflation displays a more stable change pattern and more clearly demonstrates the effect of the stable and sustainable development trend in the economy on prices.

The econometric model for inflation developed by the National Bank allowed for assessing the macroeconomic factors of inflation in 2006. Thus, monetary factors accounted for 77.2% and non-

monetary factors for 22.8% of the changes in consumer prices.

Chart 18. Core and non-core CPI, %

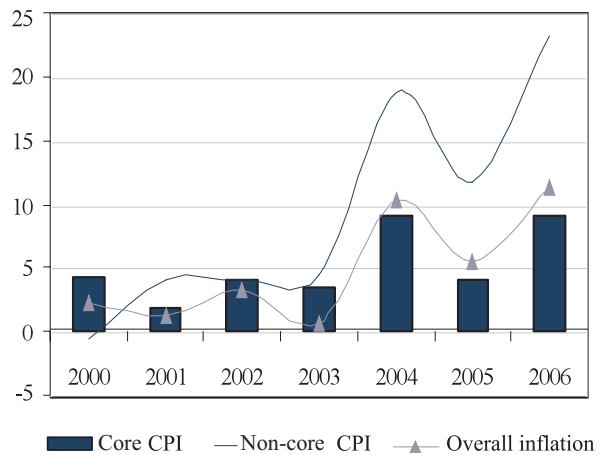
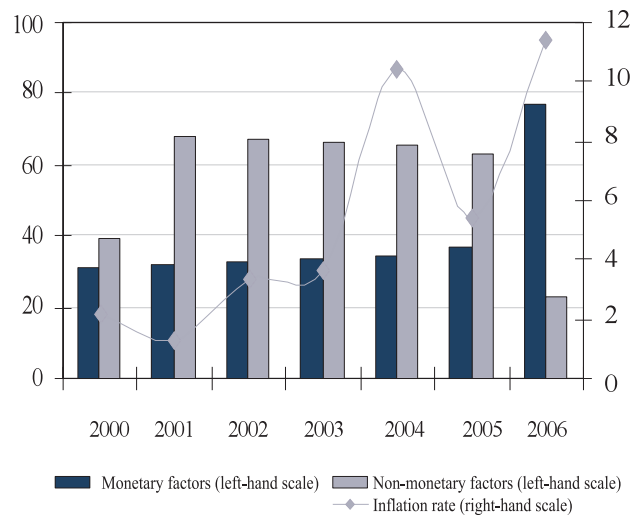

Chart 19. Monetary and non-monetary factors of inflation, %

Expansion of money supply had an upward/increasing effect of 75% while the nominal effective exchange rate's increase had a downward/reducing effect of 2.2% on formation of inflation. As for non-monetary factors, increased prices for fuel, sugar and other factors had a upward/increasing effect on inflation of 19%. The increased effect of monetary factors on inflation was driven by a considerable growth of the fiscal demand for cash.

2.2.2. Exchange rate and international competitiveness

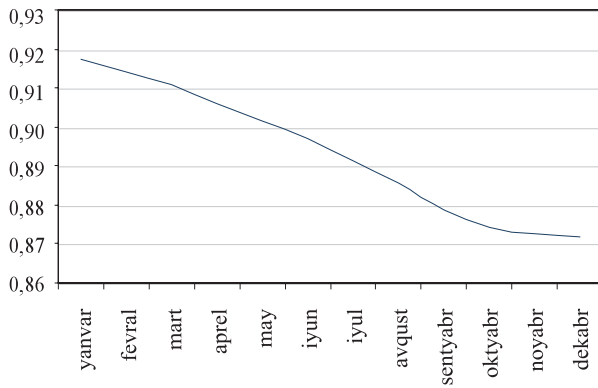
With the large surplus in the balance of payment

istifadəsi şəraitində valyuta bazarında xarici valyutanın təklifi əhəmiyyətli artmışdır. Xarici valyuta təklifinin tələbi üstələməsi şəraitində manatın ABŞ dollarına qarşı məzənnəsi il ərzində "tənzimlənən üzən məzənnə rejimi" çərçivəsində 5,1% möhkəmlənmişdir. Milli Bankın valyuta bazarına aktiv müdaxilələri manatın məzənnəsinin kəskin möhkəmlənməsinin qarşısını almışdır.

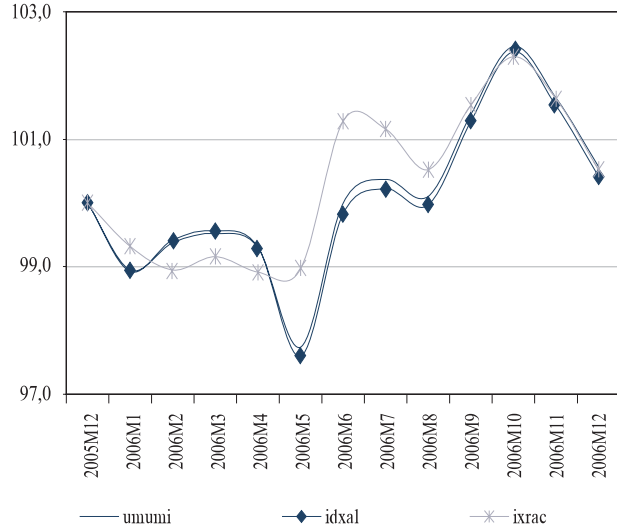
2006-cı ildə beynəlxalq və daxili valyuta bazarlarında baş verən proseslər manatın partnyor ölkələrin valyutalarına nəzərən nominal ikitərəfli məzənnələrinin dinamikasında öz əksini tapmışdır. Dövr ərzində manatın nominal məzənnəsi ticarət partnyoru olan bir qrup ölkələrin valyutalarına nəzərən möhkəmləndiyi halda, digər qrup ölkələrin valyutalarına nəzərən dəyərdən düşmüşdür.

Manatın nominal ikitərəfli məzənnəsinin dinamikası real ikitərəfli məzənnələrin də dəyişməsinə təsir göstərmişdir. 2006-cı ildə manatın məzənnəsi Rusiya istisna olmaqla real olaraq təhlil olunan bütün ölkələrin valyutalarına nəzərən bahalaşmışdır.

Qrafik 20. 2006-cı ildə USD/AzN rəsmi məzənnəsi

Qrafik 21. Qeyri-neft sektoru üzrə nominal effektiv məzənnə indeksi (dekabr 2005 dekabr =100), %

2006-cı ildə manatın ABŞ, Türkiyə, Gürcüstan, Qazaxıstan, Yaponiya kimi ölkələrin valyutalarına nəzərən real ikitərəfli məzənnəsinin möhkəmlənməsi tempi nominal ikitərəfli məzənnənin möhkəmlənməsi tempini üstələmişdir. Eyni zamanda manat avroya, funt sterlinqə və İsrail şəkelinə nəzərən nominal olaraq dəyərdən düşdüyü halda, real olaraq möhkəmlənmişdir.

Ticarət partnyoru olan ölkələrin valyutalarına nəzərən ikitərəfli nominal məzənnələrinin dəyişiminin ticarət xüsusi çəkili nəzərə alınmaqla həndəsi ortasını əks etdirən manatın nominal effektiv məzənnəsi 2006-cı ilin dekabrında 2005-ci ilin dekabrına nəzərən ucuzlaşmışdır. Belə ki, nominal effektiv məzənnə ümumi ticarət çəkili 2,1%, idxal çəkili 0,6% , ixrac çəkili 3,3% ucuzlaşmışdır.

Cədvəl 9. Tərəfdaş ölkələrin valyutalarına qarşı ikitərəfli real məzənnə indeksləri, (2005 dekabr=100)

	Nominal ikitərəfli məzənnə indeksi*	Real ikitərəfli məzənnə indeksi
ABŞ	105.3	114.4
Avrozona	94.5	103.1
Böyük Britaniya	93.6	101.4
Türkiyə	111.6	112.3
Rusiya	96.1	98.1
Ukrayna	105.5	105.3
Gürcüstan	101.8	104.1
İran	107.1	102.6
Gazaxıstan	100.6	103.5
Yaponiya	104.3	115.3
İsrail	95.5	106.4

*Manatın partnyor ölkənin valyutasına nəzərən məzənnələrin orta aylıq dəyişməsi nəzərdə tutulur.

and active use of oil revenues for development purposes caused the supply of foreign exchange to increase substantially on the currency market. Whereas the supply of foreign exchange significantly exceeded the related demand the Manat's exchange rate against the US Dollar grew stronger by 5.1% during the year on the "regulated floating exchange rate framework" basis. The National Bank's active interventions to the currency market prevented the drastic reinforcement of the Manat's exchange rate.

The processes taking place on the international and domestic currency markets during 2006 affected the change pattern of the nominal bilateral exchange rate of the Manat against the currencies of the partner countries. While the Manat's nominal exchange rate grew stronger against the currencies of a group of trade partner countries during the period, it devalued against the currencies of another group of countries.

The change in the Manat's nominal bilateral exchange rate also had an effect on the real bilateral exchange rates. During 2006 the Manat's exchange rate

Chart 20. USD/AzN official exchange rate during 2006

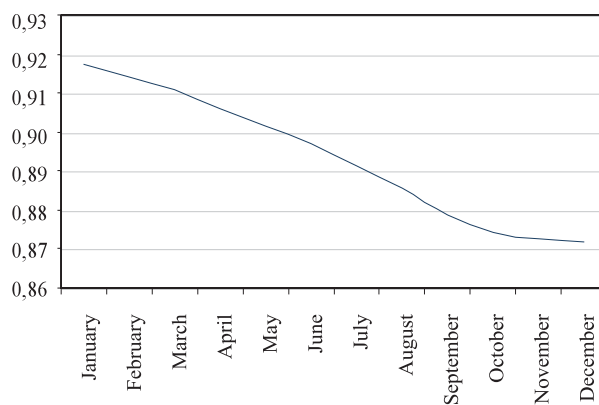
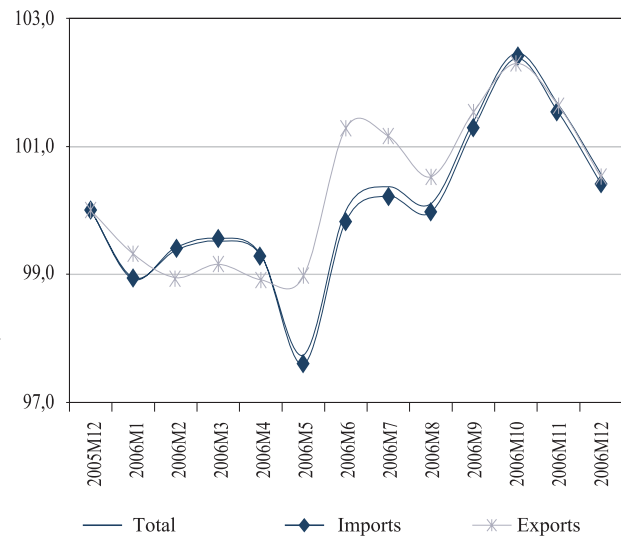

Chart 21. Non-oil sector's nominal effective exchange rate index (December 2005=100), %

increased against the currencies of all countries reviewed except Russia.

The reinforcement rate of the Manat's real two-way exchange rate against the currencies of countries like the USA, Turkey, Georgia, Kazakhstan, Japan exceeded the reinforcement rate of the nominal two-way exchange rate. At the same time, while the Manat nominally devalued in reality it grew stronger against Euro, British Pound and Israeli Shekel.

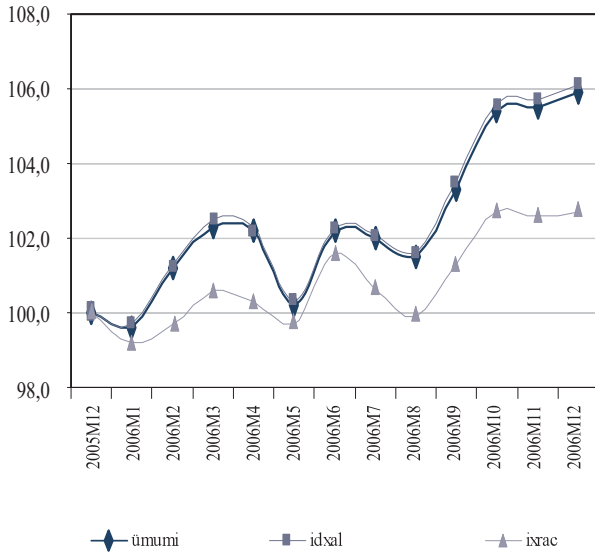
The nominal effective exchange rate of Manat that reflects the geometrical middle of the change of the two-way nominal exchange rates against the currencies of the trade partner countries, considering the trade percentages/shares, devalued in December 2006 as compared to December 2005. Hence, the nominal effective exchange rate devalued in terms of trade weight of 2.1%. Import weight of 0.6% and export weight of 3.3%.

Table 9. Bilateral real exchange rate indices against partner country currencies, (December 2005=100)

	Nominal bilateral exchange rate index*	Real bilateral exchange rate index
USA	105.3	114.4
Eurozone	94.5	103.1
Great Britain	93.6	101.4
Turkey	111.6	112.3
Russia	96.1	98.1
Ukraine	105.5	105.3
Georgia	101.8	104.1
Iran	107.1	102.6
Kazakhstan	100.6	103.5
Japan	104.3	115.3
Israel	95.5	106.4

*Implies the average monthly change of exchange rates of Manat against the partner country's currency.

Qrafik 22. Qeyri-neft sektoru üzvə real effektiv məzənnə indeksi (dekabr 2005 = 100), %

2006-cı ilin dekabr ayında 2005-ci ilin dekabrına nəzərən qeyri-neft sektoru üzrə nominal effektiv məzənnə isə ümumi ticarət dövriyyəsi üzrə 0,6%, ixrac çəkili 0,5%, idxal çəkili isə 0,4% bahalaşmışdır.

Ticarət partnyoru olan ölkələrin valyutalarına nəzərən ikitərəfli real məzənnələrinin dəyişiminin ticarət xüsusi çəkiləri nəzərə alınmaqla həndəsi ortasını əks etdirən manatın real effektiv məzənnəsi (neft sektoru daxil olmaqla) 2006-cı ilin dekabr ayında ötən ilin dekabrına nəzərən ümumi ticarət dövriyyəsi üzrə 4%, idxal çəkili 4,3%, ixrac çəkili isə 3,8% bahalaşmışdır.

2006-cı ilin yanvar-dekabr aylarında nominal valyuta məzənnələrinin dəyişməsi ümumi ticarət dövriyyəsi üzrə real effektiv məzənnəyə 24,7%, qiymətlərin dəyişimi isə 75,3% təsir göstərmişdir (neft sektoru daxil olmaqla). Real effektiv məzənnənin dəyişiminə nominal valyuta məzənnələrinin dəyişimi azaldıcı, qiymətlərin dəyişimi isə artırıcı təsir göstərmişdir.

Uzunmüddətli dövrdə ölkənin beynəlxalq rəqabət qabiliyyəti əlverişli olaraq qalmaqdadır. Belə ki, 2006-cı ilin dekabrında 2000-ci ilin dekabrına nisbətən manatın qeyri-neft sektoru üzrə real effektiv məzənnəsi 5,1% ucuzlaşmışdır.

2.2.3. Pula tələb və pul aqreqatları

2006-cı ildə iqtisadi artımın daha da sürətlənməsi şəraitində pula tələbin əhəmiyyətli artımı davam etmişdir. Pula tələbin artmasına adekvat olaraq pul siyasətinin operativ hədəfi olan pul bazası 2.3 dəfə

artaraq 2006-cı ilin sonuna 1599.5 mln. manat təşkil etmişdir.

Pul bazasının əsas artım kanalı isə Milli Bankın müdaxiləsi olmuşdur (pul bazasının artımının 97%-i) ki, bu da başlıca olaraq dövlət büdcəsinin valyuta gəlirlərinin Milli Bank tərəfindən konvertasiyası ilə izah olunur. Bu konvertasiyalar dövlət büdcəsi xərclərinin fasiləsiz icrasını təmin etmişdir.

Nəticədə, 2006-cı ildə Milli Bankın valyuta bazarına xalis müdaxiləsi ötən il ilə müqayisədə 8,4 dəfə artaraq 1 mlrd. ABŞ dollarını ötmüşdür.

Məhz hökumət üçün həyata keçirilən böyük həcmli konvertasiyalar Milli Bankın müdaxiləsinin valyuta bazarının ümumi dövriyyəsində payının 2005-ci ilə nisbətən 5 dəfə artmasına səbəb olmuşdur. 2002-2005-ci illərdə bu göstəricinin orta illik səviyyəsi cəmi 3% təşkil edirdi. 2006-cı ildə isə bu göstərici 11,5%-ə çatmışdır.

Bununla belə, dövlət büdcəsinin yaratdığı valyuta təzyiqinin əhəmiyyətli hissəsi bilavasitə valyuta bazarı tərəfindən qarşılınmışdır və bu manatın məzənnəsinin möhkəmlənməsinə təsir edən əsas amildir.

Mövsümi amillərin təsiri ilə bağlı hesablamalar göstərir ki, 2006-cı ilin yekunu üzrə mövsümi təmizlənmiş pul bazası da 2,3 dəfə artmışdır.

Pul bazasının dəyişimi pul multiplikatoru vasitəsilə pul kütləsinə dəyişiminə təsir göstərmişdir. 2006-cı ilin sonuna manatla geniş pul kütləsi (M-2) ilin əvvəlinə nəzərən 1341 mln. manat və ya 2,7 dəfə artaraq 2137,7 mln. manat təşkil etmişdir.

Qrafik 23. Manatla pul bazasının dinamikası (əvvəlki ilin dekabrına nisbətən, %)

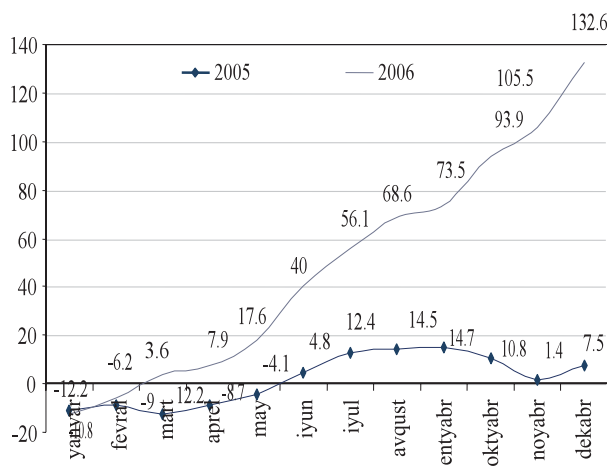
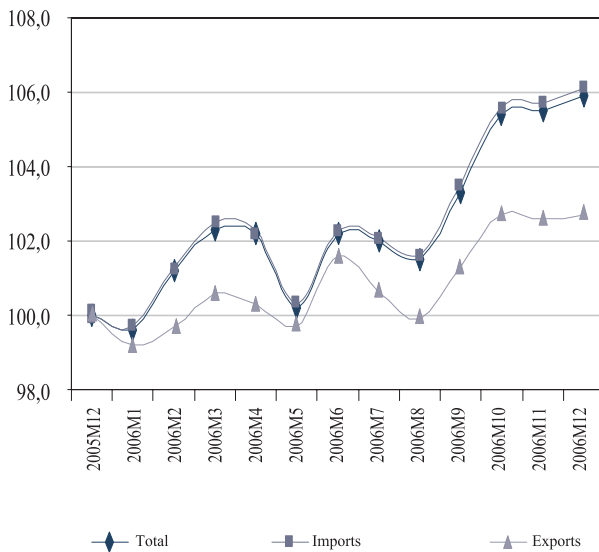

Chart 22. Non-oil sector's real effective exchange rate index (December 2005=100), %

The non-oil sector's nominal effective exchange rate increased in December 2006 as opposed to December 2005 by 0.6% in overall trade turnover, 0.5% in exports and 0.4% in imports.

Manat's real effective exchange rate that reflects the geometrical mean of the change of the two-way real exchange rates against the currencies of trade partner countries, considering the trade percentages/shares (oil sector included) increased in December 2006 as opposed to December 2005 by 4% in overall trade turnover, 4.3% in imports and 3.8% in exports.

The changes in the nominal currency exchange rates during January-December 2006 had an effect of 24.7% in overall trade turnover and price changes an effect of 75.3% (oil sector included). Changes in the nominal currency exchange rates had a reducing and price changes had an increasing effect on the real effective exchange rates.

The country's international competitiveness has remained favorable in the long-term. Thus, Manat's real effective exchange rate in the non-oil sector decreased by 5.1% in December 2006 as opposed to December 2000.

2.2.3. Money demand and monetary aggregates

With even faster economic growth continued in 2006 the money demand also continued to grow substantially. Adequately in relation to the growth of money demand the monetary base, an operational target of the monetary policy, expanded by 2.3 times

thereby totaling to AZN1599.5 mln. by the end of 2006

The chief growth channel of the monetary base was the National Bank's intervention (97% of the monetary base growth), which is primarily due to the National Bank's conversion of the state budget's foreign exchange revenues. These conversions ensured continuous execution of the state budget's expenditures.

Consequently, the National Bank's net intervention to the currency market during 2006 past USD1 bln. by having increased by 8.4 times over the last year's rate.

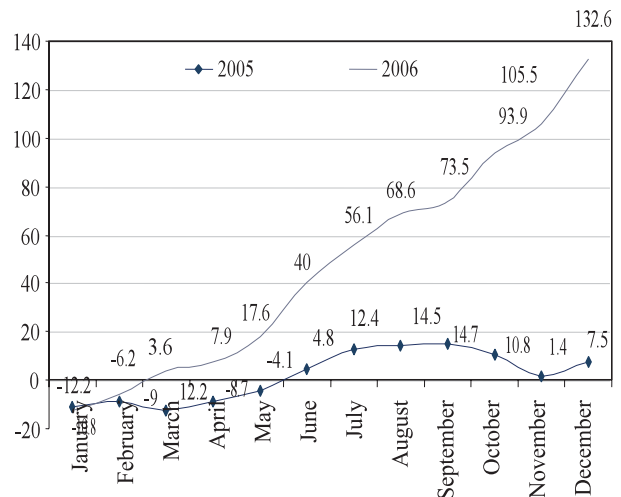
It was the large scale conversions for the government that caused the share of the National Bank's intervention in the currency market's total turnover to increase by 5 times relative to 2005. During 2000-2005 the average annual level of this indicator was only 3%, while in 2006 it reached 11.5%.

Still, the currency market received the major portion of the currency pressure formed by the state budget, which was the principal factor contributing to the reinforcement of Manat's exchange rate.

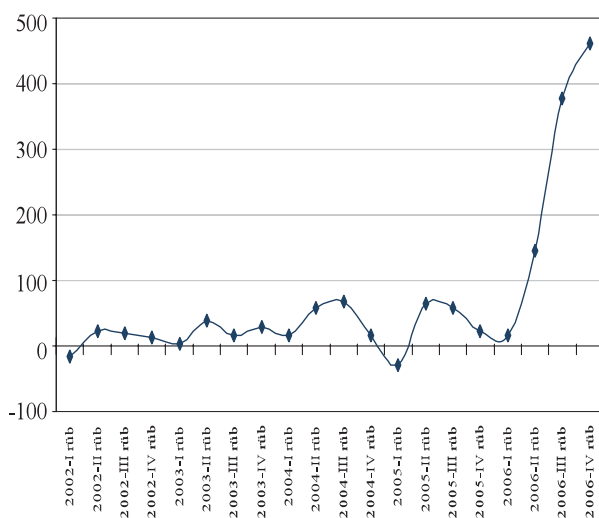
Estimates of seasonal factors' effect show that the year-end seasonally adjusted monetary base also increased by 2.3 times in 2006.

The change in the monetary base affected the money supply through the money multiplier. The year-end broad money (M-2) increased by AZN1341 mln. or 2.7 times against the year-start level thereby totaling to AZN2137.7 mln. in 2006.

Chart 23. Change in Manat money base (against the last year's December, %)

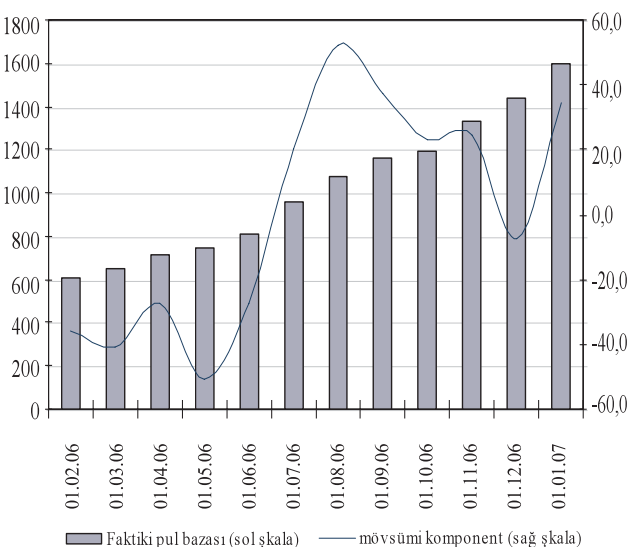

Qrafik 24. 2002-2006-cı illər arasında Milli Bankın valyuta bazasına müdaxiləsi, mln. \$

Yanvar-dekabr ayları üzrə orta pul kütləsi (M2) isə ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 71,7% artmışdır. Orta hesabla ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə M1 pul aqreqatı 62,4%, nağd pul kütləsi isə 56,2% artmışdır.

Qrafik 26. Manatla pul bazası və mövsümi komponent (mln. manat)

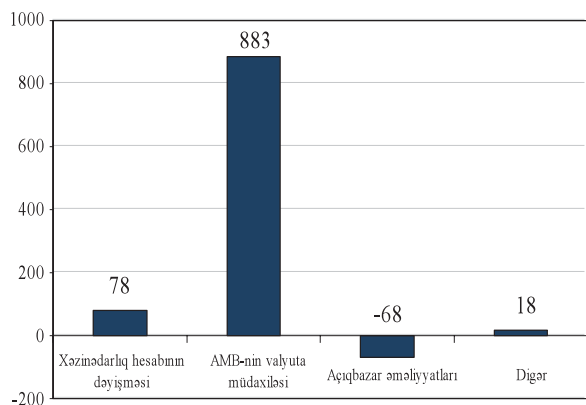
* mövsümi komponentin (sağ şkala) mənfi olması mövsümi amillərin pul bazasına artırıcı, müsbət olması isə pul bazasına azaldıcı yöndə təsir etdiyini göstərir.

Cədvəl 10. Ehtiyat pullar və onun struktur elementləri, mln. manatla

	01.01.2005	01.01.2006	01.01.2007
1. Ehtiyat pullar (3+4+7)	833.6	885.8	2044.6
2. Ehtiyat pullar manatla (3+5.1+6.1+7)	640	687.8	1599.5
3. Dövrüyyədə olan pullar	526.2	594.1	1449.3
4. Bank ehtiyatları (5+6)	307.4	207.9	594.9
5. Müxbir hesabları (5.1+5.2)	218.2	207.9	594.9
5.1. Manatla	94.2	93.7	149.9
5.2. Xarici valyuta ilə	124.1	114.2	445.0
6. Məcburi ehtiyatlar (6.1+6.2)	89.2	0*	0*
6.1. Manatla	19.7	0	0
6.2. Xarici valyuta ilə	69.5	0	0
7. Digər depozitlər	0	0	0.4

* Məcburi ehtiyatlar müxbir hesabların tərkibinə daxil edildiyindən şərti olaraq "0" kimi göstərilib.

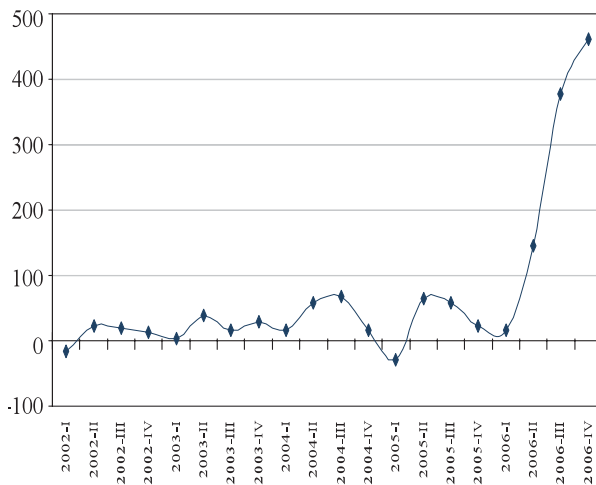
Qrafik 25. 2006-cı ildə pul bazasının dəyişməsinə təsir göstərən amillər (mln. manat)

2006-cı ilin dekabr ayında mövsümi təmizlənmiş pul kütləsi (M0) ilin əvvəlinə nəzərən 2.4 dəfə, ötən aya nəzərən isə 9,1% artmışdır. Bu dövrdə mövsümi təmizlənmiş manatla geniş pul kütləsi (M2) ilin əvvəlinə nəzərən 2.7 dəfə, ötən aya nəzərən isə 9,7% artmışdır.

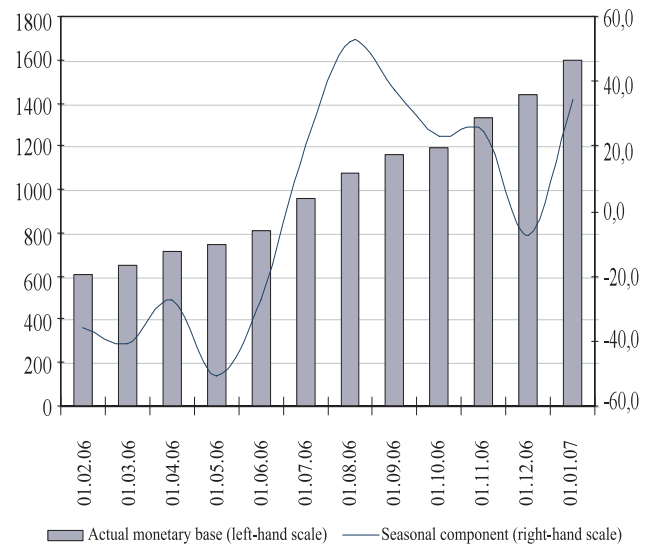
M2 pul aqreqatının strukturunda müəyyən keyfiyyət dəyişiklikləri baş verməkdədir. Belə ki, pul aqreqatlarındakı əhəmiyyətli artım daha çox nağdsız dövrüyyenin artması ilə əlaqədardır. Belə ki, manatla qeyri-nağd pul kütləsi 3,3 dəfə dəfə artdığı halda, manatla nağd pul kütləsi (M0) 2,4 dəfə artmış,

Chart 24. National Bank's foreign exchange market intervention during 2002-2006, USD mln.

The average money supply (M-2) for January-December increased by 71.7% as opposed to the last year's relevant period. On average, the M1 monetary aggregate increased by 62.4% and the money supply by 56.2% against the last year's relevant period.

Chart 26. Manat money base and seasonal components (mln. AZN)

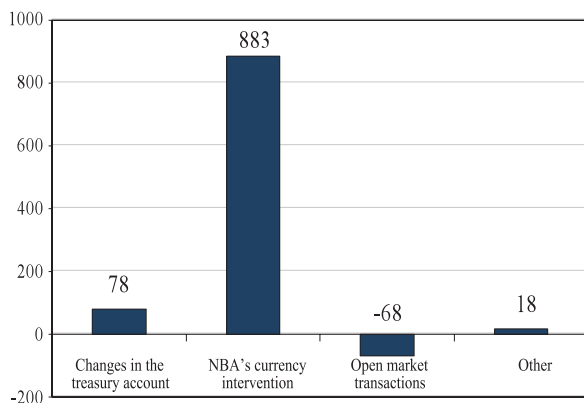
* negative seasonal component (right-hand scale) causes the seasonal factors to have an increasing effect, while a positive seasonal component causes them to have a reducing effect on the monetary base.

Table 10. Reserve money and its structural elements, AZN mln.

	01.01.2005	01.01.2006	01.01.2007
1. Reserve money (3+4+7)	833.6	885.8	2044.6
2. Reserve money in AZN (3+5.1+6.1+7)	640	687.8	1599.5
3. Money in circulation	526.2	594.1	1449.3
4. Bank reserves (5+6)	307.4	207.9	594.9
5. Correspondent accounts (5.1+5.2)	218.2	207.9	594.9
5.1. in AZN	94.2	93.7	149.9
5.2. in foreign exchange	124.1	114.2	445.0
6. Required reserves (6.1+6.2)	89.2	0*	0*
6.1. in AZN	19.7	0	0
6.2. in foreign exchange	69.5	0	0
7. Other deposits	0	0	0.4

*. Required reserves are conventionally recorded as "0" since they are included in correspondent accounts.

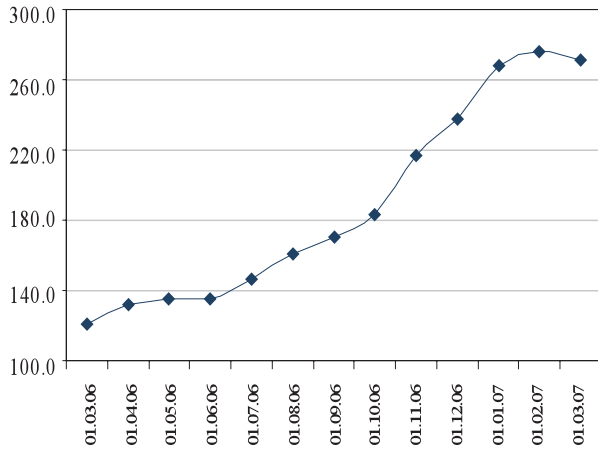
Chart 25. Factors affecting the money base in 2006 (mln. AZN)

In December 2006 the seasonally adjusted money supply (M0) increased by 2.4 times against the year-start level and by 9.1% against the last month's level. During that period the seasonally adjusted Manat broad money (M2) increased by 2.7 times against the year-start level and by 9.7% against the last month's level.

Certain qualitative changes occur in the structure of the M2 monetary aggregate. Thus, the considerable growth in the monetary aggregates is more linked with the expansion of the non-cash turnover. Thus, while the Manat non-cash money supply increased by 3.3 times, the Manat cash

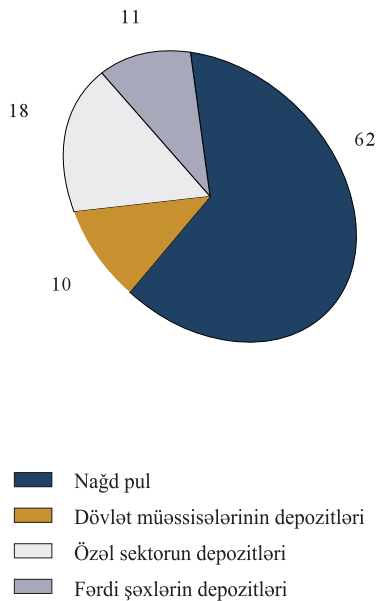
Qrafik 27. M2 pul aqreqlərinin artım tempi (ötən ilin müvafiq ayına nəzərən %-lə)

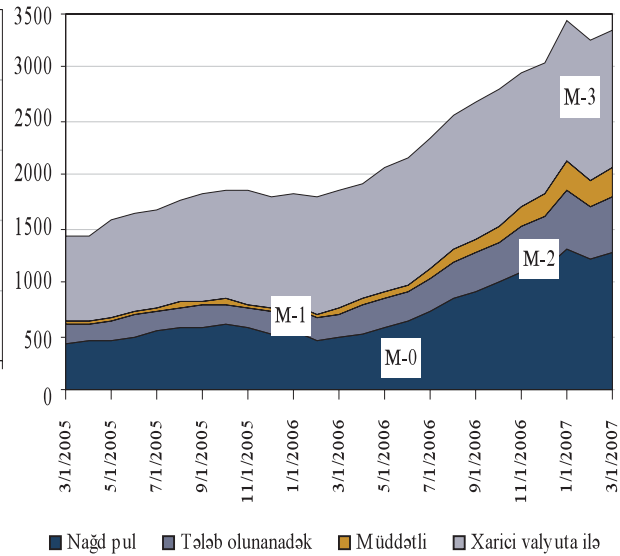
nəticədə, M0-n pul kütləsindəki xüsusi çəkisi 8% azalmışdır.

Ölkədə maliyyə innovasiyalarının sürətli inkişafı, xüsusən də mütərəqqi ödəniş sistemlərinin tətbiqi nəticəsində bank sisteminin pul yaratmaq qabiliyyətini xarakterizə edən göstəricilər də yaxşılaşır. Belə ki, manatla pul multiplikatoru ilin əvvəli ilə müqayisədə 15,5% artaraq 1,34-ə yüksəlmişdir.

Qrafik 28. 2006-cı ilin sonuna M2 pul aqreqlərinin strukturu, %

Qrafik 29. Pul aqreqlərinin dinamikası, mln. manat

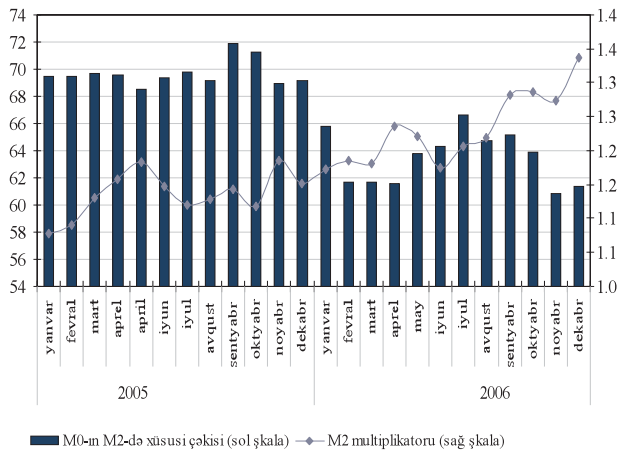
■ Nağd pul ■ Tələb olunanadək ■ Müddətli ■ Xarici valyuta ilə

2006-cı ilin yekunu üzrə ölkədə maliyyə dərinliyini xarakterizə edən göstəricilərdən biri olan monetizasiya əmsalı da yüksəlmişdir. Manatla geniş mənada pul kütləsinin qeyri-neft ÜDM-də xüsusi çəkisi ilin əvvəlindən bəri 16% artaraq 26%-ə yüksəlmişdir.

Manatla tələb olunanadək əmanət və depozitlər ilin əvvəlinə nəzərən 2,7 dəfə, müddətli əmanət və depozitlər isə 5,8 dəfə artmışdır. Nəticədə, manatla cəmi əmanət və depozitlərin strukturunda müddətli əmanət və depozitlərin xüsusi çəkisi ötən ilin dekabr ayındakı 19,6%-ə qarşı 2006-cı ilin dekabr ayında 34,4%-ə yüksəlmişdir.

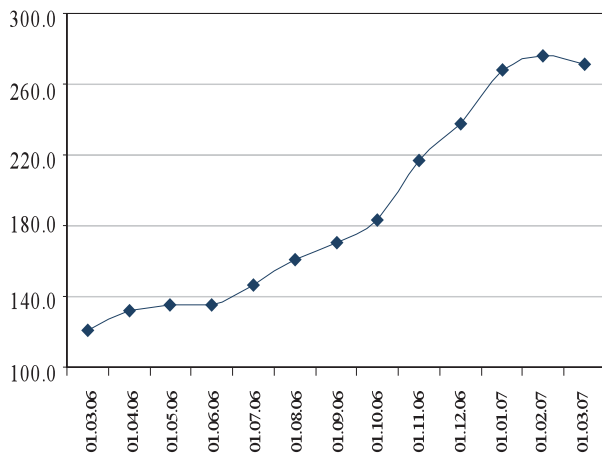
Qeyd olunan bütün bu proseslər manatın sərbəst dövrəli valyutalara nəzərən məzənnəsinin möhkəmlənməsindən əlavə həm də denominasiya nəticəsində əhalinin milli valyutaya inamının artması ilə izah olunur.

Qrafik 30. Qeyri-nağd pul kütləsi və pul multiplikatoru

■ M0-n M2-də xüsusi çəkisi (sol şkala) — M2 multiplikatoru (sağ şkala)

Chart 27. Growth rate of M2 monetary aggregate (relative to the last year's relevant month, %)

money supply (M0) increased by 2.4 times, wherefore the share of M0 in the money supply was reduced by 8%.

The banking system's cash generating efficiency indicators are also improving as a result of the rapid development of financial innovations, especially comprehensive implementation of state-of-the-art payment systems. Thus, the Manat money multiplier rose up to 1,34 having increased by 15.5% against the year-start rate.

Chart 28. Year-end structure of M2 monetary aggregate in 2006, %

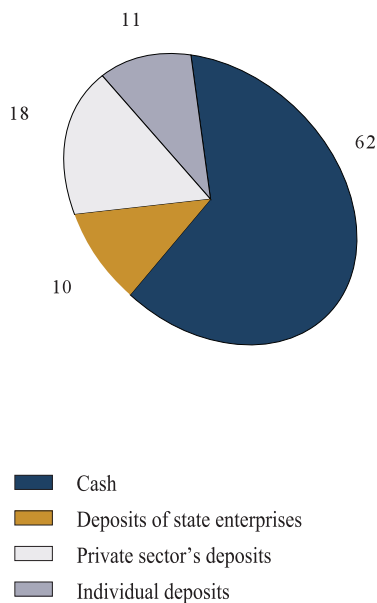
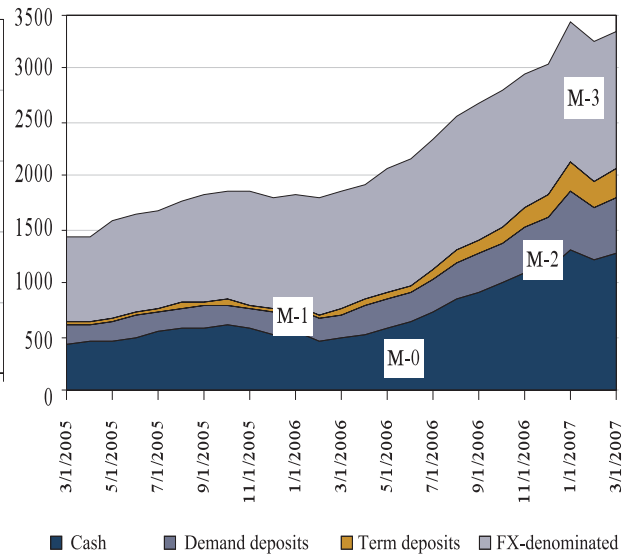

Chart 29. Change patterns of monetary aggregates, mln. AZN

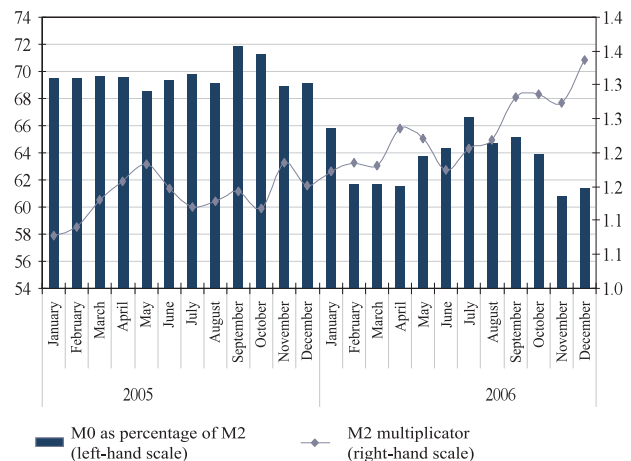

The monetization factor, an indicator that characterizes the country's financial depth, also increased by the end of 2006. The share of the Manat broad money supply in the non-oil GDP increased by 16% year to the date thereby reaching 26%.

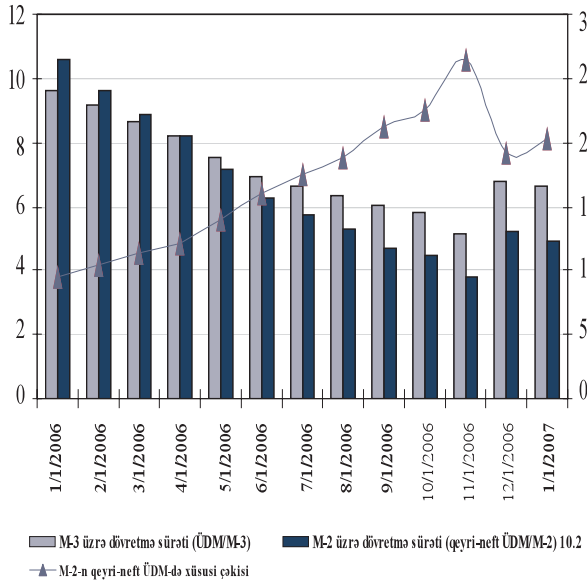
Manat demand deposits increased by 2.7 times year to the date, while term deposits increased by 5.8 times. Consequently, term deposits as a share of the total Manat deposits went up from 19.6% in the last year's December to 34.4% in December 2006.

All of the mentioned processes are explicable due to not only reinforcement of Manat's exchange rate against freely convertible currencies but also due to the general public's increased confidence in the national currency because of the denomination.

Chart 30. Non-cash money supply and money multiplier

Rafik 31. İqtisadiyyatın monetizasiya göstəriciləri, %

2.2.4. Pul siyasətinin həyata keçirilməsi alətləri

Milli Bank nəzərdə tutduğu hədəflərə nail olmaq üçün açıq bazar əməliyyatları, faiz dərəcələri, habelə məcburi ehtiyat normaları kimi alətlərdən istifadə etmişdir.

Pul kütləsinin inflyasyon potensiala malik hissəsinin sterilizasiya etmək üçün Milli Bank özünün qısamüddətli notlarından istifadəni davam etdirmiş və notların həcmi il ərzində 3 dəfə artmışdır.

Neft gəlirlərinin, iqtisadiyyatda likvidliyin kəskin artması şəraitində Milli Bank 2006-cı ildə kapitalın hərəkətinin liberallaşdırılması təşəbbüsünü irəli sürmüşdür. Bu tədbir yüksək inflyasiya potensialı

daşıyan pul kütləsinin sterilizasiyası funksiyasını yerinə yetirərək makroiqtisadi balansın qorunmasında vacib faktor ola bilər. Bu sahədə kifayət qədər beynəlxalq təcrübə toplanmışdır.

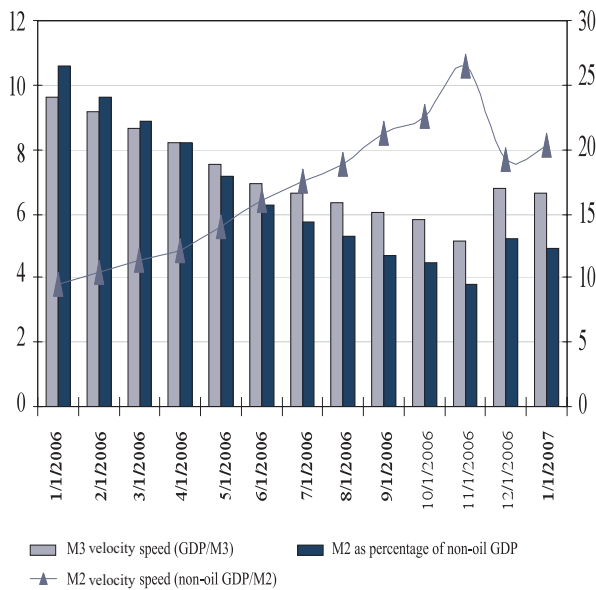
İl ərzində uçot dərəcəsi 1 dəfə dəyişdirilmiş, iyul ayının 3-də 9%-dən 9.5%-ə yüksəldilmişdir. Uçot dərəcəsinin hazırkı şəraitdə "siqnal effekti" kifayət qədər təsirli olmasa da, onun dəyişdirilməsi inflyasiya gözləmələrinin müəyyən qədər azalmasına imkan vermişdir.

Pul siyasəti qarşısında qoyulan vəzifələrə nail olmaq üçün 2006-cı ildə monetar idarəetmə mexanizminin çox önəmli elementlərindən biri olan iqtisadi tədqiqat bazası daha da dərinləşmişdir.

Milli Bank daha səmərəli antiinflyasiya siyasətini həyata keçirmək və pul siyasəti sahəsində qəbul edilən qərarların elmi əsaslarını gücləndirmək məqsədilə makroiqtisadi tədqiqat və proqnozlaşdırma bazasının genişləndirilməsini davam etmişdir. 2006-cı ildə pul siyasətinin transmissiya modeli qurularaq tətbiq olunmağa başlamışdır. Bu model inflyasiyaya təsir edən faktorların (ötürücü kanalların) qiymətləndirilməsinə imkan verir. Bundan başqa "maliyyə proqramı"nın metodoloji təkmilləşməsi davam etmiş və onun sektorlararası proqnozlaşmada tətbiqi genişləndirilmişdir.

Beləliklə, ötən ildə Milli Bank tərəfindən yeridilmiş pul siyasəti "baza inflyasiya"nın təkrəqəmli səviyyədə saxlanmasına, iqtisadiyyatın pula olan tələbatının ödənilməsinə, ölkənin strateji xarici ticarət şəraitinin əlverişli qalmasına və maliyyə sabitliyinin qorunmasına şərait yaratmışdır.

Chart 31. Economy monetization indicators, %

2.2.4. Monetary policy implementation tools

In order to achieve the targets established the National Bank used a variety of tools such as open market transactions, interest rates as well as reserve requirements.

To sterilize the part of the money supply that has the inflationary potential the National Bank continued to use its short-term notes and the amount of such notes tripled during the year.

With oil revenues and the economy's liquidity increasing drastically, the National Bank suggested liberalizing capital flows in 2006. That initiative may

become a very important factor for preserving the macroeconomic balance by performing the function of sterilizing the money supply that bears an inflationary potential. Sufficient international experience has been collected to this effect.

The discount rate was modified once during the year by increasing from 9% to 9.5% on July 3. Although the "signal effect" of the discount rate presently does not have a sufficient ability to impact, its modification allowed for somewhat reducing the inflation expectations.

The economic research base, a very important element of the monetary management mechanism, was also further enhanced in order to achieve the goals of the monetary policy set for 2006.

The National Bank continued further expanding the macroeconomic research and forecasting framework in order to be able to implement a more effective anti-inflation policy and to reinforce the scientific grounds of decisions made with respect to the monetary policy. In 2006 the monetary policy's transmission model was built and applied. That model allows for evaluating factors (transmission channels) that affect inflation. In addition, methodological improvement of the "financial program" continued and its cross-sector application was expanded.

Thus, the monetary policy implemented by the National Bank last year allowed for maintaining the "baseline inflation" at a single-digit level, meeting the economy's cash needs, preserving the country's favorable strategic foreign trade conditions and financial stability.

III. MALİYYƏ BAZARLARI

3.1. Maliyyə bazarının institusional inkişafı

2006-cı ildə əvvəlki illərdə olduğu kimi maliyyə bazarlarının institusional inkişafı və dərinləşməsi məqsədlərinə xüsusi diqqət yetirilmişdir. Bu istiqamətdə yeni maliyyə alətlərinin normativ-hüquqi və institusional bazasının yaradılması, mövcud maliyyə alətlərinin daha da təkmilləşdirilməsi və daxili maliyyə bazarlarının inkişafı üzrə bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. Burada bazarların inkişaf etməsi ilə yanaşı pul siyasətinin bazar əməliyyatları vasitəsilə reallaşdırılması imkanlarının genişləndirilməsi əsas məqsəd olmuşdur.

Pul siyasətinin aralıq hədəflərinə nail olmaq üçün aparılan əməliyyatların genişlənməsi dövlət qiymətli kağızlar bazarının inkişafına ciddi təkan vermiş, daxili maliyyə bazarlarının inkişafı istiqaməti üzrə dövlət qiymətli kağızları bazarının strukturu təkmilləşdirilmişdir. Dövlət qiymətli kağızlar bazarında iki emitent arasında rəqabət mühitinin formalaşdırılmaması məqsədilə bu bazar Milli Bank ilə Maliyyə Nazirliyi arasında qiymətli kağızların müddəti və investorlar bazası üzrə seqmentləşdirilmişdir.

Bundan əlavə, dövlət qiymətli kağızlar bazarının inkişaf etdirilməsi məqsədilə İqtisadi İşlər üzrə İsveçrə Katibliyinin (SECO) maliyyə yardımı ilə Beynəlxalq Valyuta Fondu tərəfindən dövlət qiymətli kağızlar bazarının inkişafı və daxili borc idarəetməsi üzrə 3 illik regional layihənin həyata keçirilməsinə başlanmışdır.

Banklararası pul bazarının canlandırılması istiqamətində bu bazarın yeni seqmenti - banklararası repo bazarı - yaradılmışdır.

3.2 Valyuta bazarı

2006-cı ildə valyuta bazarının həcmi 59% artaraq 12,2 mlrd. ABŞ dolları təşkil etmişdir. Valyuta əməliyyatlarının aparılmasında Mütəşəkkil Banklararası Valyuta Bazarı (MBVB) 14.3%, Açıq Banklararası Valyuta Bazarı (ABVB) 19.4%, Bankdaxili Mübadilə Əməliyyatları (BDMƏ) isə

66.3% xüsusi çəkiyə malik olmuşdur. 2006-cı ildə valyuta bazarının strukturunda aparılan əməliyyatların 84.9%-i ABŞ dolları ilə, 12.9%-i Avro ilə, 1.8%-i Rusiya rublu ilə və 0.4%-i digər valyutalarla həyata keçirilmişdir. Qeyd edək ki, avro ilə aparılan əməliyyatların xüsusi çəkisi ötən il ilə müqayisədə 2 dəfə artmış, dollarla olan əməliyyatlar 4.7% azalmışdır.

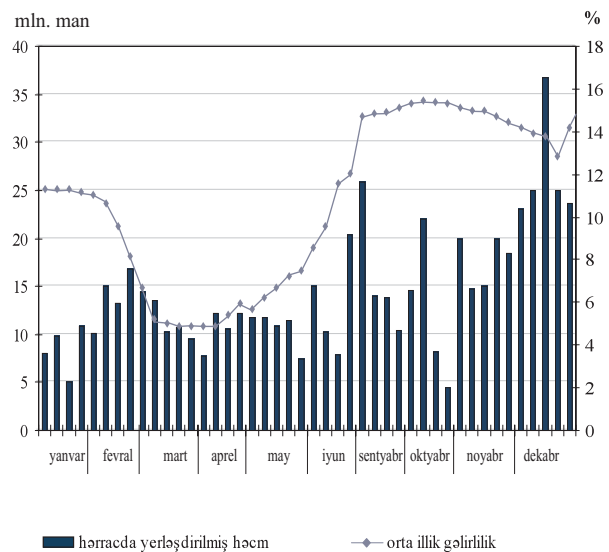
2006-cı ildə pul siyasəti çərçivəsində manatın rəsmi məzənnəsində kəskin güclənmənin qarşısını almaq məqsədilə Milli Bankın valyuta bazarında həyata keçirdiyi müdaxilə valyuta bazarının ümumi həcmnin 8.2%-ni təşkil etmişdir.

3.3. Qiymətli kağızlar bazarı

3.3.1. Milli Bankın qısamüddətli notları.

Pul siyasətinin bazar əməliyyatları vasitəsilə həyata keçirilməsi çərçivəsində Milli Bankın notlarından geniş istifadə olunmuşdur. Buraxılışların müddəti 28 gün və hərracların hər həftənin çərşənbə günü keçirilməsi 2006-cı ildə də davam etdirilmişdir.

Qrafik 32. 2006-cı ildə keçirilmiş hərraclar haqqında məlumat

III. FINANCIAL MARKETS

3.1. Institutional development of financial market

In 2006, as in the years before, special focus was placed on the institutional development and deepening of the financial markets. A number of efforts were taken to develop a legal and regulatory and institutional frameworks for new financial instruments, further improve the existing financial instruments and promote development of the domestic financial market. In addition to developing financial markets, an importance was assigned here to expanding the capabilities of implementing the monetary policy through market transactions.

Expansion of operations aimed at achieving the interim targets of the monetary policy gave a strong impetus to development of the government securities market, and the structure of the government securities market was improved along the lines of the overall set of efforts designed to promote the development of domestic financial markets. In order to form a competitive environment between two issuers on the government securities market that market was segmented by security maturities and investor base between the National Bank and Ministry of Finance.

Furthermore, for purposes of developing the government securities market the International Monetary Fund, with financial assistance from the Swiss Secretariat for Economic Affairs (SECO), started implementing a 3 years regional project for development of the government securities market and domestic debt management.

For promotion of the interbank money market a new segment of that market was established - the interbank repo market.

3.2 Currency market

In 2006 the currency market transactions increased by 59% thereby totaling to USD12.2 bln. The Organized Interbank Currency Market (OICM) accounted for 14.3%, the Open Interbank Currency Market (OpICM) for 19.4%, Intrabank Exchange

Transactions (IBET) for 66.3% of the currency transactions. Currency market transactions in 2006 included 84.9% of USD transactions, 12.9% of Euro transactions, 1.8% of Russian Ruble transactions and 0.4% of transactions in other currencies. It should be noted that the Euro-denominated transactions doubled as percentage of total transactions as compared to the last year, while the USD transactions decreased by 4.7%.

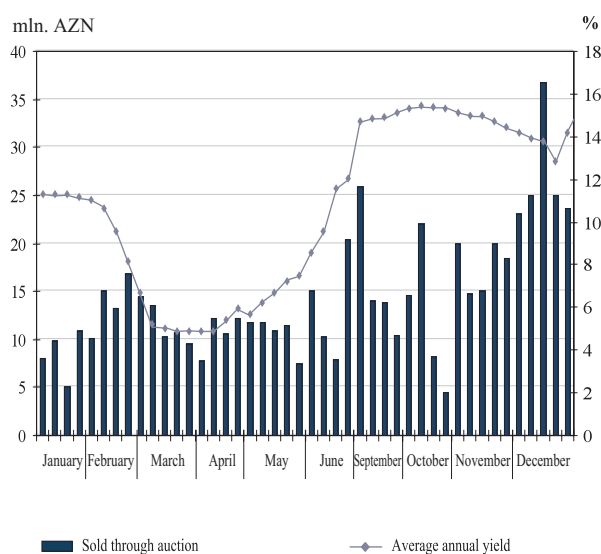
The National Bank's currency market intervention made in order to prevent drastic strengthening of Manat's official exchange rate within the monetary policy's framework in 2006 amounted to 8.2% of the total currency market transactions.

3.3. Securities market

3.3.1. National Bank's short-term notes.

National Bank's notes were broadly used as a tool of ensuring the monetary policy's implementation through market transactions. 28 day maturity with auctions held every week on Wednesday continued in 2006 too.

Chart 32. Auctions held in 2006

İl ərzində qısamüddətli notların ilkin yerləşdirilməsi üzrə Milli Bank tərəfindən 52 hərrac keçirilmişdir. Hərraclarda və hərracdan kənar əməliyyatlar vasitəsilə yerləşdirilmiş notların həcmi 806,7 mln. manat, ilin sonuna isə dövriyyədə olan notların həcmi 113,6 mln. manat təşkil etmişdir. Orta ölçülmüş gəlirlilik dövr ərzində ilk auksiondakı 11,29% səviyyəsindən 12,86% səviyyəsinə yüksəlmişdir. Notlarla banklararası təkrar bazarın həcmi il ərzində 6,5 dəfə artaraq 126,7 mln. manat təşkil etmişdir.

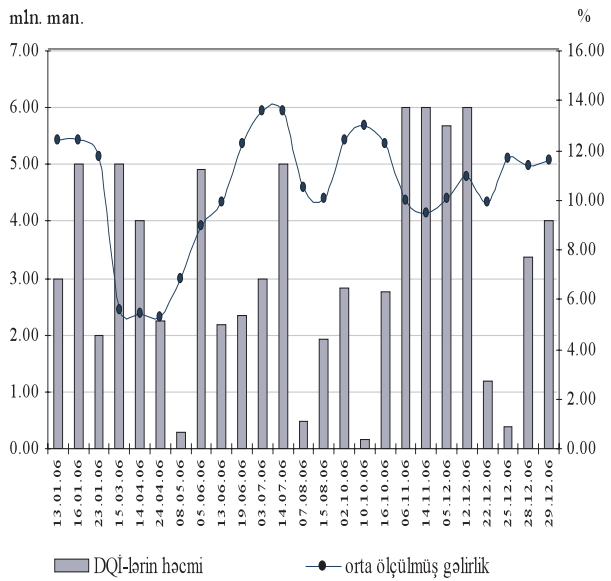
2006-cı ildə Milli Bank tərəfindən REPO əməliyyatlarından geniş istifadə olunmuşdur. REPO əməliyyatlarının həcmi ümumilikdə 92,74 mln. manat təşkil etmişdir. Bundan 50,24 mln. manat Repo əməliyyatlarının, 42,5 mln. manat isə Əks-Repo əməliyyatlarının payına düşür. 1 günlük Repo əməliyyatları üzrə gəlirlilik 4%, 1 günlük Əks-REPO əməliyyatları üzrə gəlirlilik dərəcəsi isə 16% müəyyən edilmişdir.

2006-cı ilin may ayının sonundan formalaşan banklararası Repo bazarının həcmi ilin sonuna 28,01 mln. manat təşkil etmişdir. Repo əməliyyatlarının 24,7 mln. manat həcmi notlarla, 3,47 mln. manat isə dövlət qısamüddətli istiqrazları ilə həyata keçirilmişdir. Banklararası Repo bazarında 1 günlük Repo əməliyyatları üzrə orta gəlirlilik 13,56% təşkil etmişdir.

3.3.2. Dövlət qısamüddətli istiqrazlar bazarı.

2006-cı ildə Maliyyə Nazirliyi tərəfindən DQİ-lərin yerləşdirilməsi üzrə 44 hərrac keçirilmişdir. İl ərzində emissiya olunmuş DQİ-lərin həcmi 215 mln. manat, yerləşdirilmiş DQİ-lərin həcmi isə 115,9 mlrd. manat təşkil etmişdir.

Qrafik 33. 2006-cı ildə 3 aylıq DQİ-lərin yerləşdirmə həcmi və orta gəlirliliyi

2006-cı ilin sonunda dövriyyədə olan DQİ-lərin həcmi 63,02 mln. manat təşkil etmişdir. Orta ölçülmüş gəlirlilik isə ilk hərracda 12,44% səviyyəsindən sonuncu hərracda 11,56% səviyyəsinə qədər yüksəlmişdir.

National Bank held 52 auctions to sell short-term notes during the year. Notes sold through auctions and over the counter totaled to AZN806.7 mln., while the year-end total outstanding notes amounted to AZN113.6 mln. The average weighted yield rose from 11.29% at the first auction to 12.86% during the period. The secondary interbank market for notes expanded by 6.5 times during the year and thereby amounted to AZN126.7 mln.

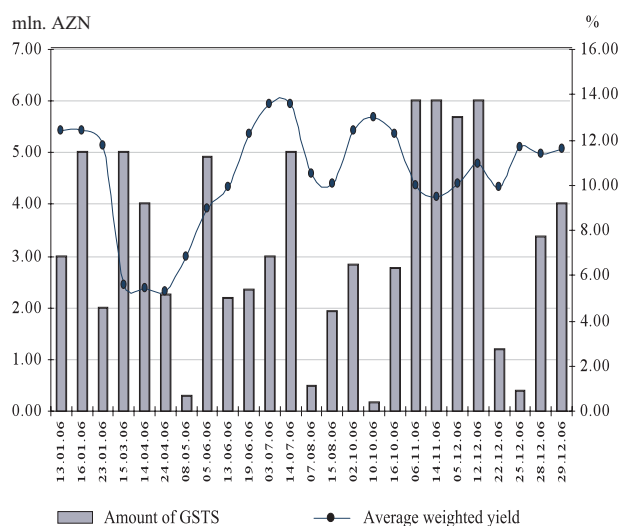
National Bank widely used REPO transactions during 2006. REPO transactions totaled to AZN92.74 mln. Of this AZN50.24 mln. relate to Repo and AZN42.5 mln. to Reverse Repo transactions. 1 day Repo transactions had a yield of 4% while one day Reverse Repo transactions had a yield rate of 16%.

The interbank Repo market formed in late May 2006 amounted to AZN28.01 mln. by the end of the year. AZN24.7 mln. of Repo transactions involved notes while AZN3,47 mln. involved government short-term securities. Average yield rate on one-day repo transactions on the interbank repo market made 13,56%.

3.3.2. Government short-term securities market.

In 2006 the Ministry of Finance held 44 auctions to sell GSTS. Amount of GSTS issued during the year totaled to AZN215 mln., and amount of GSTS sold to AZN115.9 mln.

Chart 33. Sales and average yield of 3 months GSTS in 2006

GSTS outstanding as of the end of 2006 amounted to AZN63,02 mln. Average weighted yield increased from 12,44% at the first auction to 11,56% at the last auction.

IV. VALYUTA EHTİYATLARININ İDARƏ OLUNMASI

4.1. Valyuta ehtiyatlarının idarə olunması strategiyası

Milli Bank tərəfindən valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsində əsas məqsəd qənaətbəxş riskləri qəbul etməklə, lazımi likvidlik səviyyəsinin saxlanması şərtlə gəlirliyin maksimallaşdırılması olmuşdur.

Valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsi bilavasitə Milli Bank tərəfindən və xarici menecerlər vasitəsilə aparılmışdır. Ehtiyatların idarə olunmasının təhlükəsizlik və likvidlik tələblərinə cavab verməsi üçün beynəlxalq maliyyə bazarlarının yüksək etibarlı maliyyə alətlərindən istifadə olunmuş və xarici kontragentlərə yüksək reyting tələbi irəli sürülmüşdür.

Milli Bank tərəfindən valyuta ehtiyatlarının effektiv və səmərəli idarə edilməsi üçün idarəetmə sisteminin potensialının genişləndirilməsi 2006-cı ildə diqqət mərkəzində olmuşdur. Bu məqsədlə ehtiyatların idarə edilməsində "müasir portfel nəzəriyyəsinin" tətbiqi başlıca istiqamət kimi müəyyən edilmişdir.

2006-cı ildə valyuta aktivlərinin idarə edilməsində ümumi aktivlər (strateji idarəetmə) və portfel səviyyəsində (taktiki idarəetmə) müasir portfel nəzəriyyəsinin tətbiqi həyata keçirilməsini nəzərdə tutulmuşdur.

Ümumi aktivlər səviyyəsində (strateji idarəetmə) valyuta aktivlərinin təyinatına uyğun olaraq müvafiq bəncmarkların (hədəf portfelin səmərəliliyi) tətbiq edilməsi ilə İnvestisiya, İmmunizasiya və Qısamüddətli portfellərə bölgüsü həyata keçirilmişdir. İnvestisiya portfelini uzunmüddətli perspektivdə gəlirin maksimallaşdırılması, İmmunizasiya hissəsi Milli Bankın Beynəlxalq Valyuta Fonduna olan öhdəlikləri üzrə məzənnə və faiz riskinin aradan qaldırılması, Qısamüddətli portfel isə daxili valyuta bazarında müdaxilələrin aparılması məqsədilə zəruri vəsaitlərin likvidliyinin təmin edilməsi üçün yaradılmışdır.

2006-cı ildə müasir portfel nəzəriyyəsinin portfel idarəetmə səviyyəsində (taktiki idarəetmə) tətbiqi çərçivəsində aktivlərin idarə edilməsində portfelin indeksasiyası üsulundan istifadə edilməyə başlanmışdır. Strateji idarəetmədə müəyyən olunmuş bəncmarkları replikasiya etmək məqsədilə indeksə

daxil olan alətlərdən yeni yaradılan portfelin risk göstəricilərinin indeksin risk göstəricisinə bərabər olmaq şərtlə bir neçə qiymətli kağız seçilərək Milli Bankın dövlət qiymətli kağızlar portfelini formalaşdırılmışdır.

2006-cı ildə valyuta aktivlərinin idarə edilməsində müasir portfel nəzəriyyəsinin tətbiqi istiqamətində mühüm tədbirlərdən biri də Ehtiyatların idarəetmə və məsləhət proqramı (RAMP) çərçivəsində Dünya Bankının Xəzinədarlığı (DBX) ilə əməkdaşlıq proqramının hazırlanması və bu proqram çərçivəsində ehtiyatların bir hissəsinin Dünya Bankına idarəetməyə verilməsi olmuşdur.

2006-cı ildə Milli Bankın digər xarici menecerləri ABN Amro, JP Morgan və UBS bankları idarəetməyə davam etmişlər. Vəsaitlərin idarəetməyə verilməsindən artıq 3 il keçdiyindən və beynəlxalq praktikaya uyğun olaraq bu müddət idarəetmənin obyektiv qiymətləndirilməsinə imkan yaratdığından, ilin sonunda qeyd olunmuş xarici menecerlərin fəaliyyəti qiymətləndirilmiş, və qiymətləndirmə nəticəsində xarici idarəetmənin strukturuna müəyyən dəyişikliklər edilmişdir.

Valyuta aktivləri üzrə risklərin idarə edilməsinin institusionalaşdırılması həm daxili idarəetmədə həm də xarici idarəetmədə yaranan bazar risklərinin ölçülməsi, ölçü göstəriciləri üzrə limitlərin müəyyən olunması və onların daimi monitorinqinin daha səmərəli qaydada təşkil edilməsi məqsədilə müvafiq institusional tədbirlər görülmüşdür.

4.2. İdarəetmənin nəticələri

2006-cı il ərzində valyuta ehtiyatlarının həcmi 1005,6 mln. ABŞ dolları və ya 2 dəfədən çox (104,6%) artaraq 1967,3 mln. ABŞ dollarına çatmışdır. Valyuta aktivlərinin idarə edilməsi üzrə faiz gəliri 74,5 mln. ABŞ dolları, faiz gəlirliliyi isə 4,93% təşkil etmişdir. Eyni zamanda, təsbit olunmuş gəlirlilik - 5,53%, xarici valyutaların məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində yaranan məcmu gəlirlilik isə 6,1% təşkil edib.

IV. MANAGEMENT OF FOREIGN EXCHANGE RESERVES

4.1. Foreign exchange reserves management strategy

National Bank's ultimate objective in managing the foreign exchange reserves was to maximize profits by accepting satisfactory risks and maintaining the required liquidity level.

Foreign exchange reserves were managed both directly by the National Bank and external managers. Highly secure financial instruments of international financial markets were used and high rating requirements were set forth to foreign counteragents in order to ensure that reserve management meets the necessary security and liquidity requirements.

A special focus was placed by the National Bank on expanding the potential of the management system to ensure effective and efficient management in 2006. To this end, application of the "modern portfolio theory" was determined as the principal objective for reserve management.

Application of the modern portfolio theory was envisaged at the total assets (strategic management) and portfolio levels (tactical management) in 2006 for reserve management purposes.

At the total assets level (strategic management), foreign exchange assets were divided into Investment, Immunization and Short-term portfolios by using relevant benchmarks (target portfolio efficiency). The Investment portfolio was established to maximize profits in the long run, the Immunization part to remove the exchange rate and interest rate risks associated with the National Bank's liabilities to the International Monetary Fund and the Short-term portfolio to ensure the liquidity of necessary resources to support the currency market interventions.

The portfolio indexing method was used in asset management along the lines of applying the modern portfolio theory at the portfolio management level (tactical management). In order to replicate the benchmarks established for strategic management, several securities were selected to establish the National Bank's government securities portfolio with the risk

indicators of the portfolio made up of tools included in the index being equal to the risk indicator of the index.

Another significant measure in terms of application of the modern portfolio theory in foreign exchange reserve management in 2006 was the development of the program for cooperation with the World Bank's Treasury (WBT) and transfer of a portion of the reserves to the World Bank's management under that program, with all this being implemented under the Reserve Management and Advisory Program (RAMP).

In 2006 National Bank's other external managers such as ABN Amro, JP Morgan and UBS banks continued to manage the reserves. Since the reserves were handed over for management 3 years ago, which period is sufficient, according to best international practices, for objective evaluation of management, the said external managers' performance was evaluated at the end of the year and some adjustments were made to the management structure and practices based on the results of the performance assessment.

Relevant institutional measures were taken to institutionalize risk management with respect to foreign exchange assets, to measure market risks arising both in domestic and external management, to set limits for measurement indicators and to ensure effective monitoring of such limits.

4.2. Outcomes of management

During 2006 foreign exchange reserves totaled to USD1967.3 mln. having increased by USD1005.6 mln. or over 2 times (104.6%). Interest income from foreign exchange asset management amounted to USD74.5 mln. and interest yield 4,93%. At the same time, ascertained yield amounted to 5,53%, while the total yield as a result of the exchange rate fluctuations of foreign currencies made 6,1%.

A number of processes taking place on international financial markets affected the effectiveness of foreign exchange asset management during 2006. The

2006-cı il ərzində valyuta ehtiyatlarının idarə edilməsinin səmərəliliyinə beynəlxalq maliyyə bazarlarında baş verən bir sıra proseslər təsir göstərmişdir. Bunlardan ən əhəmiyyətliləri ABŞ-ın Federal Ehtiyat Sistemi (FES) və Avropa Mərkəzi Bankı tərəfindən faiz dərəcələrinin davamlı artımı olmuşdur.

Valyuta aktivlərinin tərkibində müddətli depozitlər üstünlük təşkil etdiyindən faiz dərəcələrinin artımı ilə

səciyyəolənən pul bazarının əlverişli investisiya mühiti gəlirlilik imkanlarının artmasında böyük rol oynamışdır. Eyni zamanda borc öhdəlikləri bazarında gəlirliliyin artması xarici idarəetmənin səmərəliliyinə müsbət təsir göstərmişdir.

2006-cı ildə valyuta aktivlərinin kompozisiyasında ABŞ dolları üstünlük təşkil etmişdir.

most significant of these included the continuous increase of interest rates by the US Federal Reserve System (FES) and the European Central Bank.

As term deposits prevail within the total currency assets, the favorable investment environment of the money market characterized with interest rate increases played an important role in expanding the

yield capabilities. At the same time, increased yield of the debt obligation market had a positive effect on the effectiveness of external management.

USD dominated in the composition of the foreign exchange assets in 2006.

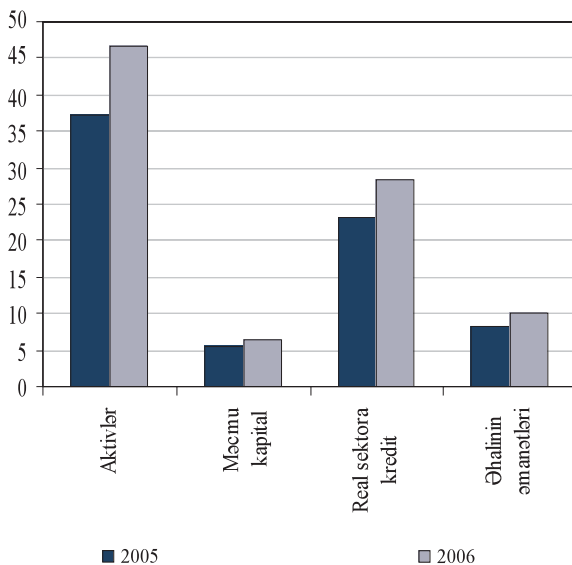
V. BANK SİSTEMİ VƏ MALİYYƏ SABİTLİYİ

5.1. Bank sisteminin inkişaf parametrləri

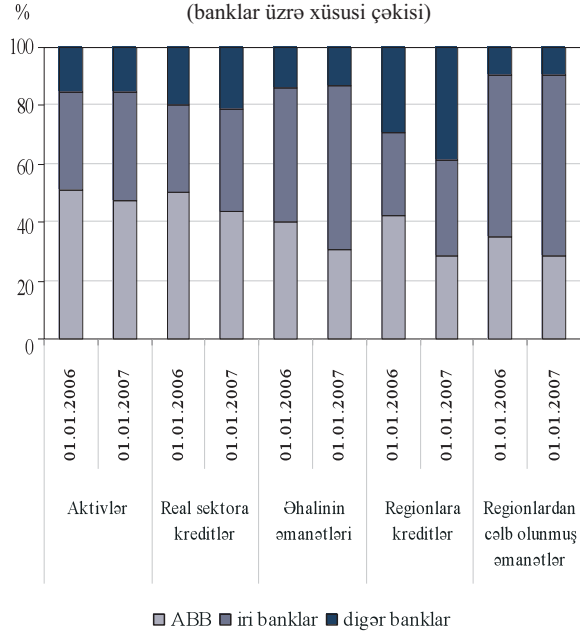
Əlverişli makroiqtisadi şərait və bank sisteminin inkişafı sahəsində həyata keçirilən məqsədyönlü tədbirlər bank sisteminin inkişaf tempini sürətləndirməklə yanaşı bankların iqtisadiyyatda maliyyə vasitəçilik rolunun möhkəmlənməsi və dərinləşməsinə dəstəkləmişlər.

İl ərzində bank sisteminin aktivləri 67,8% (2005-ci ildə 35,4%), kapital 55,4% (2005-ci ildə 46,0%), real sektora kreditlər isə 64% (2005-ci ildə 54,9%) artmışdır. Bank aktivlərinin ÜDM-ə nisbəti ilin əvvəlindəki 19,0%-dən 21,3%-ə (qeyri-neft ÜDM-ə müvafiq olaraq 37,2%-dən 46,6%-ə), kapital/ÜDM nisbəti 2,8%-dən 3%-ə (qeyri-neft ÜDM-ə nisbətən 5,6%-dən 6,5%-ə), real sektora kreditlərin ÜDM-ə nisbəti isə 11,8%-dən 13,0%-ə (qeyri-neft ÜDM-ə nisbətən 23,1%-dən 28,3%-ə) yüksəlmişdir.

Qrafik 34. Əsas bank göstəricilərinin ÜDM-ə nisbəti (%)

Qrafik 35. Bank xidmətləri bazarının paylanması (banklar üzrə xüsusi çəkisi)

2006-cı ildə bank sisteminin inkişafının əsas meyli bank işinin bütün istiqamətlərində bazar iştirakçıları arasında rəqabətin gücləndirilməsi, müştərilərə göstərilən xidmətlərin keyfiyyət və etibarlılığına daha böyük diqqət verilməsi şəraitində bank sisteminin strukturunun yenidən qurulması, lider-banklar qrupunun formalaşması olmuşdur. Ölkənin ən iri və dövlət bankı olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankı (ABB) 2005-ci ilin yekunlarına əsasən məcmu bank aktivlərinin 51%-nə malik olduğu halda 2006-cı ilin sonuna bu göstərici 47%-ə, kredit qoyuluşlarında payı 50%-dən 44%-ə, fiziki şəxslərin əmanətləri bazarında payı isə 40%-dən 31%-ə azalmışdır. Aktivlərinə görə ilk 14 bank qrupuna (ABB istisna olmaqla) daxil olan banklar sistem üzrə ən yüksək tempə inkişaf edərək bazarda tutduqları mövqelərini möhkəmləndirmişdir.

Belə ki, bu qrup bankların sistem üzrə cəmi aktivlərdəki payı 01.01.2006-cı ildəki 33%-dən ilin sonuna 37,5%-ə (il ərzində artım 90,6%), fiziki şəxslərin əmanətlərində payı 49%-dən 58%-ə (artım 104%), kreditlərdə isə payı 29%-dən 37%-ə (artım 110%) çatmışdır.

V. BANKING SYSTEM AND FINANCIAL STABILITY

5.1. Development parameters of banking system

Efficient measures implemented in an environment of favorable macroeconomic conditions and banking system's development enhanced the rate of the banking system's development as well as supported the banks' financial intermediation role in the economy.

During the year the banking system's assets increased by 67.8% (35.4% in 2005), capital by 55.4% (46.0% in 2005) and loans to the real sector by 64% (54.9% in 2005). Ratio of bank assets to GDP rose from the year-start 19.0% to 21.3% (from 37.2% to 46.6% to non-oil GDP), ratio of capital to GDP rose from 2.8% to 3% (from 5.6% to 6.5% to non-oil GDP) and ratio of loans to the real sector to GDP went up from 11.8% to 13.0% (from 23.1% to 28.3% to non-oil GDP).

Chart 34. Ratio of basic banking indicators to GDP, %

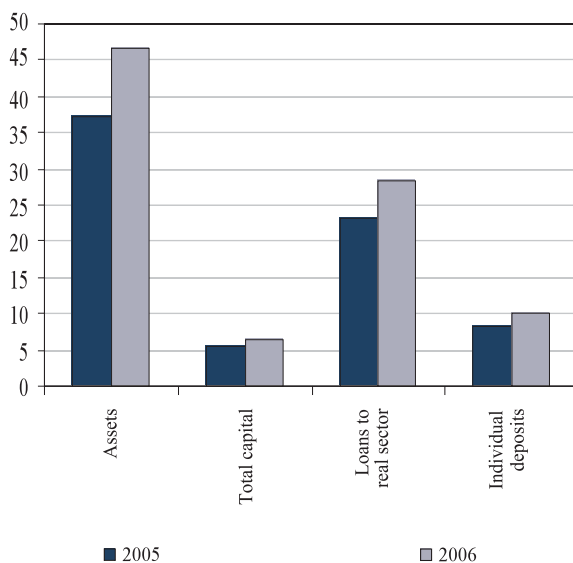
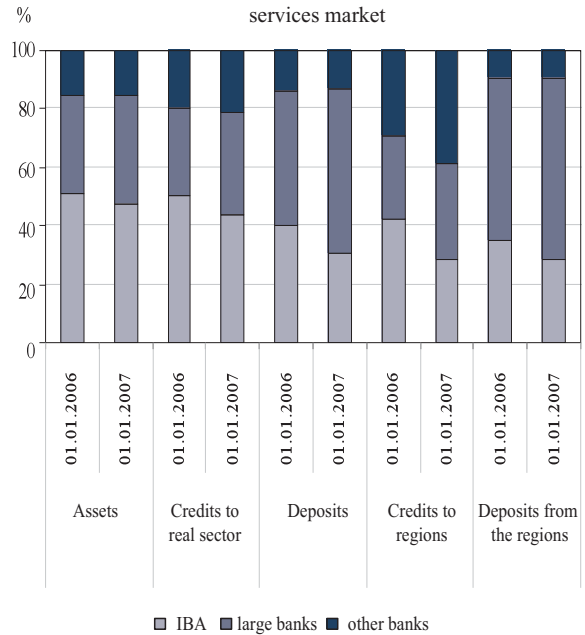

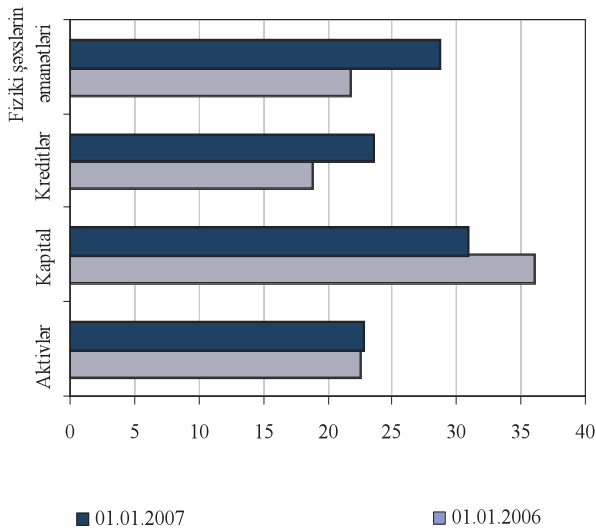
Chart 35. Sectoral break-down of banking services market

In 2006 the principal trend of the banking system's development was enhanced competition among market players in all aspects of banking, restructuring of the banking system with placing a greater focus on the quality and reliability of services provided to customers and formation of a group of leader banks. While the country's largest and state-owned bank, the International Bank of Azerbaijan (IBA) accounted for 51% of the total bank assets as of the end of 2005, this indicator went down to 47% by the end of 2006, share of loans decreased from 50% to 44% and the share of individual deposits reduced from 40% to 31%. Banks included in the group of top 14 banks in terms of asset (excluding IBA) managed to strengthen their market positions by showing the highest development rates.

Thus, the share of this group of banks in the system's total assets rose from 33% as of 01.01.2006 to 37.5% as of the end of the year (growth during the year of 90.6%), share of individual deposits from 49% to 58% (growth of 104%) and share of total loans from 29% to 37% (growth of 110%).

Qrafik 36. Xarici kapitalı bankların bank sistemində payı (%)

Rəqabətin güclənməsi bankların regionlardakı fəaliyyətində də öz əksini tapmışdır: regionlara kreditlər 66,4%, cəlb olunmuş əmanətlərin həcmi isə 75,6% artmışdır.

Bank xidmətləri bazarında rəqabətin gücləndirilməsi xarici kapitalı bankların fəaliyyətində də müşahidə

edilmişdir. İl ərzində xarici kapitalı bankların sayı artaraq 20-ə çatmışdır (ilin əvvəlinə 18 bank). Xarici kapitalı bankların pərakəndə bank xidmətləri bazarındakı mövqeyi möhkəmlənmişdir. Belə ki, ilin sonuna fiziki şəxslərin əmanətlərində bu bankların payı 28,7%-ə, sistem üzrə kredit portfelində isə 23,5%-ə çatmışdır.

Rəqabətin gücləndirilməsi nəticəsi olaraq il ərzində ümumiyyətlə maliyyə təsisatlarının, o cümlədən də bankların filial və şöbələrin genişləndirilməsi, əhalinin bank xidmətləri ilə institusional təchizatının yaxşılaşması müşahidə olmuşdur. 2006-cı ilin əvvəlinə ölkə əhalisinin hər 100.000 nəfərinə 6,5 maliyyə təsisatı xidmət edirdisə ilin sonuna bu göstərici 7,8 təşkil etmişdir. Yeni açılmış 104 bank və qeyri-bank kredit təşkilatlarının filial və şöbələrin 55%-i regionlarda fəaliyyət göstərirlər.

5.1.1. Bank sisteminin öhdəlikləri

2006-cı il hüquqi və fiziki şəxslərin bank sektoruna olan inamının yüksəlməsi ilə xarakterizə olunur ki, bu da bankların resurs bazasının artmasına səbəb olmuşdur.

Qrafik 37. Bank passivlərinin strukturu (ümumi passivlərdə, %-lə)

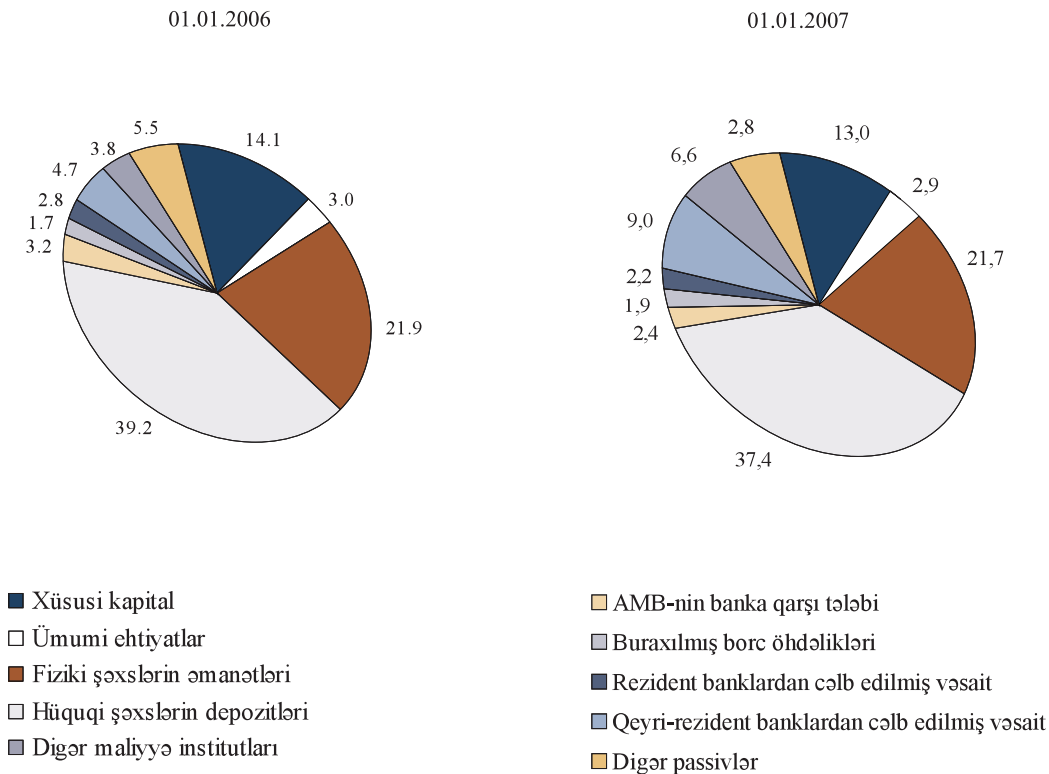
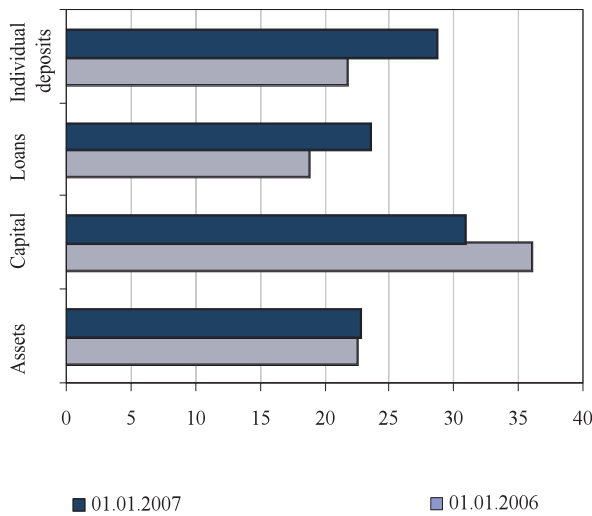

Chart 36. Share of banks with foreign capital in banking system (%)

number of foreign capital banks rose to 20 (18 banks at the beginning of the year). The retail banking market position of foreign capital banks grew stronger. Thus, by the end of the year the share of such banks in individual deposits rose to 28,7%, the share in the total loan portfolio to 23,5%.

Due to strengthening competition, the enlargement of financial institutions and bank's branches and departments as well as improvement of population's bank services and institutional equipment have been observed. At the beginning of 2006 each 100.000 person were served by 6.5 financial institutions but at the end of that year this number reached to 7.8. The 55% of newly established 104 bank and non-bank credit organizations conduct their activities in the regions.

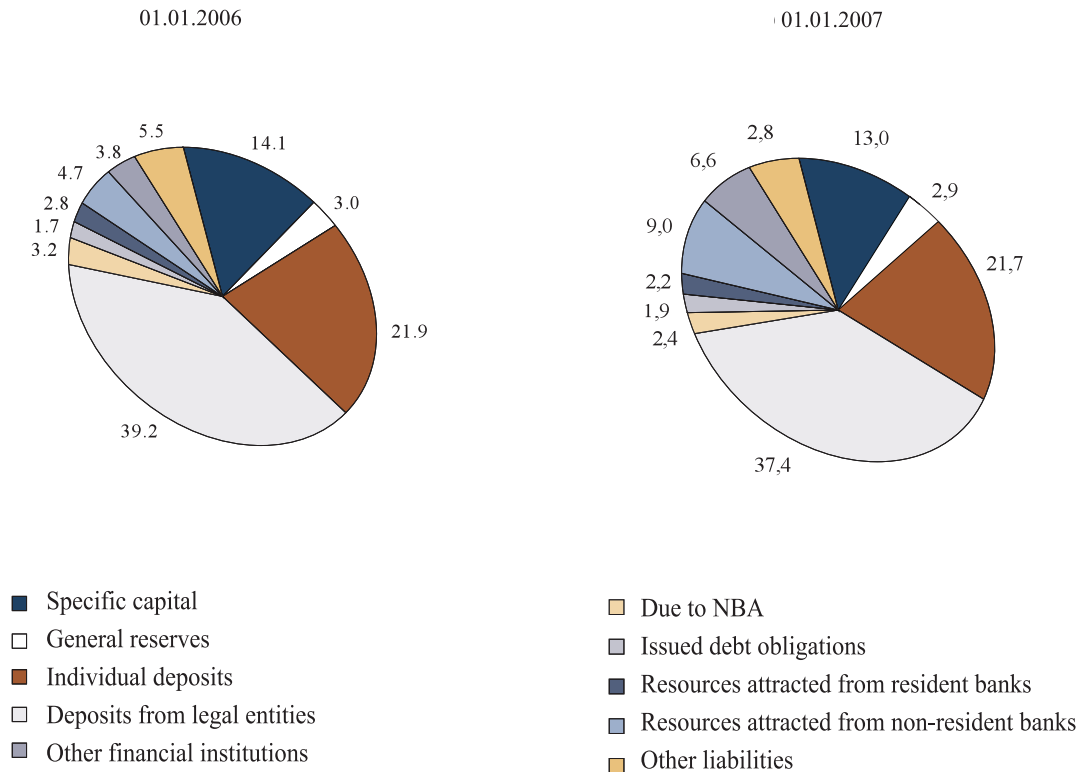
Strengthening competition affected the banks' regional operations as well: loans to regions increased by 66,4%, deposits by 75,6%.

Strengthening competition on the banking services market affected foreign capital banks as well. The

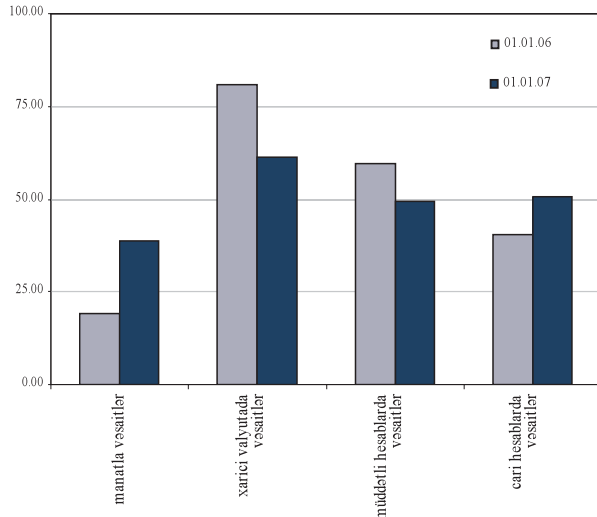
5.1.1. Liabilities of the banking system

The year of 2006 is characterized with the increased trust of legal entities and individuals to the banking sector, which helped increase the resource base of banks.

Chart 37. Structure of bank liabilities (in total liabilities, %)

Qrafik 38. Müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərin strukturu (ümumi həcmdə çəkisi, %-lə)

Qrafikdən görüldüyü kimi, bankların resurs bazasının formalaşmasında ənənəvi olaraq müştərilərdən² cəlb olunmuş vəsaitlərin payı yüksək olmuşdur (60%). Davam edən yüksək iqtisadi artım şəraitində bank sisteminin resurs bazasının əsas artım mənbəyi hüquqi şəxslərdən cəlb edilmiş vəsaitlər olmuşdur: il ərzində müəssisə və təşkilatlardan cəlb edilmiş vəsaitlər 63,7% (509,8 mln. man.) artaraq 1309,7 mln. manata çatmışdır. Bankların resurs bazasının artmasının digər əsas mənbəyi olan əhalinin əmanətləri il ərzində 65,7% (325 mln. manat) artmış və 1 yanvar 2007-ci il tarixinə 819,5 mln. manat təşkil etmişdir. Bu son üç il ərzində əmanətlər üzrə ən böyük artımdır. Banklarda fiziki şəxslərin əmanətlərinin artımı yalnız əhalinin gəlirlərinin artması ilə deyil o cümlədən bank sistemində aparılan məqsədyönlü islahatlarla əlaqədardır. Aparılan islahatlar nəticəsində bank şəbəkəsi genişlənmiş və məhsulların keyfiyyəti və çeşidliliyi artmışdır.

2005-ci ildə olduğu kimi hesabat dövrü ərzində müştərilərdən cəlb edilmiş vəsaitlərdə manatla vəsaitlərin payı artmaqdadır: ilin əvvəlində manatla vəsaitlərin payı 19%-dən 39%-ə yüksəlmişdir. Manatla əmanət və depozitlərin artım tempi (il ərzində 3,3 dəfə) xarici valyutada vəsaitlərin artım tempini (25%) əhəmiyyətli dərəcədə üstələyir. Bu zaman onu da qeyd etmək lazımdır ki, hüquqi şəxslərin manatla depozitlərində il ərzində 3 dəfə artım müşahidə olunurdusa fiziki şəxslərin manatla vəsaitləri 4,5 dəfə artmışdır.

2006-cı ildə banklararası bazarda və digər maliyyə

institurları ilə bankların əməliyyatları aktiv inkişaf etmişdir. İl ərzində bankların passivlərində maliyyə sektorunun vəsaitləri (digər bankların kreditləri, depozitləri və digər vəsaitləri, Milli Bankın və digər maliyyə institutlarının kreditləri) 420,5 mln. manat və ya 2,3 dəfə artmış və 1 yanvar 2007-ci il tarixinə 736,3 mln. manat təşkil etmişdir. Bu vəsaitlər bank aktivlərinin 19,5%-ni maliyyələşdirmişdir (1 yanvar 2006-cı il tarixinə 14%).

2006-cı ildə banklar mütəşəkkil fond bazarında dövr edən borc öhdəlikləri vasitəsilə vəsaitlərin cəlb edilməsi təcrübəsindən də geniş istifadə etmişlər. İl ərzində banklar tərəfindən yerləşdirilmiş istiqraz və sertifikatların həcmi 70,3 mln. manat təşkil etmişdir. Bu növ maliyyələşmənin həcmi bankların resurs bazasında payı isə 2%-ə çatmışdır. Fond alətlərinin yüksək tempə artması bank sektorunun şəffaflığı və etibarlılığının təmin edilməsi istiqamətində aparılan tədbirlərin nəticəsidir.

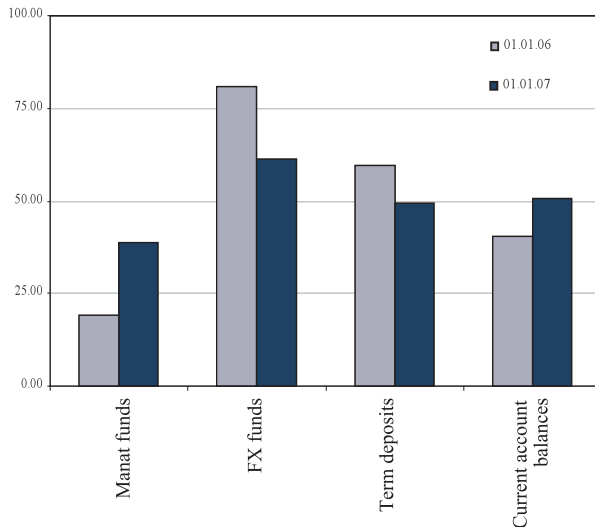
5.1.2. Bank sisteminin aktivləri

2006-cı il ərzində cəmi bank aktivləri 1526 mln. manat və ya 67,8% artaraq 1 yanvar 2007-ci il tarixinə 3778 mln. manat səviyyəsinə çatmışdır (müqayisə üçün qeyd etmək lazımdır ki, 2005-ci il ərzində bu göstərici 35,4% təşkil edirdi). Hesabat dövrü ərzində bankların real sektorla kredit əməliyyatlarının miqyasının genişlənməsi bank aktivlərinin artmasının əsas səbəbi olmuşdur. Belə ki, 2006-cı il ərzində qeyri-maliyyə sektoruna verilmiş kreditlərin həcmi ötən illə müqayisədə 896,7 mln. manat və ya 64% artaraq 2298 mln. manat səviyyəsinədək çatmışdır (müqayisə üçün qeyd etmək istərdik ki, 2005-ci ildə kredit qoyuluşları 54,9% artmışdır). Nəticədə bankların orta aktivlərinin strukturunda bu əməliyyatların payı ilin əvvəlindəki 56,4%-dən ilin sonuna 59,7%-ə yüksəlmişdir.

2006-cı ildə qeyri-maliyyə sektorunun kreditləşməsinin müsbət dinamikasını müəyyənləşdirən amillərin təsiri güclənmişdir. Bu amillər sırasında bir tərəfdən, istehsal aktivliyinin davam etməsi ilə əlaqədar olaraq müəssisə və təşkilatların kredit resurslarına tələbin yüksək səviyyədə qalmasını, digər tərəfdən isə kredit təşkilatları tərəfindən cəlb edilən müddətli vəsaitlərin artması nəticəsində kredit resurslarının genişlənməsini qeyd etmək olar. 2006-cı ildə nəzərə çarpan meyllərdən biri kredit bazarının uzunmüddətli seqmentinin sürətli inkişafı olmuşdur.

²Müəssisə və təşkilatların, fiziki şəxslərin hesablarındakı vəsait

Chart 38. Structure of resources attracted from customers
(share in total, %)

As the chart above shows, the share of resources from customers was traditionally high within the whole resource base of banks² (60%). With the continuing high economic growth the primary source of the increase of the banking system's attracted resources were resources from legal entities: resources attracted from enterprises and institutions during the year increased by 63,7% (AZN509,8 mln.) thereby totaling to AZN1309,7 mln. Another source of the banks resource base growth, individual deposits, increased by 65,7% during the year (AZN325 mln.) and totaled to AZN819,5 mln. as of January 1, 2007.

As in 2005 during the reported period the Manat resources' share within total customer deposits continued to grow: at the year-start the Manat share rose from 19% to 39%. The Manat deposit growth rate (3.3 times during the year) significantly exceeds that of the foreign exchange deposits (25%). It should also be noted that while corporate Manat deposits grew by 3 times during the year individual Manat deposits increased by 4.5 times.

Banks' transactions at the interbank market and with other financial institutions actively evolved during 2006. During the year the financial sector's resources within total bank liabilities (loans from other banks, deposits and other resources of other banks, loans from the National Bank and other financial institutions) increased by AZN420.5 mln. or by 2.3 times thereby totaling to AZN736.3 mln. as of January 1, 2007. These resources financed 19.5% of

the total bank assets (14% as of January 1, 2006).

In 2006 the banks also attracted funds through issuance of debt liabilities that circulate in the fund market (financial market). The volume of securities and certificates issued by the banks reached to 70,3 mln. manat. The share of this type of financing in the total volume of bank liabilities has reached to 2%. The rapid growth of the financial instruments was due to implemented measures to ensure transparency and reliability of banking sector.

5.1.2. Assets of the banking system

During 2006 total bank assets reached AZN1526 mln. or reached AZN3778 mln. by increasing by 67.8% as of January 1, 2007 (for comparison, this indicator made 35.4% during 2005). During the reported period the expansion of the lending transactions of banks in the real sector was the primary cause of the growth of bank assets. Thus, the total loans granted to the non-financial sector increased by AZN896.7 mln. or 64% as compared to the last year thereby totaling to AZN2298 mln. (for comparison, total loans increased by 54.9% in 2005). Consequently, the share of such transactions in the average bank assets increased from the year-start 56.4% to 59.7%.

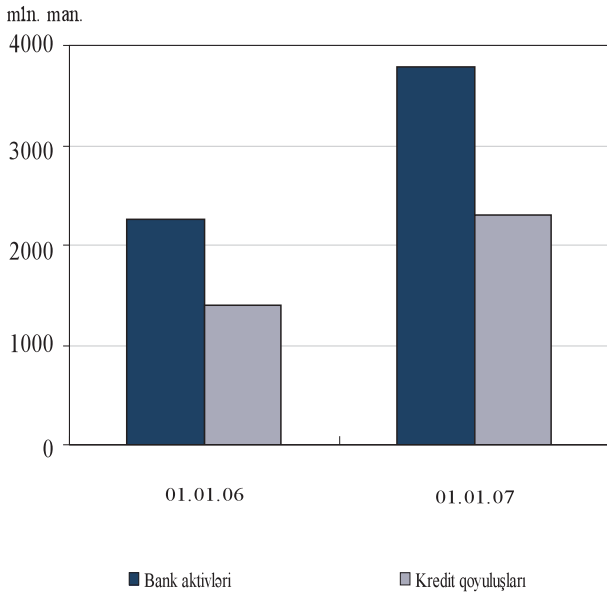
The effect of factors that determined the positive change pattern of the non-financial sector lending grew stronger in 2006. These factors included, on one hand, the continued high demand for credit resources of enterprises and institutions due to the continued activity of production, and, on the other hand, expansion of credit resources due to the growth of term attracted resources. One of the substantial trends during 2006 was the rapid development of the credit market's long-term segment.

As for the maturity structure of the loans to non-financial sector, special mention should be given to the expansion of the share of long-term loans. Thus, the volume of loans with over one year maturity increased by about 2.3 times during the year thereby amounting to 52% of the total loan portfolio (the share of long-term loans at the year start in 2006 amounted to 37%).

Certain changes continued in the currency structure of the loans. Thus, at the start of the reported period while Manat loans had a share of 36%, this indicator grew over 49% by the end of the year.

²Funds in accounts of enterprises, institutions and individuals

Qrafik 39. Bankların real sektora kredit qoyuluşlarının dinamikası

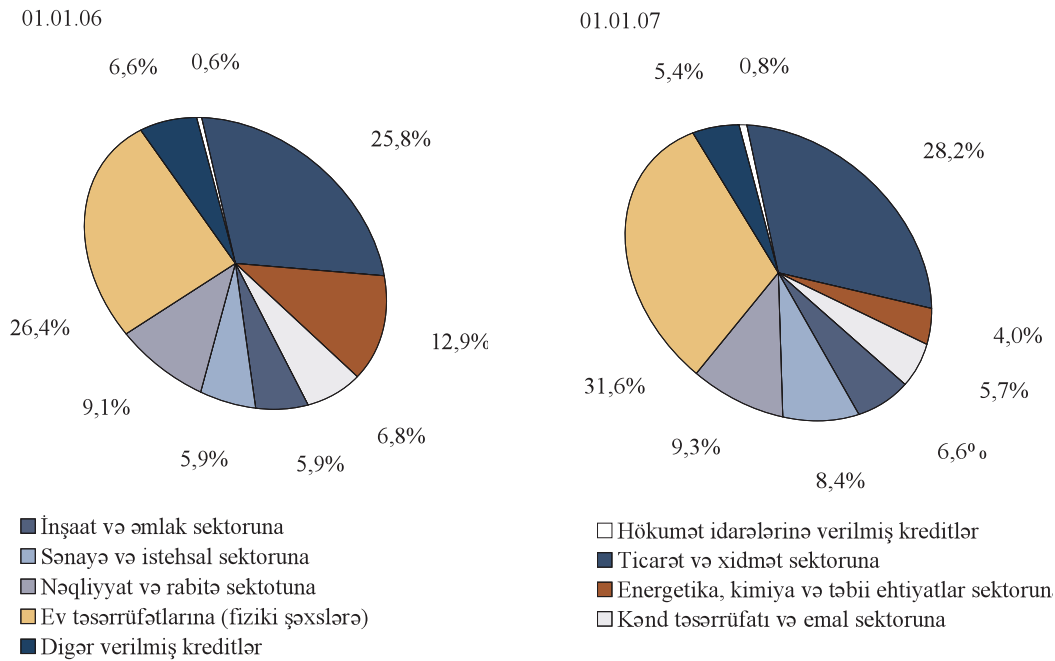
Qeyri-maliyyə sektoruna verilmiş kreditlərin müddət strukturuna gəldikdə burada uzunmüddətli kreditlərin payının artmasını xüsusi qeyd etmək lazımdır. Belə ki, il ərzində ödəniş müddəti bir ildən artıq olan kreditlərin həcmi təxminən 2,3 dəfə artaraq cəmi kredit qoyuluşlarının 52%-ə çatmışdır (2006-cı ilin əvvəlinə uzunmüddətli kreditlərin payı 37% təşkil edirdi).

Verilmiş kreditlərin valyuta strukturunda da müəyyən dəyişikliklər baş verməkdədir. Belə ki, hesabat dövrünün əvvəlində manatla təsbit edilmiş kreditlərin payı 36% olduğu halda dövrün sonuna bu göstərici artıq 49% olmuşdur.

İqtisadiyyatın müxtəlif sahələri üzrə kredit qoyuluşunda ev təsərrüfatlarına verilmiş kreditlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Əhalinin kreditləşməsi bank xidmətlərinin mühüm hissəsinə çevrilməkdədir. 2006-cı ildə fiziki şəxslərin kreditləşməsinin artım tempi sürətlənmişdir. İl ərzində

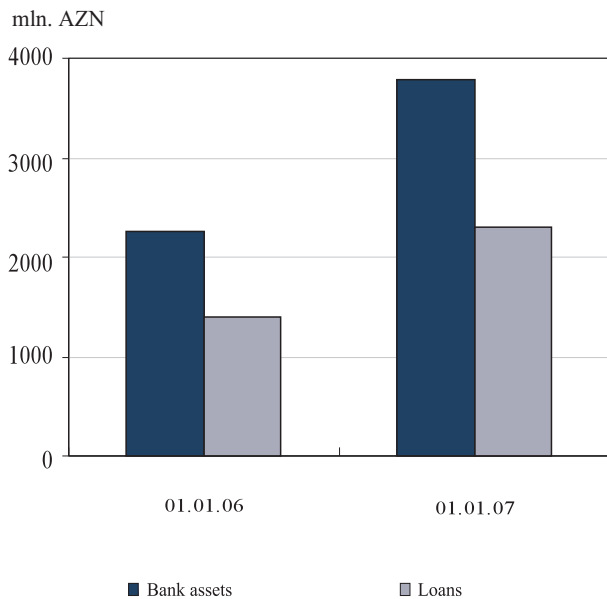
Qrafik 40. Kredit portfelinin sahəvi strukturu

Cədvəl 11. Bank sisteminin aktivlərin strukturu və dinamikası, mln. manat

	01.01.2006	01.01.2007
Nağd vəsait	109,7	214,9
Müxbir hesablar	462,5	727,6
Maliyyə sektoruna tələblər	95,6	151,5
Qeyri-maliyyə sektoruna tələblər (xalis)	1268,9	2128,6
İnvestisiyalar	111,7	230,7
Digər aktivlər	203,6	324,7
Cəmi	2252	3778

Chart 39. Change in bank loans to real sector

Loans to households are especially significant within the total loans to different economic sectors.

Individual lending has turned into an important part of banking services. In 2006 the growth rate of individual lending increased fastly. The volume of loans to individuals increased by 96.4% during the year thereby totaling to AZN725.5 mln. as of the end of the year. Thus, these loans amounted to 31.6% of the total loan portfolio (these loans amounted to 26.4% in the beginning of 2006).

Reinforcement of linkages/contacts with the trade and service sector is another important area of banking activities. Traditionally loans to this particular sector has had a substantial share within the total loan portfolio. During the reported period the amount of these loans increased by 79.2% thereby amounting to AZN647.2 mln. as of January 1, 2007. During 2006 the share of loans to the trade and service sector increased from 25.8% to 28.2% within the total loan portfolio.

Chart 40. Sectoral structure of the loan portfolio Significant growth was observed

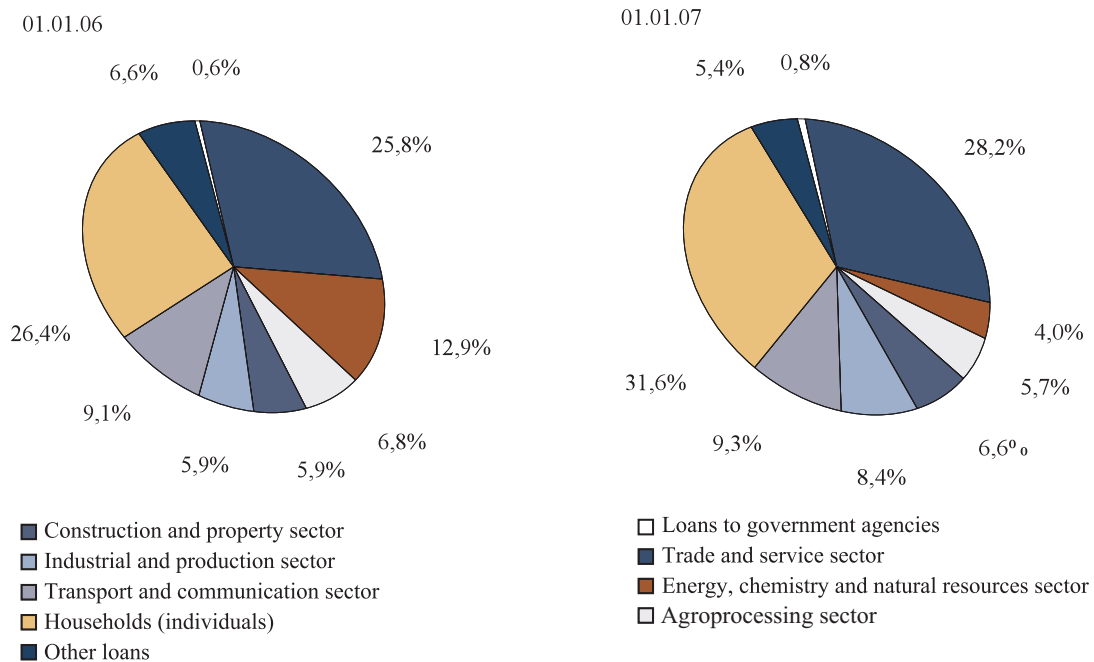

Table 11. Structure and change in the banking system's assets, AZN mln.

	01.01.2006	01.01.2007
Cash	109,7	214,9
Correspondent accounts	462,5	727,6
Claims on financial sector	95,6	151,5
Claims on non-financial sector (net)	1268,9	2128,6
Investments	111,7	230,7
Other assets	203,6	324,7
Total	2252	3778

fiziki şəxslərə verilmiş kreditlərin həcmi 96,4% artaraq ilin sonuna 725,5 mln. manat səviyyəsinə çatmışdır. Belə ki, bu kreditlər cəmi kredit portfelinin 31,6%-ni təşkil edir (2006-cı ilin əvvəlinə bu kreditlərin payı 26,4% təşkil edirdi).

Bank fəaliyyətinin digər əhəmiyyətli istiqaməti ticarət və xidmət sektoru ilə əlaqələrin güclənməsidir. Ənənəvi olaraq bu sektora verilmiş kreditlər cəmi kredit qoyuluşlarında mühüm xüsusi çəkiyə malikdir. Hesabat dövrü ərzində bu kreditlərin həcmi 79,2% artaraq 1 yanvar 2007-ci il tarixinə 647,2 mln. manat təşkil etmişdir. 2006-cı il ərzində cəmi bank kreditlərində ticarət və xidmət sektoruna verilmiş kreditlərin payı 25,8%-dən 28,2%-dək artmışdır.

2006-cı ildə banklar tərəfindən real sektora verilmiş kreditlərin sahəvi strukturunda əhəmiyyətli artım müşahidə olunmuşdur. Belə ki, il ərzində inşaat və əmlak sektoruna verilmiş kreditlərin məbləği təxminən 1,8 dəfə artaraq ilin sonuna 152,4 mln. manat olmuşdur. Bu kreditlərin cəmi kredit qoyuluşlarında xüsusi çəkisi isə ilin əvvəlində 6%-dən ilin sonuna 6,6%-dək artmışdır. Kənd təsərrüfatına verilmiş kreditlərin həcmi ötən illə müqayisədə 38,8% artaraq 131,6 mln. manata çatmışdır.

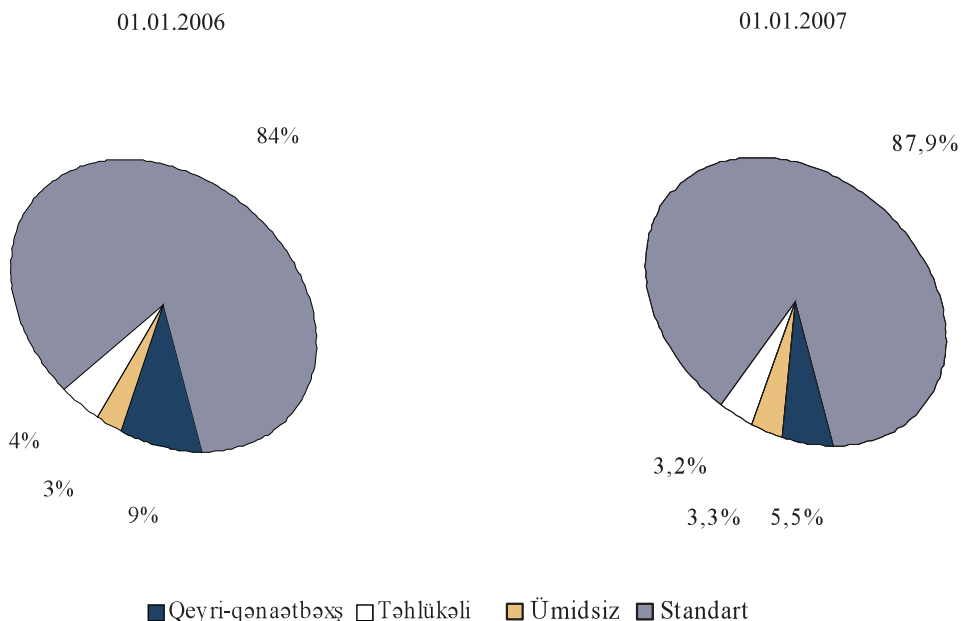
İl ərzində bankların kredit portfelinin keyfiyyəti yaxşılaşmışdır. Vaxtı keçmiş kreditlərin və qeyri-standart kreditlərin səviyyəsinin dəyişməsi dinamikasında müsbət meyillər müşahidə olunmuşdur.

Vaxtı keçmiş kreditlərin cəmi kredit qoyuluşundakı payı 1 yanvar 2006-cı il tarixinə olan 4,4%-dən 1 yanvar 2007-ci il tarixinə 3,2%-ə qədər azalmışdır. 2006-cı ildə real iqtisadiyyata yönəldilmiş ümumi kreditlərin həcmində qeyri-standart kreditlərin payı 15,2%-dən 12,1%-ə azalmışdır.

Bankların digər aktiv əməliyyatlarına gəldikdə qiymətli kağızlara, o cümlədən Milli Bankın notlarına və DQİ-nə qoyulan vəsaitlərin həcmünün artımını qeyd etmək lazımdır. Qiymətli kağızların ümumi həcmində bu qiymətli kağızların xüsusi çəkisi 1 yanvar 2007-ci il tarixinə 68,5%-ə qədər artmışdır (1 yanvar 2006-cı il tarixinə 46,3%). İlin sonuna aktivlərdə nağd vəsaitlərin və Milli Bankın hesablarında olan vəsaitlərin həcmünün artımı və eyni zamanda digər bankların hesablarında olan vəsaitlərin azalması müşahidə olunurdu ki, bu da bankların likvidliyinin artmasına səbəb olmuşdur. Belə ki, 2006-cı ilin yanvar ayının 1-nə aktivlərdə nağd vəsaitlərin və Milli Bankın hesablarında olan vəsaitlərin xüsusi çəkisi 17,5% olduğu halda ilin sonuna bu göstərici 21,4%-dək artmışdır.

01.01.2007-ci il tarixinə bank sisteminin məcmu kapitalı 55,4% (və ya 186,9 mln. manat) artaraq 524,1 mln. manata çatmışdır. Bankların məcmu kapitalın artımı I-ci dərəcəli kapitalın yüksəlməsi hesabına baş vermişdir. Belə ki, I-ci dərəcəli kapital 151,4 mln. manat (56,3%) artaraq 420,5 mln. manat təşkil etmişdir ki, bu da məcmu kapitalın 81% artımını təşkil edir.

Qrafik 41. Bankların kredit portfelinin keyfiyyəti

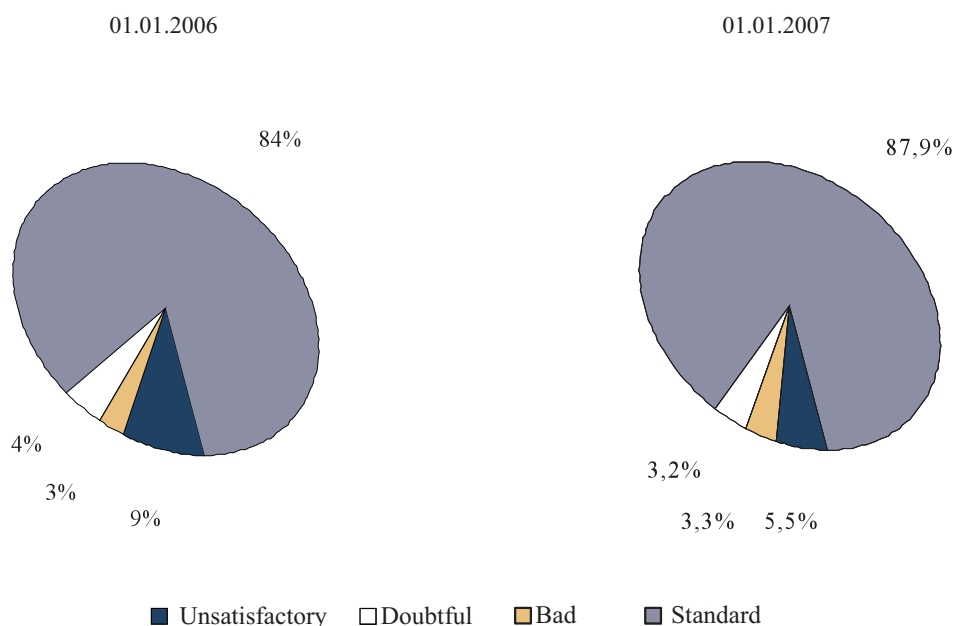
in the sectoral structure of bank loans to the real sector during 2006. Thus, the amount of loans to the construction and property sector increased by about 1,8 times thereby amounting to AZN152.4 mln. as of the end of the year. The share of such loans within the total loans increased from the year-start 6% to the year-end 6.6%. Amount of loans to the agricultural sector increased by 38.8% as compared to the last year thereby totaling to AZN131.6 mln.

The quality of the bank loan portfolio improved during the year. Past due loans and non-standard loans displayed positive trends in terms of level change pattern. The share of past due loans decreased from 4.4% as of January 1, 2006 to 3.2% as of January 1, 2007. The share of non-standard loans to the real economy decreased from 15.2% to 12.1% in the total loans.

As for other asset transactions of banks, special mention should be given to the growth of investments in securities, including the National Bank's notes and GSTS. The share of these securities within the total securities reached 68.5% by January 1, 2007 (46.3% as of January 1, 2006). During the year cash and resources in the National Bank's accounts increased while funds in accounts with other banks decreased, which caused the banks' liquidity to grow. Thus, while the share of cash assets and funds in the National Bank's accounts amounted to 17.5% as of January 1, 2006, this indicator rose up to 21.4% by the end of the year.

The banking system's total capital increased by 55.4% (or AZN186.9 mln.) thereby amounting up to AZN524.1 mln. as of 01.01.2007. The banking system's total capital increased due to the growth of the Tier I capital. Thus, the Tier I capital increased by AZN151.4 mln. (56.3%) thus totaling to AZN420.5 mln., which made 81% of the total capital's growth.

Chart 41. The quality of the bank loan portfolio

5.1.3. Bank sisteminin kapitalı

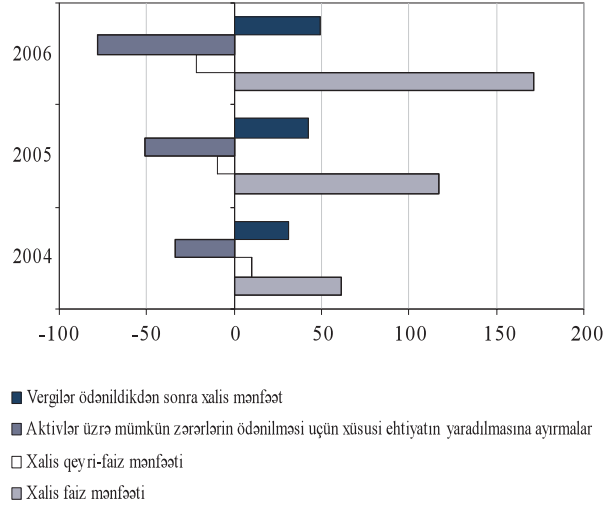
Bank biznesinin həyata keçirilməsi və Milli Bankın tənzimləmə tələblərinə riayət edilməsi məqsədilə bankların səhmdarları tərəfindən bankların kapital bazası möhkəmləndirilmişdir. 2006-cı ildə bankların məcmu nizamnamə kapitalı 400 mln. manatı üstələmiş və ya 56% artmışdır. Nəzərə çarpan hadisələrdən biri bankların səhmlərinin emissiyasından əlavə gəlirin əldə etmələridir.

II dərəcəli kapital 2006-cı il ərzində 44,6 mln. manat (və ya 46,8%) artaraq 139,9 mln. manat təşkil etmişdir. Kapitalı 10 mln. manatdan çox olan bankların sayı artmışdır (2006-cı ildə 8 bankdan 11 banka qədər).

Məcmu kapitalın adekvat göstəricisi 2006-cı il yanvarın 1-nə 20,7% olduğu halda, 2007-ci il yanvarın 1-nə 18,7%-ə enmişdir. Kapitalın adekvatlığının azalması bankların məcmu risklərinin artımının onların kapitalının artımını üstələməsidir. Buna baxmayaraq kapitalın adekvatlıq səviyyəsi yüksək olaraq qalmaqda davam edir.

2006-cı ildə bankların maliyyə durumunun sabitləşməsi davam etmişdir. 2006-cı ildə bankların əldə etdikləri mənfəət (vergi ödənilənədək) 71,6 mln. manat təşkil etmişdir ki, bu da 2005-ci ildə əldə olunan mənfəətlə müqayisədə 25,6% artmışdır. Müvafiq olaraq vergi ödənildikdən sonra xalis mənfəət cəmi 49,1 mln. manat (15%) artmışdır.

Qrafik 42. Bankların qəlir və xərclərinin strukturu (mln. man.)

5.1.4. Bank fəaliyyətinin maliyyə nəticələri

Bank əməliyyatlarının strukturunda baş verən dəyişikliklər, kreditlərin keyfiyyətinin pisləşmədiyi bir şəraitdə real sektora yönəldilən kreditlərin həcmünün artması il ərzində əldə olunan faiz gəlirlərinin artmasını şərtləndirmişdir. Nəticədə 2006-cı ildə faiz gəlirlərinin orta aktivlərdə xüsusi çəkisi 9,8% (müqayisə üçün 2005-ci ildə - 9,3%) olmuşdur.

Faiz gəlirinin strukturunda ticarət və xidmət müəssisələrindən, həmçinin əhalinin kreditləşdiril-

Cədvəl 12. Bank sisteminin kapitalının strukturu və dinamikası

	01.01.2006		01.01.2007	
	mln. man.	xüsusi çəkisi, %-lə	mln. man.	xüsusi çəkisi, %-lə
I dərəcəli kapital	269,1	79,8	420,5	80,2
Nizamnamə kapitalı	256,4	76	400,2	76,4
Səhmlərin emissiyasından əmələ gələn əlavə vəsait	0,5	0,1	4,3	0,8
Bölüşdürülməmiş xalis mənfəət (zərər)	17,8	5,3	23,3	4,4
II dərəcəli kapital	95,3	28,3	139,9	26,7
Cari ilin mənfəət	45	13,3	62,1	11,8
Ümumi ehtiyatlar	20,1	6	34,8	6,6
Kapitalın digər vəsaitləri	30,1	8,9	43	8,2
Məcmu kapitaldan tutulmalar	27,1	8	36,4	6,9
Tutulmalardan sonra məcmu kapital	337,2	100	524,1	100

5.1.3. Capital of the banking system

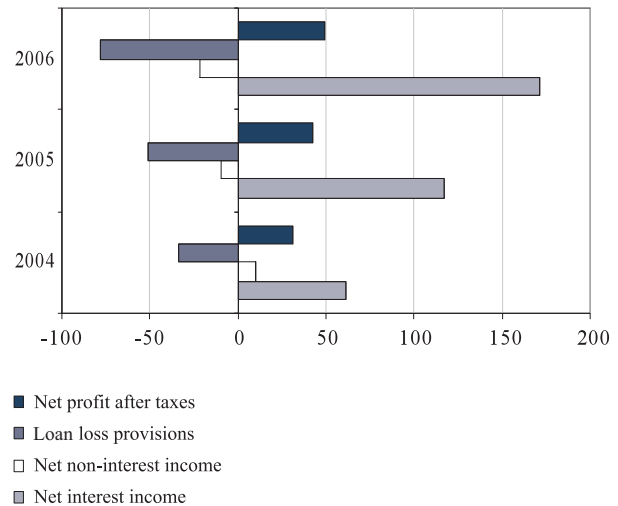
Bank shareholders reinforced banks' capital base in order to be able to conduct the business of banking and comply with the National Bank's regulatory requirements. In 2006 the banks' total paid-in capital exceeded AZN400 mln. or increased by 56%. A significant event was that banks gained additional income from issuance of shares.

Tier II capital increased by AZN44.6 mln. (or 46.8%) thereby totaling to AZN139.9 mln. The number of banks with capital over AZN10 mln. increased (from 8 banks to 11 banks in 2006).

While the total capital adequacy ratio was 20.7% as of January 1, 2006, in decreased down to 18.7% as of January 1, 2007. The reduction of the capital adequacy ratio is the excess of the growth of banks' total risks over the growth of the banks' total capital. Still, the capital adequacy ratio continues to remain high.

The stabilization of the banks' financial position continued in 2006. In 2006 profits raised by banks totaled to AZN71.6 mln. (before tax), which shows an increase of 25.6% over the profits gained in 2005. Net profits after taxes increased by AZN49.1 mln. (15%).

Chart 42. Structure of banks' revenues and expenses (mln. AZN)

5.1.4. Financial results of bank operations

Changes in the structure of banking transactions, the growth of loans to the real sector while the quality of loans did not deteriorate caused the interest income generated during the year to grow. Consequently, in 2006 the share of interest income in average assets amounted to 9.8% (for comparison, 9.3% in 2005).

The share of interest income on loans to trade and service enterprises as well as individual lending within the total interest income grows. Development of

Table 12. Structure and change in the banking system's capital

	01.01.2006		01.01.2007	
	AZN mln.	share, %	AZN mln.	share, %
Tier I capital	269,1	79,8	420,5	80,2
Paid-in capital	256,4	76	400,2	76,4
Surplus	0,5	0,1	4,3	0,8
Net retained earnings (loss)	17,8	5,3	23,3	4,4
Tier II capital	95,3	28,3	139,9	26,7
Profit from current year	45	13,3	62,1	11,8
Total reserves	20,1	6	34,8	6,6
Other capital instruments	30,1	8,9	43	8,2
Deductions from total capital	27,1	8	36,4	6,9
Total capital after deductions	337,2	100	524,1	100

məsindən əldə edilən faiz gəlirlərinin payı artır. Qiymətli kağızlar bazarında həyata keçirilən əməliyyatların inkişafı qiymətli kağızlarla əməliyyatlardan əldə olunan faizlərin artmasına səbəb olmuşdur. Belə ki, 2006-cı ildə əldə olunan gəlir 2005-ci il ilə müqayisədə 2 dəfədən çox artaraq 12 mln. manat təşkil etmişdir. Milli valyutanın möhkəmlənməsi 2006-cı ildə bankların valyuta ilə əməliyyatlarından əldə olunan xalis gəlirin 2005-ci il ilə müqayisədə 43,4% artmasına səbəb olmuşdur.

Faiz xərclərinin strukturunda banklararası resurslar və digər maliyyə təşkilatlarının vəsaitləri üzrə ödənilən faizlərin payı artmışdır (18%-dən 20%-dək). Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, fiziki və hüquqi şəxslərin depozitləri üzrə ödənilən faizlərin payı azalmışdır (72%-dən 69%-dək). Mümkün zərər üzrə ehtiyatların yaradılmasına yönəldilən xərclərin orta aktivlərə nisbətən xüsusi çəkisi dəyişməmişdir (2,8%). İl ərzində itkilər üzrə yaradılan ehtiyatların mütləq həcmi 36,7% artaraq 247,6 MN. manat təşkil edir.

Bank sektoru aktivlərinin gəlirliliyi (vergi ödənilənədek xalis mənfəətin orta aktivlərə nisbəti kimi hesablanmış) 2006-cı ildə 2,5% (2005-ci ildə 2,9%), uyğun olaraq kapitalın gəlirliliyi 18,7% (2005-ci il üçün 21%) təşkil etmişdir. Ümumilikdə bank əməliyyatlarının gəlirliliyi beynəlxalq təcrübənin minimum səviyyəsindən (1%) yüksəkədə yerləşməkdədir.

5.2. Bank sistemində institusional meyllər və islahatlar

2006-cı ildə də Milli Bank bank sisteminin sabitliyi və dayanıqlılığının möhkəmlənməsi, onun maliyyə vasitəçilik funksiyasının genişləndirilməsinə, əhali və korporativ sektorun yığımlarını investisiyalara aktiv transformasiya edən və effektiv fəaliyyət göstərən bank sisteminin formalaşdırılmasına yönəlmiş tədbirlərini davam etdirmişdir. Bank sektorunda görülən tədbirlər Azərbaycan Milli Bankının Strateji İnkişafı Proqramı (2005-2007-ci illər) ilə müəyyən olunmuş əsas istiqamətlər üzrə həyata keçirilmişdir.

Bank sisteminin kapitallaşdırılması və konsolidasiyası təşəbbüsləri davam etdirilmişdir. Kapitallaşma və konsolidasiya bankların dayanıqlılığını möhkəmləndirməklə, həmçinin onların maliyyə potensialının genişləndirilməsinə, bank əməliyyatları və xidmətlərinin çeşid və keyfiyyətinin artmasına, əmanətçilərin və kreditörlərin bank sistemində olan inamının və maliyyə vasitəçilik funksiyasının

səmərəliliyinin artmasına müsbət təsir göstərmişdir.

Bankların məcmu kapitalının minimal hədlərinin mərhələlərlə 10 mln. manat səviyyəsinə çatdırılmasına dair Milli Bankın İdarə Heyətinin 30 iyun 2005-ci il tarixli qərarının banklar tərəfindən icrası 2006-cı ildə diqqət mərkəzində saxlanmışdır. Məcmu kapitalla tələbin artırılması bankların səhmdar kapitalının artırılması prosesini sürətləndirmişdir.

2006-cı il ərzində məcmu kapitalının məbləği 10 mln. manat səviyyəsini keçmiş bankların sayı 8-dən 11-dək artmışdır. 2007-cı il ərzində də bankların məcmu kapitalına olan minimum tələb səviyyəsinin müvafiq olaraq 8.2 mln. manata və 10 mln. manata çatdırılması istiqamətində zəruri addımların atılması nəzərdə tutulur.

Bankların maliyyə və inzibati idarəetmə sistemlərinin təkmilləşdirilməsi 2006-cı ildə qarşıda duran digər mühüm bir vəzifə olmuşdur. Bu məqsədlə effektiv idarəetmənin ən mühüm komponenti olan korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqinin təşviqi davam etdirilmişdir. Korporativ idarəetmə standartlarının banklarda tətbiqinin səmərəliliyinin artırılması 2006-cı ildə də bank sisteminin sabit inkişafının mühüm şərtlərindən biri olmuşdur. Banklarda korporativ idarəetmənin təkmil standartlarına keçidin stimullaşdırılması və bu prosesin effektiv nəzarətlə əhatə olunması üçün tədbirlər planı hazırlanmış, standartların tətbiqi ilə bağlı hər bir banka müvafiq tövsiyələr verilmiş və il ərzində onların davamlı monitorinqi aparılmışdır.

Həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində fokus qrupu olan 20 bankda korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqi məqbul səviyyəyə çatdırılmışdır. Korporativ idarəetmə, tətbiqi mürəkkəb və davamlı bir proses tələb edən yeni idarəetmə aləti olduğu üçün bu standartların tətbiqi məqsədlə kompleks tədbirlər həyata keçirilməlidir. Bu istiqamətdə görülən işlərin 2007-ci ildə də davam etdirilməsi, prudensial tənzimləmə və nəzarət alətləri vasitəsilə korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqinin nəzarətdə saxlanması təmin olunacaqdır.

Bankların fəaliyyətinin şəffaflığının təmin edilməsinin və korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqinin ən mühüm elementlərindən biri də maliyyə hesabatlığının Maliyyə Hesabatlığının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun təşkil edilməsidir. Hesabat ilində bankların maliyyə hesabatlarında MHBS-dən kənarlaşmaların tam aradan qaldırılması ilə MHBS-yə keçid prosesləri tamamlanmışdır.

2006-cı ildə banklarda həyata keçirilən 2005-ci

securities market transactions caused the interest income from securities transactions to grow as well.

Thus, the income generated in 2006 increased by over 2 times as compared to 2005 thereby totaling to AZN12 mln. The reinforcement of the national currency caused the net income from the banks' currency transactions to increase by 43.4% as compared to 2005.

The share of interest paid on interbank loans and funds of other financial institutions within the total interest expenses increased (from 18% to 20%). It should also be noted that the share of interest paid on individual and corporate deposits decreased (from 72% to 69%). The ratio of the possible loan loss provisioning to average assets did not change (2.8%). The absolute amount of the loss reserves established during the year increased by 36.7% thereby totaling to AZN247.6 mln.

The return of the banking sector's assets (ratio of net profit before taxes to average assets) made 2.5% in 2006 (2.9% in 2005) and the return on equity ratio made 18.7% (21% in 2005). Overall, the yield of banking transactions remains higher than the internationally accepted minimum level (1%).

5.2. Institutional trends and reforms in the banking system

In 2006 the National Bank continued to undertake measures designed to reinforce the stability and sustainability of the banking system, expand its financial intermediation function, and to form a banking system that would serve the purpose of actively transforming individual and corporate sector's revenues into investments and operating efficiently. The measures taken in the banking system were implemented along the lines of the principal objectives defined under the National Bank's Strategic Development Program (for 2005-2007).

Banking system capitalization and consolidation efforts continued. Capitalization and consolidation, in addition to reinforcing the sustainability of banks, also has a positive effect on expanding their

financial potential, increasing the range and quality of banking transactions and services, and enhancing depositor and creditor confidence in the banking system as well as its financial intermediation function.

A special focus was placed on the banks' actions to comply with the June 30, 2005 resolution by the Board of the National Bank regarding phased-in increase of the minimum total capital to AZN10 mln. during 2006. The increase of the total capital requirement accelerated the process of increasing the banks' equity.

The number of banks with total capital over AZN10 mln. rose from 8 to 11 during 2006. Measures have been devised to ensure that the minimum requirement to total capital for banks will reach AZN8.2 and AZN10 mln. respectively during 2007.

Another important objective for 2006 was the improvement of the banks' financial and administrative management systems. To this end, promotion of corporate governance standards, the most important component of effective management, was continued. Increased effectiveness of application of corporate governance standards in banks was one of the important conditions of the banking system's stable development during 2006 too. An action plan was developed for stimulating the transition to best practices of corporate governance in banks and effective monitoring/oversight of this process, appropriate recommendations were issued to each bank regarding implementation of the standards and these efforts were continually monitored during the year.

As a result of the efforts taken the implementation of corporate governance standards in a focus group of 20 banks reached an acceptable level. Since corporate governance represents a new management tool the implementation of which requires a complicated and continuous process, integrated measures must be taken to ensure that these standards are implemented. Efforts to this effect will continue during 2007, and implementation of corporate governance standards will be closely monitored by using prudential regulation and supervision tools. Organizing financial accountability in accordance with the International Standards of

maliyyə ilinin nəticələrinin kənar audit yoxlamaları göstərmişdir ki, həyata keçirilən audit yoxlamaları zamanı banklar beynəlxalq audit şirkətlərinə daha çox üstünlük verirlər. Belə ki, 2004-cü maliyyə ilinin nəticələrinin kənar audit yoxlamaları zamanı beynəlxalq audit şirkətləri tərəfindən 22 bankda audit yoxlamaları aparılmışdırsa, cari ildə beynəlxalq auditorlar tərəfindən audit yoxlamaları aparılmış bankların sayı 25-ə çatmışdır.

Bank sistemində sağlam rəqabət mühitinin formalaşdırılması mühüm prioritetlərdən biri olmuşdur. Bankların kapitallaşması, özəl bankların artım tempi və bazar payının artması, idarəetmə sistemlərinin təkmilləşməsi sektorda rəqabət mühitinin yaxşılaşmasına tökan vermişdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasında maliyyə-bank sistemində islahatların dərinləşdirilməsi ilə əlaqədar əlavə tədbirlər haqqında" 1 mart 2005-ci il tarixli Fərmanının icrası ilə əlaqədar dövlət banklarının özəlləşdirilməsi proseslərinin sürətləndirilməsi məqsədilə bu bankların aktivlərinin sağlamlaşdırılması, maliyyə durumlarının gücləndirilməsi və əlavə kapitallaşdırılması kimi tədbirlər həyata keçirilmişdir.

2006-cı ilin sonunda Milli Bank tərəfindən hazırlanmış "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu Milli Məclisdə qəbul edilmişdir. Əmanətlərin sığortalanması sisteminin tətbiqi əhalinin bank sistemində inamını və nəticə etibarını maliyyə sisteminin sabitlik səviyyəsini artıracaqdır. 2007-ci ildə Fondun institusionallaşması üzrə tədbirlər həyata keçiriləcəkdir.

Bank sisteminin infrastruktur bazasının təkmilləşdirilməsi üzrə işlər 2006-cı ildə də davam etdirilmişdir. "MilliKart" Kart Prosesinq Mərkəzi beynəlxalq kart təşkilatlarında sertifikasyadan keçmiş, mərkəzin bankların idarəçiliyinə verilməsi işləri yekunlaşdırılmışdır.

2006-cı ildə bank sisteminin inkişafı sahəsində həyata keçirilən institusional və infrastruktur tədbirləri bank sisteminin xarici investorlar üçün cəlbəediciyini artırmışdır. Hesabat ilində 3 yerli bankın kapitalına xarici investisiya cəlb edilmişdir. 2006-cı il ərzində bank sektoruna xarici investisiyaların həcmi 19.7 mln. manat (40.7%) artmış, 68.3 mln. manat təşkil etmişdir. Xarici investisiyalar bankların kapital bazası və maliyyə mənbələrini gücləndirməklə yanaşı, ölkənin bank sisteminin nüfuzunun möhkəmlənməsi və bank sektoruna xarici təcrübə və yeni texnologiyaların cəlbə proseslərini dəstəkləmişdir.

5.3. Bank nəzarəti

Əvvəlki illərdə olduğu kimi 2006-cı ildə də Milli Bank bank nəzarəti sahəsində islahatların və təkmilləşdirmə tədbirlərinin həyata keçirilməsini davam etdirmişdir.

2006-cı ildə Milli Bank bank nəzarətinin normativ-hüquqi bazasının və institusional strukturunun Bank nəzarəti üzrə Bazel Komitəsinin "Səmərəli bank nəzarətinin əsas prinsipləri"-nə və "Bazel-1" kapital sazişinə uyğunlaşdırılması işlərini tamamlamışdır.

Bu məqsədlə bir sıra yeni normativ xarakterli sənədlər, o cümlədən yeni "Xarici nəzarət üzrə Metodoloji Rəhbərlik", "Zəif və problemlə banklarla iş üzrə Metodoloji Rəhbərlik", "Bankların və xarici bankların yerli filiallarının kənar auditinin aparılması Qaydaları" hazırlanmışdır. Eyni zamanda "Bankların və xarici bankların yerli filiallarının məcburi ləğvinə dair təlimat", "Mübadilə şöbələrinin təşkili və mübadilə əməliyyatlarının aparılması Qaydaları", Beynəlxalq Hesablaşmalar Bankının ödəniş sistemlərinə nəzarət prinsiplərinə əsaslanan "Ödəniş sistemlərinin fəaliyyətinə nəzarət Metodologiyası" təsdiq edilmiş, sonuncunun "Azərikard" Prosesinq Mərkəzinin təmsalında tətbiqinə başlanmışdır.

Bununla yanaşı "Banklarda korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqi Qaydaları", "Aktivlərin təsnifləşdirilməsi və mümkün zərərin ödənilməsi üçün ehtiyatların yaradılması Qaydaları" və "Bir borcalan və ya bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupu üzrə risklərin tənzimlənməsi haqqında Qaydalar"ına edilmiş dəyişikliklər banklarda korporativ idarəetmənin tətbiqinin normativ bazasının təkmilləşdirilməsi, bu sahədə yerli bank praktikasının və qanunvericilik aktlarının beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması və bankların sürətli ekspansiyası nəticəsində artan risk dalğalarının nəticələrinin neytrallaşdırılması istiqamətində mühüm addımlar atılmışdır.

Çirkli pulların yuyulması və şübhəli bank əməliyyatlarına nəzarət məqsədilə xüsusi hesabatlıq sistemi təkmilləşdirilmiş, bank sistemindən müvafiq məlumatların alınması və araşdırılması davam etdirilmişdir. Qeyd edilən tədbirlər daxili nəzarət prosesləri ilə əlaqələndirilmiş, məlumat mübadiləsi və nəzarət tədbirlərinin uyğunlaşdırılması təmin edilmişdir. Qeyri-qanuni yolla əldə edilmiş pul vəsaitlərinin və ya digər əmlakın banklar vasitəsilə leqallaşdırılmasının qarşısının alınmasına dair tədbirlərin standartlaşdırılması üçün Metodoloji Rəhbərlik hazırlanmış və tətbiqinə başlanmışdır.

Financial Accountability (ISFA) is another important elements of guarantee of the transparency of the bank activities and application of the corporate management standards. In the previous year, the transition processes have completed through removing deviations from the ISFA.

External audits of the year 2005 financial results carried out in banks in 2006 showed that banks prefer international audit firms to carry out external audits. Thus, while in 2004 international audit firms conducted external audits in 22 banks, during the current year international auditors audited 25 banks.

A significant priority was to form a sound competitive environment in the banking system. Bank capitalization, growth rate and market share increase of private banks, improvement of management systems gave an impetus to formation of a competitive environment in the sector. In connection with implementation of the Presidential Decree "On additional measures to expand the reforms in the financial and banking system of Azerbaijan Republic" of March 1, 2005, measures were taken to improve the safety and soundness of assets, reinforce the financial position and provide additional capitalization to state owned banks in order to accelerate the process of privatization of these banks.

In late 2006 the Law of Azerbaijan Republic "On individual deposit insurance" was adopted by the Parliament of Azerbaijan Republic. Implementation of the proposed individual deposit insurance will enhance the public confidence in the banking system and consequently would serve the purpose of enhancing the financial system's stability. Measures will be taken during 2007 to institutionalize the Fund.

The measures to improve banking sector have been continued in 2006. "MilliKart" Card Processing Center has been certified by the international card organizations and started its activity.

Institutional and infrastructural measures taken during 2006 to support development of the banking system improved the attractiveness of the banking system for foreign investors. During the reported year foreign investments were made in the capital of 3 local banks. During 2006 total foreign investments made in the banking system increased by

AZN19.7 mln. (40.7%) thereby amounting to AZN68.3 mln. In addition to strengthening the capital base and financial sources of banks, foreign investments also supported the processes of reinforcing the banking system's reputation and attraction of foreign expertise and new technologies to the bank sector.

5.3. Banking supervision

As in previous years, in 2006 the National Bank also continued to implement reforms and to take measures designed to improve bank supervision.

In 2006 the National Bank completed the activities designed to bring the bank supervision's legal and regulatory framework and institutional structure to compliance with the Basel Committee's "Core principles of effective bank supervision" and "Basel 1" capital accord.

To this effect, a number of new regulatory documents were developed, including a new "Methodological Guidance for Off-site Supervision", "Methodological Guidance for dealing with weak and problem banks", "Regulation for auditing banks and local branch offices of foreign banks". At the same time, "Regulation for forced liquidation of banks and local branch offices of foreign banks", "Regulation for organization of exchange offices and exchange transactions" and "Methodology for supervision of payment systems' operations" based on the supervisory principles of the Bank for International Settlements were approved, and implementation of the latter one commenced through Azericard Processing Center.

Furthermore, amendments made to "Regulation for implementation of corporate governance standards in banks", "Asset classification and possible loss provisioning Regulation" and "Regulation for exposures per a single borrower or a group of connected borrowers" were important steps towards improving the regulatory framework for implementation of corporate governance standards in banks, improving the related local banking practices and legal acts to international standards and neutralizing risk wave consequences generated by the rapid

Milli Bankın rəhbərliyi altında Nazirlər Kabineti yanında Pulların yuyulması və terrorçuluğun maliyyələşdirməsinə qarşı tədbirlər üzrə Ekspertlər Qrupu tərəfindən bu sahədə fəaliyyətin qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi məqsədilə 11 qanuna əlavə və dəyişikliklərin layihələri hazırlanaraq təqdim olunmuş, 2 təklif qəbul edilərək qüvvəyə minmişdir.

Həmçinin, bu istiqamətdə Milli Bankın müxtəlif beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığı davam etdirilmişdir. Milli Bankın çirkli pulların yuyulması və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsinə qarşı fəaliyyəti Dünya Bankının missiyası tərəfindən qiymətləndirilmiş, beynəlxalq standartlar hesab edilən FATF prinsiplərinə (40+8) uyğun hesab edilmişdir.

2006-cı ildə lisenziyalaşdırma sahəsində əsas fəaliyyət istiqamətlərini bank kapitalı mənbələrinin sağlamlığı, bankların müvafiq qanunvericilik və normativ aktlarına əməl etməsinin təmin olunması və bankların idarəetmə proseslərinə qanunvericiliklə müəyyən olunmuş meyarlara malik olan şəxslərin buraxılması təşkil etmişdir.

2006-cı il ərzində hər hansı yeni yerli banka və ya xarici bank filialına lisenziya verilməmişdir. Banklar tərəfindən təqdim edilmiş sənədlər əsasında il ərzində 20 bank üzrə 47 filialın (24-ü Bakı şəhərində, 23-ü regionlarda) və 9 bank üzrə 45 şöbənin (25-i Bakı şəhərində, 20-i regionlarda) açılmasına icazələr verilmişdir. 2006-cı ilin sonuna 420 bank filialı (215-i Bakı şəhərində, 204-ü regionlarda), 69 bank şöbəsi (30-u Bakı şəhərində, 39-u regionlarda) fəaliyyət göstərmişdir.

2006-cı ildə 12 kredit ittifaqına və 1 yeni mikromaliyyə təşkilatına məhdud bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsi üçün icazə verilmişdir. Ümumilikdə ilin sonuna respublikada 77 kredit ittifaqı (5-i Bakı şəhərində, 72-i regionda), 16 mikromaliyyə təşkilatı və "Aqrarkredit" bank olmayan kredit təşkilatı fəaliyyət göstərmişdir.

"Mübadilə şöbələrinin təşkili və mübadilə əməliyyatlarının aparılması" Qaydaları qüvvəyə minməsi ilə nağd xarici valyuta mübadiləsi fəaliyyətinin çərçivəsi yenilənmiş və institusionalaşaraq şöbə statusunu almışdır. İl ərzində 69 mübadilə şöbəsinin fəaliyyətinə icazə verilmişdir. 2006-cı il ərzində 481 mübadilə məntəqəsinin fəaliyyəti dayandırılmış, 1 bank filialının fəaliyyətinə xitam verilmişdir.

"Banklar haqqında" Qanunun və səmərəli bank nəzarəti üzrə Bazel Prinsiplərinin tələblərinə uyğun olaraq bank inzibatçılarının vəzifəyə yararlılıq və

məqbulluq səviyyəsinin qiymətləndirilməsi üzrə işlər davam etdirilmişdir. İl ərzində 39 kommersiya bankının 251 inzibatçısı Milli Bankın Attestasiya Komissiyasının müsbət rəyini alaraq attestasiyadan keçmişdir.

2006-cı ildə differensial yanaşma tətbiq edilməklə bankların maliyyə vəziyyəti prudensial hesabatlar əsasında, yeni metodologiya tətbiq edilməklə, qiymətləndirilmişdir. Bununla yanaşı, bankların təhlükəsiz və səmərəli fəaliyyətinin təmin edilməsinə yönəlmiş "məsafədən" nəzarət tədbirləri həyata keçirilmiş, banklarda müəyyən edilmiş nöqsanların aradan qaldırılması üzrə tədbirlər planlarının icrasına nəzarət edilmişdir.

Banklardakı meyllər aktivlərin keyfiyyətinin pisləşməsi, valyuta kursunun və faiz dərəcələrinin tərəddüdü ssenariləri üzrə və kombine edilmiş stress testlər vasitəsilə izlənmiş, bu zaman xarici amillərin bank sektoruna təsiri və bu faktorlara bank sisteminin dayanıqlığı stress testləşdirmə ilə qiymətləndirilmişdir.

2006-cı ildə qanunvericiliyə uyğun olaraq pozuntu və nöqsanlara yol vermiş banklara qarşı 48 halda təsir və təshih tədbirləri görülmüşdür. Banklara pozulmuş normativ göstəricilərin aradan qaldırılması, kredit inzibatçılığının təkmilləşdirilməsi, yüksək konsentrasiya riskinə yol verilməməsi, likvidliyin məqbul səviyyədə idarə olunması və idarəetmə orqanlarının qanunvericiliyə uyğun formalaşdırılması barədə göstərişlər verilmişdir. 5 halda qanunvericiliyə zidd qaydada təyin olunmuş inzibatçıların fəaliyyətinə xitam verilmişdir.

Daxili nəzarət riskyönümlü nəzarət prinsiplərini əsas götürməklə banklarda risklərin idarəedilməsi sistemlərinin, onların bankın maliyyə vəziyyəti və gələcək inkişaf perspektivlərinə təsirinin qiymətləndirilməsinə fokuslanmış, eyni zamanda əməliyyat testləşdirilməsi diqqət mərkəzində saxlanmışdır.

2006-cı il ərzində banklarda 54 inspeksiya aparılmışdır. Aparılmış inspeksiyalar bank sisteminin aktivlərini tam əhatə etmişdir.

Milli Bank banklarda həm hərtərəfli, həm də müxtəlif tematik inspeksiyalar, o cümlədən kapitalın formalaşdırılması, uçot və hesabatlıq, əməliyyat sferalarının yoxlanılması ilə əlaqədar inspeksiyaları həyata keçirmişdir.

Yoxlamaların nəticələri ilə əlaqədar banklarda aidiyyəti şəxslər və aidiyyəti şəxslər adından hərəkət edən şəxslərlə bank əməliyyatlarının aparılması, depozitlərin qəbul edilməsinin məhdudlaşdırılması

expansion of banks.

A special reporting system has been developed in order to control the money laundering and special reporting system of suspicious operations and obtaining and exploring relevant information from banks have been developed. These measures have been related with the internal surveillance processes and information exchange and surveillance measures adjustment have been ensured. Methodological Guidance has been prepared and applied in order to avoid the legalization of illegally obtained money funds and other possessions by the banks.

Under the guidance of the National Bank an Expert Group on Money laundering and anti-finance of terrorism under the Cabinet of Ministers prepared projects to strengthen legislation base in this field. For this purpose this Group suggested amendments to 11 laws and 2 proposals have been adopted and came into force. Also the collaboration between the National Bank and various international organizations has been continued. Money laundry and anti-finance of terrorism activities of the National Bank have been evaluated by the World Bank mission and considered them according to the principles of international standard FATF (40+8).

To ensure the transparency of bank capital resources and observe relevant legislative and normative acts, with involving in the bank management processes those people who meet the criteria of the legislation was the main activity direction in the filed of licensing in 2006.

In 2006 no licenses were issued to any new local bank or a branch office of a foreign bank. Based on documents submitted by banks permits were issued to 20 banks for opening 47 branch offices (24 in Baku, 23 in regions) and to 9 banks for opening 45 divisions (25 in Baku, 20 in regions). As of the end of 2006 a total of 420 banks branch offices (215 in Baku, 204 in regions) and 69 bank divisions (30 in Baku, 39 in regions) operated in the country.

12 credit unions and 1 new microfinance organization obtained permission to implement financial operations in 2006. In general, by the end of year 77 credit union (5 of them in Baku, 72 in regions), 16 microfinance organizations and "Agrarian cred-

it" non-bank organization have implemented financial operations by the end of the year.

After the rules on "Exchange department organization and exchange operations implementation" came into force, the framework of foreign exchange got renewed and obtained department status. During the year 69 exchange departments obtained permission to work. In 2006, 481 exchange offices were ceased and activities of 1 bank branch were abolished.

In accordance with the Law "On banks" and Basel Principles of effective banking supervision, efforts were continued for evaluation of bank administrators for compliance with the "fit and proper"/qualification requirements. During the year 251 administrators of 39 commercial banks were certified by the National Bank's Certification Committee.

Having applied new differential approach in 2006, the financial situation of the banks was estimated based on prudential accounts and application of new methodology. Also, to ensure safe and efficient works of the banks "from distance" surveillance measures have been implemented and to take off defined shortcomings from the banks several measures have been implemented.

Tendencies at the banks were followed according to worseninig of asset qualities, scenarios based on the volatilities of exchange and interest rates and with the combined stress tests. In mean time the effect of external factors on the banking sector and sustainability of the banking system against these factors were evaluated by the stress tests.

In 2006, 48 various types of influence and correction measures were implemented against the banks which violated the rules of legislation. Different instructions have been shown to the banks in order to take off violated normative indicators, develop credit administration, avoid from the concentration risk, keep liquidity properly and formalize administrative branches based on the legislation.

Onsite supervision, following risk-oriented supervisory principles, focused on evaluating banks' risk management systems and their effect on the banks' financial position and future development prospects as well as on operational testing.

kimi təsir tədbirləri tətbiq olunmuş, qohumluq əlaqələrində olan bank inzibatçıları idarəetmə proseslərindən kənarlaşdırılmış, aktivlərdən ehtimal olunan itkilər üzrə əlavə ehtiyatların yaradılması və məcmu kapitalın artırılması tələb edilmişdir.

Bank nəzarətinin institusional inkişafı diqqət mərkəzində saxlanılmış, monofunksioanl struktur prinsipi əsas götürülməklə bir sıra təşkilatı tədbirlər həyata keçirilmişdir. "Pulların yuyulmasına qarşı fəaliyyət şöbəsi" və MDB ölkələri arasında ilk dəfə olaraq "Bank xidmətləri istehlakçılarının hüquqlarının müdafiəsi qrupu" yaradılmışdır.

İl ərzində nəzarət blokunun keyfiyyət parametrləri nəzərə alınmaqla kadrlarla komplektasiyası davam etdirilmişdir. Əməkdaşların professional hazırlıqlarının inkişaf etdirilməsi fərdi treyninq proqramları vasitəsilə, xarici və daxili resurslar hesabına həyata keçirilmişdir. Orta hesabla, kredit təşkilatlarının fəaliyyətinə nəzarət sahəsində çalışan hər bir əməkdaşı il ərzində 30 gün treyninq və seminarlarda iştirak etmişdir.

5.4. Bank qanunvericiliyində yeniliklər

Azərbaycan Respublikası Milli Bankının tənzimlədiyi və idarə etdiyi bütün sahələr üzrə strateji və taktiki məqsədlərinin həyata keçirilməsinə və bank sisteminin möhkəmləndirilməsinə xidmət edən normativ-hüquqi bazanın inkişafı 2006-cı ildə də Milli Bankın fəaliyyətində prioritet vəzifələrdən biri olmuşdur.

Belə ki, hesabat ilində ölkədə makroiqtisadi sabitliyinin qorunması, bank və ödəniş sistemlərinin sabitliyinin və inkişafının təmin edilməsi, bankların prudensial tənziminin ölkə iqtisadiyyatının və bank sektorunun inkişaf səviyyəsinə uyğunlaşdırılması, denominasiya tədbirlərinin hüquqi dəstəyi və ipoteka kreditləri bazarının genişləndirilməsi məqsədilə mövcud normativ-hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi və inkişafı üçün zəruri qanunvericilik tədbirləri həyata keçirilmişdir.

5.4.1. Qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsi və inkişafı

2004-cü ildən başlayaraq həyata keçirilən radikal bank islahatları nəticəsində qəbul edilən "Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında" və "Banklar haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları bank sisteminin möhkəmlənməsinə və dinamik inkişafına şərait yaratmışdır.

Banklara qarşı prudensial tələblərin artırılması və bank nəzarətinin gücləndirilməsi bank sisteminin getdikcə sağlamlaşdırılmasına xidmət edir. Bu şəraitdə banklarda fiziki şəxslərin əmanətlərinin sığortalanması sisteminin yaradılması öz aktuallığını artırmış və nəticədə üç ildən artıq bir müddətdə bank ictimaiyyətinin geniş müzakirəsinə səbəb olmuş "Əmanətlərin sığortalanması haqqında" qanun layihəsi Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi tərəfindən 2006-cı ilin 29 dekabr tarixində qəbul edilmişdir.

Böyük yeddiqlik Qrupuna daxil olan ölkələrin 1999-cu ildə yaratdıqları Maliyyə sabitliyi uğrunda Forum tərəfindən Depozitlərin sığortalanması üzrə effektiv sistemin yaradılmasına dair qəbul edilən Tövsiyələrdə və Avropa Birliyinin 1994-cü il 30 may tarixli "Depozitlərin qarantıya sxemləri haqqında" Direktivində əmanətlərin sığortalanması sisteminin səmərəli fəaliyyəti üçün nəzərdə tutulmuş əsas prinsiplər Qanunda öz əksini taparaq, həm əmanətçilərin banklara etibar etdiyi vəsaitlərin qorunması, həm də bankların sağlam rəqabət şəraitində fəaliyyətlərinin davam etdirilməsi üçün hüquqi baza yaradılmışdır.

Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun maliyyə ehtiyatlarının formalaşdırılması və institusional quruculuq işlərinin həyata keçirilməsi üçün 2006-cı ildə Almaniya Hökumətinin KfW bankı ilə əməkdaşlıq əlaqələri daha da genişləndirilmiş və Qanunun tətbiqi üçün birgə fəaliyyət istiqamətləri müəyyən edilmişdir.

Hesabat ilində bank sisteminin qanunvericilik əsaslarının inkişafına xidmət edən digər bir tədbir kimi "Bank olmayan kredit təşkilatları haqqında" qanun layihəsinin işlənilib hazırlanmasını qeyd etmək olar. Kiçik biznesin inkişafına yönəldilmiş mikro- və sosial-humanitar təyinatlı kreditlər vasitəsilə pul vəsaitlərinin iri bankların aktiv təmsil olunmadığı ərazi və əhali qruplarına çatdırılması, bununla da əhalinin maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarının yaxşılaşdırılmasında bank olmayan kredit təşkilatlarının rolunu nəzərə alaraq Milli Bank bu təsisatların fəaliyyətinin qanunvericilik əsaslarının təkmilləşdirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etmişdir. Bu məqsədlə, əlaqədar dövlət hakimiyyəti orqanlarının və fəaliyyətdə olan bank olmayan kredit təşkilatlarının təmsilçilərindən ibarət xüsusi işçi qrupu yaradılmış, 2006-cı ildə layihə tamamlanaraq bütün maraqlı tərəflərlə razılaşdırılmışdır. Növbəti ildə Milli Bank bu qanunun qəbul olunması üçün bütün lazımi dəstək işlərini həyata keçirəcəkdir

Hesabat ilində infrastruktur qanunvericiliyinin

54 inspections were carried out in banks in 2006. The inspections fully covered the banking system's assets.

National Bank carried out both comprehensive and targeted inspections, including capital formation, accounting and reporting, operating fields.

As a result of surveillances different measures such as limitation of conducting bank operations and accepting deposits have been taken against those persons who took action on behalf of other persons who are responsible. The bank administrators who have relative relationships have been suspended and creation of extra reserves and increase of aggregate capital have been required.

A focus was placed on institutional development of bank supervision, a number of organizational measures were taken based on the principle of mono-functional structure. A Money-laundering control unit and, for the first time among CIS countries, Banking Service Consumers Right Protection Unit were established.

During the year the staffing of the supervisory function was continued, based on quality considerations. Skill development of personnel was provided through individual training programs, external and internal resources being used to this effect. On average, each member of the bank supervision function received a total of 30 days of training and seminars during the year.

5.4. New developments in banking legislation

Development of the legal and regulatory framework that serves the purposes of accomplishment of strategic and tactical issues related to all areas regulated and managed by the National Bank as well as of strengthening the banking system remained a high priority of the National Bank in 2006.

Thus, during the reported year appropriate measures were taken to preserve macroeconomic stability in the country, to ensure stability and development of the banking and payment systems, to ensure correspondence of the bank prudential regulation to the country's economic and banking sec-

tor's development levels, and to improve the existing legal and regulatory framework to ensure legal support to the denomination efforts and expansion of the mortgage lending market.

5.4.1. Improvement and development of the legal framework

Law on Banks and Law on the National Bank of Azerbaijan Republic that were adopted as a result of the radical bank reforms underway since 2004 enabled environment for reinforcement and dynamic development of the banking system.

Increase of the prudential requirements to banks and reinforcement of the bank supervision function serves the purpose of increasing the soundness and safety of the banking system. The draft Deposit Insurance law was adopted by the Parliament of Azerbaijan Republic on December 29, 2006 that had been the subject of broad public discussions within the banking community for over three years due to the increased urgency and importance of the issue of establishing an individual deposit insurance scheme.

The basic principles that intend to provide effective function of deposits guarantee system which have been acted by the Great 7's Financial Stability Forum in 1999 and EU's Directive on "Deposits Guarantee Scheme" have been reflected in the legislation. This action provided a guarantee of deposits and laid out a legal base for perfect competition of banks' activities.

In order to form financial reserves and institutionalize the Deposit Insurance Fund cooperation with the German Government's KfW bank was further expanded in 2006 and joint objectives were set for work in order to ensure adoption of the law.

Another measure that provided development of legislation base was, to design a law project on "Non-Bank credit organizations". In order to provide access of population to financial resources in the regions where banks don't actively operate, the National Bank provided legislation base for non-bank credit organizations. With this purpose, a working group represented by the government officials and non-bank credit organizations was estab-

inkişafına da böyük diqqət yetirilmişdir. 2006-cı il Azərbaycanda ipoteka krediti sisteminin fəaliyyətə başlanğıc ili kimi müstəqil dövlətimizin tarixinə həkk olunmuşdur. Belə ki, 2006-cı ilin 09 fevral tarixində Milli Bankın İdarə Heyətinin qərarı ilə "Azərbaycan Respublikası Milli Bankı nəzdində Azərbaycan İpoteka Fondunun yenidən maliyyələşdirdiyi ipoteka kreditlərinin müvəkkil kredit təşkilatları tərəfindən verilməsinə dair standart Tələblər" təsdiq edilmişdir və artıq aprel ayında Fond tərəfindən ilk ipoteka krediti yenidən maliyyələşdirilmişdir.

2006-cı il həmçinin ipoteka krediti sistemi ilə "ilk tanışlıq" və fəaliyyətinin "sınaq" dövrü kimi də səciyyələndirilə bilər. Məhz bu dövrdə sistemdə "sazlama" işlərinin aparılması üçün 2006-cı ilin 25 avqust və 28 sentyabr tarixlərində standart Tələblərə əlaqədar düzəlişlər qəbul edilmişdir. Eyni zamanda ipoteka kreditlərinin kütləviliyinin və geniş əhali təbəqəsi üçün əlyətərliyinin təmin edilməsi məqsədilə Milli Bank ipoteka kreditlərinin verilməsində daha radikal yeniliklərin tətbiq edilməsi üçün müvafiq qanunvericilik təklifləri ilə səlahiyyətli dövlət orqanları qarşısında çıxış etmişdir.

Hazırda ipoteka krediti sistemi demək olar ki, daha çox sosial xarakter daşıyır və dövlət büdcəsi hesabına maliyyələşdirilir. İpoteka krediti sisteminin davamlı xarakter alması və bazar iqtisadiyyatı şəraitinə uyğunlaşdırılması üçün gələcəkdə ipoteka kreditləşdirilməsi bazarında sekyuritizasiya modelinin tətbiqi labüdlüyünü nəzərə alaraq, 2006-cı ildə bu istiqamətdə də qanunvericilik təkliflərinin hazırlanması üçün müvafiq işləri həyata keçirilmiş və ilkin layihə hazırlanmışdır.

Hesabat ilində Milli Ödəniş Sisteminin inkişafı sahəsində də Milli Bankın qanunvericilik təşəbbüsləri davam etdirilmişdir. Dünya Bankının "Maliyyə xidmətlərinin inkişafı" Layihəsi çərçivəsində milli poçt operatorları bazasında poçt əmanətləri və poçt hesablaşmaları sisteminin yaradılması üçün qanunvericilik təkliflərinin hazırlanması istiqamətində müvafiq işlər görülmüşdür.

Bu sahədə digər mühüm istiqamət iqtisadi dövriyyədə nağdsız hesablaşmalara üstünlük verilməsi və əhali tərəfindən daha müasir hesablaşma vasitələrindən istifadə imkanlarının artırılması olmuşdur. Bu məqsədlə kart ödənişləri sahəsində müvafiq normativ hüquqi aktların qəbul edilməsi prosesləri dəstəklənmişdir. Milli Bank tərəfindən hazırlanmış və Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 18 fevral 2006-cı il tarixli 54 nömrəli Qərarı

ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası ərazisində POS-terminalların istismar və istifadə edilməsi Qaydaları"nda POS-terminalların təsərrüfat subyektlərində quraşdırılması, onların bank ekvayerlərlə və kart sahibləri ilə münasibətləri tənzimlənmiş, POS-terminalları tətbiq etməyən təsərrüfat subyektlərinə qarşı müəyyən inzibati tədbirlər nəzərdə tutulmuşdur.

5.4.2. Normativ bazanın təkmilləşdirilməsi və inkişafı

2006-cı ildə ölkənin iqtisadi inkişafının sürətli artımı, milli valyutanın möhkəmlənməsi və iqtisadiyatdakı digər meyllər bankları "risklərin gərginləşməsi dalğası" ilə üzvləşməsinin qarşısını almaq zərurətini yaratmışdır. Bunları nəzərə alaraq Milli Bankın banklara qarşı prudensial tələbləri ciddiləşdirilərək "Bir borcalan və bir-biri ilə əlaqədar borcalanlar qrupu üzrə risklərin tənzimlənməsi haqqında Qaydaları"na və "Aktivlərin təsnifləşdirilməsi və mümkün zərərlərin ödənilməsi üçün ehtiyatların yaradılması Qaydaları"na müvafiq dəyişikliklər edilmişdir.

Azərbaycan banklarında korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqi proseslərinin 2006-cı ildə də davam etdirilməsi və beynəlxalq bank təcrübəsi səviyyəsinə çatdırılması üçün Milli Bankın həyata keçirdiyi tədbirlər çərçivəsində "Banklarda korporativ idarəetmə standartlarının tətbiqi Qaydaları"na da əlavə və dəyişikliklər qəbul edilmiş və banklarda icrası nəzarətə götürülmüşdür.

Eyni zamanda korporativ idarəetmənin tərkib hissəsi olan bankların informasiya texnologiyalarına dair Milli Bankın "Banklarda informasiya texnologiyalarının tətbiqi Qaydaları"na banklar tərəfindən riayət edilməsini təmin etmək və bu sahədə nəzarəti gücləndirmək məqsədilə həmin Qaydalara 2006-cı ilin 09 oktyabr tarixində müvafiq düzəlişlər edilmiş və bankların hesabatlıq qaydası müəyyən edilmişdir.

Fəaliyyətdə olan valyuta mübadilə məntəqələrinin əməliyyat şəffaflığını artırmaq, təhlükəsizliyini təmin etmək və göstərdiyi xidmətlərin keyfiyyətini yüksəltmək məqsədilə Milli Bankın 28 iyun 2006-cı il tarixli qərarı ilə "Mübadilə şöbələrinin təşkili və mübadilə əməliyyatlarının aparılması Qaydaları" qəbul edilmişdir. Belə ki, bu Qaydalara əsasən mübadilə şöbələrinin məxsus olduğu banklarla münasibətləri daha dolğun surətdə tənzimlənmiş, onların üzərində bankların daxili nəzarət sisteminin gücləndirilməsi tələbləri sərtləşdirilmiş, inzibatçıların qüsuruzluğuna və şöbələrin texniki təchizatına dair xüsusi tələblər

lished and the project was completed and agreed in 2006. In the next year the National Bank will put all its efforts in order to have this law passed.

A special focus was also placed on development of the infrastructural laws during the reported year. The year of 2006 was recorded to our country's history as the beginning of the mortgage lending system in Azerbaijan. Thus, the Board of the National Bank of Azerbaijan approved the "Standard Requirements to issuance of mortgage loans by authorized credit institutions refinanced by the Azerbaijan Mortgage Fund under the National Bank of Azerbaijan Republic" and the Fund started refinancing first mortgage loans in April.

The year of 2006 also can be characterized as a period of "initial acquaintance" and "experiment" of mortgage credit system. In order to provide mass character and easy access of population to mortgage credits, the National Bank suggested legislation proposals to plenipotentiary structures with the aim of radical changes to existing rules.

At present the mortgage lending system is basically more social and is financed by the state budget. Considering the necessity of implementation of the securitization model based on the mortgage credit framework in order to ensure that the mortgage lending system is sustainable and meets the market economy requirements.

During the reported year the National Bank continued legal efforts to support development of the National Payment System. Under the World Bank-financed "Financial Services Development" project, efforts were taken to develop proposed draft laws for establishment of postal deposit and postal settlement system on the basis of the national mail/postal operators.

Improving opportunities for non-cash payments in the economy is another important direction in this area. Therefore, the acceptance of relevant normative acts in the field of card payments has been supported. In order to establish Pos-terminals at economic units, to regulate their relations with the card holders and for taking several administrative measures against those who do not apply Pos-terminals, several administrative measures have been prepared by the National Bank and approved

by the Cabinet of Ministers' Resolution in February 18, 2006.

5.4.2. Improvement and development of the regulatory framework

In 2006, rapid economic development of the country, reinforcement of the national currency and other trends in the economy necessitated prevention of the "risk expansion waves" encountered by banks. Considering this, the National Bank made its prudential requirements to banks stricter and made appropriate amendments to the "Regulation for exposure per a single borrower or a group of connected borrowers" and "Asset classification and loan loss provisioning Regulation".

In 2006, with the aim of continuing the application of corporate governance standards at the banks of Azerbaijan and adjusting to the level of international standards, the National Bank added several amendments to the "Rules on Corporate Governance Standards of the Banks".

At the same time, in order to make the banks observe the rules of banks' information technologies, the National Bank made some amendments to the "Rules of Application of Information Technologies in the Banks" and determined the accountability of the banks in October, 2006.

In order to improve transparency of the operating currency exchange offices, ensure their security and safety and increase the quality of the services that they provide the National Bank's resolution of June 28, 2006 approved the "Regulation for organization of currency exchange offices and exchange transactions". Thus, according to this Regulation relations of currency exchange offices with their parent banks were made subject to more comprehensive and complete oversight, requirements were set forth for banks to reinforce the internal control over their operations, and special requirements were established with respect to integrity of administrators and technical equipment provision of departments.

In addition, development of the National Bank's regulatory framework during 2006 aimed at identifying and improving the implementation mechanisms of banking laws, ensuring their compliance

müəyyən edilmişdir.

Bundan başqa 2006-cı il ərzində Milli Bankın normativ bazasının inkişafı bank qanunlarının icra mexanizmlərinin müəyyənləşdirilməsi və təkmilləşdirilməsi, qəbul olunan yeni qanunvericilik aktlarına uyğunlaşdırılması və əməliyyat prosedurlarının tənzimlənməsi istiqamətində həyata keçirilmişdir. Bununla əlaqədar "Bankların və xarici bankların yerli filiallarının məcburi ləğvinə dair Təlimat" təsdiq edilmiş, "Nağdsız hesablaşmalar və pul köçürmələri haqqında Təlimat"a, "Bank hesablarının açılması, aparılması və bağlanması Qaydaları"na, "Azərbaycan Respublikası Milli Bankının qısamüddətli notlarının buraxılışı, yerləşdirilməsi və tədavülü haqqında Qaydalar"a, "Dövlət qiymətli kağızları ilə Azərbaycan Respublikası Milli Bankının REPO/əks-REPO əməliyyatlarının aparılması haqqında Qaydalar"a, habelə "Azərbaycan Respublikasının kredit təşkilatlarında kassa əməliyyatlarının aparılması və qiymətlilərin inkassasiyasının təşkili Qaydaları"na müvafiq əlavə və dəyişikliklər qəbul edilmişdir.

with the newly adopted laws and regulating operating procedures. In this view, the Regulation for forced liquidation of banks and local offices of foreign banks was approved, and amendments were made to the "Regulation for non-cash settlements and money transfers; Regulation for opening, maintaining and closing bank accounts; Regulation for issuance, placement and circulation of the National Bank's short-term notes; Regulation for the National Bank's REPO/reverse-REPO transactions involving securities; as well as to the Regulation for cash transactions and transportation of valuable items at credit institutions of Azerbaijan Republic.

VI. İPOTEKA KREDİTLƏŞMƏSİ MEXANİZMİ

6.1. Ümumi məlumat

Bazar münasibətləri istiqamətində inkişaf edən dövlət üçün maliyyə bazarının və onun tərkib hissəsi olan ipoteka kreditləri sisteminin təşəkkülü və inkişafı mühüm rol oynayır. Elə bu səbəbdən də ipoteka kreditləri sisteminin yaradılması və inkişaf etdirilməsi Azərbaycan Hökumətinin əhalinin sosial-iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması yönündə apardığı siyasətin vacib hissəsidir.

İpoteka mexanizminin tətbiqi, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 43-cü maddəsinin ikinci bəndində təsbit olunmuş hüququn gerçəklənməsi vəzifəsindən irəli gəlir. Konstitusiyanın bu maddəsində deyilir: "Dövlət yaşayış binalarının və evlərin tikintisinə rəvac verir, insanların mənzil hüququnu gerçəkləşdirmək üçün xüsusi tədbirlər görür".

Azərbaycanda ipoteka kreditləşməsi sisteminin yaradılması üçün 2002-ci ilin sonlarından etibarən Azərbaycan Respublikası Milli Bankı tərəfindən məqsədyönlü işlərin aparılmasına başlanılmışdır. Bu tədbirlərin təməli Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 26 dekabr 2002-ci il tarixli Fərmanı ilə "ölkədə mənzil tikintisini sürətləndirmək məqsədilə ipoteka kreditləşməsi sahəsində müvafiq qanun layihəsinin" hazırlanması tapşırığı ilə qoyulmuşdur. Bu Fərmandan sonra görülən tədbirlər daha da intensivləşmişdir.

Ən vacib addımlardan biri kimi Azərbaycan Respublikası Milli Bankı tərəfindən hazırlanan və ipoteka sisteminin yaradılmasına zəmin olan "İpoteka haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu qəbul olmuşdur.

Aparılmış məqsədyönlü tədbirlərin nəticəsi olaraq, Azərbaycan Respublikasında əhalinin yaşayış şəraitini yaxşılaşdırmaq, mənzil tikintisinin səmərəli maliyyələşdirmə mexanizmini yaratmaq, bu sahədə formalaşan təklifin alıcılıq qabiliyyətli real tələbə uyğunlaşmasını təmin etmək və ipoteka kreditləşməsinə yerli və xarici investorları cəlb etmək məqsədi ilə "Azərbaycan Respublikasında ipoteka kreditləri

sisteminin yaradılması haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 16 sentyabr tarixli 299 nömrəli Fərmanına uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı nəzdində Azərbaycan İpoteka Fondu yaradılmışdır.

Azərbaycan Respublikasında ipoteka kreditlərinin maliyyələşdirilməsi mexanizmini yaratmaq məqsədilə 22 dekabr 2005-ci il tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı nəzdində Azərbaycan İpoteka Fondu haqqında Əsasnamə, "Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı nəzdində Azərbaycan İpoteka Fondunun vəsaiti hesabına ipoteka kreditlərinin verilməsi Qaydaları", "Azərbaycan Respublikası Milli Bankı nəzdində Azərbaycan İpoteka Fondunun yenidən maliyyələşdirdiyi ipoteka kreditlərinin müvəkkil kredit təşkilatları tərəfindən verilməsinə dair Standart Tələblər" və sair sənədlər təsdiq edilmişdir.

Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məqsədlərə çatmaq üçün AİF-in əsas funksiyaları müvəkkil kredit təşkilatları tərəfindən verilmiş ipoteka kreditlərinin yenidən maliyyələşdirilməsi, Maliyyə vəsaitlərinin cəlb olunması məqsədilə ipoteka ilə təmin olunmuş qiymətli kağızların emissiyası, öz fəaliyyətinin sabitliyini və likvidlikini təmin etmək üçün maliyyə risklərinin idarə edilməsidir. Bu funksiyaları həyata keçirilməsi məqsədilə Fondun aşağıdakı təşkilatı strukturu formalaşdırılmışdır.

6.2. İpoteka kreditlərinin verilməsi və yenidən maliyyələşdirmə

Hazırlıq işləri tamamlandıqdan sonra 2006-cı ilin mart ayının 1-dən Azərbaycanda, eləcə də Cənubi Qafqazda ilk dəfə olaraq uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsinə başlanılmışdır. Hesabat dövründə müvəkkil kredit təşkilatlarına 306 müraciət daxil olmuş və nəticədə yerli banklar tərəfindən ümumi məbləği 5,6 mln. manat təşkil edən 245 ipoteka krediti verilmişdir. Bu da daxil olmuş müraciətlərin təxminən 80%-ni təşkil edir.

Verilmiş kredit həcmindən ümumi məbləği 1,3 mln.

VI. MORTGAGE LENDING MECHANISM

6.1. Background

Development and promotion of the financial market and its important component, the mortgage lending system, plays an important role for a country developing towards market-based economic relations. In this view, creation and promotion of the mortgage lending system is an important part of the Azeri Government's policy for improving the social and economic conditions of Azerbaijan's population.

The mechanisms on mortgage credits are reflected in the second paragraph of Article 43 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan. This article states: "The state improves the construction of buildings and houses and takes special measures to protect housing right of the people"

Since late 2002 National Bank of Azerbaijan has been taking expedient measures to create a mortgage lending system. The foundation of these measures was set up by the Presidential Decree of December 26, 2002 that ordered development of a "draft law for mortgage lending in order to facilitate residential construction in the country". Measures were further intensified after that Decree.

A major and significant step in this respect was the adoption of the Law of the Azerbaijan Republic "On mortgage". This Law, on one hand, allows for systemizing and promoting transparency of mortgage-related issues in civil law relations as well as bank-customer relations. On the other hand, the law lays the necessary legal foundation for creation and development of a mortgage lending system in Azerbaijan. This Law addresses a range of important mortgage-related issues such as the legal status and turnover procedures of the mortgage paper, mortgage realization forms, protection of rights and fulfillment of obligations of the concerned parties, characteristics of land and residential area mortgages and other significant issues. The next step of developing mortgage-related relations was the Presidential Decree "On creation of a mortgage lending system in the Azerbaijan Republic" of September 16, 2005.

Pursuant to this Decree, the Azerbaijan Mortgage Fund (AMF) was set up under the National Bank, while the next Decree of December 22, 2005 approved the Fund's Regulations and procedures for mortgage lending from the Fund's resources.

To set up the financing mechanism for mortgage loans in Azerbaijan the President of Azerbaijan Republic approved the Charter of the Azerbaijan Mortgage Fund under the National Bank of Azerbaijan, "Regulation for issuance of mortgage loans by the Azerbaijan Mortgage Fund under the National Bank of Azerbaijan", and "Standard Requirements for issuance of mortgage loans by authorized credit institutions refinanced by the Azerbaijan Mortgage Fund under the National Bank of Azerbaijan" and other documents on December 25, 2005.

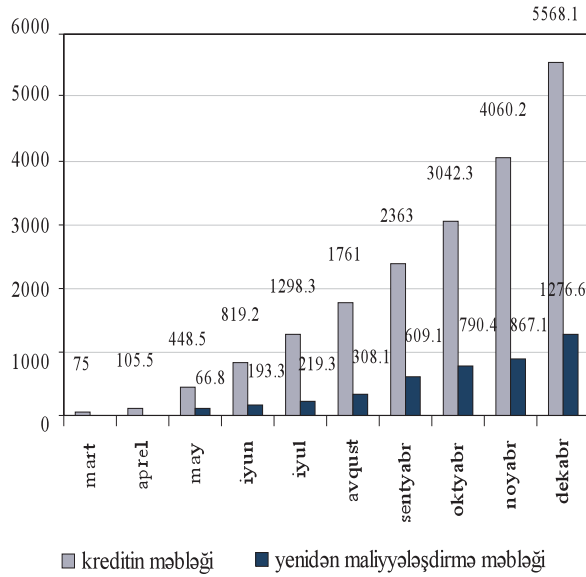
In order to achieve the objectives set out in the laws the principal functions of the AMF are identified as refinancing of mortgage loans issued by authorized credit institutions, issuing mortgage backed securities to attract financial resources and managing financial risks in order to ensure stability of its operations and its own liquidity. To this end, the Fund's following organizational structure was formed.

6.2. Issuance and refinancing of mortgage loans

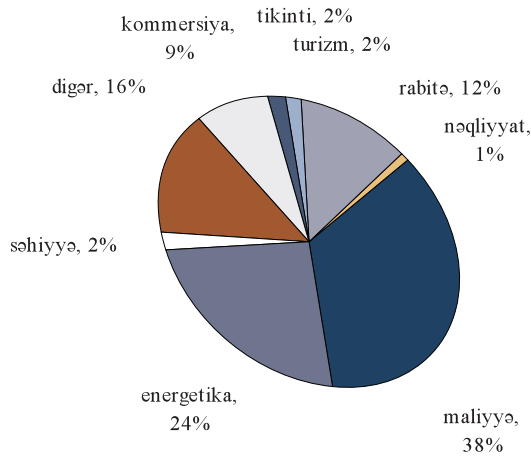
Following preparatory works, from March 1, 2006, for the first time in Azerbaijan as well as in the whole South Caucasus, issuance of long term mortgage loans was commenced. During the reported period, 306 applications were filed in with authorized credit institutions and consequently a total of 245 mortgage loans were issued by banks for a total worth of AZN5,6 mln. That amount makes up about 80% of the applications filed.

63 mortgage loans for a worth of AZN1,3 mln. or 23,2% of the granted loans were refinanced by the Fund. Such a growth rate of refinancing can be con-

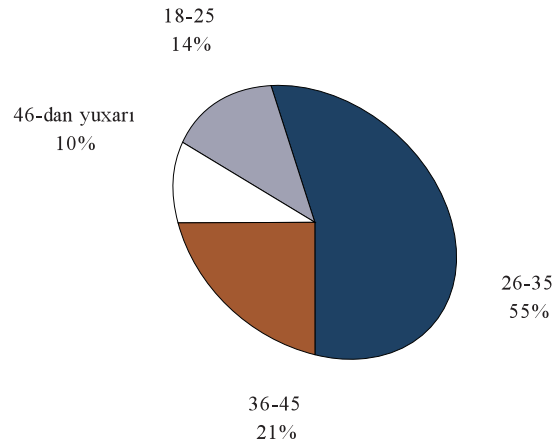
Qrafik 43. Verilmiş və yenidən maliyyələşdirilmiş kreditin məbləği, min manat

Qrafik 44. Borcalanların fəaliyyət sahəsi

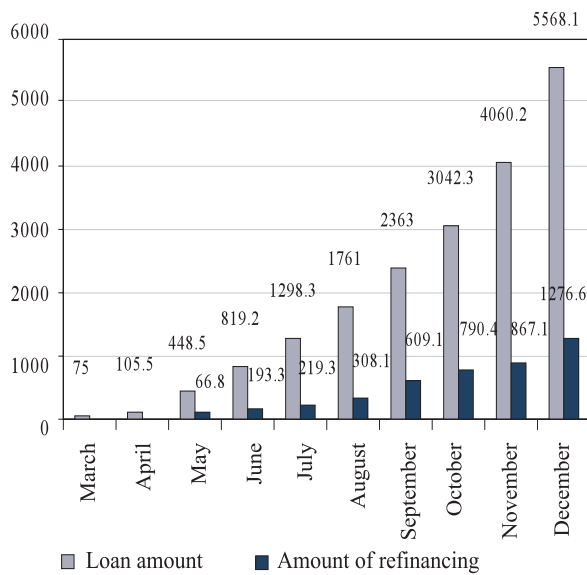
Qrafik 45. Borcalanların yaş həddi

Cədvəl 13. Orta göstəricilər

	Orta	minimal
Kredit məbləği	22 727 Manat	5 260 Manat
Faiz dərəcəsi	8,4 %	5 %
Kreditin orta müddəti	13 il	3 il
Aylıq annuitet	250 Manat	54 Manat
Alınan mənzilin sahəsi	59 m ²	14m ²
Alınan mənzilin 1m ² qiyməti	619 Manat	181 Manat
Alınan mənzilin dəyəri	36432 Manat	9293 Manat
Borcalanın aylıq gəliri	863 Manat	152 Manat
Tələb olunan orta gəlir	500 Manat	108 Manat
Borcalanın orta yaş həddi	33 Yaş	19 Yaş

Chart 43. Amount of granted and refinanced loans, ths.AZN

considered normal for the first phase of the Fund's operation.

Statistics of the mortgage loans granted show that the average amount of loans makes AZN22 727 and the minimum amount makes AZN5 260. Average interest rates on these loans are 8.4%, minimum interest rates are 5%. Overall, the average space of apartments purchased was 59 sqm, with average price per 1 sqm of housing purchased at AZN619, and average cost of housing purchased at AZN36 432. Average annuity payment on mortgage loan makes AZN250.

Chart 44. Borrowers' line of business

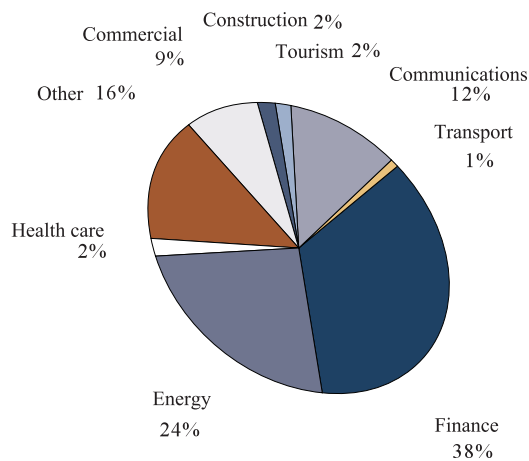

Chart 45. Borrowers' age group

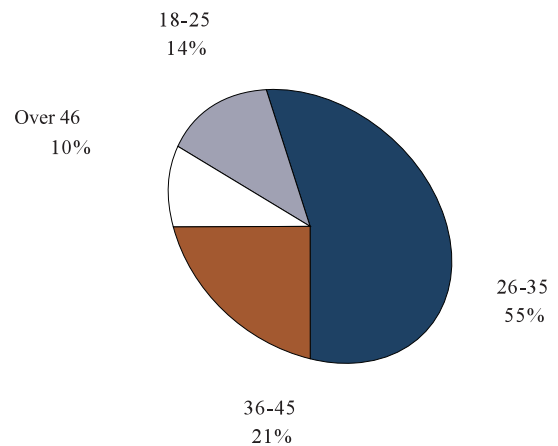
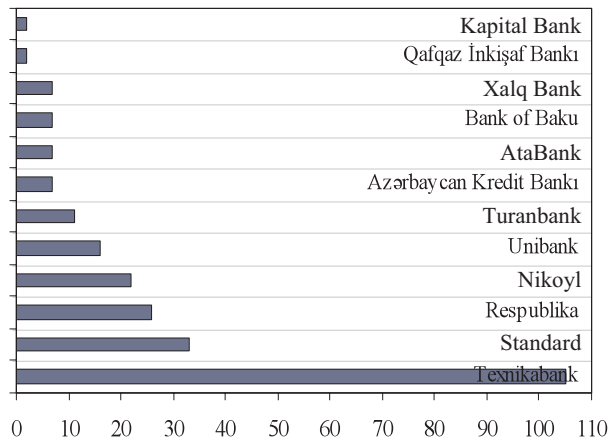

Table 13. Average indicators

	Average	Minimum
Loan amount	22 727 Manat	5 260 Manat
Interest rate	8,4 %	5 %
Average loan maturity	13 years	3 years
Monthly annuity	250 Manat	54 Manat
Space of apartment acquired	59 m ²	14m ²
Price per 1 sqm of apartment purchased	619 Manat	181 Manat
Cost of apartment purchased	36432 Manat	9293 Manat
Monthly income of borrower	863 Manat	152 Manat
Required average income	500 Manat	108 Manat
Average age limit of borrower	33 years	19 years

Qrafik 45. Banklar tərəfindən verilməyə ipoteka kreditlərinin sayı

İpoteka proqramının həyata keçirilməsi əhalinin əsasən gənc təbəqəsinə yönəldilib. Statistik rəqəmlər də onu sübut edir ki, borcalanın orta yaş həddi (33 yaş) qanunvericilikdə müəyyən olunmuş (35 yaş) yaş həddindən aşağıdır. Ümumilikdə borcalanların 69%-ni gənclər təşkil edir.

Borcalanların fəaliyyət sahəsinə gəldikdə isə burada müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən vətəndaşlar vardır. Maliyyə və energetika sektorunda çalışan vətəndaşların payı cəmdə 64%, yəni yarıdan çox təşkil edir. Əslində bu iki sektorun ölkə iqtisadiyyatında vacibliyini nəzərə alanda təəccüblü deyil ki, məhz burada çalışan vətəndaşlar alıcı-qabiliyyətli tələblə bazarda aktiv iştirak edirlər.

Hesabat dövrü ərzində 13 müvəkkil kredit təşkilatı tərəfindən ipoteka krediti verilmişdir.

Məlumdur ki, regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramı həyata keçirilir və bu məsələ hökumətin prioritet fəaliyyət sahəsidir. AİF və onun partnyorları öz səlahiyyətləri çərçivəsində regionlarda ipoteka mexanizmlərinin yayılmasına öz cəhdlərini

əsirgəmir. Belə ki, il ərzində MKT-lər tərəfindən 6 region üzrə (Sumqayıt, Gəncə, Mingəçevir, Lənkəran və Quba) ümumi məbləği 85 180 olan 19 ipoteka krediti verilmişdir. Gələcəkdə, regional ipotekanın inkişafı üçün bölgələrdə AİF-in şöbələrini açılması nəzərdə tutulur.

6.3. Qanunvericilik və infrastruktur

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasında ipoteka kreditləri sisteminin yaradılması haqqında" 16 sentyabr 2005-ci il tarixli 299 sayılı və "Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı nəzdində Azərbaycan İpoteka Fondu haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" 22 dekabr 2005-ci il tarixli 339 sayılı Fərmanlarından irəli gələn tələblərin icrası məqsədilə 09 fevral 2006-cı il tarixdə "Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı nəzdində Azərbaycan İpoteka Fondunun yenidən maliyyələşdirdiyi ipoteka kreditlərinin müvəkkil kredit təşkilatları tərəfindən verilməsinə dair Standart Tələblər", Baş saziş və Xidmət müqaviləsinin nümunəvi formaları təsdiq olunmuş və müvəkkil kredit təşkilatlarının hər biri ilə bu müqavilələrin bağlanması təmin edilmişdir.

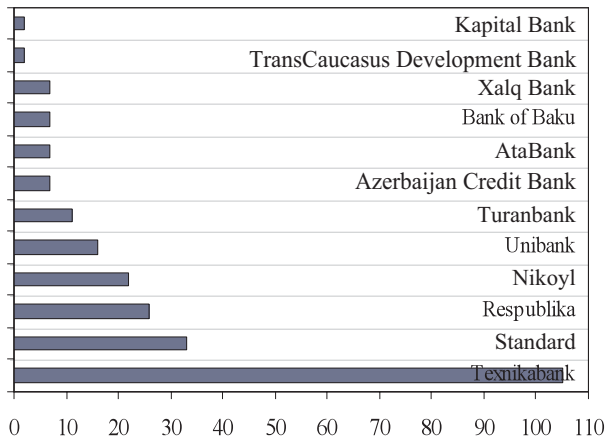
İpoteka kreditləşməsi sahəsində xərclərin azaldılması məqsədilə "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa dəyişikliklərlə bağlı təkliflər layihəsi işlənib hazırlanmış, 03 mart 2006-cı il tarixdə həmin qanuna dəyişikliklər edilərək ipoteka müqaviləsinin təsdiqi ilə bağlı dövlət rüsumu (60.5 manatdan 27.5 manatadək) təqribən 2 dəfədən çox azaldılmışdır.

Azərbaycan Respublikası Milli Bankının İdarə Heyətinin 25 avqust və 28 sentyabr 2006-cı il tarixli qərarları ilə Standart Tələblərə əlavə və dəyişikliklər edilmişdir. Standart Tələblərə edilmiş əlavə və

Cədvəl 14. AİF-in Standart Şərtləri

	Yeni	
	Ümumi	Sosial
1. Kredit müddəti	25 il	30 il
2. İlk ödəniş məbləği	15% - 0%	15% - 0%
3. Maksimal kreditin məbləği	50 000	35000
4. Maksimal faiz dərəcəsi	8%	4%
5. Annuitetin gəlirə nisbəti	70%	70%
6. Sığorta növləri	Əmlak	Əmlak
8. Kreditin məbləğinin mənzilin dəyərində nisbəti	85%	85%
9. Defolt müddəti	3 ay	3 ay

Chart 45. Number of mortgage loans granted by banks

The mortgage lending program is mostly designed for the young group of the population. Statistical indicators also prove that the average age of borrowers (33 years) is below the age limit defined by the law (35 years). Overall, 69% of the borrowers are young people.

As far as the line of business of borrowers is concerned, borrowers included individuals engaged in various activities. The share of individuals working in the financial and energy sector is 64%, that is over a half. In fact, this should not be surprising given the significance of these two sectors for the country's economy as the individuals engaged in these sectors have the ability to act on the market with solvent demand.

During the reported period 13 authorized credit institutions granted mortgage loans.

A regional social and economic development program is being implemented, which is a priority area for the government. AMF and its partners take all efforts necessary to promote the mortgage mecha-

nism in the regions, within the scope of their competencies. Thus, during the year ACI's issued a total of 19 mortgage loans for a total amount of AZN85 180 in 6 regions (Sumgayit, Ganja, Mingechevir, Lenkoran and Guba). In the future, AMF's regional offices will be opened in order to promote regional mortgage lending.

6.3. Legislation and infrastructure

In order to fulfill the tasks set forth in the Presidential Decree No.299 of September 16, 2005 On creation of the mortgage lending system of Azerbaijan Republic and No.339 of December 22, 2005 On approval of the Charter of the Azerbaijan Mortgage Fund under the National Bank of Azerbaijan, the "Standard Requirements for issuance of mortgage loans by authorized credit institutions refinanced by the Azerbaijan Mortgage Fund under the National Bank of Azerbaijan, the sample forms of the Master Agreement and Service Agreement were approved and these agreements were concluded with each of the authorized credit institutions.

In order to reduce mortgage lending costs, proposed draft amendments to the Law of Azerbaijan Republic "On the state duty" were prepared, and as the amendments to the law were made on March 3, 2006, the state duty was reduced by about over 2 times (from AZN60.5 to AZN27.5) with approval of the mortgage agreement.

Amendments were made to the Standard Requirements based on the National Bank's Board resolutions of August 25 and September 28, 2006. As a result of the amendments made to the Standard Requirements the number of documents required was reduced, the mechanism of purchase of apartments in new buildings and the settlement system were simpli-

Table 14. AMF's Standard Terms

	New	
	General	Social
1. Loan period	25 years	30 years
2. Downpayment	15% - 0%	15% - 0%
3. Maximum loan amount	50 000	35000
4. Maximum interest rate	8%	4%
5. Ratio of annuity to income	70%	70%
6. Types of insurance	Property	Property
8. Ratio of loan amount to cost of apartment	85%	85%
9. Default period	3 months	3 months

dəyişikliklər nəticəsində tələb olunan sənədlərin sayı azaldılmış, yeni tikililərdə mənzillərin alınması mexanizmi və hesablaşma sistemi sadələşdirilmiş, borcalanların kredit alma imkanlarının genişləndirilməsi istiqamətində mövcud tələblər yumşaldılmış, bəziləri ləğv edilmiş, bazar iştirakçılarının sayı və infrastrukturunu (ipoteka agentləri və brokerləri) genişləndirilmişdir. Bazar iştirakçıları qismində 23 bank, 10 sığorta və 11 qiymətləndirici şirkət və bir ipoteka brokeri ipoteka kreditləşməsinə cəlb edilmişdir.

İpoteka kreditləşməsi ilə bağlı şərtlərin yumşaldılması və sadələşdirilməsi məqsədilə müvafiq hüquqi-normativ baza hazırlanaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təsdiq olunmuşdur. Nəticə etibarilə ipoteka kreditlərinin verilmə şərtləri sadələşdirilmiş, kreditin müddəti və məbləği artırılmış, kreditlər üzrə maksimal faiz dərəcəsi azaldılmışdır.

6.4. Maarifləndirmə

Müvəkkil kredit təşkilatlarının və ictimaiyyətin ipoteka kreditlərinin mahiyyəti və şərtləri haqqında maarifləndirilməsi, eləcə də kütləvi informasiya vasitələrinin əməkdaşlarının məlumatlandırılması məqsədilə müxtəlif tədbirlər keçirilmiş, Fond, vətəndaşların ipoteka kreditlərinin alınmasına artan marağını nəzərə alaraq, bu zəmində yaranan sualların operativ şəkildə cavablandırılmasını təmin etmək, əhalinin ipoteka kreditləri barədə maarifləndirilməsi və məlumatlandırılması məqsədi ilə öz internet saytını yaratmışdır (www.amf.az).

fied, the existing requirements to expansion of credit-worthiness of borrowers were softened, with some being even eliminated, and the number and infrastructure of market participants (mortgage agents and brokers) were expanded. 23 banks, 10 insurance and 11 appraisal companies and one mortgage broker were engaged in mortgage lending.

A relevant legal and regulatory framework has been developed and approved by the President of Azerbaijan Republic in order to mitigate and simplify the mortgage lending-related requirements. Consequently, the conditions and terms of issuing mortgage loans were simplified, the loan maturity and amount were increased, the maximum interest rate on loans was decreased.

6.4. Public awareness raising

Various events were organized in order to educate authorized credit institutions and the general public on the substance and terms of mortgage lending as well as to inform staff members of mass media outlets, and the Fund, considering the public's increasing interest to mortgage lending, set up its web-site (www.amf.az) in order to be able to provide online replies to inquiries, and to educate and increase public awareness on mortgage loans.

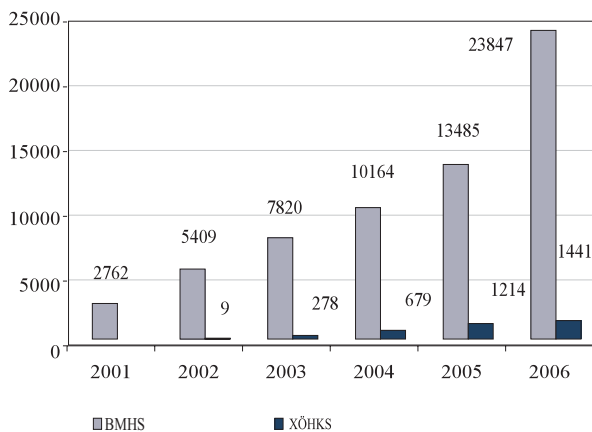
VII. ÖDƏNİŞ SİSTEMLƏRİ, İNFORMASIYA TEXNOLOGİYALARI

7.1. Elektron ödəniş sisteminin inkişafı

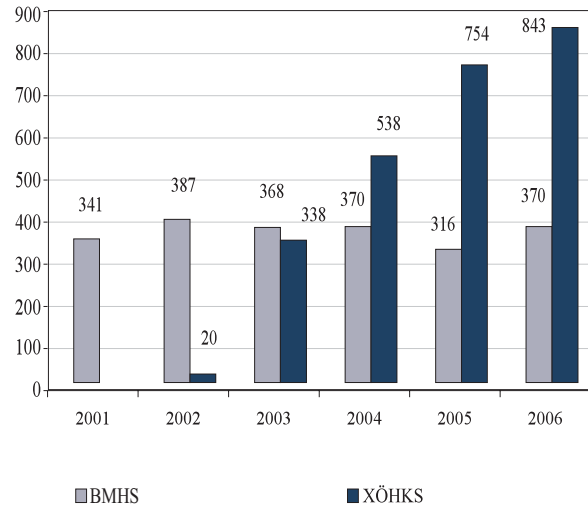
2006-cı ildə Ödəniş Sistemləri sahəsində qarşıya qoyulmuş prioritet məqsədlər ödəniş sistemlərinin sabit və fasiləsiz istismarının təşkil edilməsi, beynəlxalq aləmdə bu istiqamətdə baş verən meyillər nəzərə alınmaqla daim təkmilləşdirilməsi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 9 dekabr 2004-cü il tarixli fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında Milli Ödəniş Sisteminin İnkişafı üzrə 2005-2007-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nda nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrasının təmin edilməsi olmuşdur.

Ödəniş sistemlərinin sabit və fasiləsiz istismarının təşkil edilməsi çərçivəsində milli ödəniş sisteminin mühüm elementi olan, 2001-ci ildən fəaliyyət göstərən Real Vaxt Rejimində Banklararası Milli Hesablaşmalar sisteminin (BMHS) texniki platforması daha da təkmilləşdirilmişdir. Hesabat ilində ölkədə fəaliyyət göstərən daha 3 bank BMHS sisteminə üzv olmuşdur. Hal-hazırda fəaliyyətdə olan bütün banklar BMHS-in üzvüdürlər və sistemin 46 iştirakçısı vardır. BMHS sistemi vasitəsi ilə icra olunan ödəniş sənədlərinin sayı 370 min ədəd, ümumi məbləği isə 23847 mln. manat olmuşdur. İl ərzində orta günlük sənəd sayı 1500 ədəd təşkil etmişdir.

Qrafik 46. BMHS və XÖHKS üzrə ödəniş sənədlərinin məbləği (mln.manat)

Qrafik 47. BMHS və XÖHKS üzrə ödəniş sənədlərinin sayı (min ədəd)

Ödəniş sisteminin digər mühüm elementi olan, 2002-ci ildən fəaliyyət göstərən Xırda Ödənişlər üzrə Hesablaşma Klirinq Sisteminin (XÖHKS) funksional imkanlarının genişləndirilməsi, müəyyən hökumət qurumlarının ödəniş sistemləri infrastrukturuna texnoloji inteqrasiyası məqsədilə müvafiq təkmilləşdirilmələr həyata keçirilmişdir. 2006-cı ildə daha 3 bank, Baş Dövlət Xəzinədarlığı, Azərbaycan Milli Bankı nəzdində İpoteka Fondu da XÖHKS sisteminə üzv olmuşlar. Hazırda bütün banklar XÖHKS-in üzvüdürlər və sistemin 47 iştirakçısı vardır. XÖHKS sistemi vasitəsi ilə icra olunan ödəniş sənədlərinin sayı 843 min ədəd, ümumi məbləği 1441 mln. manat olmuşdur. İl ərzində orta günlük sənəd sayı 3400 ədəd təşkil etmişdir.

Milli Ödəniş Sisteminin inkişafı üzrə Dövlət Proqramında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin icrası çərçivəsində Milli Bank tərəfindən yaradılmış elektron ödəniş sistemləri vasitəsilə kommunal xidmətləri haqlarının toplanmasının təmin edilməsi və bu məqsədlə kommunal xidməti müəssisələrinin daxili informasiya sistemlərinin inkişaf etdirilərək ödəniş sistemləri infrastrukturuna texnoloji inteqrasiyasının həyata keçirilməsi istiqamətində tədbirlər görülmüşdür. Belə ki, kommunal xidməti

VII. PAYMENT SYSTEMS, INFORMATION TECHNOLOGIES

7.1. Development of electronic payment systems

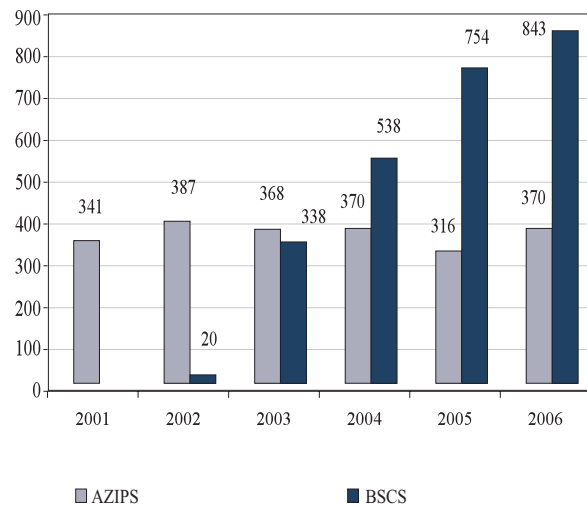
The priority tasks set forth in 2006 for the Payment Systems were to ensure stable and continued operation of payment systems, to continually improve the systems considering the international trends in this field and to implement the measures stipulated under the "State Program for 2005-2007 for development of the National Payment System in Azerbaijan Republic" approved by Presidential Decree of December 9, 2004.

The hardware platform of the Real Time Interbank National Payment System (AZIPS) established in 2001, the first major element of the national payment system's architecture, was further improved. During the reported year 3 more banks operating in the country joined AZIPS and thus the number of members of the system is now 46 as currently all operating banks are members of AZIPS.

In 2006 AZIPS had 370 thousand documents and a document turnover worth of AZN23847 mln. The average daily number of documents processed by AZIPS made 1500.

The Bulk Settlement and Clearing System (BSCS), established in 2002 and representing the second element of the National Payment System's architecture, was also further improved by expanding its function-

Chart 47. Number of payment documents in AZIPS and BSCS (thousand pcs.)

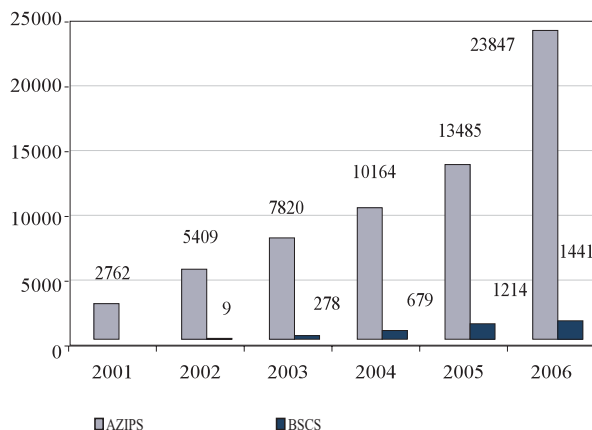
al capacities, and appropriate improvements aimed at ensuring proper integration of appropriate governmental entities into the system. 3 banks, Main State Treasury, Azerbaijan Mortgage Fund under the National Bank of Azerbaijan have joined BSCS. Currently all banks are members of BSCS and the number of its members is 47.

In 2006 the BSCS processed 843 thousand documents, had a document turnover worth of AZN1441 mln. Average daily number of documents made 3400.

A concept was developed by the National Bank for creation of a centralized information system in order to increase the level and transparency of collection of utility bills and to ensure more effective use of the capabilities of the National Payment System and to attract the financial turnover in this area to the banking system.

According to that conception, creating centralized information source based on single coding principles over the subscribers of all public utilities and connecting all public utility organizations with the information sources are intended. As a result of this system each subscriber will be able to obtain necessarily information on his/her utility services and debts from the nearest bank or post-offices and will be able to

Chart 46. Amount of payment documents in AZIPS and BSCS (AZN mln.)

təşkilatlarının Milli Ödəniş Sisteminin imkanlarından daha səmərəli və effektiv istifadə etməsi, kommunal xidmətləri üzrə ödənişlərin yığım səviyyəsinin və şəffaflığının daha da artırılması və bu sahədə maliyyə dövryyəsinin bank sisteminə cəlb edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı tərəfindən mərkəzləşdirilmiş informasiya sisteminin yaradılması konsepsiyası işlənib hazırlanmışdır.

Həmin konsepsiyaya müvafiq olaraq bütün kommunal xidmətləri üzrə abonentlərin vahid kodlaşdırma prinsipinə əsaslanan mərkəzləşdirilmiş informasiya bazasının yaradılması, kommunal xidməti təşkilatlarının informasiya bazaları ilə əlaqələndirilməsi və perspektivdə bütün ölkəni əhatə etməsi nəzərdə tutulmuşdur. Yaradılacaq sistemin fəaliyyəti nəticəsində hər bir abonent özünə ən yaxın olan bank və ya poçt ödəniş məntəqəsində kommunal xidməti üzrə borcu barədə tam informasiya almaq və ödənişini istər nağd yolla, istərsə də nağdsız ödəniş alətləri ilə həyata keçirmək imkanı qazanacaqdır. Eyni zamanda müştərilər İnternet Banking xidmətindən istifadə etməklə müxtəlif bank xidmətlərindən yararlanmaq imkanı əldə edəcəklər.

Dövlət Proqramında nəzərdə tutulan əsas tədbirlərdən biri də ödəniş sistemlərinin coğrafi əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, regionlara istiqamətləndirilməsi, eyni zamanda təsərrüfat subyektlərinin və ev təsərrüfatlarının maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarının daha da artırılmasıdır. Bu tədbirin reallaşdırılması məqsədilə 2006-cı ildə Milli Bank Azərbaycan Respublikasının Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi ilə birlikdə xüsusi bir layihənin - "Azərpoçt" layihəsinin həyata keçirilməsi üzrə müvafiq işlər aparılmışdır. Bu layihə çərçivəsində "Azərpoçt" DM-də poçt və maliyyə xidmətlərini əhatə edən informasiya sisteminin yaradılması, yeni maliyyə xidmətlərinin göstərilməsi üçün müvafiq struktur islahatlarının aparılması, risklərin və likvidliyin idarə edilməsi sisteminin yaradılması kimi vacib məsələlər öz həllini tapacaqdır. Növbəti mərhələlərdə isə "Azərpoçt" DM-in 1200-dən artıq regional filial və şöbələrinin yaradılacaq telekommunikasiya şəbəkəsi vasitəsilə baş idarəyə qoşulması və maliyyə xidmətləri göstərməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasında ödəniş sistemlərinin təkmilləşdirilməsi sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" Sərəncamının icrası ilə əlaqədar olaraq Milli Bank tərəfindən müvafiq hökumət qurumları ilə birlikdə POS-terminalların istismarı və istifadə edilməsi üzrə normativ-hüquqi baza formalaşdırılmışdır. Bu baza əsasında 2006-cı ilin

sonunadək pərakəndə ticarət, iaşə və digər xidmət müəssisələrində kommersiya bankları tərəfindən 1500-dən artıq POS-terminal quraşdırılmışdır. Sərəncama müvafiq olaraq dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən bütün təşkilatlarda, habelə dövlət müəssisələrində və səhmlərinin nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan səhmdar cəmiyyətlərində əmək haqlarının ödəniş kartları ilə ödənilməsi istiqamətində iş aparılmışdır.

7.2. İnformasiya Texnologiyalarının inkişafı

2005-2007-ci illər üzrə strateji məqsədlərin realizasiyası çərçivəsində 2006-cı ildə Milli Bankda müasir standartlara cavab verən avtomatlaşdırılmış informasiya sistemlərinin yaradılması, Ərazi İdarələrində uçot işlərinin avtomatlaşdırılması, AMB-də lokal şəbəkə infrastrukturunun modernləşdirilməsi, "Azərbaycan Respublikasında Milli Ödəniş Sisteminin İnkişafı üzrə 2005-2007-ci illər üçün Dövlət Proqramı"na müvafiq olaraq Korporativ idarəetmə standartları çərçivəsində bankların daxili informasiya sistemlərinin inkişaf etdirilməsi və beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması istiqamətlərində məqsədyönlü fəaliyyət davam etdirilmişdir.

Milli Bankın əməliyyat və uçot sektorunun avtomatlaşdırılmasını həyata keçirən Baş Mühəsibat Sistemi (BMS) 2001-ci ildə yaradılmışdır. Keçən dövr ərzində BMS ödəniş sistemləri - BMHS və Xırda Ödənişlər üzrə Hesablaşma Klirinq Sistemi ilə inteqrasiyada etibarlı və davamlı, informasiya təhlükəsizliyi tələbləri təmin edilməklə fəaliyyət göstərmişdir. BMS-nin fəvqəladə hallarda hazırlıq səviyyəsini müəyyən etmək məqsədilə təsdiq edilmiş plan üzrə Milli Bankın normativ- metodoloji sənədlərinə uyğun olaraq Ehtiyat Mərkəzində xüsusi təlim-məşq keçirilmiş və fəvqəladə hallarda sistemin fəaliyyət göstərməsinin hazırlıq səviyyəsi məqbul hesab edilmişdir.

İnformasiya texnologiyaları sahəsində son illərdə beynəlxalq aləmdə gedən inkişaf tendensiyasına uyğun olaraq Baş Mühəsibat Sisteminin mövcud modullarının funksionallığının artırılması və inkişaf etdirilməsi, habelə sistemin müasir standartlara cavab verən yeni versiyasının yaradılması zərurəti yaranmışdır. Bu məqsədlə inkişaf etmiş və MDB məkanında fəaliyyət göstərən ölkələrin Mərkəzi Banklarının təcrübəsi öyrənilmiş, mövcud sistemin texnoloji prosesləri təhlil edilmişdir. Bu sahədə görülən işlərin nəticəsi olaraq 2006-cı ildə Baş Mühəsibat Sisteminin yeni versiyasının yaradılması işlərinə başlanılmış və bu məqsədlə tender elan edilmişdir. 2007-ci ildə

conduct the payments either with cash or with other payment instruments. Meantime, costumers could take an advantage from the e-banking services.

The enhancement of the geographical scope of payment systems and increase the access of the households to the financial resources are intended in the State Program. To realize this measure the National Bank with collaboration of Ministry of Communication and Information Technologies implemented a project of establishment Azerpost. Within the project Azerpost will be responsible to create information system that will encompass post and financial services, to conduct relevant structural reforms in providing modern financial services and to create a system of managing risks and liquidity. In the coming years, the connection of 1200 regional department and branches of Azerpost with the head office via the telecommunication network is intended.

In line with implementation of the Presidential Decree On additional measures to improve the payment systems of Azerbaijan Republic, the National Bank, together with relevant government institutions, developed a legal and regulatory framework for operation and use of POS terminals. On the basis of this framework over 1500 POS terminals were installed by commercial banks in retail and service entities. Efforts were continued to ensure payment of salaries to employees of budget-funded institutions by plastic cards as well as state enterprises and joint stock companies controlled by the state.

7.2. Development of information technologies

Under the 2005-2007 strategic goal implementation program, the National Bank continued to implement measures aimed at supporting the development of internal information systems of banks and provision of methodological assistance to banks for improvement of such systems to compliance with international standards under the corporate governance standards introduction project in line with accomplishment of the tasks set out in the State Program for Development of the National Payment System of the Azerbaijan Republic for 2005-2007.

The General Ledger System that automates the National Bank's operating and accounting sector was established in 2001. During the elapsed period GLS continued to operate in integration with the AZIPS and GSCS systems, on reliable and continu-

al basis, meeting the requirements of information security. To determine the preliminary level of International Accounting Standards in emergency situations, in accordance with the normative and methodological documents the National Bank maintained special training at the Back-up Center and considered the preliminary level of the system admissible.

The latest development in information technologies required appropriate improvements to be made to the General Ledger System's existing modular functionalities as well as development of a newer version of the software that would meet the modern standards. To this end, experience of CIS countries' Central Banks was studied and the existing system's technological processes were analyzed. As a result of the measures taken to this end in 2006 the works were commenced for developing a newer version of the General Ledger System and bids were invited in this respect. The bidding procedures are expected to be completed in 2007, the winning bidder will be selected and development of the newer version of the GLS will commence.

In 2004, The Centralized Credit Register System was established within the framework of the National Bank's "2002-2005 Banking System Development Strategy ". The system conducted the registration of individual and corporate borrowers and provided the banks with the centralized information about the borrowers via online.

During the reporting year, the new information source regarding the standardization of identification codes were established and applied at the Centralized Credit Register System (CCRS). Meantime, the development of modules has been maintained in order to conduct information exchange between the system and the banks. In order to secure the reliable and sustainable work of the system the back-up copy of CCRS has been created at the Back-up Center. The daily renovations of the information source of the system via online regime and effective work of the system in the emergency situations have been ensured.

In 2001, the modern local network system of the National Bank was created and launched. The appearance of modern network equipments on information technologies in the international sphere made inevitable the renovation of network equipments on modernization of local network infrastructure. In this regard, as a result of tender the products

tender prosedurlarının tamamlanması, icraçı şirkətin müəyyən edilməsi və BMS-nin yeni versiyasının tətbiqinə başlanması nəzərdə tutulur.

Milli Bankın "2002-2005-ci illər üzrə bank sisteminin inkişaf strategiyası" çərçivəsində 2004-cü ildə Mərkəzləşdirilmiş Kredit Reyestri Sistemi yaradılmış və istismara verilmişdir. Sistem fəaliyyətdə olduğu müddət ərzində kredit alan fiziki və hüquqi şəxslərin reyestrinin aparılması və banklara mərkəzləşdirilmiş məlumatlar bazasından kredit alanlar haqqında məlumatların online rejimində əldə edilməsi imkanının yaradılması təmin edilmişdir.

Hesabat dövründə Mərkəzləşdirilmiş Kredit Reyestri Sistemində (MKRS) banklardan kredit alanların (borcalanların) eyniləşdirmə kodlarının standartlaşdırılması ilə əlaqədar yeni məlumatlar bazası yaradılmış və tətbiq edilmişdir. Eyni zamanda sistemin istifadəçi banklar ilə sistem arasında informasiya mübadiləsini həyata keçirən modulların təkmilləşdirilməsi həyata keçirilmişdir. Sistemin respublikanın bank sisteminə də əhəmiyyətini nəzərə alaraq, onun etibarlı və davamlı fəaliyyətinin təmin edilməsi məqsədilə hesabat ilində Ehtiyat Mərkəzində Mərkəzləşdirilmiş Kredit Reyestri Sisteminin ehtiyat surəti yaradılmışdır. Sistemin məlumatlar bazasının gündəlik olaraq əsas mərkəzdən online rejimində elektron xətt vasitəsilə yenilənməsi və fəvqəladə hallarda real rejimdə fəaliyyət göstərməyə tam hazır vəziyyətdə olması təmin edilmişdir.

Dövrün tələblərinə uyğun olaraq 2001-ci ildə müasir standartlara cavab verən şəbəkə avadanlıqlarının bazasında Milli Bankın lokal şəbəkə sistemi yaradılmış və istismara verilmişdir. 5 ildən artıq bir müddətdə istismarda olan şəbəkə avadanlıqlarının istismar müddətinin başa çatdığını və beynəlxalq aləmdə şəbəkə avadanlıqlarının informasiya texnologiyaları sferasında yeni, daha müasir texnologiyaların yaranması hesabat ilində lokal şəbəkə infrastrukturunun modernləşdirilməsi üzrə şəbəkə avadanlıqlarının yeniləşdirilməsini zəruri etmişdir. Bu məqsədlə keçirilmiş tender nəticəsində şəbəkə avadanlıqları istehsalçıları sırasında dünya liderlərindən olan CISCO şirkətinin məhsulları alınmış və Milli Bankın inzibati binasının bütün mərtəbələrində quraşdırılaraq istismara verilmişdir. Bu zaman şəbəkədə fəaliyyət göstərən bütün ödəniş və informasiya sistemlərinin ahəngdar işləməsi təmin edilmişdir. Fəvqəladə hallarda daxili yazışmalar sisteminin davamlı fəaliyyətinin təmin edilməsi məqsədilə Ehtiyat Mərkəzində lokal şəbəkənin və poçt serverinin ehtiyat surəti yaradılmışdır.

Hesabat ilində Milli Bankda mövcud informasiya

sistemlərinin təhlükəsiz və etibarlı fəaliyyətinin təmini və inkişaf etdirilməsi məqsədilə yeni - COBIT standartlarının tətbiqi ilə bağlı müvafiq işlərin görülməsinə başlanılmışdır. Bu məqsədlə beynəlxalq təcrübə öyrənilmiş, COBIT standartlarının Milli Bankda tətbiq edilməsi məqsədilə "KPMG" beynəlxalq audit şirkətinin texniki dəstəyindən istifadə olunmuşdur. "KPMG" şirkətinin mütəxəssisləri COBIT standartlarının Milli Bankda tətbiq edilməsi ilə əlaqədar olaraq 4 domen üzrə cari vəziyyəti özündə əks etdirən yekun xəritə hazırlamış və Milli Banka təhvil vermişlər. COBIT standartlarının tətbiqi ilə bağlı işlərin növbəti ildə davam etdirilməsi planlaşdırılmışdır.

"Azərbaycan Respublikasında Milli Ödəniş Sisteminin inkişafı üzrə 2005-2007-ci illər üçün Dövlət Proqramı"nın icrasının təmin edilməsi üzrə aparılan işlərin davamı olaraq Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən bankların daxili informasiya və hesablama sistemlərinin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması səviyyəsinin aşkar edilməsi məqsədilə banklarda məqsədyönlü işlər aparılmışdır. Belə ki, Milli Bankın tələbi və nəzarəti altında hesabat dövründə 17 bankda baş ofislə filiallar arasında online rejimli interfeys tam olaraq yaradılmış, ehtiyat mərkəz təşkil edilmiş, avtomatlaşdırılmış iş yerləri, habelə daxili informasiya və baş mühasibat sistemləri beynəlxalq tələblərə uyğun olaraq yenidən qurulmuşdur.

Dövlət Proqramının icrasının təmin edilməsi ilə əlaqədar olaraq dövlət büdcəsinin xəzinə icrasının yeni mexanizminin yaradılması, xəzinə daxilolmalarının mərkəzləşdirilmiş hesab vasitəsilə qəbul edilib avtomatik emalının təmin edilməsi məqsədilə Milli Bank tərəfindən məlumat bazalarının strukturlarının, ödəniş sənədlərinin yeni formatlarının, XÖHKS-də istifadə olunan Paket ödənişinin doldurulma qaydalarının tətbiqi sahəsində banklara müntəzəm olaraq metodoloji köməklik göstərilmişdir.

Hesabat ilində informasiya texnologiyalarının qabaqcıl beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılması məqsədilə Milli Bankın Poçt serverində AntiSpam mühafizəsi yaradılmışdır. Bundan başqa proqram təminatlarının etibarlı istismarı üçün mövcud normativ-metodoloji baza təkmilləşdirilmiş, beynəlxalq auditin tövsiyyəsinə uyğun olaraq texniki avadanlıqlara və proqram təminatlarına xidmət göstərən təşkilatların müəyyən edilməsi və Milli Bankda istismar olunan kompüter avadanlıqlarının profilaktik təmiri, sazlanması və hissələrinin dəyişdirilməsi, habelə standart proqram təminatlarının yazılması və sazlanması üzrə xidmət növlərini müəyyən edən təlimat prosedurları hazırlanmışdır.

of world's famous network equipment producer CISCO's products have been purchased and constructed in each floor of the National Bank. Then, the efficient work of payment and information systems has been ensured. To provide the sustainable work of the internal exchange system the cope of local network and post server have been established at the Reserve Center.

To guarantee and improve the reliable and secure work of the current information systems of the National Bank, several measure have been taken for the application of the COBIT standards. For this purpose, the international practice has been mastered and the technical assistance of "KPMG" audit firm has been used. The specialists of "KPMG" have prepared the final plan for the application of COBIT standards at the National Bank and gave it to the National Bank. The measures regarding the application of the COBIT standards are planed to continue in the coming year.

In line with the "State Program for Development of the National Payment System in the Azerbaijan Republic for 2005-2007", the National Bank inspected banks on the status of existing software used under the corporate governance standards project. Comprehensive works were done in conjunction with banks for acceleration and improvement to international standards of internal information and

settlement systems in banks operating in the country. In 2006 17 commercial banks had to completely rebuild their internal information and general ledger systems and banks were modernized and upgraded their systems by installing new additional modules, with online interfaces between head offices and branch offices and alternate operating sites, automated workstations developed.

In order to ensure implementation of the State Program, new mechanism of treasury performance of the estate budget was designed, and for automated receipt and processing of treasury revenues on a centralized basis, the National Bank designed database structures, new formats of payment documents and methodological assistance to banks regarding rules for completing the bulk payment used in the GSCS.

During the reported year, in order to ensure that information technologies meet advance international practices, the National Bank's Post server was equipped with Anti-Spam protection. In addition, to ensure reliable operation of the software, in accordance with international practices, procedures were developed for selection of entities for preventive repairs of the National Bank's hardware and computer equipment, as well as for development and installation of standard software programs.

VIII. DENOMİNASIYA VƏ NAĞD PUL DÖVRIYYƏSİ

8.1. Denominasiya

Milli Bankın 2006-cı ildə həyata keçirdiyi ən iri miqyaslı layihələrdən biri də denominasiya olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasında pul nişanlarının nominal dəyərinin və qiymətlər miqyasının dəyişdirilməsi (denominasiyası) haqqında" 2005-ci il 7 fevral tarixli Fərmanına uyğun olaraq denominasiya ölkədə qiymətlər miqyasını optimallaşdırmaq, manatın məzənnəsinin dünyanın aparıcı valyutaların mübadilə məzənnələrinə yaxınlaşdırmaq, manata olan inamı artırmaq, milli pul nişanlarının dizaynını, mühafizəsini və nominal strukturunu beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırmaq məqsədilə həyata keçirilmişdir.

Zəruri hazırlıq işlərindən sonra 2006-cı il yanvar ayının 1-dən etibarən ölkədə yeni nəsil pul nişanlarının dövriyyəyə buraxılmasına başlanmışdır. Beynəlxalq təcrübəyə və xarici ekspertlərin tövsiyyələrinə uyğun olaraq yeni pul nişanları dövriyyəyə mərhələlərlə, yəni yanvar ayında 1 və 5 manatlıq əskinaslar və qəpiklər, mart ayında 10 və 20 manatlıq əskinaslar, aprel ayında isə 50 və 100 manatlıq əskinaslar dövriyyəyə buraxılmışdır. Ümumilikdə, dövriyyəyə 12 nominalda pul nişanları buraxılmışdır. Bunlardan 6-sı əskinaslardan, 6-sı isə metal sikkələrdən ibarətdir. Qeyd edək ki, Pul İslahatı Komitəsinin qərarına uyğun olaraq yeni nəsil pul nişanlarının hazırlanması ilə əlaqədar müqavilə Avstriya Milli Bankının OeBS çap şirkəti ilə bağlanmışdı.

Tədavülə yeni pul nişanlarının buraxılması ilə əlaqədar ölkə ictimaiyyətini məlumatlandırmaq üçün müxtəlif kütləvi informasiya vasitələrində, o cümlədən radio və televiziya kanallarında Milli Bankın əməkdaşları tərəfindən çoxsaylı çıxışlar edilmiş, digər maarifləndirmə işləri aparılmışdır. Eyni zamanda bank sektoru əməkdaşları üçün müvafiq seminarlar təşkil edilmişdir. Denominasiya ilə əlaqədar olaraq meydana çıxan sualları operativ cavablandırmaq üçün Milli Bankda qaynar xətt, habelə Milli Bankın İnternet saytında xüsusi pəncərə açılmışdır.

Metal pulların (qəpiklərin) dövriyyəsi ilə əlaqədar problematikanın öyrənilməsi məqsədilə ticarət obyektlərində və digər xidmət müəssisələrində monitorinqlər

aparılmış, iri ticarət obyektlərinin və müəssisələrinin qəpiklərə olan tələbatı Milli Bank tərəfindən təmin edilmişdir.

Ümumilikdə, Azərbaycanda denominasiya müvəffəqiyyətlə reallaşdırılmışdır. Belə ki:

- il ərzində köhnə pul nişanlarının əsas kütləsinin (99%-nin) tədavüldən çıxarılaq yeniləri ilə əvəzlənməsi başa çatdırılmışdır. Köhnə pul nişanlarının qalan hissəsi Milli Bankın, eləcə də ölkədə fəaliyyət göstərən bankların bütün qurumları vasitəsilə hər hansı məhdudiyət olmadan dəyişdirilə bilər.
- Müvafiq normativ-hüquqi aktlarda, habelə bank sisteminin daxili idarəetmə, informasiya və ödəniş sistemlərində vaxtında aparılmış müvafiq dəyişikliklər denominasiyanın rəvan və səlis şəkildə aparılmasına imkan vermişdir. Əlaqədar dövlət orqanlarının fəaliyyətinin bu sahədə sıx koordinasiyası da prosesin ritmikliyinin təmin olunmasında mühüm rol oynamışdır.
- Həyata keçirilən tam məshtablı pul islahatı və ölkə iqtisadiyyatında qiymətlər məshtabının yeni miqyasa keçilməsi nəticəsində uçot və hesabat işləri əhəmiyyətli dərəcədə sadələşmişdir.
- Həm təhlükəsizlik, həm də dizayn baxımından beynəlxalq standartlara uyğun yeni pullar dövriyyəyə buraxılmışdır. Dünyanın nüfuzlu institutları tərəfindən yeni əskinasların və sikkələrin ekspertizası onların beynəlxalq standartlara tam uyğun olduğunu göstərmişdir.
- Gözlənilmədiyi kimi denominasiya əhalinin manata olan inamının daha da artmasına müsbət təsir göstərmişdir. Bunun əsas səbəblərindən biri də odur ki, manatın məzənnəsi dünyanın ən aparıcı valyutalarına yaxın səviyyədə formalaşmışdır.

Aparılmış təhlillər denominasiyanın "texniki inflyasiya"ya gətirib çıxarmadığını göstərmişdir. Çünki, denominasiyadan sonra pulların formalaşan nominal strukturu qiymətlərin artırılmaq istiqamətində yuvarlaqlaşdırılmasına zərurət yaratmamışdır. Yəni, məhsul və xidmətlər üzrə istənilən qiymətin yeni valyuta ilə ekvivalent məbləğdə qiymətlərə transformasiyası mümkün olmuş, mövcud qiymətlər diapozonu məhdudlaşmamışdır. Beləliklə, bütövlükdə denominasiya-

VIII. DENOMINATION AND CASH TURNOVER

8.1. Denomination

One of the largest of the National Bank's projects in 2006 was denomination. Pursuant to Presidential Decree of February 7, 2005 On denomination of the nominal value and price scope of bank notes of Azerbaijan Republic, the denomination was carried out in the country in order to optimize the price scope, to bring manat's exchange rate to those of the world's leading currencies, to increase the confidence in manat, and to improve the design, security and nominal structure of the national currency to international standards.

Following the necessary preparatory works, issuance of the new generation bank notes started on January 1, 2006. Based on international experiences and recommendations of foreign experts, the issuance of the new bank notes to circulation was conducted on a phased basis, that is in January 1 and 5 manat bank notes, in March 10 and 20 manat bank notes, in April 50 and 100 bank notes were issued. Overall, a total of 12 denominations of bank notes were issued. 6 of these are bank notes and 6 are coins. It should be noted that the Money Reform Commission's decision selected the Austrian National Bank's OeBS printing company for designing the new generation of bank notes.

Concerning the supply of new bank notes to circulation, several enlightenment policies for the population have been implemented through the mass media by the National Bank. Also various seminars have been organized for the banking sector representatives. To respond operatively to the questions regarding the denomination, the hot line and a special window have been established at the National Bank.

Trade and other service entities were monitored in order to study the problems of circulating coins; and the National Bank covered the needs for coins of large trade entities and enterprises.

In general, the denomination in Azerbaijan was successful. Thus:

- During the year old bank notes were withdrawn and replaced with new ones (99%). The remainder of the old banknotes can be exchanged without any limitation of period at the National Bank as well as any other banks.
- Appropriate amendments to the relevant legal and regulatory acts, as well as the banking system's internal management, information and payment systems allowed for smooth and efficient implementation of the denomination. Close coordination with the related government entities played a special role in this process.
- The accounting and reporting procedures were simplified substantially as a result of comprehensive money reform and introduction of new price scale in the economy.
- New bank notes were issued into circulation, both from security and design standpoint meeting international standards. Expert assessments of bank notes and coins by the world's leading institutions evidenced that they fully meet international standards.
- As expected, the denominated demonstrated the public's increasing trust in manat. The primary reason is that the exchange rate of manat is formed at a level close to that of the world's leading currencies.

Analyses indicate that denomination did not lead to technical inflation. Because the nominal structure of bank notes formed after the denomination did not create any necessity for increasing prices. That is, any price for goods and services could be transformed into an equivalent amount in the new currency, the range of existing prices was not limited. Thus, successful denomination enabled environment for the society's and the economy's easy operation of the new bank notes.

nın uğurla həyata keçirilməsi cəmiyyətin və ölkə iqtisadiyyatının yeni pullarla rahat işləməsinə tam şərait yaratmışdır.

8.2. Nağd pul dövriyyəsi

Ölkədə denominasiya nağd pula olan tələbatın yüksək tempə artması şəraitində həyata keçirilmişdir. Nağd pula tələbin yüksəlməsi bir tərəfdən ölkə iqtisadiyyatının sürətlə inkişaf etməsi və bu əsasda dövlət büdcəsi xərclərinin artması, digər tərəfdən isə dollarlaşma səviyyəsinin azalmasından qaynaqlanmışdır. 2006-cı ildə 2005-ci illə müqayisədə dövriyyədə nağd pul kütləsi 855,2 mln. manat və ya 2,4 dəfə artaraq 1449,3 mln. manata çatmışdır.

Ölkədə baş verən inkişaf və həyata keçirilən geniş sosial proqramlar nəzərə alınmaqla nağd pula tələbatın proqnozlaşdırılması işi daha da təkmilləşdirilmişdir. Hal-hazırda nağd pula olan tələbatın müəyyənləşdirilməsi beynəlxalq standartlara uyğun modelə əsasən həyata keçirilir. 2006-cı ildə "təmiz pul siyasəti" prinsipləri əsasında model daha da təkmilləşdirilmişdir. Bu model əsasında artıq 2007-2009-cu illər üçün də nağd pula tələbat müəyyən edilmişdir.

8.3. Xəzinənin yenidən qurulması

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan Respublikasında pul nişanlarının nominal dəyərinin və qiymətlər miqyasının dəyişdirilməsi (denominasiyası) haqqında" 2005-ci il 7 fevral tarixli fərmanından irəli gələn vəzifələri yerinə yetirmək üçün Milli Bankın xəzinəsində 2006-cı il ərzində aşağıdakı istiqamətlərdə iş aparılmışdır:

- Yeni nəsil pul nişanlarının qəbulu və yerləşdirilməsi;
- Nağd pul dövriyyəsində "təmiz pul" siyasətinin təmin edilməsi məqsədilə quraşdırılmış beynəlxalq standartlara uyğun əskinasçəşidləyici sistemlərin tətbiqi;
- Yeni iş şəraitinə uyğun progressiv hüquqi-normativ bazanın hazırlanması;
- Köhnə nəsil pul nişanlarının dövriyyədən yığılması;
- Dövriyyədən çıxarılan köhnə nəsil pul nişanlarının müasir beynəlxalq standartların tələblərinə uyğun məhv edilməsinə hazırlıq.

2006-cı il ərzində Milli Bank tərəfindən əhalinin tələbatına uyğun nağd pulla təmin edilməsi üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilmiş və paralel olaraq əhalidən köhnə nəsil pul nişanlarının qəbulu və onların yığılması təşkil edilmişdir.

İl ərzində Milli Bankın xəzinə infrastrukturunu

genişləndirilmiş və təkmilləşdirilmişdir. Əsas xəzinə anbarı müasir tələblərə uyğun yenidən qurulmuşdur. Anbarda Avropanın aparıcı mərkəzi banklarının təcrübəsi əsasında avtomatlaşdırılmış stellaj-konteyner sistemi quraşdırılmışdır. Bu sistemin tətbiqi nağd pul və qiymətlilərin saxlanma şəraitini, onların təhlükəsizliyi və uçotunun aparılmasını optimallaşdırmağa və keyfiyyətə daha yüksək səviyyəyə qaldırmağa imkan vermişdir. Eyni zamanda nağd pul və qiymətlilərlə əməliyyatlarda müasir texnologiyaların tətbiqi üçün müvafiq şərait yaranmışdır.

Yeni nəsil pulların dövriyyəyə buraxılması ilə paralel olaraq onların təkrar dövriyyəyə hazırlanması üçün müasir tipli yüksək texnoloji avadanlıqların tətbiqinə başlanmışdır. Bu avadanlıqların tətbiqi nəticəsində yenidən sayma-çəşidləmə əməliyyatlarının optimallaşdırılmasına, proseslərdə əl əməyinin, eyni zamanda insan faktorunun minimallaşdırılmasına, məhsuldarlığın artırılmasına nail olunmuşdur. Həmin sistemlər pulların keyfiyyət parametrlərinə əsasən çəşidlənməsi, saxta və dövriyyəyə yararsız pulların aşkarlanması və kənarlaşdırılması, pulların formalaşdırılmasına və qablaşdırılmasının tam olaraq avtomatlaşdırılmasına imkan vermişdir ki, bu da qeyd olunan proseslərin obyektivliyini artırmış, nağd pul dövriyyəsində "təmiz pul" siyasətinin təmin edilməsinə şərait yaratmışdır.

Dövriyyəyə buraxılmış metal pulların (qəpiklərin) yenidən sayılması, çəşidlənməsi və formalaşdırılması məqsədilə xüsusi çəşidləyici və qablaşdırıcı avadanlıq alınaraq istismar olunmağa başlanmışdır.

Dövriyyədən çıxarılan köhnə nəsil pul nişanlarının toplanması məqsədilə ümumi tutumu 300 mln. əskinasdan artıq olan 2 saylı Xəzinə yaradılmışdır. İl ərzində həmin xəzinədə dövriyyədən çıxarılmış köhnə nəsil pul nişanlarının qəbulu və yerləşdirilməsi təmin edilmişdir.

Eyni zamanda 2 saylı Xəzinədə dövriyyədən çıxarılan əskinasların yenidən sayılıb formalaşdırılması və məhv olunmaq üçün Məhvetmə üzrə Dövlət Komissiyasına təhvil verilməsinin təmin edilməsi məqsədilə müvafiq şəraitin yaradılması istiqamətində bir sıra tədbirlər yerinə yetirilmişdir. Bu məqsədlə pulların yenidən sayılması üçün əskinasçəşidləyici sistemin və məhvedici-briketləşdirici avadanlıqların alınıb quraşdırılması istiqamətində işlər görülmüşdür. Qeyd olunan avadanlıqların tətbiqi məhv etmə proseslərinin müasir beynəlxalq standartlara uyğun təşkilinə və onların şəffaflığına, eyni zamanda məhv etmə proseslərinin təhlükəsiz və tez zamanda başa çatdırılmasına imkan verəcəkdir.

Dövriyyədən yığılan köhnə pul nişanlarının Milli Bankın xəzinələrində yerləşdirilməsi işi təşkil

8.2. Cash turnover

The denomination was conducted against the background of high rate increase of the cash demand. The increased cash demand was caused, on one hand, by the rapid economic development and the increased state budget expenditures, and, on the other hand, with the reduced dollarization level. Cash turnover in 2006 reached AZN1449.3 mln. by increasing by AZN855,2 mln. or 2,4 times as compared to 2005.

Considering the development and comprehensive social programs implemented in the country, cash demand projection and forecasting are further improved. Currently cash demand is identified using a model that meeting international standards. In 2006 the model based on the "clean monetary policy" was also improved. The cash demand for 2007-2009 has been identified based on that model.

8.3. Restructuring of the treasury

In order to implement the objectives set in Presidential Decree of February 7, 2005 "On denomination of the nominal value and price scope of bank notes in Azerbaijan Republic", the National Bank's treasury implemented the following actions in 2006:

- Receipt and placement of the new generation bank notes;
- Application of the bank note ranging systems meeting international standards in order to provide for implementation of the "clean money" policy in the cash turnover;
- Development of a progressive legal and regulatory framework consistent with the new working environment;
- Withdrawal of the old generation bank notes from circulation;
- Preparation for liquidation of the withdrawn old generation bank notes from circulation in accordance with best international standards.

During 2006, National Bank implemented necessary measures to meet the population's needs for cash and, in parallel, to receive and collect old generation bank notes from the public.

During the year, the National Bank's treasury infrastructure was expanded and improved. The main treasury warehouse was restructured in accordance with modern requirements. A racking container system was installed in the warehouse based on the experiences of Europe's leading central banks. Implementation of this system allowed for optimizing the storage conditions for cash and valuable items, their security and accounting. Also, environment was enabled to apply state of the art technologies in cash and valuable item transactions.

In parallel to issuing new generation bank notes, implementation of the modern equipment for their secondary turnover was commenced. Implementation of that equipment optimized the recounting and sorting operations, minimized manual labor and human factor in these processes and increased productivity. These systems allowed for complete automation of sorting of bank notes based on quality parameters, identification and removal of unfit bank notes, formation and packaging of bank notes, which increased the objectivity of the said processes, and enabled environment for implementing the "clean money" policy in cash turnover.

In order to recalculate, assort and shape the metal money in the circulation special packing equipments have been purchased and put into operation.

Treasury No.2 has been established with a holding capacity of over 300 mln. of bank notes in order to collect old generation bank notes removed from circulation. During the year this treasury received and placed old bank notes removed from circulation.

At the same time, a number of measures were taken to enable environment for handing over the bank notes removed from circulation to the State Liquidation Committee for recounting and formation at the Treasury No.2. To this end, efforts were made to purchase and install a bank note sorting system and destruction and bracketing equipment for bank notes. The said equipment will improve the destruction processes to compliance with international standards and ensure their transparency, at the same time, will ensure safety and quick completion of the destruction processes.

The old notes from the circulation have been placed into the treasury of the National Bank. In order to abolish old notes, a project stating "The

olunmuşdur. Köhnə pul nişanlarının məhv edilmə üçün hazırlanması istiqamətində "Saxta pul nişanları istisna olmaqla tədavüldən çıxarılmış pul nişanlarının məhv edilməsi Qaydaları"nın layihəsi hazırlanaraq Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə göndərilmişdir. Köhnə pulların məhv edilməsi həmin Qaydalar çərçivəsində həyata keçiriləcəkdir.

Yeni texnoloji baza əsasında kassa işinin təkmilləşdirilməsi çərçivəsində emissiya-kassa işinin təşkili və kassa əməliyyatlarının aparılması barədə yeni qaydalar hazırlanmış, yeni iş rejimində beynəlxalq standartlara uyğun xəzinə-saxlan və pul çeşidləyən avtomat sistemlərinin iş prinsipləri müəyyən edilmişdir.

Rules on Abolishment of Old Notes from the Circulation apart from Fake Money" has been prepared and sent to the Cabinet of Ministers. The abolishment of old notes will be realized within this project.

New procedures were developed for issuance and cash operations and cash transactions along the lines of improving the overall cash operation based on new technologies; operating principles have been identified in accordance with international standards for treasury and storage and money sorting automated system.

IX. MİLLİ BANKIN BEYNƏLXALQ ƏLAQƏLƏRİ

Azərbaycan bank sisteminin Avropa direktivləri və Bazel prinsiplərinə uyğun olaraq inkişaf etdirilməsi və Avropa Birliyinə inteqrasiya Milli Bankın müəyyən etdiyi strateji hədəflər sırasındadır. Milli Bank Avropa ölkələrinin Mərkəzi Bankları və Maliyyə İnstitutları ilə yaxın əməkdaşlığı yüksək qiymətləndirir, belə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə yüksək əhəmiyyət verir. Bununla əlaqədar olaraq Milli Bank beynəlxalq əlaqələrinə və mərkəzi banklar və maliyyə institutları tərəfindən təşkil edilən beynəlxalq konfrans və seminarlarda iştiraka xüsusi diqqət yetirir. Milli Bankın beynəlxalq əməkdaşlığının əsas istiqamətləri Avropaya inteqrasiya, beynəlxalq maliyyə institutları ilə və xarici mərkəzi banklarla əməkdaşlıqdır.

9.1. Avropaya inteqrasiya

Avropaya İnteqrasiya Azərbaycan üçün demokratik şəkildə inkişaf etməkdə olan bir ölkə kimi bazar iqtisadiyyatını təşviq etmək və Avropanın bir hissəsinə çevrilmək kimi başa düşülür. Bununla əlaqədar olaraq Azərbaycan Bank sisteminin Avropaya inteqrasiyası Milli Bank üçün əsas prioritetlərdəndir.

Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı (Aİ) arasında 1996-cı ildə imzalanmış Tərəfdaşlıq və Əməkdaşlıq Sazişi (TƏS) Aİ ilə Azərbaycan arasında əlaqələrin hüquqi və praktiki bazasını təşkil edir və Azərbaycanın Aİ ilə münasibətlərində yeni imkanlar açır. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 1 iyun tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasının Aİ-nin "Avropa Qonşuluq Siyasəti"nə daxil olması və Azərbaycan üzrə Fəaliyyət planının işlənilməsi ilə bağlı Azərbaycan Respublikasının Avropaya inteqrasiya üzrə Dövlət Komissiyası yaradılmışdır. 2006-cı ilin 14 noyabr tarixində Aİ ilə Azərbaycan arasında qəbul edilmiş Fəaliyyət planında Milli Bankın təklifi əsasında regionlarda bank xidmətlərinə çıxış imkanlarının təmin edilməsi, əmanətlərin sığortalanması sisteminin təsisi, ipoteka kreditləşməsi sisteminin hüquqi bazasının inkişaf etdirilməsi və s. məsələlər öz əksini tapmışdır.

9.2. Beynəlxalq Maliyyə İnstitutları ilə Əməkdaşlıq

Azərbaycan Respublikası Milli Bankı həmçinin Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF), Dünya Bankı (DB), Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı (AYİB), Asiya İnkişaf Bankı (AİB), Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankı (QDTİB), Beynəlxalq Hesablaşmalar Bankı (BHB) ilə əməkdaşlığını davam etdirir.

2006-cı il ərzində Beynəlxalq Valyuta Fondu ilə əməkdaşlıq IV maddə üzrə məsləhətləşmələr çərçivəsində iqtisadi və maliyyə siyasətinin qiymətləndirilməsi kontekstində aparılmış və inflyasiyanın hədəflənməsi rejiminə keçid ilə bağlı hazırlıq, müvafiq tədqiqat-proqnozlaşdırma potensialının gücləndirilməsi, Milli Bankın sterilizasiya və açıq bazar əməliyyatlarının təkmilləşdirilməsi, makroiqtisadi şokların bank sisteminin sabitliyinə mümkün mənfi təsirlərinin qabaqcadan müəyyən olunması və nəzarət mexanizmlərinin gücləndirilməsi vasitəsilə qarşısının alınması və s. bu kimi məsələlər barədə müzakirə və məsləhətləşmələr üzərində fokuslaşmışdır. Bundan başqa, BVF ilə yaxın əməkdaşlıq çərçivəsində 2006-cı ildən BVF-nin Statistika departamentinin əməkdaşı Milli Bankda xarici borcun statistikasını mövzusunda uzun müddətli məsləhət xidməti göstərməkdədir.

Ötən il ərzində prioritet məsələlərdən biri də qarşıdakı illərdə Dünya Bankı ilə əməkdaşlığın gələcək istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi və yeni Ölkə Tərəfdaşlıq Strategiyasının təsdiq edilməsi olmuşdur. 2006-cı il ərzində Dünya Bankının Direktorlar Şurası Azərbaycan üzrə müxtəlif sektorlarda 8 layihəni təsdiq etmişdir. Milli Bank tərəfindən əlaqələndirilən Maliyyə Sektoruna Texniki Yardım və Maliyyə Xidmətlərinin İnkişafı layihələri çərçivəsində əhəmiyyətli işlər görülmüşdür. Milli Ödəniş Sisteminin daha da inkişaf etdirilməsi, rayonlarda və kənd yerlərində əhalinin, ev təsərrüfatlarının və digər təsərrüfat subyektlərinin maliyyə xidmətlərinə çıxış imkanlarının artırılması məqsədilə həyata keçirilən Maliyyə Xidmətlərinin İnkişafı layihəsi çərçivəsində "Azərpoçt"un institusional və xidmət qabiliyyətinin yaxşılaşdırılması və onun maliyyə xidmətləri

IX. NATIONAL BANK'S INTERNATIONAL RELATIONS

To improve the banking system of Azerbaijan in accordance with the European directives and Basel principles and integrate to the European Union are among the goals of the National Bank. The National Bank highly values the collaboration with the European Central Banks and Financial Institutions and is pleased to extend such relations. In this regard, the National Bank gives special attention to its international relations and participation at the international conferences and seminars organized by the various international financial institutions. Integration to Europe, collaboration with international financial institutions and central banks are the main directions of the National Bank's international affairs.

9.1. European integration

Azerbaijan defines European integration as a strategic mission as a democratically developing country seeking to promote market economy and being a part of Europe. In this view, integration of Azerbaijan's banking system to Europe is a top priority for the National Bank.

The Partnership and Cooperation Agreement (PCA) signed between Azerbaijan and European Union (EU) in 1996 determines the legal basis for EU's and Azerbaijan's relations and establishes new opportunities for Azerbaijan's relations with EU.

Azerbaijan's partnership with the European Community continued in 2005 under the European Neighborhood Policy (ENP) program. Presidential Decree of June 1, 2005 established the Azerbaijan Republic's European Integration State Committee along the lines of Azerbaijan's accession to the European Union's European Neighborhood Policy and development of the Azerbaijan Activity Plan, and such Activity Plan for cooperation with the European Union was developed.

Activity Plan adopted on November 14, 2006 by Azerbaijan and EU, based on the National Bank's proposal, contains actions to improve access in rural areas to banking services, to set up an individual deposit

insurance scheme, to develop a legal framework for the mortgage lending system, etc.

9.2. Cooperation with international financial institutions

National Bank of Azerbaijan also continues to cooperate with the International Monetary Fund (IMF), World Bank (WB), European Reconstruction and Development Bank (EBRD), Asian Development Bank (ADB), Black Sea Trade and Development Bank (BSTDB), Bank for International Settlements (BIS).

Cooperation with the International Monetary Fund in 2006 was continued in the context of economic and financial policy evaluation along the lines of Article IV consultations. In addition, a staff member of the IMF's Statistics Department has been providing the National Bank with long-term advisory assistance on the foreign debt statistics starting from 2006, under the overall framework of cooperation with the IMF.

During the past year, one of the priorities was determining the cooperation objectives with the World Bank and approval of the Country Partnership Strategy. In 2006 the World Bank's Board of Directors approved 8 projects in different sectors in Azerbaijan. Significant works have been conducted under the Financial Sector Technical Assistance and Financial Services Development projects coordinated by the National Bank. Under the Financial Services Development Project designed to further promote the National Payment System, to improve access to financial services of individuals, households and other entities in regions and rural areas, significant measures were implemented in order to improve the institutional and servicing capacity of Azerpost and to reinforce its capacities to provide financial services. Implementation of the Poverty Reduction Assistance Facility project designed to improve the Government's ability to effectively manage Azerbaijan's natural resources and to stimulate and promote balanced economic growth and job creation was completed in June 2006.

göstərmək imkanlarının gücləndirilməsi istiqamətində mühüm tədbirlər görülmüşdür. Azərbaycanın təbii sərvətlərinin səmərəli idarə edilməsində Hökumətin imkanlarını artırmaq və tarazlaşdırılmış iqtisadi artımı, iş yerlərinin yaradılmasını stimullaşdırmaq məqsədilə həyata keçirilmiş Yoxsulluğun Azaldılmasına Yardım Krediti layihəsinin icrası 2006-cı ilin iyun ayında başa çatmışdır.

İlin sonunda 2007-2010-cu illəri əhatə edən yeni Ölkə Tərəfdaşlıq Strategiyasının layihəsi təsdiq olunmuşdur. Bundan əlavə Hökumətin maliyyə sektorundakı islahatlar proqramının dəstəklənməsi üçün Milli Bankın təklifi ilə Maliyyə Sektorunun Modernizasiyası Layihəsi yeni Strategiyaya daxil edilmişdir. 2006-cı il ərzində Milli Bankla Dünya Bankı arasında müxtəlif mövzuları əhatə edən çoxsaylı görüşlər keçirilmiş və əməkdaşlığın cari vəziyyəti və gələcək inkişaf perspektivləri müzakirə olunmuşdur.

Dünya Bankı ilə əməkdaşlıq, həmçinin, Milli Bankın valyuta aktivlərinin idarə edilməsi üzrə RAMP proqramı çərçivəsində də həyata keçirilmiş və bununla bağlı Milli Bankla Dünya Bankı arasında müvafiq razılaşma imzalanmışdır, proqram çərçivəsində Milli Bankın müvafiq departamentlərinin əməkdaşları bir sıra aidiyyəti seminarlarda iştirak etmişlər.

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankı ilə Azərbaycanda maliyyə sektorunun gücləndirilməsi istiqamətində əməkdaşlıq davam etdirilməkdədir. AYİB-in İdarə Heyəti 17 may 2005-ci ildə Azərbaycan üzrə Ölkə Strategiyasını təsdiq etmişdir. Strategiya (i) qeyri neft sektorunun inkişaf etdirilməsi; (ii) maliyyə sektoru; (iii) infrastruktur layihələri; və (iv) təbii ehtiyatların idarə olunması kimi əsas istiqamətlərdə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsini nəzərdə tutur. Ümumiyyətlə, AYİB Azərbaycanda fəaliyyətə başladığı dövrdən 2006-cı ilin sonunadək ümumilikdə 61 ölkə və regional səviyyəli layihəni dəstəkləmişdir.

Maliyyə sektoru üzrə fəaliyyət istiqaməti bank sistemində aparılan islahatlar, maliyyə siyasəti və respublikanın maliyyə institutlarına dair gələcək siyasətin təşkili və həyata keçirilməsinə yönəldilmiş AYİB, öz fəaliyyət dairəsini 2006-cı ildə bir sıra kommersiya banklarına ayırdığı kredit xətləri, ticari maliyyələşdirmə proqramı, kiçik və orta müəssisələrin dəstəklənməsinin gücləndirilməsi məqsədilə texniki yardım və kapitala investisiyalar vasitəsilə daha da genişləndirmişdir.

Asiya İnkişaf Bankı ilə Milli Bank arasında 2006-cı il ərzində intensiv əməkdaşlıq əlaqələri davam etdirilmişdir. Belə ki, AİB-nin Azərbaycandakı daimi

nümayəndəliyi ilə bank sektoru üzrə mütəmadi informasiya mübadiləsi aparılmışdır. AİB-in Ticarət Maliyyələşməsinə Maliyyə Dəstəyi proqramı çərçivəsində Azəriqazbanka, Mikromaliyyələşdirmə Bankına və Bank Respublikaya hər birinə 4 mln. ABŞ dolları məbləğində ticarət əməliyyatların maliyyələşməsinə dair kredit müqaviləsi imzalanmışdır.

9.3. Xarici Mərkəzi Banklar və İnstitutlarla Əməkdaşlıq

Azərbaycan Milli Bankının fəaliyyətinin qabaqcıl Avropa Mərkəzi Banklarının səviyyəsinə çatdırmaq məqsədilə il ərzində inkişaf etmiş ölkələrin mərkəzi bankları ilə mövcud əməkdaşlıq əlaqələri inkişaf etdirilmiş və yeni əlaqələrin yaradılması üzrə müvafiq tədbirlər görülmüşdür.

- İsveçrə Milli Bankı (İMB) ilə ikitərəfli əməkdaşlıq əlaqələrimiz bu il də uğurla davam etdirilmişdir. İlin əvvəlində Milli Bankın nümayəndə heyəti İMB-nin pul siyasətinin hazırlanıb, həyata keçirilməsi sahəsində təcrübəsi ilə tanış olmaq məqsədilə İMB-yə səfər etmişdir.
- Almaniya Bundesbankı ilə əməkdaşlıq 2006-cı ildə də yüksək səviyyədə davam etdirilmişdir. İl ərzində Bundesbankda Milli Bankın əməkdaşları üçün mərkəzi bank statistikasına mövzusunda seminar keçirilmiş və müvafiq bankçılıq sahələri üzrə Milli Banka texniki yardım göstərilmişdir.
- Türkiyə Cümhuriyyəti Mərkəz Bankı (TCMB) ilə ikitərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində ötən il ərzində Milli Bankın bir əməkdaşı TCMB-da tədqiqatlar sahəsində bir ay müddətində təcrübə mübadiləsi keçmişdir.
- Milli Bankın əməkdaşları tədqiqatlar, maliyyə menecmenti sahələrində biliklərini artırmaq və Polşa Milli Bankının (PMB) iş təcrübəsinin öyrənilməsi məqsədilə PMB-a da səfər etmişlər. Eyni zamanda 2006-cı ildə PMB-nin nümayəndə heyəti texniki yardım çərçivəsində daxili audit işinin qiymətləndirilməsi ilə bağlı Milli Banka səfər etmişdir.
- Milli Bankın bir əməkdaşı insan resurslarının idarə edilməsi sahəsində Fransa Milli Bankı tərəfindən təşkil edilən seminarla iştirak etmişdir.
- Bankımızın əməkdaşları ilin əvvəlində həmçinin Avstriya Milli Bankı tərəfindən təşkil edilmiş seminarla da iştirak etmişlər.

Azərbaycan Respublikasının donor fəaliyyəti çərçivəsində Mərkəzi Afrika Ölkələri Bankı, Oman

At the end of the year the new draft Country Partnership Strategy was approved that covers the period of 2007-2010. In addition, the new Strategy included the Financial Sector Modernization Project, as proposed by the National Bank in order to support the Government's financial sector reform program. During 2006 the National Bank held numerous meetings and discussions with the World Bank covering a number of topics and discussed the current state and future development prospects of cooperation.

The collaboration with the World Bank also realized within the RAMP program and with this regard an agreement have been signed between the National Bank and World Bank. Within this program the associates of the National Bank have attended at various seminars.

Cooperation was continued with the European Reconstruction and Development Bank for further reinforcement of Azerbaijan's financial sector. EBRD's Board approved the Azerbaijan Country Strategy on May 17, 2005. The Strategy covers (i) development of the non-oil sector; (ii) financial sector; (iii) infrastructure projects; and (iv) development of cooperation in terms of management of natural resources. In general, EBRD has implemented 61 country-wide and regional projects since the time of commencement of its operations in Azerbaijan through the end of 2006.

EBRD that aims its financial sector activities at supporting banking system reforms, financial policy and future policy with respect to the country's financial institutions, expanded its operational scope by technical assistance and equity investments in order to further expand lines of credit support to selected commercial banks, trade financing program, small and medium enterprise support.

National Bank continued its intensive partnership relations with the Asian Development Bank in 2006. Thus, information is shared on a regular basis with the ADB's Resident Representative Office in Azerbaijan regarding the banking sector. Under the ADB's Trade Financing Financial Support program, loan agreements were signed with Azerigazbank, Microfinance Bank and Bank Respublika for granting each a USD4 mln. loan for trade financing.

9.3. Cooperation with foreign central banks and institutions

Relations with the central banks of industrially

developed countries were further improved during the year in order to improve the National Bank's activity to compliance with the advanced European Central Bank's practices as well as measures were taken to build new contacts and relations.

- Our cooperation relations with the Swiss National Bank (SNB) continued successfully during this year too. At the beginning of the year, the National Bank's delegation visited the SNB in order to learn the SNB's monetary policy development and implementation experiences.
- Cooperation with Germany's Bundesbank continued in 2006 at a high level. During the year Bundesbank organized seminars on banking statistics for the National Bank's employees and provided technical assistance to the National Bank on relevant banking issues.
- An employee of the National Bank spent a month at the Central Bank of Turkish Republic (CBTR) for experience sharing in research fields, under the overall cooperation program.
- National Bank's employees visited the Central Bank of Poland (PMB) for improving their knowledge and skills in research and financial management and for learning PMB's expertise. At the same time, in 2006 a delegation of PMB visited the National Bank in connection with evaluation of the internal audit function under the overall technical assistance program.
- An employee of the National Bank participated in the human resources seminar organized by the National Bank of France.
- The Bank's employees attended seminars organized by the National Bank of Austria early in the year.

Under the program of Azerbaijan's donor activities the Bank of Central African Countries, Central Bank of Oman, National Bank of Kyrgyzstan and Interbank payment center, which is a branch office of the Central Bank of Algeria reviewed the performance characteristics and principles of the National Bank's AZIPS and GSCS systems and shared experiences with the Payment Systems and Information Technologies, Security and Settlements Departments. Also, during the year, efforts were taken to build and expand relations in different areas

Mərkəzi Bankı, Qırğızıstan Milli Bankı və Əlcəzair Mərkəzi Bankının filialı olan Banklararası ödəniş mərkəzi Milli Bankda yaradılmış "AZİPS" - Real Vaxt Rejimində Banklararası Milli Hesablaşmalar Sistemi və "XÖHKS" - Xırda Ödənişlər üzrə Hesablaşma Klirinq Sisteminin iş xüsusiyyətləri və prinsipləri ilə tanış olmuş, Ödəniş Sistemləri və İnformasiya Texnologiyaları, Təhlükəsizlik və Hesablaşmalar departamentlərinin mütəxəssisləri ilə təcrübə mübadiləsi aparmışlar. Həmçinin il ərzində Pakistan, Estoniya, Çexiya, Rumıniya, İtaliya, Qazaxıstan, Rusiya, Yunanıstan, Macarıstan, Latviya, Litva və digər ölkələrin Mərkəzi Bankları ilə müxtəlif istiqamətlərdə əməkdaşlıq əlaqələrinin genişləndirilməsi üzrə tədbirlər həyata keçirilmişdir.

9.4. Digər xarici təşkilatlarla əməkdaşlıq

Milli Bank 2006-cı ildə də İsveçrənin İqtisadi Məsələlər üzrə Dövlət Katibliyi (SECO) ilə Texniki Yardım və Treninq Proqramları çərçivəsində əməkdaşlığı davam etdirmişdir. Ötən il ərzində SECO-nun nümayəndələri ilə Dövlət zəmanəti olmayan xarici borcun uçotunun təşkili istiqamətində tədiyyə balansı, beynəlxalq investisiya mövqeyi, qiymətli kağızlar bazarındakı əməliyyatların tədiyyə balansına təsiri və s. məsələlər ilə bağlı məsləhətləşmələr aparılmışdır.

2006-cı ildə Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankı (QDTİB) ilə Azərbaycan Milli Bankı arasında olan ikitərəfli qarşılıqlı əlaqələr daha da inkişaf etdirilmişdir. Bankın nümayəndə heyətinin Milli Banka səfəri həyata keçirilmiş və Azərbaycanın maliyyə

sahəsində əldə etdiyi nailiyyətlər, 2007-2010-cu illər üçün ölkəmizin inkişaf perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparılmışdır.

Milli Bankın Beynəlxalq Hesablaşmalar Bankı (BHB) ilə qarşılıqlı əlaqələri son illərdə inkişaf etdirilmişdir. 2006-cı ildə də BHB ilə texniki yardım və treninqlərlə bağlı fikir mübadiləsi aparılmış və Milli Bank e-BİS elektron portalına üzv olmuşdur. 2006-cı ilin mayında Milli Bankın nümayəndəsi BHB-nın texniki yardım üzrə koordinatorlarının görüşündə iştirak etmişdir.

Almaniya İnkişaf Bankı (KfW) ilə Əmanətlərin Sığortası Fondunun yaradılması və digər istiqamətlərdə əməkdaşlıq əlaqələri davam etdirilir. KfW hazırda müxtəlif aktiv və hazırlıq mərhələsində olan layihələrdə iştirak edir. Kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı məqsədi daşıyan "Kredit Zəmanəti Fondunun yaradılması" layihəsi üzrə 2006-cı ildə kredit sazişi imzalanmışdır. Əhalinin banklara olan inamının artırılması məqsədilə reallaşdırılması nəzərdə tutulan "Əmanətlərin Sığortalanması Fondunun yaradılması" layihəsi ilə bağlı AMB ilə son memorandum imzalanmışdır. İqtisadi sektorun inkişafına yönəlmiş "Universal Bank Sisteminin Yaradılması" layihəsi bankların pərakəndə xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi məqsədini daşıyır. Layihənin ümumi dəyəri 2 mln. avro olmaqla qrant şəklində ayrılmışdır. Layihə çərçivəsində 4 iştirakçı banka məsləhət xidmətləri göstərilmiş və Gürcüstan və Azərbaycan bankları arasında biznes əlaqələri yaradılmışdır.

with the central banks of Estonia, Czech Republic, Romania, Italy, Kazakhstan, Russia, Greece, Hungary, Latvia, Lithuania and other countries.

9.4. Cooperation with other foreign institutions

National Bank continued its cooperation with the Swiss Secretariat for Economic Affairs (SECO) under the Technical Assistance and Training Program. In the past year, consultations were held with SECO's representatives on issues related to the balance of payments with respect to the accounting of foreign debt not secured by government guarantees, international investment position and effect of securities market transactions on the balance of payments, etc.

Bilateral relations between the Black Sea Trade and Development Bank (BSTDB) and the National Bank of Azerbaijan were continued in 2006. The bank's delegation visited the National Bank and stated their opinions on Azerbaijan's accomplishments in the financial sector and the country's development prospects for 2007-2010.

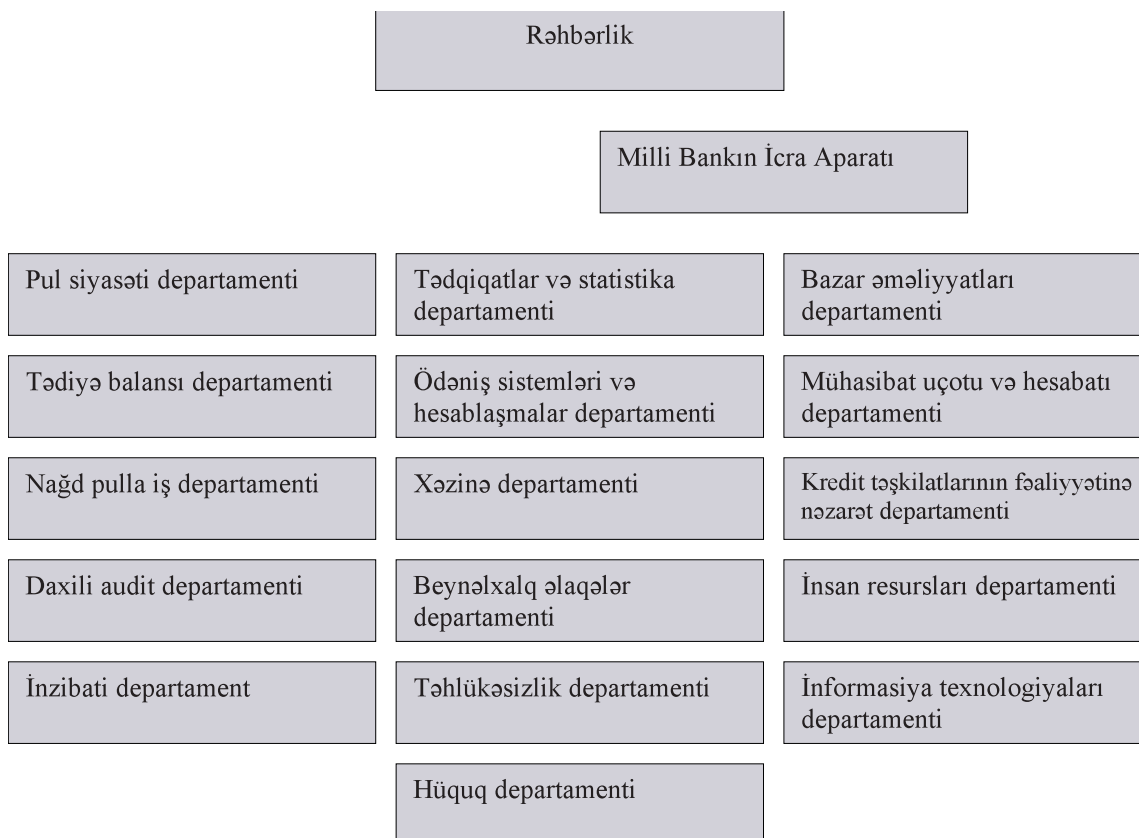
National Bank's relations with the Bank for International Settlements (BIS) have evolved over

the past years. In 2006 opinions were exchanged with the BIS regarding technical assistance and training courses and the National Bank joined the e-BIS electronic portal. In May 2006 a representative of the National Bank attended the meeting with the BIS's technical assistance coordinator.

Cooperation relations were also continued with Germany's Development Bank (KfW) with respect to the creation of the Individual Deposit Insurance Fund and other activities. KfW currently participates in different projects, both active and the pipe. A loan agreement for the "Credit Guarantee Fund Creation" project was signed in 2006, designed to support development of small and medium enterprise. In relation to the project of creating the Individual Deposit Insurance Fund designed to increase public confidence in banks a final memorandum was signed with the NBA. The Project of Creating a Universal Banking System aimed at developing the economic sector has the objective of improving retail services of banks. The overall cost of the project is 2 mln. Euro, which is allocated as a grant. Advisory services were provided to 4 banks under the project and business relations were built between the Georgian and Azeri banks.

X. TƏŞKİLATI STRUKTUR VƏ DAXİLİ İDARƏETMƏ

10.1. Təşkilati struktur

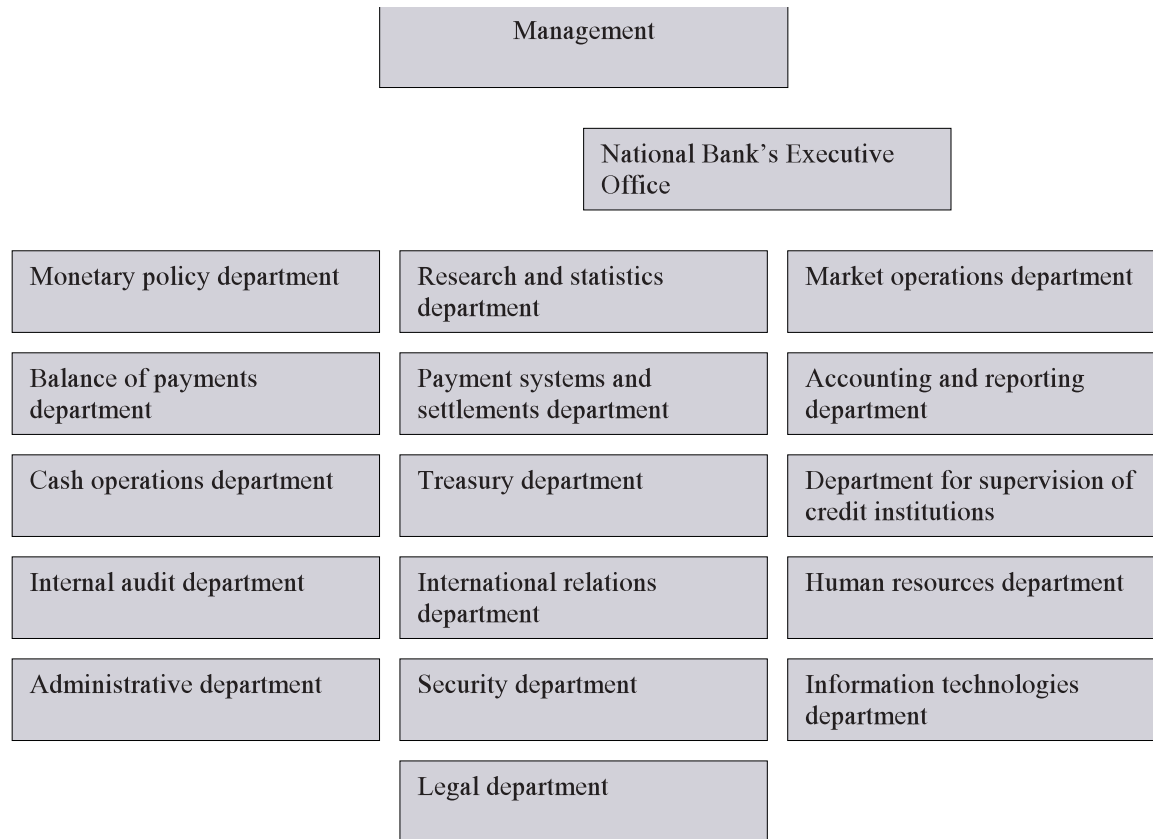

MİLLİ BANKIN TABELİYİNDƏ OLAN İDARƏLƏR

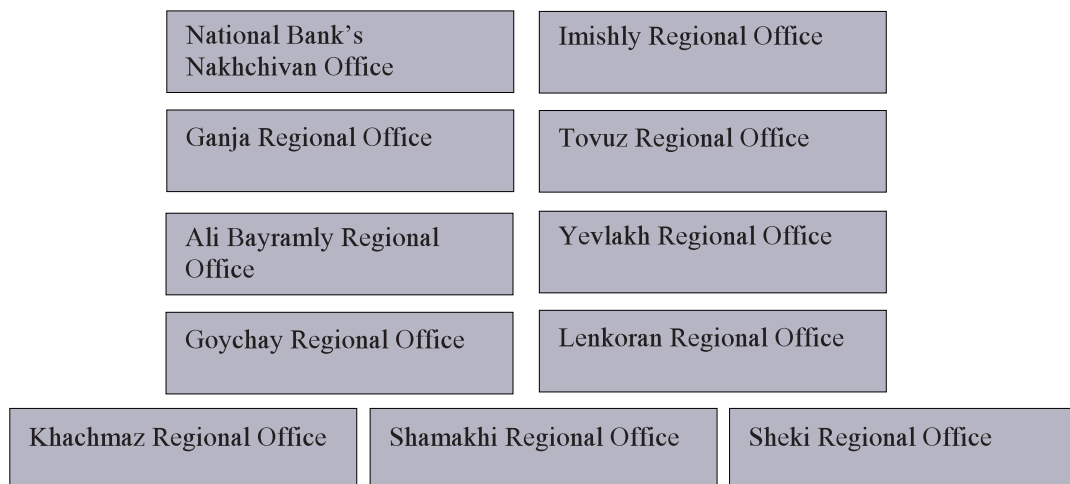

X. ORGANIZATIONAL STRUCTURE AND INTERNAL MANAGEMENT

10.1. Organizational chart

NATIONAL BANK'S REGIONAL OFFICES

10.2. İnsan resurslarının inkişafı

İnsan resurslarının idarə edilməsinin təşkili və inkişafı 2006-cı ildə Milli Bankın strateji fəaliyyət planının prioritet istiqamətlərindən biri olmuşdur. Bu istiqamətdə 2006-cı ildə insan resurslarının idarə olunması qarşısında aşağıdakı hədəflər müəyyən edilmişdir:

- motivasiya və sosial tədbirlər sferasının daha da gücləndirilməsi;
- mövcud vəzifələrin təsnifatı və kateqoriyalara bölgüsü mexanizminin yaradılması;
- tədrisin təşkili və təkmilləşdirilməsi;
- insan resurslarının idarə edilməsinə dair bütün istiqamətlər üzrə mövcud prosedurların işlək mexanizminin təmin edilməsi;
- insan resurslarının idarə olunması proseslərinin avtomatlaşdırılmasına hazırlıq istiqamətində fəaliyyət.

2006-cı ildə mövcud kadr potensialının qorunub saxlanması üçün motivasiya və sosial tədbirlər sferasının daha da gücləndirilməsi məqsədilə Milli Bank əməkdaşlarının sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi istiqamətində kompleks tədbirlər görülmüşdür. Milli Bank əməkdaşlarının vəzifə maaşları artırılmış, əməkdaşlar tibbi sığorta ilə təmin olunmuş, işçilərin istirahətinin və idman-sağlamlıq tədbirlərinin təşkili üzrə müvafiq işlər aparılmış, mövcud ipoteka kreditləşdirilməsi mexanizmi daha da genişləndirilmişdir. İl ərzində əməkdaşlara müxtəlif təyinatlı mükafatlar (işin nəticələrinə görə aylıq, bank sistemində uzun müddət xidmətə görə, bayram mükafatları və s.) verilmiş və əlavə maddi yardımlar göstərilmişdir.

Müasir dövrdə işçilərin öz əmək nəticələrinə maraqlandırılması və daha yüksək fəaliyyət nəticələri əldə etmələri üçün çevik motivasiya sisteminin yaradılması bank menecmentinin əsas hədəflərindən biridir. Bu baxımdan son illər Milli Bank qarşısında duran vəzifələrin strateji əhəmiyyəti, mürəkkəbliyi və intensivliyi bank əməkdaşlarının öz vəzifələrinə daha yaradıcı yanaşmalarını, iş keyfiyyətinin yüksəldilməsini və bütün struktur bölmələrin tam səmərəli fəaliyyəti

yetini tələb edir ki, bu məqsədlə də ötən ildə Milli Bankda mövcud vəzifələrin təsnifatı və kateqoriyalara bölgüsü mexanizminin yaradılması üzrə ikinci əsas hədəfin reallaşdırılması üzrə işlərin həyata keçirilməsinə başlanılmışdır. Bu hədəf USAİD tərəfindən maliyyələşdirilən xüsusi layihə çərçivəsində həyata keçirilir. Hədəfin reallaşdırılması üçün Milli Bankda İnsan Resurslarının İdarə Edilməsi Komitəsi fəaliyyət göstərir və 2006-cı ildə Azərbaycan Bank Tədris Mərkəzi (ABTM) layihə üzrə ekspert kimi cəlb edilmişdir. ABTM tərəfindən layihə çərçivəsində bir sıra qaydalar hazırlanaraq Layihə Qrupu ilə müzakirə edilmiş və razılaşdırılmışdır. Bununla birgə Milli Bankda mövcud vəzifələrin təsnifatı və kateqoriyalara bölgüsü üzrə hazırlıq işləri tamamlanmışdır. İlk təhlil sualları əsasında bütün əməkdaşlar arasında anonim sorğu təşkil edilmiş və nəticələri ümumiləşdirilmiş, iş yerlərinin kateqoriyalara bölünməsi üzrə əsas və alt meyarlar müəyyən edilmiş, bütün departamentlər üzrə mövcud vəzifələrin ilkin variantda kateqoriyalara bölgüsü işi aparılmışdır.

Tədrisin təşkili və onun təkmilləşdirilməsi son ildə Milli Bankda aparılan islahatların əsas tərkib hissələrindən biridir. Bu strateji hədəfə nail olmaq üçün 2006-cı ildə müvafiq fəaliyyət həyata keçirilmiş, tədrisin təkmilləşdirilməsi məqsədilə "Azərbaycan Respublikası Milli Bankı mütəxəssislərinin xaricə təhsil almağa göndərilməsinə dair" daxili Qaydaların işlənilməsinə hazırlanmasına dair iş aparılmışdır. Bu qaydalara müvafiq olaraq Milli Bankın xaricdə təhsil almağa gedən əməkdaşları üçün konkret tələblər və müvafiq prosedurlar müəyyən edilmişdir.

Cədvəldən görüldüyü kimi, 2006-cı ildə Milli Bankın 143 mütəxəssisi xarici ölkələrdə keçirilən kurslarda və seminarlarda öz ixtisasını artırmışdır ki, bunlardan da 79 nəfəri beynəlxalq maliyyə institutlarının təşkil etdiyi seminarlarda, 23 nəfəri müxtəlif xarici banklarla təcrübə mübadiləsində, 41 nəfəri isə müxtəlif işgüzar görüşlərdə iştirak etmişdir. Əsasən Avstriya (BVİ), Almaniya, İngiltərə, İsveçrə, Rusiya və Polşa mərkəzi banklarının keçirdikləri bu

Cədvəl 15. 2006-cı ildə tədrisin prioritet istiqamətlər üzrə təşkilinə dair məlumat

Tədrisin istiqamətləri	İştirakçıların sayı (nəfərlə)
Xarici ölkələrdə təhsil	143
İngilis dili kursları	14
Bank Tədris Mərkəzi	9
ADİU-da 2-ci ali təhsil	9

10.2. Development of human resources

Organization and development of human resources management was a priority of the National Bank's 2006 strategic activity plan. To this end, the following targets were set for human resource management purposes in 2006:

- Further enhancement of motivation and social measures;
- Development of a mechanism for classification and categorization of existing positions;
- Organization and improvement of training;
- Provision of an operating mechanism for existing procedures on all areas of human resource management;
- Preparatory activities for automation of human resource management processes.

In 2006 the National Bank made a number of comprehensive and integrated measures in order to improve social protection of its personnel with an overall aim of further expanding the motivation and social measures to preserve the existing human resource potential. Salaries of the National Bank's employees were raised, employees were provided with medical insurance, appropriate measures were taken to provide staff members with recreation and sports arrangements, and the existing mortgage lending mechanism was further refined. During the year different bonuses were awarded to personnel (monthly performance-based allowance, lengthy track record in banking system, holiday bonuses, etc.) and additional financial aids were provided.

Creation of an efficient motivation system is one of the priorities of bank management in order to ensure that personnel are interested in their own productivity and better performance results. In this view, the National Bank requires bank personnel to approach their positions more diligently, considering the quality requirements and financial incentives inherent in better performance results, as well as applied a new classification and categorization

system with respect to existing positions. This task is being implemented under a USAID-sponsored special project. The task force is the National Bank's Human Resources Management Committee and the Bank Training Center (ABTC) was engaged as an expert to assist with the project in 2006. ABTC designed a range of procedures for the project and discussed them with the Project Team. Together with them, preparation for classification and categorization of the existing positions at the National Bank was completed.

Organization and improvement of training have been major components of the National Bank's reforms. In order to achieve this strategic goal relevant measures were taken in 2006 and development of the Internal Procedures for Dispatching National Bank's experts to Overseas Training was commenced. Under these Procedures, specific requirements and relevant procedures will have to be established with respect to employees of the National Bank who go overseas for training.

As the table above shows, in 2006 143 of the National Bank's experts improved their skills at overseas courses and seminars, of which 79 persons attended seminars organized by international financial institutions, 23 experience sharing session at different foreign banks, 41 participated in different business meetings. These seminars that were organized mainly by central banks of Austria, Germany, England, Switzerland, Russia and Poland enabled the National Bank's employees to develop an in-depth understanding of various issues and problems of banking activities.

In general, during 2006 the 54,6 % specialists of the National Bank have been involved to different educational directions.

In addition, during the year 89 theoretical and practical workshops were organized for the National Bank's employees on different contemporary economic problems and 2 seminars for managers of regional offices.

Table 15. Training priorities in 2006

Training priority	Number of trainees (persons)
Overseas training	143
English language courses	14
Bank Training Center	9
2 nd higher education at ASUE	9

seminarlar Milli Bank əməkdaşları tərəfindən bank fəaliyyətinin müxtəlif istiqamətləri üzrə problemlərin dərinədən mənimsənilməsinə geniş imkanlar açmışdır. Ümumiyyətlə, 2006-cı il ərzində Milli Bank sistemi üzrə mütəxəssislərinin 54,6% -i müxtəlif istiqamətlər üzrə təhsilə cəlb olunmuşlar.

Bunlardan əlavə, il ərzində Milli Bank əməkdaşları üçün müasir iqtisadi problemlərə həsr olunmuş 89 mövzu üzrə nəzəri-praktiki seminarlar keçirilmiş, habelə ərazi idarələrinin rəhbərləri üçün 2 seminar təşkil edilmişdir.

İnsan resurslarının idarə edilməsinə dair bütün istiqamətlər üzrə mövcud prosedurların işlək mexanizminin təmin edilməsi istiqamətində Milli Bank əməkdaşlarının 2005-ci ildəki xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin təşkili həyata keçirilmiş, qiymətləndirmənin nəticələri ümumiləşdirilərək, yekun hesabat formasında rəhbərliyə mürəzə edilmiş və qiymətləndirmə nəticəsində il ərzində karyera yüksəlişi üzrə praktiki işlər davam etdirilmiş, 55 nəfərin müxtəlif səviyyələrdə karyera yüksəlişi təmin olunmuşdur ki, onlardan da 20%-i nomenklatur vəzifələrə təyin edilmişlər.

İlin sonuna Milli Bank aparatının və onun tabeliyində olan idarələrin işçilərinin ştat sayı 618 vahid, o cümlədən statistik hesabat üzrə 535 vahid olmuşdur. İşçilərin faktiki sayı müvafiq surətdə 537 və 402 vahid, o cümlədən Mərkəzi aparatda 404, Naxçıvan MR idarəsində 27, bütövlükdə ərazi idarələrində isə 106 vahid təşkil etmişdir.

Əvvəlki illərdə olduğu kimi, bu ildə də "İşə qəbul" Qaydalarına müvafiq olaraq Milli Bankın bütövlükdə kadrlarla təmin olunması və vakant ştatların komplektləşdirilməsi istiqamətində fəaliyyət həyata keçirilmiş, bu məqsədlə il ərzində 155 nəfər namizəd müsahibə edilmiş, onlardan 53 nəfəri işə qəbul olunmuşdur.

2006-cı ildə Milli Bank üzrə ümumiyyətlə, öz xahişi ilə işdən azad olunanlar işçilərin faktiki sayının 16%-ni təşkil etmişdir. Lakin "Milli Kart" Prosessinq Mərkəzinin Milli Bankın strukturundan çıxarılması ilə əlaqədar Mərkəzin işdən azad olunan əməkdaşlarını (27 nəfər) nəzərə almasaq, 2006-cı ilin ilk dövrü ilə müqayisədə ilin sonuna Milli Bankdan kədr axını bütövlükdə xeyli azalmışdır ki, bu da il ərzində bank tərəfindən yürüdülmən çevik sosial siyasətin nəticəsidir.

İnsan resurslarının idarə olunması proseslərinin avtomatlaşdırılmasına hazırlıq məqsədilə avtomatlaşdırmanın funksiyaları üzrə istiqamətlər müəyyənləşdirilmişdir. Kompensasiya sisteminin tətbiqinə hazırlıq mərhələsində hər bir vəzifəyə minimum tələbin

müəyyənləşdirilməsi meyarları, işçilərin əməyinin ödənilməsi, həmçinin xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsi və motivasiya sistemi ilə əlaqələndirilməsi üzrə xüsusi proqram təminatı hazırlanmışdır.

10.3. Daxili audit

2006-cı ildə Milli Bankın bütün fəaliyyət sahələrinin daxili audit xidməti ilə əhatə edilməsi zamanı qabaqcıl beynəlxalq praktika, o cümlədən Avropa Mərkəzi Bankının Daxili Auditorlar Komitəsinin riskləri qiymətləndirmə Metodologiyası əsas götürülmüşdür.

İl ərzində Milli Bankın mərkəzi ofisində 9 audit yoxlaması həyata keçirilmiş, Milli Bankın Ərazi idarələrində tematik və kompleks audit yoxlamaları həyata keçirilmişdir. Milli Bankın mərkəzi aparatında aparılmış audit yoxlamalarının nəticələri struktur bölmə rəhbərləri ilə kuratorların yanında müzakirə edilmiş, verilmiş tövsiyələrin realizasiyası ilə əlaqədar tədbirlər planı hazırlanmış və onların icrası nəzarətə götürülmüşdür.

Daxili və xarici audit işinin əlaqələndirilməsi və işin təkrarlanmasına yol verməmək məqsədilə xarici auditorlarla işgüzar əlaqələr yaradılmış, qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər üzrə koordinasiya təmin edilmişdir.

Milli Bankda daxili audit xidmətini beynəlxalq standartlara yaxınlaşdırmaq və bu sahədəki beynəlxalq təcrübəyə uyğunluğunun qiymətləndirilməsi məqsədilə, texniki yardım proqramı çərçivəsində İsveçrə və Polşa Milli Banklarının daxili audit departamentləri ilə əməkdaşlıq edilmişdir. Belə ki, 2006-cı ilin II rübündə İsveçrə Milli Bankının daxili audit departamentinin rəhbərləri Milli Bankda daxili audit xidmətinin bütün aspektləri ilə yaxından tanış olmuş və bu sahədəki fəaliyyəti yüksək qiymətləndirmişlər. Bununla belə, xarici ekspertlər Milli Bankda daxili audit xidmətinin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması və daha da təkmilləşdirilməsi istiqamətində müvafiq tövsiyələr vermişlər. Verilmiş tövsiyələrin icrası məqsədilə müvafiq tədbirlər planı hazırlanmışdır. Daxili audit sahəsində beynəlxalq təcrübənin daha da yaxından mənimsənilməsi məqsədilə, birgə auditlərin keçirilməsi barədə razılıq əldə olunmuşdur. Bu məqsədlə, 2007-ci ildə "Ehtiyatların idarə olunması" üzrə İsveçrə Milli Bankında birgə auditin keçirilməsi planlaşdırılmışdır.

2006-cı ilin IV rübündə isə Polşa Milli Bankının Daxili audit departamenti rəhbərləri Milli Bankda olmuş, Milli Bankda daxili audit xidməti ilə yaxından tanış olmuşlar. Milli Bankda daxili audit işinin təşkili və metodikası (audit planının hazırlanması, audit işinin

In accordance with all directions of human recourse management the evaluation of the employees of the National Bank in 2005 year has been implemented and the final results were reported and addressed to the management board. As a result of evaluation practical measure on promotion have been completed, 55 employees have been promoted and 20% of them were appointed to higher positions.

At the end of the year, the staff list personnel of the National Bank's head office and regional offices counted 618 positions, including 535 positions according to statistical report. The actual number of employees was 537 and 402 respectively, where 404 individuals at the Head Office, 27 at the Nakhchivan Regional Office and a total of 106 individuals in regional offices.

As in the previous years, the National Bank continued its staffing and vacancy filling efforts in accordance with the Recruitment Procedures; 155 candidates were interviewed, of which 53 were hired.

In 2006, the actual number of employees who resigned voluntarily amounted to 16% of the total number of employees. However, due to removal of Milli Kart Processing Center from the National Bank's structure, if the number of employees dismissed from the Center is not included (27 persons), the National Bank's staff flow reduced substantially in late 2006 as compared to early 2006, which is a result of the bank's effective social policy implemented during the period.

Objectives were set for automation functions in preparation for automation of the human resource management processes. In preparation for implementation of the compensation system, criteria for identifying minimum requirements with respect to each position and special software was developed for remuneration to employees, as well as performance evaluation and motivation system coordination.

10.3. Internal audit

In 2006 the internal audit of the National Bank's areas of activity was based on the best international practices, including the risk evaluation Methodology of the Internal Auditors Committee

of the European Central Bank.

During the year the 9 audits were conducted at the National Bank's head office; target and comprehensive audits were conducted at the National Bank's Regional Offices. Results of the audits at the National Bank's head office were discussed with department directors in presence of the supervisors, an action plan was developed for implementing the recommendations provided and their implementation was monitored and followed-up.

In order to coordinate internal and external auditing and to avoid from the repeating of works various co-operations have been created with foreign audit firms and coordination has been provided on mutual interests.

National Bank cooperated with the internal audit departments of the Central Banks of Switzerland and Poland under the technical assistance program in order to improve the National Bank's internal audit function to international standards and ensure evaluation in accordance with the related international expertise. Thus, in the 2nd quarter of 2006 managers of the internal audit department of the Swiss National Bank reviewed all aspects of the National Bank's internal audit function and highly evaluated the function's performance. Yet, the foreign experts provided recommendations with respect to further improvement of the National Bank's internal audit function to international standards. An action plan was developed to implement the recommendations provided. In order to further study international experience of internal auditing, an agreement was reached for conducting joint audits. To this end, a joint audit is to be carried out at the Swiss National Bank with respect to reserve management area in 2007.

In the 4th quarter of 2006 managers of internal audit department of the National Bank of Poland visited the National Bank and reviewed the National Bank's internal audit function. The Polish experts evaluated the National Bank's internal audit function's organization and methodology (audit plan development, audit organization, audit reports) as well as the Methodological Guidance for Internal Audit and gave their opinions with respect to their compliance with international standards. In addition, prospects and objectives of future cooperation were identified.

Partnership relations were built with Deloitte & Touche, Ernst&Young and KPMG as well as the

təşkili, audit hesabatları), habelə Daxili audit işinin təşkili üzrə Metodoloji Rəhbərlik Polşalı ekspertlər tərəfindən qiymətləndirilmiş və bunların beynəlxalq standartlara uyğunluğu barədə rəy verilmişdir. Bununla yanaşı perspektivdə texniki əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişaf istiqamətləri müəyyənləşdirilmişdir.

İnformasiya Texnologiyaları üzrə aparılan auditlərin beynəlxalq standartlara (COBIT) uyğunlaşdırılması

üçün xüsusi layihənin həyata keçirilməsi məqsədilə Deloitte & Touche, Ernst & Young və KPMG şirkətləri ilə, habelə Türkiyə, İsveçrə və Belçika Mərkəzi Bankları ilə əməkdaşlıq əlaqələri qurulmuşdur. Milli Bankda İT sahəsində beynəlxalq standartların (COBIT) tətbiqi ilə əlaqədar texniki şərtlər toplusu əsasında KPMG şirkəti ilə birlikdə İT prosesləri üzrə kamillik modeli hazırlanmışdır.

central banks of Turkey, Switzerland and Belgium in order to implement a special project for improving the Information Technology audit to international standards (COBIT). Based on the set of technical conditions for implementation of international standards for IT (COBIT) at the National Bank, the NBA together with KPMG developed an IT process perfection model.

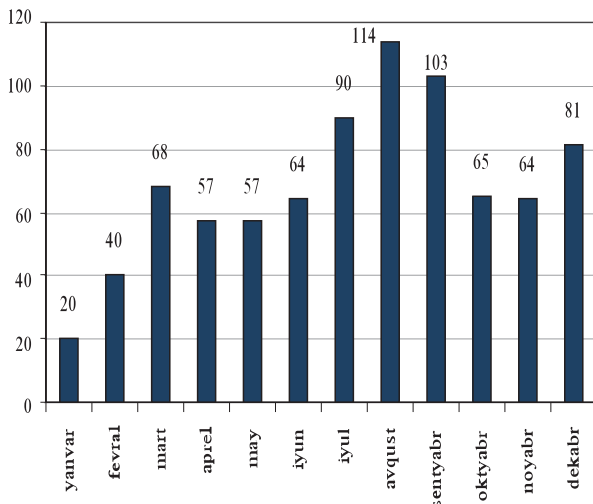
XI. MİLLİ BANKIN İCTİMAİYYƏTLƏ ƏLAQƏLƏRİ

Əvvəlki illərdə olduğu kimi 2006-cı ildə də Milli Bank Azərbaycan ictimaiyyətinin bütün təbəqə və kateqoriyaları-hökumət və qeyri-hökumət təşkilatları, elm və təhsil müəssisələri, mətbuat və televiziya, humanitar qurumlar, ictimai təşkilatlar və qruplarla öz münasibətlərini dünyanın demokratik ölkələrində olduğu kimi müasir peşəkar təcrübə əsasında qurmağa çalışmışdır.

Hesabat ilində informasiyanın mərhələli və məntiqi idarə olunmasını təmin etməklə ictimaiyyətə mümkün qədər çox və keyfiyyətli informasiya verilmişdir. Materialların verilmə formasının və üslubunun optimallaşdırılmasına diqqət yetirilmiş, ictimaiyyətə, o cümlədən mətbuatla əlaqə qarşılıqlı anlaşma, operativlik, obyektivlik prinsipləri əsasında qurulmuşdur. İnformasiya xidmətinin təşkilinə, yəni faktların informasiyalaşdırılmasına, mətbuatın hazır materiallarla təmin edilməsinə, ictimaiyyətdən daxil olan sorğuların maksimum cavablandırılmasına, mətbuatın və televiziyanın monitorinqinə, lazım gəldikdə səhvləri və qüsurları dərhal təshih etmək üçün tədbirlər görülməsinə və yaxud təkziblər verilməsinə nail olunmuşdur.

Operativ monitorinq Milli Bankın maraqlarını

Qrafik 48. 2006-cı ildə Milli Bank haqqında Azərbaycan mətbuatında dərc edilmiş materialların aylar üzrə say dinamikası

təmsil edən, yaxud onu tənqid edən materialların tapılması və təhlilində və bu əsasda sonrakı fəaliyyətin istiqamətləndirilməsində mühüm rol oynamışdır.³

2006-cı il ərzində Azərbaycan mətbuatında Milli Bank haqqında təxminən 827 xəbər, rəy, müsahibə, reportaj və təhlil yazıları dərc olunmuşdur. İctimaiyyətə əlaqələr və İnformasiya xidmətinin toplayaraq təsnifatlandığı materialların 164-ü pozitiv, 583-ü loyallıq, 25-i tənqidi, 55-i isə neqativ xarakterli olmuşdur. Mətbuat öz səhifələrində Milli Bankın İdarə Heyətinin sədri və üzvlərinə, digər səlahiyyətli nümayəndələrinə, habelə Milli Bankın Mətbuat Xidmətinə istinad etmişdir.

Hesabat ilində Milli Bankın veb-səhifəsi yenidən qurulmuş, onun strukturu tamamilə dəyişdirilmişdir. Saytın təhlükəsiz, dayanıqlı və stabil işləməsi üçün zəruri işlər görülmüşdür.

2006-cı il ərzində müxtəlif mövzuda 89 press reliz hazırlanıb sayta yerləşdirilib. Ay ərzində orta hesabla 8-10 press-reliz mətbuata ötürülmüşdür. Bundan başqa, müvafiq analitik materiallar Milli Bankın veb-səhifəsinin bölmələrində iki versiyada (Azərbaycan və ingilis dillərində) yerləşdirilmişdir.

2006-cı ildə Milli Bankda inflyasiya və anti-inflyasiya siyasəti, ipoteka kreditləşməsi, denominasiya mövzuları üzrə seminarlar keçirilmiş, brifinqlər təşkil edilmişdir.

Ötən müddət ərzində xarici kütləvi informasiya vasitələri ilə səmərəli əlaqələr qurulmuş və bu əlaqələr peşəkar və işgüzar müstəviyə yönəldilmişdir. Əlaqələrin qurulduğu kütləvi informasiya vasitələri sırasında "Reuters" (Böyük Britaniya), "Associated press" (ABŞ), "Frans press" (Fransa), "İnterfaks" (Rusiya), "İTAR TASS", "RIA Novosti" (Rusiya) informasiya agentliklərini, "BBC" (Böyük Britaniya), "TRT" (Türkiyə), "STV" (Türkiyə) telekanallarını, "Amerikanın səsi" (ABŞ) və "Azadlıq" (ABŞ) radiostansiyalarını, "Zaman" (Türkiyə) və "Hürriyyət" (Türkiyə), "İzvestiya" (Rusiya), "USA TODAY" (ABŞ) qəzetlərini göstərmək olar. Göstərilən kütləvi informasiya

³ 2003-cü ilin aprelində Bundesbankda Mərkəzi və Şərqi Avropa ölkələri, Asiya və MDB ölkələrinin Mərkəzi Banklarının İctimaiyyətə Əlaqələr xidmətləri rəhbərlərinin qatıldığı Beynəlxalq seminarla Azərbaycan Milli Bankının PR xidmətinin təcrübəsi (müsbətiqə yolu ilə prezentasiya edilib) yayılmağa tövsiyyə olunmuşdur.

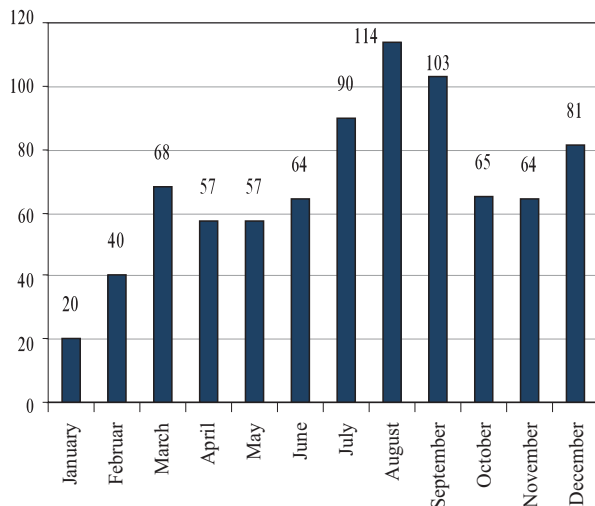
XI. NATIONAL BANK'S PUBLIC RELATIONS

As in the previous years, in 2006 the National Bank sought to build its relations with all groups and categories of Azerbaijan's communities and society - government and non-government institutions, research and education entities, press and television, humanitarian organizations, public funds and groups, on a modern professional experience basis as in the world's democratic countries.

During the reported year general public was provided with as complete and quality as possible information during the reported period, on a phased-in and logical administration basis. Material handout forms and methods were optimized and prospective informational partnership environment with both mass media and other representative of society was further developed. Relations were built with the press based on mutual understanding, promptness and objectivity principles. Information service was arranged, that is facts put in advertsable form, press provided with finished products, queries responded to as completely as possible and press and television monitored.

Efficient monitoring represents the National Bank's best interests, however, finding and analyzing of criticizing materials and subsequent adjustments to its activities were also important.³

Chart 48. Change pattern of number of publications on the National Bank in Azerbaijan by months in 2006

During the reported period about 827 news, overviews, interviews, reports and analytical articles were published on the National Bank in the Azeri press. The National Bank's Public Relations and Information service collected and classified all publications as follows: 164 positive, 583 loyal, 25 criticizing and 55 negative. Press made references to the National Bank's Management Board members and other executive officials as well as the National Bank's Press Service.

During the reported year the National Bank's web site was reconstructed and fully restructured. Necessary measures were taken to ensure secure, sustainable and stable operation of the web-site.

During 2006, 89 press releases were issued on the web site on different topics. During the reported period, on average 8-10 press releases were issued each month and transmitted to different periodical press, broadcasting channels and news agencies via computer channels, fax or National Bank's web page in two versions (Azeri and English languages).

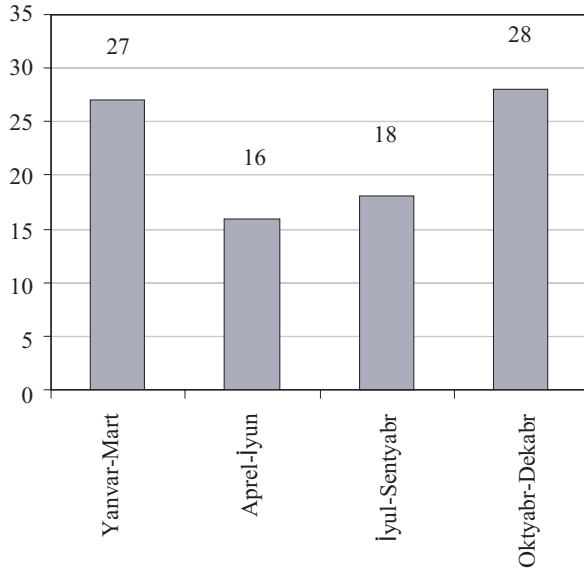
In 2006 the National Bank organized seminars and briefings on inflation and anti-inflation policy, mortgage lending and denomination subjects.

During the year effective contacts were established with foreign mass media as well, aimed at professional and business issues. Such mass media agencies included Reuters (Great Britain), Associated Press (USA), France Press (France), Interfax (Russia), ITAR TASS, RIA Novosti (Russia) new agencies, BBC (Great Britain), TRT (Turkey), STV (Turkey) TV channels, Voice of America (USA) and Liberty (USA) radio stations; Zaman (Turkey) and Hurriyet (Turkey); Izvestiya (Russia) newspapers. The said mass media outlets provided the global community with information regarding the most significant banking system processes in Azerbaijan.

Visits and meetings are not as wide-spread form of press information, yet the experience shows that if properly used this method may give effective results. In this view, National Bank's Public Relations and Information department held meetings with different

³ The experience of the Azerbaijan National Bank's PR service was recommended for use (presented on a competitive basis) and dissemination at the International Seminar organized in April 2003 at Bundesbank attended by the PR Managers of Central Banks from Central and Eastern European countries, Asian and CIS countries.

Qrafik 49. 2006-cı ilin rübləri üzrə press relizlərin say dinamikası

vasitələri Azərbaycanın bank sistemində baş verən və əhəmiyyətli proseslər barədə dünya ictimaiyyətinə məlumatlar yaymışlar.

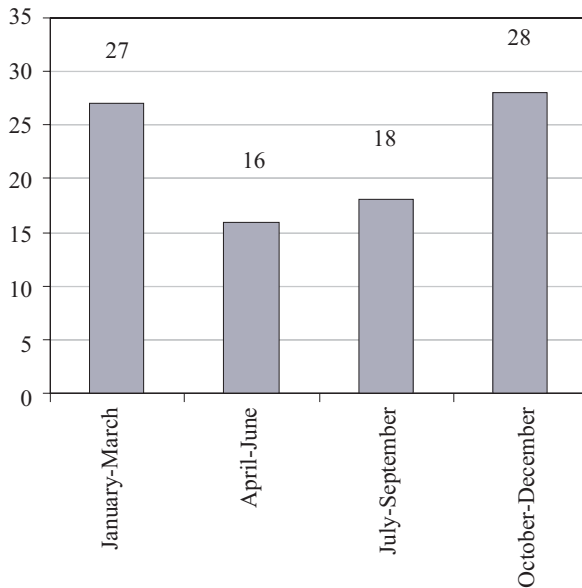
Qəbullar və görüşlər mətbuata informasiya ötürməyin geniş yayılmış formaları olmasa da, bu metoddan məntiqlə istifadə etdikdə effektiv nəticə əldə etmək mümkündür. Bu baxımdan Milli Bankın İctimaiyyətlə Əlaqələr və İnformasiya şöbəsi müxtəlif media nümayəndələri, ictimai birlik və jurnalist təşkilatları ilə çoxsaylı görüşlər keçirmişdir.

Belə qəbullar və görüşlər Milli Bankın vətəndaşlarla, ayrı-ayrı qruplar və təşkilatlar, ictimai birliklərlə əlaqə prosesini təkmilləşdirmişdir.

2006-cı il üzrə Milli Bankın mail@nba.az rəsmi elektron poçtuna cəmi 26.875 məktub daxil olmuşdur. Məktublar coğrafi mənbəyinə və məzmununa görə qruplaşdırılmışdır. Coğrafi mənbəyinə görə daxil olmuş cəmi 26.875 məktubdan 26.481-i xidmətin əməkdaşlıq etdiyi informasiya agentliklərindən 248-i Azərbaycan vətəndaşlarından, 146-sı xarici ölkələrdən daxil olmuşdur. 2006-cı il üzrə Xidmətin İctimai Sorğu Bürosunda telefon vasitəsilə ictimaiyyətin, kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələrindən və digər qurumlardan daxil olmuş 486 sorğu qeydiyyatı alınmışdır. Milli Bankın müvafiq departamentlərlə əməkdaşlıq əsasında sorğular müvafiq qaydada cavablandırılmışdır. Sorğulardan 203-ü vətəndaşlardan, 89-u telekanallardan, 112-si informasiya agentliklərindən və 82-si qəzetlərdən daxil olmuşdur.

Beləliklə, 2006-cı ildə inkişaf etmiş ölkələrin Mərkəzi Banklarındakı təcrübə, PR xidməti ilə bağlı beynəlxalq nizamlayıcı prinsiplər, peşəkarlıq kodeksləri, etik normaları və prosedur texnologiyaları əsasında Azərbaycan Milli Bankının İctimaiyyətlə əlaqələri əhəmiyyətli dərəcədə təkmilləşmiş və inkişaf etmişdir.

Chart 49. Change in the number of press releases in 2006 by quarters

mass media representatives, public funds and journalist organizations. Such visits and meetings serve the purpose of further improving the National Bank's

relations with individuals and community-based associations.

In 2005 National Bank's official e-mail box `mail@nba.az` received 26.875 messages. Geographically, 26.481 of the total of 26.875 messages were received from the news agencies the press service works with; 248 from Azeri citizens; 146 from foreign countries.

During the year 486 telephone queries were recorded from the general public, mass media and other entities. 203 of the phone queries came from individuals, 89 from TV channels, 112 from news agencies and 82 from newspapers. The incoming queries were properly responded to.

Thus, the Public Relations function of the National Bank of Azerbaijan was substantially improved and developed during 2006 based on the expertise of developed countries' Central Bank, PR-related international regulating principles, professional codes, ethic standards and procedural technologies.

XII. MİLLİ BANKIN 2006 İLİN YEKUNU ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLIĞI

12.1 Mühasibat uçotu və hesabatı

Hesabat dövründə AMB-də Beynəlxalq Standartlara uyğun mühasibat uçotunun təşkili və aparılması, kredit təşkilatlarında bu Standartlara uyğun muhasibat uçotunun qurulmasına metodoloji yardım göstərilməsi və AMB-də maliyyə nəzarətinin təşkili və daim təkmilləşdirilməsinin həyata keçirilməsi istiqamətində aşağıdakı işlər görülmüşdür.

2006-cı ildə AMB-də maliyyə nəzarətinin tərkib hissəsi olan Fəaliyyətə bağlı dəyər - maliyyə menecmenti sisteminin yaradılması üçün müvafiq hazırlıq tədbirləri həyata keçirilmişdir. AMB-də maliyyə menecmenti sistemin yaradılması bankın bütün fəaliyyət istiqamətləri üzrə əməliyyatların dəyərinin və hər bir əməliyyat üzrə xərclərin yaranma mənbəyinin müəyyən olunması, xərclərə nəzarət, onların idarəedilməsi və xərclərin azaldılması üçün mənbələrin göstərilməsi məqsədini daşıyır. Bu sistem eyni zamanda işçilərin qiymətləndirilməsi üçün obyektiv məlumat bazasının yaradılmasına, bütün xərcləri nəzərə alaraq ən optimal və real büdcənin hazırlanmasına şərait yaradacaqdır.

Maliyyə nəzarətinin təkmilləşdirilməsinin digər istiqaməti isə büdcə planlaşdırılmasının təkmilləşdirilməsi üzrə olmuş və bu da yeni hazırlanmış "Azərbaycan Respublikası Milli Bankında büdcə planlaşdırılmasının proseduru Qaydaları"nda öz əksini tapmışdır.

Kredit təşkilatlarında mühasibat uçotunun Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) keçidinin tam təmin olunması üzrə banklarda mühasibat uçotunun vəziyyətinin qiymətləndirilməsi və aparılmasına metodoloji nəzarət çərçivəsində bankların baş mühasibləri ilə mütəmadi olaraq fərdi görüşlər və treninqlər keçirilmişdir. Bu istiqamətdə audit təşkilatları ilə də sıx əməkdaşlıq aparılaraq, qarşıya qoyulmuş hədəflərə nail olunma yolları müzakirə olunmuş, banklarda yerli auditi həyata keçirən şirkətlərə maliyyə hesabatlarının Beynəlxalq Standartlara uyğun auditin aparılması tövsiyə edilmişdir.

2006-cı ilin yekunları üzrə Milli Bankın "Deloitte" beynəlxalq audit şirkəti tərəfindən Beynəlxalq Audit standartlarına uyğun aparılan audit yekunlaşdırılmışdır. Aparılmış audit zamanı Milli Bankın illik maliyyə hesabatı, yəni 31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il üzrə tərtib edilmiş "Balans", "Mənfəət və zərər haqqında", "Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında" və "Kapitalda dəyişikliklər haqqında" hesabatlarının ətraflı təhlili, qiymətləndirilməsi və hərtərəfli yoxlaması aparılmış, nəticədə Milli Bankın maliyyə hesabatının, onun maliyyə vəziyyətini, fəaliyyət nəticələrini və nağd pul vəsaitlərinin hərəkətini düzgün və dolğun əks etdirildiyi audit rəyi ilə təsdiq edilmişdir. Audit nəticələrinə görə Milli Bankda mühasibat uçotunun MHBS-yə uyğun aparılması bir daha öz təsdiqini tapmışdır.

XII. NATIONAL BANK'S 2006 FINANCIAL REPORTING

12.1 Accounting and reporting

During the reported period the following activities were conducted in order to organize and keep records in accordance with the International Accounting Standards at the NBA, to provide methodological assistance to credit institutions in organizing accounting and record keeping in accordance with the said Standards and to organize and improve the NBA's financial controls.

Appropriate preparatory measures were taken during 2006 at the NBA in order to establish a value-finance management system in line with the Activity that represents a component of financial control. Creation of the finance management system at the NBA aims at identifying the cost of transactions in all areas of operation of the bank and identifying the sources of expenses related to any transaction, at controlling, managing costs and determining the sources of costs in order to be able to reduce them. This system will also allow for setting up an objective database for staff evaluation, and developing the most optimal and realistic budget considering all costs and expenses.

Another objective of improvement of financial control was improvement of budget planning processes, which was duly reflected in the newly developed "Regulation for budget planning proce-

dures at the National Bank of Azerbaijan".

In order to ensure complete transition of credit institutions to the International Financial Reporting Standards (IFRS), individual interviews were held with, and training courses were organized for banks' chief accountants on a regular basis in order to evaluate and oversee the accounting situation of banks. Closely cooperating with audit firms to this effect, discussions were held on how to achieve the set targets, and audit firms conducting local audits of banks were recommended to conduct audits in accordance with the International Financial Reporting Standards.

The international auditor Deloitte completed the IFRS-compliant audit of the National Bank's operations as of the end of 2006. The audit verified the National Bank's annual financial statements, that is the Balance Sheet, Income Statement, Cash Flow Statement and Changes in Capital Statement for the year ended on December 31, 2006 by conducting a comprehensive analysis, evaluation and inspection of the statements; consequently, the audit report/opinion ascertained that the National Bank's reporting provides accurate and complete information on the bank's financial position, operating outcomes and cash flows. The audit report also ascertained that the National Bank's accounting practices are compliant with the IFRS.

12.2. Müstəqil beynəlxalq audit şirkətinin 2006-cı ilin yekunu üzrə Milli Bankın maliyyə hesabatı barədə rəyi

Azərbaycan Respublikası Milli Bankının İdarə Heyətinə:

Maliyyə hesabatları

Biz Azərbaycan Respublikası Milli Bankının (bundan sonra "Bank") 31 dekabr 2006-cı il tarixinə hazırlanmış balansdan, həmin tarixə bitən il üzrə mənfəət və zərər, pul vəsaitlərinin hərəkəti və kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatlardan ibarət olan maliyyə hesabatlarının, Əsas muhasibat ucotu siyasətləri üzrə icmalın və digər izahlı qeydlərin auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları üzrə rəhbərliyin məsuliyyəti

Bankın rəhbərliyi Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartları əsasında maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına və ədalətli təqdimatına görə cavabdehdir. Rəhbərliyin məsul olduğu vəzifələr aşağıdakılar daxildir: maliyyə hesabatlarının saxtalaşdırılmadan və mühüm təhriflərə yol vermədən hazırlanması və ədalətli təqdimatına uyğun daxili nəzarətin planlaşdırılması, tətbiqi və saxlanması; müvafiq mühasibat uçotu siyasətinin secilməsi və tətbiqi; və şəraitə müvafiq mühasibat qiyməndləndirilmələrinin aparılması.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim məsuliyyətimiz apardığımız auditin nəticəsinə əsaslanaraq Bankın maliyyə hesabatlarına dair rəy bildirməkdən ibarətdir. Biz auditin Beynəlxalq Audit Standartlarına uyğun olaraq həyata keçirdik. Həmin standartlar tələb edir ki, biz etik tələbləri yerinə yetirməklə yoxlamanın aparılmasını elə planlaşdıraraq və həyata keçirək ki, maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məlumatlarda əhəmiyyətli səhvlərin olmadığına kifayət qədər əmin olaq.

Audit zamanı maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlər və açıqlamalar üzrə sübutların təsdiq

edilməsi üçün prosedurlar aparılır. Prosedurlar auditorun qərarından, o cümlədən maliyyə hesabatlarında səhv və saxtakarlıqla bağlı mühüm risklərin qiyməndləndirilməsindən asılı olaraq seçilir. Həmin risk qiymətləndirmələrini apararkən auditorun məqsədi təşkilatın daxili nəzarət sisteminin effektivliyi haqqında rəy vermək deyil, şəraitə müvafiq audit prosedurlarının planlaşdırılması üçün təşkilat tərəfindən maliyyə hesabatlarının hazırlanması və ədalətli təqdimatının daxili nəzarət sistemində uyğunluğunu nəzərdən keçirməkdir.

Audit yoxlamasına həçminin Bankın rəhbərliyi tərəfindən tətbiq edilmiş mühasibat uçotu siyasətlərinin və aparılmış mühasibat hesablamalarının müvafiqliyinin, eləcə də ümumi maliyyə hesabatlarının təqdimatının qiyməndləndirilməsi daxildir.

Hesab edirik ki, apardığımız audit nəticəsində rəy vermək üçün kifayət qədər əsas toplamışıq.

Rəy

Bizim rəyimizə görə, bu maliyyə hesabatları 31 dekabr 2006-cı il tarixinə Bankın maliyyə vəziyyətini, həmin tarixdə bitən il üzrə fəaliyyət nəticələrini və nağd pul vəsaitlərinin hərəkətini bütün əhəmiyyətli hallarda düzgün və Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun əks etdirir.

10 aprel 2007-ci il

Deloitte & Touche

12.2 Independent auditor's report on the National Bank's financial statements for 2006

To the Board of the National Bank of the Republic of Azerbaijan:

Report on the Financial Statements

We have audited the accompanying financial statements of the National Bank of the Republic of Azerbaijan (the "Bank"), which comprise of the balance sheet as at 31 December 2006, and the income statement, statement of changes in equity and cash flow statement for the year then ended, and a summary of significant accounting policies and other explanatory notes.

Management's responsibility for the financial statements

Management is responsible for the preparation and fair presentation of these financial statements in accordance with International Financial Reporting Standards. This responsibility includes: designing, implementing and maintaining internal control relevant to the preparation and fair presentation of financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error; selecting and applying appropriate accounting policies; and making accounting estimates that are reasonable in the circumstances.

Auditor's responsibility

Our responsibility is to express an opinion on these financial statements based on our audit. We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing. Those standards require that we comply with ethical requirements and plan and perform the audit to obtain reasonable assurance whether the financial statements are free from material misstatement.

An audit involves performing procedures to obtain audit evidence about the amounts and disclosures in

the financial statements. The procedures selected depend on the auditor's judgment, including the assessment of the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error. In making those risk assessments, the auditor considers internal control relevant to the entity's preparation and fair presentation of the financial statements in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the entity's internal control.

An audit also includes evaluating the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates made by management, as well as evaluating the overall presentation of the financial statements.

We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our audit opinion.

Opinion

In our opinion, the financial statements present fairly, in all material respects, the financial position of the National Bank of the Republic of Azerbaijan as at 31 December 2006, and its financial performance and its cash flows for the year then ended in accordance with International Financial Reporting Standards.

10 April 2007

Deloitte & Touche

**31 DEKABR 2006-CI İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ MƏNFƏƏT VƏ ZƏRƏR
HAQQINDA HESABAT**

(min Yeni Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	2006	2005
Faiz gəlirləri	4, 28	63,680	29,735
Faiz xərcləri	4, 28	(9,003)	(4,015)
FAİZ HESABLANAN AKTİVLƏR ÜZRƏ EHTİMAL OLUNAN ZƏRƏRLƏR ÜÇÜN EHTİYATIN YARADILMASINDAN ƏVVƏL XALIS FAİZ GƏLİRLƏRİ		54,677	25,720
Faiz hesablanan aktivlər üzrə ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyat	5, 28	(7,987)	(2,417)
XALIS FAİZ GƏLİRLƏRİ		46,690	23,303
Xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə zərər, xalis		(37,806)	(53,752)
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklərin yenidən qiymətləndirilməsindən gəlir, xalis		123	1,873
Xarici valyuta ilə diling əməliyyatları üzrə gəlir, xalis		2,225	302
Haqq və komissiya gəlirləri	6, 28	3,631	4,264
Haqq və komissiya xərcləri	6	(39)	(220)
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər üzrə gəlir, xalis		8,301	3,753
Ticarət qiymətli kağızlarının yenidən qiymətləndirilməsi üzrə gəlir/(zərər)		207	(133)
Sair gəlirlər	7	1,982	145
ƏMƏLİYYAT GƏLİRLƏRİ/(ZƏRƏRİ)		25,314	(20,465)
ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ	8, 28	(27,211)	(16,399)
İl üzrə xalis zərər		(1,897)	(36,864)

140-198-ci səhifələrdəki qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir. Müstəqil Auditor Rəyi 128-ci səhifədə təqdim olunmuşdur.

INCOME STATEMENT FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2006*(in new Azerbaijan Manats and in thousands)*

	Notes	2006	2005
Interest income	4, 28	63,680	29,735
Interest expense	4, 28	(9,003)	(4,015)
NET INTEREST INCOME BEFORE ALLOWANCE FOR IMPAIRMENT LOSSES ON INTEREST BEARING ASSETS		54,677	25,720
Allowance for impairment losses on interest bearing assets	5, 28	(7,987)	(2,417)
NET INTEREST INCOME		46,690	23,303
Loss on foreign currency translation differences, net		(37,806)	(53,752)
Gain on revaluation of liabilities to the International Monetary Fund, net		123	1,873
Gain on foreign currency dealing differences, net		2,225	302
Fee and commission income	6, 28	3,631	4,264
Fee and commission expense	6	(39)	(220)
Gain on assets placed with external asset managers, net		8,301	3,753
Gain/(loss) on revaluation of trading securities		207	(133)
Other income	7	1,982	145
OPERATING INCOME/(LOSS)		25,314	(20,465)
OPERATING EXPENSES	8, 28	(27,211)	(16,399)
Net loss for the year		(1,897)	(36,864)

The notes on pages 141 to 199 form an integral part of these financial statements. The Independent Auditors' Report is on page 129.

31 DEKABR 2006-CI İL TARİXİNƏ BALANS

(min Yeni Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	2006	2005
AKTİVLƏR			
Nağd pul və qısamüddətli vəsaitlər	9	1,876,655	907,192
Rezident banklara verilmiş kreditlər	10	83,380	68,904
Ticarət qiymətli kağızları	11	67,261	18,248
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	12	227,336	247,435
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	13	231,960	144,020
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar	14, 28	134,544	137,871
Əsas vəsaitlər	15	21,041	20,605
Qeyri-maddi aktivlər	16	2,715	4,085
Sair aktivlər	17	16,737	6,715
CƏMI AKTİVLƏR		2,661,629	1,555,075
ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL			
ÖHDƏLİKLƏR:			
Dövrüyyədə olan nağd pul	18	1,449,286	594,108
Kredit təşkilatlarının hesabları	19, 28	594,900	291,726
Hökumət hesabları	20, 28	107,130	185,145
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	21	113,007	31,403
Sair depozit hesabları	22, 28	1,514	839
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	23	5,951	6,264
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	24	331,711	385,939
Sair öhdəliklər	25	1,125	749
Cəmi öhdəliklər		2,604,624	1,496,173
KAPİTAL:			
Nizamnamə kapitalı	26	10,000	10,000
Kapital ehtiyatları		41,153	43,173
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklərin yenidən qiymətləndirilmə ehtiyatı		5,852	5,729
Cəmi nizamnamə kapitalı və kapital ehtiyatları		57,005	58,902
CƏMI ÖHDƏLİKLƏR VƏ KAPİTAL		2,661,629	1,555,075

140-198-ci səhifələrdəki qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir. Müstəqil Auditor Rəyi 128-ci səhifədə təqdim olunmuşdur.

BALANCE SHEET AS AT 31 DECEMBER 2006*(in new Azerbaijan Manats and in thousands)*

	Notes	2006	2005
ASSETS			
Cash and short-term funds	9	1,876,655	907,192
Loans to resident banks	10	83,380	68,904
Trading securities	11	67,261	18,248
Balances with the International Monetary Fund	12	227,336	247,435
Assets placed with external asset managers	13	231,960	144,020
Investments held-to-maturity	14, 28	134,544	137,871
Fixed assets	15	21,041	20,605
Intangible assets	16	2,715	4,085
Other assets	17	16,737	6,715
TOTAL ASSETS		2,661,629	1,555,075
LIABILITIES AND EQUITY			
LIABILITIES			
Money issued in circulation	18	1,449,286	594,108
Accounts of credit organizations	19, 28	594,900	291,726
Government accounts	20, 28	107,130	185,145
Debt securities issued	21	113,007	31,403
Other deposit accounts	22, 28	1,514	839
Funds borrowed from international financial institutions	23	5,951	6,264
Liabilities to the International Monetary Fund	24	331,711	385,939
Other liabilities	25	1,125	749
Total liabilities		2,604,624	1,496,173
EQUITY:			
Charter fund	26	10,000	10,000
Retained earnings		41,153	43,173
Revaluation reserve for liabilities to the International Monetary Fund		5,852	5,729
Total charter fund and reserves		57,005	58,902
TOTAL LIABILITIES AND EQUITY		2,661,629	1,555,075

The notes on pages 141 to 199 form an integral part of these financial statements. The Independent Auditors' Report is on page 129.

**31 DEKABR 2006-CI İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ KAPİTALDA DƏYİŞİKLİKLƏR
HAQQINDA HESABAT**

(min Yeni Azərbaycan Manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	Kapital ehtiyatları	Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklərin yenidən qiymətlən- dirilmə ehtiyatı	Cəmi kapital
31 dekabr 2004-cü il	10,000	81,910	3,856	95,766
İl üzrə xalis zərər	-	(38,737)	1,873	(36,864)
31 dekabr 2005-ci il	10,000	43,173	5,729	58,902
İl üzrə xalis zərər	-	(2,020)	123	(1,897)
31 dekabr 2006-cı il	10,000	41,153	5,852	57,005

140-198-ci səhifələrdəki qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir. Müstəqil Auditor Rəyi 128-ci səhifədə təqdim olunmuşdur.

STATEMENT OF CHANGES IN EQUITY FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2006*(in new Azerbaijan Manats and in thousands)*

	Charter fund	Retained earnings	Revaluation reserve for liabilities to the International Monetary Fund	Total equity
31 December 2004	10,000	81,910	3,856	95,766
Net loss for the year	-	(38,737)	1,873	(36,864)
31 December 2005	10,000	43,173	5,729	58,902
Net loss for the year	-	(2,020)	123	(1,897)
31 December 2006	10,000	41,153	5,852	57,005

The notes on pages 141 to 199 form an integral part of these financial statements. The Independent Auditors' Report is on page 129.

**31 DEKABR 2006-CI İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ
HAQQINDA HESABAT**

(min Yeni Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	2006	2005
ƏMƏLİYYAT FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər üzrə alınmış faizlər		49,075	27,293
Rezident banklara verilmiş kreditlər üzrə alınmış faizlər		5,547	3,916
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə alınmış faizlər		2,097	585
Alınmış digər faizlər		61	36
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər üzrə ödənilmiş faizlər		(1,630)	(1,979)
Müştəri hesabları üzrə ödənilmiş faizlər		(361)	(79)
Buraxılmış qiymətli kağızlar üzrə ödənilmiş faizlər		(6,772)	(1,794)
Ödənilmiş digər faizlər		(36)	(194)
Xarici valyuta ilə dilinq əməliyyatlarından yaranan fərqlər, xalis		2,225	302
Alınmış haqq və komissiyalar		3,631	4,265
Ödənilmiş haqq və komissiyalar		(39)	(220)
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər üzrə gəlir		8,301	3,753
Alınmış sair əməliyyat gəlirləri		131	146
Ödənilmiş əməliyyat xərcləri		(23,488)	(13,920)
Əməliyyat aktiv və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyətindən yaranan nağd pul vəsaitləri		38,742	22,110
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklər Əməliyyat aktivlərində xalis artma:			
Qeyri-rezident banklardan alınacaq vəsaitlər		(427,641)	(2,782)
Rezident banklara verilmiş kreditlər		(19,662)	(9,831)
Ticarət qiymətli kağızları		(51,023)	(18,858)
Sair aktivlər		(9,924)	(5,702)
Əməliyyat öhdəliklərində xalis artma / (azalma):			
Kredit təşkilatlarının hesabları		309,347	(10,858)
Hökumət hesabları		(69,962)	75,491
Sair depozit hesabları		678	566
Maliyyə lizinqi öhdəliyi çıxılmaqla, sair öhdəliklər		(2)	156
Əməliyyat fəaliyyətində (istifadə edilən) / yaranan xalis nağd pul vəsaitləri		(229,447)	50,292
İNVESTİSIYA FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli investisiya kağızlarından gəlir		1,515	2,400
Əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin Milli Kart Prosessinq Mərkəzinə satılmasından gəlir		3,500	-
Əsas vəsaitlərin alınması		(3,864)	(6,404)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması		(14)	(616)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə yaranan / (istifadə olunan) xalis nağd pul vəsaitləri		1,137	(4,620)

STATEMENT OF CASH FLOWS FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2006*(in new Azerbaijan Manats and in thousands)*

	Notes	2006	2005
CASH FLOWS FROM OPERATING ACTIVITIES:			
Interest received on placements with non-resident banks		49,075	27,293
Interest received on loans to resident banks		5,547	3,916
Interest received on investment securities		2,097	585
Other interest received		61	36
Interest paid on borrowings from international financial institutions		(1,630)	(1,979)
Interest paid on customer accounts		(361)	(79)
Interest paid on securities issued		(6,772)	(1,794)
Other interest paid		(36)	(194)
Foreign currency dealing differences, net		2,225	302
Fees and commissions received		3,631	4,265
Fees and commissions paid		(39)	(220)
Gain on assets placed with external asset managers		8,301	3,753
Other operating income received		131	146
Operating expenses paid		(23,488)	(13,920)
Cash flows from operating activities before changes in operating assets and liabilities		38,742	22,110
Changes in operating assets and liabilities			
Net increase in operating assets:			
Due from non-resident banks		(427,641)	(2,782)
Loans to resident banks		(19,662)	(9,831)
Trading securities		(51,023)	(18,858)
Other assets		(9,924)	(5,702)
Net increase/(decrease) in operating liabilities:			
Accounts of credit organizations		309,347	(10,858)
Government accounts		(69,962)	75,491
Other deposit accounts		678	566
Other liabilities, excluding finance lease liability		(2)	156
Net cash (used in)/provided by operating activities		(229,447)	50,292
CASH FLOWS FROM INVESTING ACTIVITIES:			
Proceeds from investment securities held-to-maturity		1,515	2,400
Proceeds from disposal of fixed and intangible assets to "Milli Kart" Processing Center		3,500	-
Acquisition of fixed assets		(3,864)	(6,404)
Acquisition of intangible assets		(14)	(616)
Net cash provided by/(used in) investing activities		1,137	(4,620)

PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT 31 DEKABR 2006-CI İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ (Davamı)

(min Yeni Azərbaycan Manatı ilə)

	Qeydlər	2006	2005
MALİYYƏ FƏALİYYƏTİNDƏN YARANAN NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNİN HƏRƏKƏTİ:			
Nağd pulun dövriyyəyə buraxılması		855,178	67,901
Maliyyə lizinqi öhdəliyinin ödənilməsi		(110)	(36)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə gəlir		81,337	11,457
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlərdə xalis artma		288	1,415
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər üzrə xalis azalma		(33,894)	(26,718)
Maliyyə fəaliyyətindən yaranan xalis nağd pul vəsaitləri		902,799	54,019
Nağd pul vəsaitlərinə və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklərin təsiri		(16,154)	(18,608)
NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNDƏ VƏ NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNİN EKVİVALENTLƏRİNDƏ XALIS ARTMA		658,335	81,083
İLİN ƏVVƏLİNDƏ NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNİN EKVİVALENTLƏRİ	9	663,035	581,952
İLİN SONUNDA NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ NAĞD PUL VƏSAİTLƏRİNİN EKVİVALENTLƏRİ	9	1,321,370	663,035

140-198-ci səhifələrdəki qeydlər bu maliyyə hesabatlarının ayrılmaz hissəsini təşkil edir. Müstəqil Auditor Rəyi 128-ci səhifədə təqdim olunmuşdur.

STATEMENT OF CASH FLOWS FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2006 (Continued)
(in new Azerbaijan Manats and in thousands)

	Notes	2006	2005
CASH FLOWS FROM FINANCING ACTIVITIES:			
Issue of money into circulation		855,178	67,901
Repayments of finance lease obligation		(110)	(36)
Proceeds from debt securities issued		81,337	11,457
Net increase in borrowings from international financial institutions		288	1,415
Net decrease in liabilities to the International Monetary Fund		(33,894)	(26,718)
Net cash provided by financing activities		902,799	54,019
Effect of exchange rate changes on cash and cash equivalents		(16,154)	(18,608)
NET INCREASE IN CASH AND CASH EQUIVALENTS		658,335	81,083
CASH AND CASH EQUIVALENTS, beginning of the year	9	663,035	581,952
CASH AND CASH EQUIVALENTS, end of the year	9	1,321,370	663,035

The notes on pages 141 to 199 form an integral part of these financial statements. The Independent Auditors' Report is on page 129.

MALİYYƏ HESABATLARINA QEYDLƏR 31 DEKABR 2006-CI İL TARİXİNƏ BİTƏN İL ÜZRƏ
(*min Yeni Azərbaycan Manatı ilə*)

1 BANK HAQQINDA ÜMUMİ MƏLUMAT

Azərbaycan Respublikası Milli Bankı ("Bank") 22 dekabr 2004-cü il tarixdə qüvvəyə minmiş "Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında" Qanuna ("Qanun") müvafiq olaraq fəaliyyət göstərir. Yuxarıda qeyd olunan tarixədək Bank "Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında" 10 iyun 1996-cı il tarixli Qanuna uyğun olaraq fəaliyyət göstərmişdir. Bankın hüquqi ünvanı aşağıdakı kimidir:

R. Behbudov küç.32, AZ1014, Bakı, Azərbaycan.

Bankın Azərbaycan Respublikasında 11 ərazi idarəsi vardır.

Qanunun 4-cü maddəsinə uyğun olaraq:

- Milli Bankın fəaliyyətinin əsas məqsədi öz səlahiyyətləri daxilində qiymətlərin sabitliyinin təmin edilməsidir;
- Milli Bankın fəaliyyətinin məqsədi, həmçinin, bank və ödəniş sistemlərinin sabitliyini və inkişafını təmin etməkdir;
- Mənfəət götürmək Milli Bankın əsas məqsədi deyildir.

Qanunun 5-ci maddəsinə uyğun olaraq Milli Bankın əsas funksiyaları aşağıdakılardır:

- Milli Bank dövlətin pul və valyuta siyasətini müəyyən edir və həyata keçirir;
- Nağd pul dövriyyəsinə təşkil edir, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 19-cu maddəsinin II hissəsinə və bu Qanuna müvafiq olaraq pul nişanlarının tədavülə buraxılmasını və tədavüldən çıxarılmasını həyata keçirir;
- Azərbaycan manatının xarici valyutalara nisbətə rəsmi məzənnəsini mütəmadi müəyyən edir və elan edir;
- Qanunvericiliyə uyğun olaraq valyuta tənzimini və nəzarətini həyata keçirir;
- Sərəncamında olan beynəlxalq qızıl-valyuta ehtiyatlarını saxlayır və idarə edir;
- Qanunvericiliyə uyğun olaraq hesabat tədiyə balansını tərtib edir və ölkənin proqnoz tədiyə balansının hazırlanmasında iştirak edir;
- "Banklar haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa, bu Qanuna və onlara müvafiq qəbul etdiyi normativ xarakterli aktlara uyğun olaraq bank fəaliyyətini lisenziyalaşdırır və tənzimləyir, qanunla müəyyən edilmiş qaydada bank fəaliyyətinə nəzarəti həyata keçirir;
- Ödəniş sistemlərinin fəaliyyətini təşkil edir, əlaqələndirir, tənzimləyir və onların üzərində nəzarəti qanuna uyğun olaraq həyata keçirir;
- Bu Qanunla və digər qanunlarla nəzərdə tutulmuş başqa funksiyaları həyata keçirir.

Milli Bank qanunvericiliyə, habelə Azərbaycan Respublikasının tərəfdaş çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə müvafiq olaraq onun səlahiyyətlərinə aid edilən məsələlər üzrə xarici dövlətlərin mərkəzi bankları ilə qarşılıqlı münasibətlərdə, habelə beynəlxalq maliyyə-kredit təşkilatlarında Azərbaycan Respublikasını təmsil edir. Milli Bank fəaliyyətinin müxtəlif sahələri üzrə xarici dövlətlərin mərkəzi bankları ilə əməkdaşlıq haqqında müqavilələr bağlaya bilər, həmçinin xaricdə yerləşən dövlət və özəl mərkəzi klirinq idarələri ilə öz adından və ona müvafiq səlahiyyətlər verildiyi halda Azərbaycan dövləti adından klirinq və hesablaşmalar haqqında sazişlər və başqa müqavilələr bağlaya bilər. Qanunvericiliyə müvafiq olaraq Milli Bank pul, valyuta və bank nəzarəti sahələrində əməkdaşlıq məqsədi daşıyan beynəlxalq və regional təşkilatların kapitallarında və fəaliyyətlərində iştirak edə bilər.

Maliyyə hesabatları 10 aprel 2007-ci il tarixdə İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq olunmuşdur.

NOTES TO THE FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2006*(in new Azerbaijan Manats and in thousands)***1 ORGANIZATION**

The National Bank of the Republic of Azerbaijan (the "Bank") acts in accordance with the "Law on the National Bank of the Republic of Azerbaijan" effective from 22 December 2004 (the "Law"). Prior to the above date the Bank acted in accordance with the "Law on the National Bank of the Republic of Azerbaijan", dated 10 June 1996. The address of its registered office is 32 R. Behbudov Street, AZ1014 Baku, Azerbaijan.

The Bank has 11 regional branches in the Republic of Azerbaijan.

Article 4 of the Law sets out the objectives of the Bank, which are the following:

- The main objective of the Bank is to maintain the stability of prices under its authority;
- Also the objectives of the Bank include maintaining the stability and growth of the banking and payment systems;
- Profit earning is not the major objective of the Bank.

Article 5 of the Law sets out the functions of the Bank as follows:

- Determines and fulfils state policy in the monetary and currency fields;
- Organizes money circulation and implements money issue into and withdrawal from circulation in accordance with section II of Article 19 of the Constitution of the Republic of Azerbaijan and the Law;
- Determines and declares the official exchange rate of the Azerbaijan Manat in relation to foreign currencies;
- Performs currency regulation and supervision in accordance with the legislation;
- Maintains and manages gold and foreign currency reserves at its disposal;
- Prepares the balance of payments based on legislation and takes part in the preparation of the forecasted balance of payments of the country;
- Provides licenses, regulates and supervises banking activities as stipulated by the "Law on Banks of the Republic of Azerbaijan", the Law and other relevant regulations;
- Organizes, coordinates and regulates payment system activities and supervises them under the legislation;
- Fulfils other functions, as stipulated by the Law and other relevant regulations.

In accordance with the legislation and the international agreements that the Republic of Azerbaijan is a party to, the Bank acts on behalf of the Government of the Republic of Azerbaijan in the mutual relations with the central banks of foreign countries as well as with the international finance and credit organizations. The Bank may conclude cooperation agreements in the various fields of its activity with the central banks of foreign countries, including clearing and settlements and other contracts with the foreign state and private clearing organizations signed on behalf of the Bank and the Government of the Republic of Azerbaijan if entitled. In accordance with the legislation the Bank may participate in the capital and activities of international and regional organizations with the purpose of cooperation in the in the monetary, currency and banking supervision fields.

These financial statements were authorized for issue by the Board of Governors on 10 April 2007.

2 TƏQDİMATIN ƏSASLARI

Mühasibat uçotunun əsasları

Bankın maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Şurası ("BMUŞ") tərəfindən buraxılmış Maliyyə Hesabatının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun hazırlanmışdır. Bu maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər, digər qeydlər olmadıqda, min Yeni Azərbaycan Manatı ("manat") ilə ifadə edilmişdir. Bu maliyyə hesabatları bizi maliyyə alətlərinin yenidən qiymətləndirilməsi istisna olmaqla, ilkin dəyər əsasında hazırlanmışdır.

Bank mühasibat uçotunu əsasən MHBS tələblərinə cavab verən Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun qaydada aparır. Bu maliyyə hesabatları mühasibat uçotu haqqında Azərbaycan qanunvericiliyi əsasında hazırlanmış və MHBS-ə uyğunlaşdırılmışdır. Bankın rəhbərliyindən maliyyə hesabatlarının MHBS-ə uyğun hazırlanmasında aktiv və öhdəliklərin qeyd olunmuş məbləğlərinə, şərti aktiv və öhdəliklərin maliyyə hesabatlarının tərtib olunduğu tarixdə açıqlanmasına və hesabat dövründə gəlir və xərclərin qeydə alınmış məbləğlərinə təsir edən təxmini hesablamalardan və ehtimallardan istifadə etmək tələb olunur. Faktiki nəticələr həmin təxmini ehtimallardan fərqlənə bilər. Dəyişikliyə xüsusilə həssas olan təxmini hesablamalara ehtimal olunan zərərər üçün ehtiyatlar və maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri aiddir.

Əsas ehtimallar

Növbəti maliyyə dövrü ərzində aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsi riskini yaradan balans hesabatı tarixindəki qeyri müəyyənliyin qiymətləndirilməsi üçün gələcək və digər mühüm mənbələrlə bağlı əsas ehtimallara aşağıdakılar daxildir:

	2006	2005
Ehtimal olunan zərərər üçün ehtiyatlar çıxılmaqla rezident banklara verilmiş kreditlər	83,380	68,904
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	134,544	137,871

Rezident banklara verilmiş kreditlər və ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar ehtimal olunan zərərər üçün ehtiyatlar çıxılmaqla amortizasiya dəyəri ilə ölçülür. Ehtimal olunan zərərər üçün ehtiyatların qiymətləndirilməsi onlarla bağlı ehtimallara əsaslanır. Əsas ehtimalların və ya balans hesabatı tarixinə qeyri-müəyyənliyin digər mənbələrinin mümkün təsir dərəcəsini müəyyən etmək mümkün deyildir.

Əməliyyat Valyutası

Təqdim olunan maliyyə hesabatlarında əməliyyat valyutası Yeni Azərbaycan Manatıdır (bundan sonra "manat").

3 MÜHASİBAT UÇOTUNUN MÜHÜM PRİNSİPLƏRİ

Maliyyə alətlərinin uçota alınması və dəyərləndirilməsi

Bank maliyyə aktivlərini və öhdəliklərini yalnız o vaxt balansda uçota alır ki, o, maliyyə aləti üzrə müqavilənin tərəfi olur. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin adı qaydada alqı-satqısı Bankın alqı-satqı əməliyyatlarını apardığı tarixdə qeyd olunur.

2 BASIS OF PRESENTATION

Accounting basis

These financial statements of the Bank have been prepared in accordance with International Financial Reporting Standards ("IFRS") issued by the International Accounting Standards Board ("IASB"). These financial statements are presented in thousands of new Azerbaijan Manats ("AZN"), unless otherwise indicated. These financial statements have been prepared under the historical cost convention, except for the revaluation of certain financial instruments.

The Bank maintains its accounting records in accordance with Azerbaijan law, which in majority complies with IFRS. These financial statements have been prepared from the Azerbaijan statutory accounting records and have been adjusted to conform with IFRS. The preparation of financial statements in conformity with IFRS requires management to make estimates and assumptions that affect the reported amount of assets and liabilities and the disclosure of contingent assets and liabilities at the date of the financial statements and reported amounts of revenues and expenses during the reporting period. Actual results could differ from those estimates. Estimates that are particularly susceptible to change relate to the allowances for impairment losses and the fair value of financial instruments.

Key assumptions

Key assumptions concerning the future and other key sources of estimation uncertainty at the balance sheet date, that have a significant risk of causing a material adjustment to the carrying amounts of assets and liabilities within the next financial period include:

	2006	2005
Loans to resident banks, less allowance for impairment losses	83,380	68,904
Investments held-to-maturity	134,544	137,871

Loans to resident banks and investments held-to-maturity are measured at amortized cost less allowance for impairment losses. The estimation of allowance for impairment losses involves an exercise of judgment. It is impracticable to assess the extent of the possible effects of key assumptions or other sources of uncertainty on these balances at the balance sheet date.

Functional currency

The functional currency of these financial statements is the new Azerbaijan Manat ("AZN").

3 SIGNIFICANT ACCOUNTING POLICIES

Recognition and measurement of financial instruments

The Bank recognizes financial assets and liabilities on its balance sheet when it becomes a party to the contractual obligation of the instrument. Regular way purchases and sales of the financial assets and liabilities are recognized using settlement date accounting.

Maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri ilk olaraq ədalətli dəyər ilə, mənfəət və zərər haqqında hesabatda ədalətli dəyər ilə göstərilmədikdə isə, alışa birbaşa tətbiq olunan və ya maliyyə aktivlərinin və ya öhdəliklərinin buraxılması üzrə əməliyyat xərcləri məbləğində tanınır. Bu maddələrin daha sonra yenidən qiymətləndirilməsinə dair mühasibat uçotu qaydaları aşağıda açıqlanır.

Nağd pul vəsaitləri və nağd pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Nağd pul vəsaitləri və nağd pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan nağd pul, müxbir hesablar üzrə məhdudiyətsiz qalıqlar, o cümlədən qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş overnəyət depozitlər və qısamüddətli depozitlər, xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər və müqavilə üzrə ödəmə müddəti 90 gün olan qiymətli investisiya kağızları aiddir.

Bank tərəfindən verilmiş kreditlər

Bankın ayırdığı kreditlər Bank tərəfindən borcalanın birbaşa pul vəsaitləri ilə təmin edilməsi və ya kredit xəttində iştirakı nəticəsində yaranan maliyyə aktivləridir.

Bank tərəfindən sabit ödəmə müddəti ilə ayrılmış kreditlər ədalətli dəyər üstəgəl aidiyyəti əməliyyat xərcləri məbləğində tanınır. Əgər verilən məbləğin ədalətli dəyəri kreditin ədalətli dəyərindən bərabər deyilsə, məsələn kreditin bazar dəyərindən aşağı dəyərlə buraxılması, ona verilən ədalətli dəyərlə kreditin ədalətli dəyəri arasındakı fərq kreditin ilkin tanınması zamanı zərər kimi qeydə alınır və mənfəət və zərər haqqında hesabatda aktivlərin ayrılması üzrə zərərlər kimi daxil edilir. Daha sonra, kreditlərin balans dəyəri effektiv faiz metodunu istifadə etməklə hesablanır. Sabit ödəmə müddəti olmayan müştərilərə verilmiş kreditlər gözlənilən ödəmə müddətinə əsaslanmaqla effektiv faiz metodu əsasında uçota alınır. Müştərilərə verilmiş kreditlər və avanslar ehtimal olunan zərərlər üçün hər hansı ehtiyat çıxılmaqla xalis dəyərlə qeydə alınır.

Kreditlərin və avansların silinməsi

Kreditlər və avanslar girovlar Bankın sahibliyinə keçdiyi və kredit və avansların ümitsiz borclara çevrildiyi halda, ehtimal olunan zərərlər üçün yaradılmış ehtiyatlardan silinirlər. Kreditlər və avanslar banka ödənilməli məbləğləri toplamaq üçün rəhbərlik tərəfindən bütün mümkün tədbirlər həyata keçirildikdən və Bank bütün mümkün təminatları satdıqdan sonra silinir.

Faiz hesablanmayan kreditlər

Maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivlərinin oxşar qrupu ehtimal olunan zərər nəticəsində bir dəfə silinərsə, faiz gəliri ehtimal olunan zərəri hesablamaq məqsədilə gələcəkdə daxil olacaq nağd vəsait axınını diskontlaşdırma üçün istifadə olunan faiz dərəcəsini tətbiq etməklə tanınır.

Ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyat

Bank maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun qiymətdən düşməsi haqqında obyektiv sübut olduqda maliyyə aktivləri üzrə ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatlar yaradır. Ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatlar zəmanət və girov hesabına bərpa oluna bilən məbləğ daxil olmaqla, amortizasiya dəyəri ilə qeydə alınan maliyyə aktivləri üçün maliyyə aktivlərinin həqiqi effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılmaqla gələcəkdə daxil olması ehtimal edilən nağd pul vəsaitlərinin ilkin dəyəri ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi hesablanır. Əgər növbəti dövr ərzində ehtimal olunan zərərin məbləği azalarsa və həmin azalma qiymətdən düşmə tanındıqdan sonra baş verən hadisə ilə əlaqəli olarsa, əvvəllər tanınmış ehtimal olunan zərər ehtiyata düzəliş etməklə bərpa olunur. İlkin dəyər ilə uçota alınan aktivlər üzrə ehtimal olunan zərər üçün ehtiyatı maliyyə aktivinin balans dəyəri ilə oxşar maliyyə aktivlərinin bazardakı cari rentabellik tarifləri əsasında

Financial assets and liabilities are initially recognized at fair value plus, in the case of a financial asset or financial liability not at fair value through profit or loss, transaction costs that are directly attributable to the acquisition or issue of the financial asset or financial liability. The accounting policies for subsequent re-measurement of these items are disclosed in the respective accounting policies set out below.

Cash and cash equivalents

Cash and cash equivalents include cash, unrestricted balances on correspondent accounts including overnight deposits and short-term placements with the non-resident banks, assets placed with external asset managers and investment securities with an original maturity within 90 days.

Originated loans

Loans originated by the Bank are financial assets that are created by the Bank by providing money directly to a borrower or by participating in a loan facility.

Loans granted by the Bank with fixed maturities are initially recognized at fair value plus related transaction costs. Where the fair value of consideration given does not equal the fair value of the loan, for example where the loan is issued at lower than market rates, the difference between the fair value of consideration given and the fair value of the loan is recognized as a loss on initial recognition of the loan and included in the income statement as losses on origination of assets. Subsequently, the loan carrying value is measured using the effective interest method. Loans to customers that do not have fixed maturities are accounted for under the effective interest method based on expected maturity. Loans and advances to customers are carried net of any allowance for impairment losses.

Write off of loans and advances

Loans and advances are written off against the allowance for impairment losses in the case of the uncollectibility of loans and advances, including through repossession of collateral. Loans and advances are written off after management has exercised all possibilities available to collect the amounts due to the Bank and after the Bank has sold all available collateral.

Non-accrual loans

Once a financial asset or a group of similar financial assets has been written down as a result of an impairment loss, interest income is thereafter recognized using the rate of interest used to discount the future cash flows for the purpose of measuring the impairment loss.

Allowance for impairment losses

The Bank establishes an allowance for impairment losses of financial assets when there is objective evidence that a financial asset or group of financial assets is impaired. The allowance for impairment losses is measured as the difference between the carrying amount and the present value of expected future cash flows, including amounts recoverable from guarantees and collateral, discounted at the financial asset's original effective interest rate, for financial assets which are carried at amortized cost. If in a subsequent period the amount of the impairment loss decreases and the decrease can be related objectively to an event occurring after the impairment was recognized, the previously recognized impairment loss is reversed by adjusting an allowance account. For financial assets carried at cost the allowance for impairment losses is measured as the difference between the carrying amount of the financial asset and the present value of estimated future cash

diskontlaşdırılan gələcəkdə daxil olacaq nağd pul vəsaitlərinin ilkin dəyəri arasındakı fərq kimi hesablanır. Bu cür ehtimal olunan zərərlər bərpa edilmir.

Ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatların müəyyən edilməsi riskə məruz qalan aktivlərin təhlilinə əsaslanır və rəhbərliyin fikrincə çəkilmiş xərcləri bərpa etməyə kifayətdir. Ehtiyatlar ayrı-ayrılıqda mühüm əhəmiyyət kəsb edən maliyyə aktivləri üçün risk aktivlərinin fərdi şəkildə qiymətləndirilməsi və ayrı-ayrılıqda mühüm əhəmiyyət kəsb etməyən maliyyə aktivləri üçün fərdi və ya birgə qiymətləndirmə nəticəsində yaranır.

Ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatdakı dəyişiklik mənfəət və zərər hesabında göstərilir və ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatın cəmi daxil olan ümumi aktivlərin məbləğindən çıxılır və balans hesabında göstərilir. Ehtimal olunan zərər üzrə xərcin çəkilməsinin nə dərəcədə obyektiv sübut olduğunu müəyyənləşdirərkən Bankın nəzərdən keçirdiyi faktlara debitorların və ya emitentlərin likvidliyi, ödəniş etmə qabiliyyəti, biznes və maliyyə riskləri, oxşar aktivlərlə bağlı ödənişlərin gecikdirilməsi dərəcəsi, milli və yerli iqtisadi yönümlər və şəraitlər, girovun və zəmanətlərin ədalətli dəyəri daxildir. Bu və digər faktlar ayrılıqda və ya birlikdə maliyyə aktivlərində və ya maliyyə aktivləri qrupunda ehtimal olunan zərərin baş verməsi haqqında obyektiv dəlili əks etdirə bilər.

Nəzərə almaq lazımdır ki, zərərlərin hesablanması rəhbərliyin ehtimallarına əsaslanır. Müəyyən dövrlərdə Bankın çəkdiyi məsrəflər ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatlara nisbətən daha çox ola bilər ki, bu zaman ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatın riskə məruz qalan aktivlər üzrə çəkilən xərcləri əhatə edə bilməsi rəhbərliyin qərarından asılıdır.

Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar

Bank öz balans hesabında Azərbaycan Respublikası Hökumətinin Beynəlxalq Valyuta Fondundakı ("BVF") üzvlük Kvotasını ("Kvota"), o cümlədən, Kvota ilə bağlı buraxılmış müvafiq dövlət qiymətli kağızlarını təqdim edir.

Bankın aktivlərinə Azərbaycan Hökumətinin Xüsusi Borcalma Hüquqları ("XBH") ilə saxladığı vəsaitlər daxildir. BVF-dən alınmış vəsaitlərə Azərbaycan Hökuməti tərəfindən Maliyyə Nazirliyinin BVF-yə Kvota məbləği üzrə hesablaşmanın aparılması üçün buraxdığı qiymətli kağızlarla birlikdə Azərbaycan Hökuməti ilə BVF arasında imzalanmış müxtəlif kredit razılaşmaları əsasında ayrılmış kreditlər daxildir. Kreditlər effektiv faiz metodunu istifadə etməklə amortizasiya dəyəri ilə qiymətləndirilir.

BVF tərəfindən kreditin ayrılması ilə bağlı məsrəflər və faiz xərcləri Bankın mənfəət və zərər hesabına daxil edilir. Kreditlər üzrə faizlər Bank tərəfindən ödənilir və faiz xərcləri kimi göstərilir və XBH qalıqlarının Yeni Azərbaycan Manatı ilə yenidən qiymətləndirilməsindən yaranan fərqlər xarici valyuta dəyişməsi üzrə gəlirlərə və xərclərə daxil edilir.

Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar

Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar müəyyənləşdirilə bilən və sabit ödənişli borc qiymətli kağızlarıdır. Bank həmin qiymətli kağızları ödəniş tarixinədək saxlamaq niyyətinə və imkanına malikdir. Belə qiymətli kağızlar ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyat çıxılmaqla amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Amortizasiya olunmuş güzəştlər ödəmə müddəti ərzində effektiv faiz metodundan istifadə edilməklə faiz gəlirində uçota alınır.

Ticarət qiymətli kağızları

Ticarət qiymətli kağızları əsasən yaxın gələcəkdə satışı verilmək məqsədilə alınmış və ya Bank tərəfindən ilkin tanınma zamanı mənfəət və zərər hesabında ədalətli dəyərlə göstərilən, birlikdə idarə olunan və

flows discounted at the current market rate of return for a similar financial asset. Such impairment losses are not reversed.

The determination of the allowance for impairment losses is based on an analysis of the risk assets and reflects the amount which, in the judgment of management, is adequate to provide for losses incurred. Allowances are made as a result of an individual appraisal of risk assets for financial assets that are individually significant, and an individual or collective assessment for financial assets that are not individually significant.

The change in the allowance for impairment losses is charged to the income statement and the total of the allowance for impairment losses is deducted in arriving at assets as shown in the balance sheet. Factors that the Bank considers in determining whether it has objective evidence that an impairment loss has been incurred include information about the debtors' or issuers' liquidity, solvency and business and financial risk exposures, levels of and trends in delinquencies for similar financial assets, national and local economic trends and conditions, and the fair value of collateral and guarantees. These and other factors may, either individually or taken together, provide sufficient objective evidence that an impairment loss has been incurred in a financial asset or group of financial assets.

It should be understood that estimates of losses involve an exercise of judgment. While it is possible that in particular periods the Bank may sustain losses, which are substantially relative to the allowance for impairment losses, it is the judgment of management that the allowance for impairment losses is adequate to absorb losses incurred on the risk assets.

Balances with the International Monetary Fund

The Bank presents on its balance sheet the membership quota of the Azeri Government ("Quota") in the International Monetary Fund (the "IMF"), as well as the corresponding government securities issued in respect of the Quota.

The Bank's assets include the Azeri Government's holdings of Special Drawing Rights ("SDR"). Amounts owed to the IMF consist of loans issued under various credit facility agreements signed between the Azeri Government and the IMF, together with securities issued by the Ministry of Finance of Azerbaijan on behalf of the Azeri Government to the IMF in settlement of Quota amounts. Loans are measured at amortized cost using the effective interest method.

Charges and interest expense in respect to the credit facilities provided by the IMF are included in the Bank's income statement. Interest on the credits is paid by the Bank and is shown as interest expense, and differences arising from the revaluation of the SDR balances into AZN are included in foreign currency translation gains and losses.

Investments held-to-maturity

Investments held-to-maturity are debt securities with determinable or fixed payments. The Bank has the positive intent and ability to hold them to maturity. Such securities are carried at amortized cost, less any allowance for impairment. Amortized discounts are recognized in interest income over the period to maturity using the effective interest method.

Trading securities

Trading securities represent securities acquired principally for the purpose of selling them in the near future, or are a part of portfolio of identified financial instruments that are managed together and for which there is

qısamüddətli mənfəətin əldə edilməsi faktının müəyyən edildiyi maliyyə alətləri qrupunun bir hissəsi olan və derivativ olan qiymətli kağızlardır. Ticarət qiymətli kağızları ilk olaraq qeyd olunur və daha sonra ədalətli dəyər ilə qiymətləndirilir. Ticarət qiymətli kağızları üçün ədalətli dəyəri müəyyənləşdirmək məqsədilə Bank bazar qiymətlərindən istifadə edir. Ticarət qiymətli kağızlarının ədalətli dəyər düzəlişləri həmin dövr üzrə mənfəət və zərər hesabatında əks olunur. Bank belə kateqoriyalar olduqda maliyyə alətlərini həmin kateqoriyalar üzrə və ya onlardan kənarında yenidən təsnifləşdirmir.

Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər

Əsas vəsaitlər və qeyri-maddi aktivlər ilkin dəyərdən yığılmış köhnəlmə və hər hansı tanınmış qiymətdən düşmə zərərini çıxmaqla tanınır. Natamam və istismara buraxılmamış aktivlərin köhnəlməsi aktivin istifadəyə hazır olduğu tarixdən hesablanır.

Əsas vəsaitlərin köhnəlməsi və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası onların ilkin dəyərindən çıxılır və aktivlərin istismar müddətləri üzrə silinməsinə nəzərdə tutur. Amortizasiya aşağıdakı illik faiz dərəcələrində bərabər hissələrə bölünməklə köhnəlmə metodunu istifadə etməklə hesablanır:

Binalar	5%
Kompüterlər və rabitə avadanlığı	25%
Mebel, avadanlıq və sair	20%-25%
Nəqliyyat vasitələri	15%
Qeyri-maddi aktivlər	10%

Əsas vəsaitlərin və qeyri-maddi aktivlərin balans dəyərləri hər balans hesabatı tarixinə onların bərpa dəyərlərindən artıq hesablanması, balans dəyərinin hesablanmış bərpa dəyərlərindən nə qədər artıq olması qiymətləndirmək məqsədilə nəzərdən keçirilir. Qiymətdən düşmə zərəri müvafiq dövrdə qeydə alınır və əməliyyat xərclərinə daxil edilir. Qiymətdən düşmə zərəri qeydə alındıqdan sonra əsas vəsaitlərin köhnəlmə xərcləri, ondan qalıq dəyərini çıxmaqla (əgər varsa), aktivlərin düzəliş olunmuş balans dəyərini sistemli şəkildə qalan iqtisadi faydalı dövrünə bölüşdürmək məqsədilə gələcək dövrlərə uyğunlaşdırılır.

Dövriyyədə olan pul

Dövriyyədə olan pul "Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa və onun mərkəzi bank kimi funksiyasına uyğun olaraq Bank tərəfindən buraxılmış kağız və metal pul nişanlarını əks etdirir. Dövriyyədə olan banknotlar və sikkələr, Bankın kassalarında olan banknotlar və sikkələr çıxılmaqla, balans hesabatında nominal dəyərlə əks etdirilir.

Vergilər

İşçilərə vergi agenti kimi verilən mükafatlar və sosial ödənişlər istisna olmaqla, Bank Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən bütün vergilərdən azaddır.

Ehtiyatlar

Ehtiyatlar Bank keçmiş hadisələrin nəticəsində cari hüquqi və əsaslanmış öhdəliyə malik olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərə yaradan ehtiyatların azalma ehtimalı olduqda və öhdəlik məbləği etibarlı qiymətləndirildikdə uçota alınır.

Ehtiyatlar və Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklərin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat

evidence of a recent and actual pattern of short-term profit taking securities that upon initial recognition are designated by the Bank at fair value through profit or loss or is a derivative. Trading securities are initially recorded and subsequently measured at fair value. The Bank uses quoted market prices to determine fair value for the trading securities. Fair value adjustment on trading securities is recognized in the income statement for the period. The Bank does not reclassify financial instruments in or out of this category while they are held.

Fixed and intangible assets

Fixed and intangible assets are carried at historical cost less accumulated depreciation and any recognized impairment loss. Depreciation on assets under construction and those not placed in service commences from the date the assets are ready for their intended use.

Depreciation of fixed assets and amortization of intangible assets is charged on their historical cost and is designed to write off assets over their useful lives. It is calculated on a straight line basis at the following annual rates:

Buildings	5%
Computers and communication equipment	25%
Furniture, equipment and others	20%-25%
Motor vehicles	15%
Intangible assets	10%

The carrying amounts of fixed and intangible assets are reviewed at each balance sheet date to assess whether they are recorded in excess of their recoverable amounts, and where the carrying values exceed the estimated recoverable amounts, the assets are written down to their recoverable amount. An impairment is recognized in the respective period and is included in operating expenses. After the recognition of an impairment loss the depreciation charge for fixed assets is adjusted in future periods to allocate the assets' revised carrying value, less its residual value (if any), on a systematic basis over its remaining useful life.

Money issued in circulation

Money issued in circulation represents banknotes and coins issued by the Bank in accordance with the Law of the Republic of Azerbaijan "On the National Bank of the Republic of Azerbaijan" and its function as a central bank. Banknotes and coins in circulation are recorded on the balance sheet at their nominal value net of cash in the Bank's cash offices.

Taxation

The Bank is exempt from all taxes except for taxes on employees' remuneration as a tax agent and social taxes in accordance with the laws of the Republic of Azerbaijan.

Provisions

Provisions are recognized when the Bank has a present legal or constructive obligation as a result of past events, and it is probable that an outflow of resources embodying economic benefits will be required to settle the obligation and a reliable estimate of the obligation can be made.

Reserves and revaluation reserve for liabilities to the International Monetary Fund

Bankın öz kapital ehtiyatları üzrə vəsaitləri Qanuna müvafiq olaraq bölüşdürülür. Kapital ehtiyatları formalaşdırıldıqdan sonra mənfəətin sərbəst qalığı Dövlət büdcəsinə köçürülür. BVF üzrə qalıqların Xüsusi Borcalma Hüquqları ("XBH") ilə ifadə edilmiş məbləğdən yeni Azərbaycan Manatına köçürülməsi nəticəsində yaranan məzənnə fərqləri mənfəət və zərər haqqında hesabatda daxil edilir və kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatda BVF qarşısında öhdəliklərin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat kimi ayrıca göstərilir. Bankın mənfəətindən Dövlət büdcəsinə ayrılan hissə yuxarıda göstərilən məbləğləri nəzərə almaqla maliyyə hesabatlarında əks olunur.

Məcburi dövlət sosial sığorta haqları və digər müavinətlər

Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik tələblərinə uyğun olaraq, Bank işçilərin əmək haqlarından məcburi dövlət sosial sığorta haqları tutur və onları dövlət pensiya fonduna köçürür. Bundan əlavə bu cür təqaüd sistemi işçilər tərəfindən cari ödənişlərin hesablanması heyət üzrə ümumi xərclərin faizi kimi nəzərdə tutur. Belə xərclər müvafiq əmək haqlarının alındığı dövrdə çıxılır. Təqaüdə çıxdıqda təqaüdlə bağlı bütün ödənişlər dövlət pensiya fondu tərəfindən yerinə yetirilir. Bank dövlət pensiya fondunun qaydalarından əlavə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin faizi kimi hesablanmış işçilər tərəfindən cari yardımları tələb edən pensiya ilə bağlı hər hansı fərdi qaydalara malik deyildir. Bundan başqa, Bankda hesablanması tələb olunan pensiya müavinətləri və ya kompensasiya edilən mühüm müavinətlər mövcud deyildir.

Gəlir və xərclərin tanınması

Faiz gəlirləri və xərcləri effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə hesablanır. Faiz gəlirinə həmçinin investisiya qiymətli kağızları üzrə əldə olunan gəlir daxildir. Sair gəlirlər aidiyyəti əməliyyatlar yekunlaşdıqda mənfəət və zərər hesabının kreditinə yazılır. Kreditin ayrılması üzrə haqlar, əgər mühüm əhəmiyyətlidirsə, təxirə salınır (birbaşa xərclərlə birlikdə) və kreditin real gəlirliliyi üzrə düzəliş kimi qeyd olunur.

Haqq və komissiya gəlirləri

Haqq və komissiya gəlirlərinə nağd vəsaitlərin inkassasiya haqları, müştəri xidməti haqları daxildir ki, onlar da xidmətlər göstərildiyi zaman gəlir kimi tanınır.

Xarici valyuta əməliyyatları

Xarici valyutada müəyyən edilmiş pul aktiv və öhdəlikləri balans tarixindəki alqı-satqı məzənnəsinə uyğun şəkildə Yeni Azərbaycan Manatına konvertasiya edilir. Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əməliyyatın yerinə yetirildiyi günə qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə hesablanır. Bu əməliyyatlardan yaranan gəlir və zərər xarici valyuta mövqeyinin yenidən qiymətləndirilməsi üzrə xalis fərq kimi qeyd edilir.

Xarici valyuta məzənnələri

Bank ilin sonuna maliyyə hesabatlarının tərtib olunması üçün aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	31 dekabr 2006-cı il		31 dekabr 2005-ci il	
1 ABŞ dolları	=	0.8714 AZN	1 ABŞ dolları	= 0.9186 AZN
1 AVRO	=	1.1471 AZN	1 AVRO	= 1.0918 AZN
1 XBH	=	1.3099 AZN	1 XBH	= 1.3128 AZN
1 İngilis funt sterlinqi	=	1.7113 AZN	1 İngilis funt sterlinqi	= 1.5858 AZN

The Bank allocates amounts from its revenue reserve based on regulations in accordance with the Law. After these allocations the remaining amount is transferred to the Government budget. Unrealized revaluation differences arising from the translation of Special Drawing Rights ("SDR") balances with the International Monetary Fund into AZN are included in the income statement and are shown separately in the statement of changes in equity as a revaluation reserve for liabilities to the International Monetary Fund. Amounts to be transferred to the Government budget in respect of the profit of the Bank are, therefore, calculated after the effect to these items in the Bank's financial statements.

Retirement and other benefit obligations

In accordance with the requirements of the Azeri legislation, the Bank withholds amounts of pension contributions from employee salaries and pays them to the state pension fund. In addition such pension system provides for the calculation of current payments by the employer as a percentage of current total disbursements to staff. Such expense is charged in the period the related salaries are earned. Upon retirement all retirement benefit payments are made by the state pension fund. The Bank does not have any pension arrangements separate from the state pension system of Azerbaijan, which requires current contributions by employer calculated as a percentage of current gross salary payments. In addition, the Bank has no post-retirement benefits or other significant compensated benefits requiring accrual.

Recognition of income and expense

Interest income and expense are recognized using the effective interest rate method. Interest income also includes income earned on investments in securities. Other income is credited to the income statement when the related transactions are completed. Loan origination fees, if significant, are deferred (together with related direct costs) and recognized as an adjustment to the loan's effective yield.

Fee and commission income

Fee and commission income includes cash collection fees and customer services fees, which are recognized as revenue as the services are provided.

Foreign currency translation

Monetary assets and liabilities denominated in foreign currencies are translated into new Azerbaijan Manats at the appropriate spot rates of exchange ruling at the balance sheet date. Foreign currency transactions are accounted for at the exchange rates prevailing at the date of the transaction. Profits and losses arising from these translations are included in net foreign currency translation differences.

Rates of exchange

The exchange rates at the year end used by the Bank in the preparation of the financial statements are as follows:

	31 December 2006		31 December 2005		
USD 1	=	AZN 0.8714	USD 1	=	AZN 0.9186
EUR 1	=	AZN 1.1471	EUR 1	=	AZN 1.0918
SDR 1	=	AZN 1.3099	SDR 1	=	AZN 1.3128
GBP 1	=	AZN 1.7113	GBP 1	=	AZN 1.5858

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi

Bank qeydə alınmış məbləğləri təmin etmək üçün hüquqi cəhətdən təsiredici qüvvəyə malik olduqda və ya Bank eyni zamanda aktivlərini maddi vəsaitə çevirmək və ya öhdəliklərini yerinə yetirmək, yaxud da hər ikisi üzrə xalis əsasda hesablaşma aparmaq niyyətində olduqda maliyyə aktivləri və öhdəlikləri balansda xalis məbləğlə qeyd olunur. Silinməsinə icazə verilməyən maliyyə aktivinin köçürülməsini uçota alarkən Bank köçürülmüş aktivi və ya əlaqəli öhdəliyi əvəzləşdirmir.

MHBS-də dəyişikliklər

Bankda tətbiq oluna bilən aşağıdakı Standartlar və Şərhlər bu maliyyə hesabatlarının təsdiq olunduğu tarixə buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmişdir:

- MHBS 7 "Maliyyə Alətləri: Açıqlamalar" (1 yanvar 2007-ci il tarixdən qüvvədədir);
- Bankın məqsədlərinə, siyasətlərinə və kapitalın idarə edilməsi proseslərinə açıqlamalarla bağlı MHBS 1-ə düzəlişlər (1 yanvar 2007-ci il tarixdən qüvvədədir).

Hazırda rəhbərlik bu yeni və düzəliş edilmiş Standart və Şərhlərin gələcək dövrlərdə qəbul edilməsi ilə bağlı təsiri qiymətləndirir.

4 XALIS FAİZ GƏLİRLƏRİ

Xalis faiz gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Faiz gəlirləri		
Qeyri-rezident banklarda yerləşdirilmiş vəsaitlər üzrə faiz gəlirləri	54,994	24,483
Rezident banklara verilmiş kreditlər və avanslar üzrə faiz gəlirləri	6,088	4,025
İnvestisiya qiymətli kağızları üzrə faiz gəlirləri	2,532	1,185
Sair faiz gəlirləri	66	42
Cəmi: Faiz gəlirləri	63,680	29,735
Faiz xərcləri		
Buraxılmış borc qiymətli kağızları üzrə faiz xərcləri	7,039	1,847
Beynəlxalq Valyuta Fondundan alınmış kreditlər üzrə faiz xərcləri	1,567	1,894
Müştəri hesabları üzrə faiz xərcləri	361	80
Sair faiz xərcləri	36	194
Cəmi: Faiz xərcləri	9,003	4,015
Ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatın yaradılmasından əvvəl xalis faiz gəlirləri	54,677	25,720

5 EHTİMAL OLUNAN ZƏRƏRLƏR ÜÇÜN EHTİYAT

Faiz hesablanan aktivlər üzrə ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatda hərəkətlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

Offset of financial assets and liabilities

Financial assets and liabilities are offset and reported net on the balance sheet when the Bank has a legally enforceable right to set off the recognized amounts and the Bank intends either to settle on a net basis or to realize the asset and settle the liability simultaneously. In accounting for a transfer of a financial asset that does not qualify for derecognition, the Bank does not offset the transferred asset and the associated liability.

Changes in IFRS

At the date of authorisation of these financial statements, the following Standards and Interpretations applicable to the Bank were issued but not yet effective:

- IFRS 7 "Financial Instruments: Disclosures" (effective 1 January 2007);
- Amendments to IAS 1 regarding disclosure on the Bank's objectives, policies and processes for managing capital (effective 1 January 2007).

The management is currently assessing the impact of the adoption of these new and revised Standards and Interpretations in future periods.

4 NET INTEREST INCOME

Net interest income comprises:

	2006	2005
Interest income		
Interest income on placements with non-resident banks	54,994	24,483
Interest income on loans and advances to resident banks	6,088	4,025
Interest income on investment securities	2,532	1,185
Other interest income	66	42
Total interest income	63,680	29,735
Interest expense		
Interest expense on debt securities issued	7,039	1,847
Interest expense on loans from the International Monetary Fund	1,567	1,894
Interest expense on customer accounts	361	80
Other interest expense	36	194
Total interest expense	9,003	4,015
Net interest income before allowance for impairment losses	54,677	25,720

5 ALLOWANCE FOR IMPAIRMENT LOSSES

The movements in allowance for impairment losses on interest bearing assets were as follows:

	Rezident banklara verilmiş kreditlər	İşçilərə verilmiş kreditlər	İnvestisiya qiymətli kağızları	Cəmi
31 dekabr 2004-cü il	3,268	10	-	3,278
Ehtiyat	712	1	1,704	2,417
Aktivlərin silinməsi	(161)	-	-	(161)
Əvvəllər silinmiş aktivlərin bərpası	600	-	-	600
31 dekabr 2005-ci il	4,419	11	1,704	6,134
Ehtiyat	5,727	13	2,247	7,987
31 dekabr 2006-cı il	10,146	24	3,951	14,121

Aktivlər üzrə zərərlər üçün ehtiyatlar aidiyyatı aktivlərdən çıxılır.

6 HAQQ VƏ KOMİSSİYA GƏLİRLƏRİ VƏ XƏRCLƏRİ

Haqq və komissiya gəlirləri və xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Haqq və komissiya gəlirləri:		
Müştəri xidməti haqları	2,031	1,384
Kassa əməliyyatları üzrə haqlar	1,581	2,880
Sair haqlar	19	-
Cəmi: Haqq və komissiya gəlirləri	3,631	4,264
	2006	2005
Haqq və komissiya xərcləri:		
Hesabın saxlanılması haqları	19	17
Sair haqlar	20	203
Cəmi: Haqq və komissiya xərcləri	39	220

7 SAİR GƏLİRLƏR

31 dekabr 2006-cı il ərzində sair gəlirlərə aid edilmiş 1,851 min manat "Milli Kart" Prosesinq Mərkəzinə əsas vəsaitlərin, qeyri-maddi aktivlərin və sair aktivlərin satışından əldə olunmuş xalis gəliri əks etdirir.

	Loans to resident banks	Loans to employees	Investment securities	Total
31 December 2004	3,268	10	-	3,278
Allowance	712	1	1,704	2,417
Write-off of assets	(161)	-	-	(161)
Recovery of assets previously written-off	600	-	-	600
31 December 2005	4,419	11	1,704	6,134
Allowance	5,727	13	2,247	7,987
31 December 2006	10,146	24	3,951	14,121

Allowances for losses on assets are deducted from the related assets.

6 FEE AND COMMISSION INCOME AND EXPENSE

Fee and commission income and expense comprise:

	2006	2005
Fee and commission income:		
Customer services fees	2,031	1,384
Cash collection fees	1,581	2,880
Other fees	19	-
Total fee and commission income	3,631	4,264
	2006	2005
Fee and commission expense:		
Account maintenance fees	19	17
Other fees	20	203
Total fee and commission expense	39	220

7 OTHER INCOME

Included in other income for the year ended 31 December 2006 AZN 1,851 thousand represents net income received from the sale of fixed, intangible and other assets to "Milli Kart" Processing Center.

8 ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

Əməliyyat xərcləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Banknotların və sikkələrin hazırlanması və çətdirilməsi xərcləri	14,925	7,464
İşçilərə sərf olunan xərclər	3,889	3,019
Köhnəlmə və amortizasiya xərcləri	3,715	2,479
Məcburi dövlət sosial sığorta haqları	807	636
ƏDV xərcləri	630	135
Xeyriyyə məqsədləri üçün ayırmalar	569	484
Rabitə və informasiya xidmətləri ilə bağlı xərclər	511	560
Mühafizə xidmətləri	354	216
Proqram təminatı	248	149
Təmir və saxlanma	201	148
Dəftərxana ləvazimatları	196	204
İstilik və işıqlandırma	174	133
Peşəkar xidmət haqları	161	69
Ezamiyyə xərcləri	133	206
Azərbaycan İpoteka Fondu ilə bağlı xərclər	119	-
Sığorta	92	46
Çap xərcləri	75	52
Nəqliyyatın istismar xərcləri	63	84
Əsas vəsaitləri üzrə zərər	8	-
Sair xərclər	341	315
Cəmi: Əməliyyat xərcləri	27,211	16,399

9 NAĞD PUL VƏ QISAMÜDDƏTLİ VƏSAİTLƏR

Nağd pul və qısamüddətli vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Nağd pul	81,240	12,044
Qeyri-rezident banklardan alınacaq vəsaitlər:		
- Müddətli depozitlər	878,460	667,569
- Overnəyət depozitlər	864,099	213,327
- Nostro hesabları	42,374	14,131
- Blokləşdirilmiş hesablar	10,482	121
Cəmi: Nağd pul və qısamüddətli vəsaitlər	1,876,655	907,192
Çıxılsın: Ödəmə müddəti 3 aydan çox olan müddətli depozitlər	(768,600)	(385,812)
Çıxılsın: Blokləşdirilmiş hesablar	(10,482)	(121)
Çıxılsın: Qısamüddətli vəsaitlər üzrə hesablanmış faiz gəliri	(8,163)	(2,244)
Üstəgəl: Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	231,960	144,020
Cəmi: Nağd pul və nağd pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	1,321,370	663,035

8 OPERATING EXPENSES

Operating expenses comprise:

	2006	2005
Expenses related to production and transportation of banknotes and coins	14,925	7,464
Staff costs	3,889	3,019
Depreciation and amortisation expense	3,715	2,479
Social insurance contributions	807	636
VAT expense	630	135
Charity	569	484
Expenses related to communication and information services	511	560
Security services	354	216
Software maintenance	248	149
Repair and maintenance	201	148
Office supplies	196	204
Heating and lighting	174	133
Professional fees	161	69
Business trips	133	206
Expenses related to Azerbaijan Mortgage Fund	119	-
Insurance	92	46
Printing	75	52
Vehicle running costs	63	84
Loss on fixed assets disposal	8	-
Other expenses	341	315
Total operating expenses	27,211	16,399

9 CASH AND SHORT-TERM FUNDS

Cash and short-term funds comprise:

	2006	2005
Cash on hand	81,240	12,044
Due from non-resident banks:		
- Time-deposits	878,460	667,569
- Overnight deposits	864,099	213,327
- Nostro accounts	42,374	14,131
- Blocked accounts	10,482	121
Total cash and short-term funds	1,876,655	907,192
Less: time deposits with maturities longer than 3 months	(768,600)	(385,812)
Less: blocked accounts	(10,482)	(121)
Less: accrued interest income on short-term funds	(8,163)	(2,244)
Add: assets placed with external asset managers	231,960	144,020
Total cash and cash equivalents	1,321,370	663,035

Nağd pul Bankın əməliyyat məqsədləri üçün xarici valyutada saxladığı qalıqlardan ibarətdir.

Bütün qeyri-rezident banklar Moody's, Standard və Poor's reyting agentliklərinin müəyyən etdiyi AA-reytingindən və Fitch Ratings agentliyinin müəyyən etdiyi Aa3 reytingindən aşağı olmayan reytinglərə malikdirlər.

10 REZİDENT BANKLARA VERİLMİŞ KREDİTLƏR

Rezident banklara verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Cari kreditlər	49,164	48,275
Ödəmə müddəti uzadılmış kreditlər	37,943	20,887
Vaxtı keçmiş kreditlər	6,419	4,161
	93,526	73,323
Çıxılın: Rezident banklara verilmiş kreditlər üzrə ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyat	(10,146)	(4,419)
Cəmi: Rezident banklara verilmiş kreditlər	83,380	68,904

31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixlərinə ödəmə müddəti uzadılmış kreditlərin böyük hissəsi daşınmaz əmlak girovu ilə tam təmin olunmuşdur.

31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə rezident banklara verilmiş kreditlər üzrə ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatların hərəkəti 5 sayılı qeyddə açıqlanmışdır.

31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixlərinə Bankın bir rezident banka verilmiş müvafiq olaraq 14,010 min manat və 15,770 min manat məbləğində krediti olmuşdur ki, bu da rezident banklara verilmiş kreditlərin müvafiq olaraq 15% və 22%-ni təşkil etməklə mühüm cəmləşməni əks etdirir.

11 TİCARƏT QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

Ticarət qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	Nominal üzrə faiz	2006	2005
Ticarət qiymətli kağızları			
ABŞ Xəzinədarlıq notları	3.250%	3,665	3,838
ABŞ Xəzinədarlıq notları	3.750%	3,880	4,097
ABŞ Xəzinədarlıq notları	3.375%	5,275	5,510
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.375%	4,546	4,803
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.375%	4,347	-
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.500%	4,405	-
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.625%	3,261	-
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.375%	8,852	-
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.875%	3,515	-
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.000%	9,650	-
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.750%	2,627	-
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.875%	7,086	-
ABŞ Xəzinədarlıq notları	4.875%	6,152	-
Cəmi: Ticarət qiymətli kağızları		67,261	18,248

Cash on hand represents cash in foreign currencies held by the Bank for operating purposes.

All non-resident banks carry ratings of not less than the equivalent of AA- rating as defined by Moody's and Standard and Poor's rating agencies and Aa3 rating as defined by Fitch Ratings.

10 LOANS TO RESIDENT BANKS

Loans to resident banks comprise:

	2006	2005
Current loans	49,164	48,275
Rescheduled loans	37,943	20,887
Overdue loans	6,419	4,161
	93,526	73,323
Less: allowance for impairment losses on loans to resident banks	(10,146)	(4,419)
Total loans to resident banks	83,380	68,904

Most of the rescheduled loans as at 31 December 2006 and 2005 were fully secured by real estate.

Movements in allowances for impairment losses on loans to resident banks for the years ended 31 December 2006 and 2005 are disclosed in note 5.

As at 31 December 2006 and 2005 the Bank had a loan to one resident bank of AZN 14,010 thousand and AZN 15,770 thousand, respectively, which represents a significant concentration forming 15% and 22% of the loans to resident banks, respectively.

11 TRADING SECURITIES

Trading securities comprise:

	Interest to nominal	2006	2005
Trading securities			
US Treasury notes	3.250%	3,665	3,838
US Treasury notes	3.750%	3,880	4,097
US Treasury notes	3.375%	5,275	5,510
US Treasury notes	4.375%	4,546	4,803
US Treasury notes	4.375%	4,347	-
US Treasury notes	4.500%	4,405	-
US Treasury notes	4.625%	3,261	-
US Treasury notes	4.375%	8,852	-
US Treasury notes	4.875%	3,515	-
US Treasury notes	4.000%	9,650	-
US Treasury notes	4.750%	2,627	-
US Treasury notes	4.875%	7,086	-
US Treasury notes	4.875%	6,152	-
Total trading securities		67,261	18,248

12 BEYNƏLXALQ VALYUTA FONDUNDAKI QALIQLAR

Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Kvota (qeyd 24)	213,877	234,630
XBH-də vəsaitlər	13,459	12,805
Cəmi: Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	227,336	247,435

Beynəlxalq Valyuta Fondunun 160.9 milyon XBH məbləğində kvotası Azərbaycan Respublikasının üzvlük haqqını əks etdirir və bu məbləğ üzrə faiz hesablanmır. Həmin məbləğin ödənilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının hökuməti tərəfindən buraxılmış və Bank tərəfindən BVF-nin xeyrinə saxlanılan qiymətli kağızlar öhdəliklərdə göstərilir (qeyd 24).

13 XARİCİ MENECERLƏR TƏRƏFİNDƏN İDARƏ OLUNAN AKTİVLƏR

Bank aktivləri idarə edən 3 xarici menecerə ABŞ dollarında investisiya etmiş və onlara öz agentləri kimi vaxtaşırı depozit etdiyi məbləğləri sərmayə və yenidən sərmayə etməyi həvalə etmişdir. Agent qismində çıxış edən xarici menecerlərin Banka istinad etmədən sərəncamda olan aktivlərin idarə edilməsi ilə bağlı almaq, satmaq, saxlamaq, mübadilə etmək, onlarla bağlı sövdələşmələr aparmaq, depozit qoymaq, satış təkliflərini və yerləşdirmələri qiymətləndirmək, bazarda onlarla bağlı əməliyyatlara təsir etmək, kontragenti seçmək və onunla danışıqlar aparmaq, hesab açmaqla bağlı sənədləşmələr aparmaq, gündəlik qərarlar qəbul etmək və ya müvafiq mühakimələr yürütmək barədə azad seçim və qərar qəbul etmək imkanları var. İnteraksiya zamanı likvidliyi yuxarı olan yüksək keyfiyyətli və qısamüddətli alətlərə üstünlük verilir. Standard & Poor's tərəfindən müəyyən edilən AA- reytingi (və ya Moody's tərəfindən müəyyən edilən Aa3 reytingi) bu investisiyalar üçün minimal kredit keyfiyyəti olmaqla əsas göstərici sayılır. Xarici menecerlər tərəfindən idarə edilən aktivlər Bank tərəfindən 30 gün əvvəlcədən yazılı şəkildə xəbərdar edilməklə geri götürülə bilər.

14 ÖDƏNİŞ TARİXİNƏDƏK SAXLANILAN QİYMƏTLİ KAĞIZLAR

Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar aşağıdakılardan ibarətdir:

	Nominal üzrə faiz	2006	Nominal üzrə faiz	2005
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar				
Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış dövlət istiqrazları	9.50%	8,496	9.00%	9,576
Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış dövlət istiqrazları	0.30%	60,894	0.30%	60,894
Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış dövlət istiqrazları	0.15%	69,105	0.15%	69,105
		138,495		139,575
Çıxılın: ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyat		(3,951)		(1,704)
Cəmi: Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar		134,544		137,871

12 BALANCES WITH THE INTERNATIONAL MONETARY FUND

Balances with the International Monetary Fund comprise:

	2006	2005
Quota (note 24)	213,877	234,630
SDR holdings	13,459	12,805
Total balances with the International Monetary Fund	227,336	247,435

The International Monetary Fund Quota, in the amount of Special Drawing Rights ("SDR") 160.9 mln., represents the membership subscription of the Republic of Azerbaijan and is non-interest bearing. Securities issued by the Government of the Republic of Azerbaijan in settlement of this amount and held by the Bank for the benefit of the International Monetary Fund are shown as liabilities (note 24).

13 ASSETS PLACED WITH EXTERNAL ASSET MANAGERS

The Bank placed investments in US Dollars with 3 external asset managers and appointed them as its agents and delegated them to manage the investment and reinvestment of certain monies and assets, deposited from time to time by the Bank. The external managers, normally acting as agents, have complete discretion for the account of the Bank (and without prior reference to the Bank) to buy, sell, retain, exchange or otherwise deal in investments and other assets, make deposits, subscribe to issues and offers for sale and accept placings, underwritings and sub-underwritings, of any investments, advise on or execute transactions in unregulated collective investment schemes, effect transactions on all markets, negotiate and execute counterparty and account opening documentation, take all day to day decisions and otherwise act as the external managers judge appropriate in relation to the management of the funds. Investment emphasis is on high-quality, short-term instruments with a high degree of marketability and liquidity. A minimum credit quality of AA- by Standard & Poor's (or Aa3 by Moody's) is a benchmark for these investments. The assets placed with external managers can be recalled by the Bank upon 30 days' written notice in advance.

14 INVESTMENTS HELD-TO-MATURITY

Investments held-to-maturity comprise:

	Interest to nominal	2006	Interest to nominal	2005
Securities held-to-maturity				
Government bonds issued by the Ministry of Finance	9.50%	8,496	9.00%	9,576
Government bonds issued by the Ministry of Finance	0.30%	60,894	0.30%	60,894
Government bonds issued by the Ministry of Finance	0.15%	69,105	0.15%	69,105
		138,495		139,575
Less: allowance for impairment losses		(3,951)		(1,704)
Total securities held-to-maturity		134,544		137,871

Milli Bankın 2006 ilin yekunu üzrə maliyyə hesabatlığı

31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixlərinə Azərbaycanın dövlət istiqrazları Yeni Azərbaycan Manatı ilə ifadə olunmuşdur. Onlar Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Bank üçün buraxılmış aşağıdakı investisiya qiymətli kağızlarından ibarətdir:

- 2000-2002-ci illərdə Kapital Bank (əvvəlki "Birləşmiş Universal Səhmdar Bankı") idarə və filiallarında gündəlik ödəniş və hesablaşmaların aparılmasını təmin etmək və likvidliyə olan tələbatın təmin olunması məqsədilə buraxılmış qiymətli kağızlar (illik faiz dərəcəsi Azərbaycan Respublikası Milli Bankının yenidən maliyyələşdirmə dərəcəsinə bərabərdir);
- 2001-ci ildə Aqrar-Kredit Səhmdar Cəmiyyətinin mərkəzləşdirilmiş kreditlər üzrə əsas borcun ödənilməsi məqsədilə buraxılmış qiymətli kağızlar (illik 0.3% faiz dərəcəsi ilə); və
- 1992-1996-cı illərdə dövlət büdcəsi kəsinin bağlanması məqsədilə verilmiş kreditlərin əvəzində buraxılmış qiymətli kağızlar (illik 0.15% faiz dərəcəsi ilə).

15 ƏSAS VƏSAİTLƏR

	Binalar	Kompüter və rabitə avadanlığı	Mebel, avadanlıq və sair	Nəqliyyat vasitələri	Başa çatdırıl- mamış tikintilər	Cəmi
İlkin dəyər						
31 dekabr 2004-cü il	17,199	4,264	11,961	1,046	-	34,470
Əlavələr	516	181	5,599	156	-	6,452
Silinmələr	-	(25)	(13)	(53)	-	(91)
31 dekabr 2005-ci il	17,715	4,420	17,547	1,149	-	40,831
Əlavələr	11	277	365	776	3,010	4,439
Silinmələr	(14)	(1,841)	(266)	(171)	-	(2,292)
Köçürmələr	-	(110)	-	-	-	(110)
31 dekabr 2006-cı il	17,712	2,746	17,646	1,754	3,010	42,868
Yığılmış köhnəlmə						
31 dekabr 2004-cü il	3,721	2,346	11,576	751	-	18,394
İl üzrə xərclər	861	811	144	107	-	1,923
Silinmələr	-	(25)	(13)	(53)	-	(91)
31 dekabr 2005-ci il	4,582	3,132	11,707	805	-	20,226
İl üzrə xərclər	885	571	1,488	163	-	3,107
Silinmələr	(6)	(1,102)	(213)	(172)	-	(1,493)
Köçürmələr	-	(13)	-	-	-	(13)
31 dekabr 2006-cı il	5,461	2,588	12,982	796	-	21,827
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2006-cı il	12,251	158	4,664	958	3,010	21,041
Xalis qalıq dəyəri						
31 dekabr 2005-ci il	13,133	1,288	5,840	344	-	20,605

Azerbaijan Government bonds at 31 December 2006 and 2005 are denominated in AZN. They represent the following investment securities issued to the Bank by the Ministry of Finance of the Republic of Azerbaijan:

- Issued with the purpose of assistance to Kapital Bank (formerly United Universal Joint-Stock Bank) in conducting daily payments and settlements of its offices and branches and maintaining sufficient liquidity levels during 2000-2002 (annual interest rate equals to the refinancing rate of the National Bank of the Republic of Azerbaijan);
- Issued for the repayment of debts on centralized loans of Rural Investment Joint Stock Company during 2001 (0.3% annual interest rate); and
- Issued to finance the loan previously provided to cover the budget deficits during 1992-1996 (0.15% annual interest rate).

15 FIXED ASSETS

	Buildings	Computers and communication equipment	Furniture, fixtures and other	Motor vehicles	Fixed assets in progress	Total
At cost						
31 December 2004	17,199	4,264	11,961	1,046	-	34,470
Additions	516	181	5,599	156	-	6,452
Disposals	-	(25)	(13)	(53)	-	(91)
31 December 2005	17,715	4,420	17,547	1,149	-	40,831
Additions	11	277	365	776	3,010	4,439
Disposals	(14)	(1,841)	(266)	(171)	-	(2,292)
Transfers	-	(110)	-	-	-	(110)
31 December 2006	17,712	2,746	17,646	1,754	3,010	42,868
Accumulated depreciation						
31 December 2004	3,721	2,346	11,576	751	-	18,394
Charge for the year	861	811	144	107	-	1,923
Disposals	-	(25)	(13)	(53)	-	(91)
31 December 2005	4,582	3,132	11,707	805	-	20,226
Charge for the year	885	571	1,488	163	-	3,107
Disposals	(6)	(1,102)	(213)	(172)	-	(1,493)
Transfers	-	(13)	-	-	-	(13)
31 December 2006	5,461	2,588	12,982	796	-	21,827
Net book value						
31 December 2006	12,251	158	4,664	958	3,010	21,041
Net book value						
31 December 2005	13,133	1,288	5,840	344	-	20,605

31 dekabr 2006-cı il tarixinə əsas vəsaitlərin əlavələr bölməsinə daxil edilən 569 min manat 3 il müddətinə maliyyə lizinqi ilə alınmış nəqliyyat vasitələrini əks etdirir. 31 dekabr 2006-cı il tarixinə bu əsas vəsaitlərin xalis qalıq dəyəri 528 min manat olmuşdur.

16 QEYRİ-MADDİ AKTİVLƏR

	2006	2005
İlkin dəyər		
1 yanvar	6,166	5,471
Əlavələr	14	698
Silinmələr	(1,047)	(3)
Köçürmələr	110	-
31 dekabr	5,243	6,166
Yığılmış köhnəlmə		
1 yanvar	2,081	1,525
İl üzrə köhnəlmə xərci	608	556
Silinmələr	(174)	-
Köçürmələr	13	-
31 dekabr	2,528	2,081
Xalis qalıq dəyəri		
31 dekabr	2,715	4,085

17 SAİR AKTİVLƏR

Sair aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Təchizatçılar edilmiş avans ödənişlər	12,115	5,481
Digər debitorlar	3,450	699
İşçilərə verilmiş kreditlər	1,196	546
	16,761	6,726
Çıxılsın: ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyat	(24)	(11)
Cəmi: Sair aktivlər, xalis	16,737	6,715

31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə sair aktivlər üzrə ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatların hərəkəti 5 sayılı qeyddə açıqlanmışdır.

18 DÖVRIYYƏDƏ OLAN NAĞD PUL

Dövriyyədə olan nağd pul 1 yanvar 2006-cı il tarixdən dövriyyəyə buraxılmış Azərbaycan Respublikasının yeni manatından ("AZN") və 1992-ci ildə milli valyutanın tətbiqi tarixindən başlayaraq dövriyyəyə buraxılmış Azərbaycan Respublikasının köhnə milli valyutası olan manatdan ibarətdir. 1 yanvar 2006-cı il tarixdən etibarən 5000 köhnə Azərbaycan manatı 1 Yeni Azərbaycan manatına bərabər olmuşdur.

2006-cı il ərzində yeni nümunəli Azərbaycan Manatı ilə birlikdə köhnə nümunəli Azərbaycan manatı da dövriyyədə olmuşdur. Lakin 31 dekabr 2006-cı il tarixindən sonra köhnə manat banknotları qeyri-müəyyən müddətə yalnız yeni Azərbaycan Manatına dəyişdiriləcəkdir.

AZN 569 thousand included in fixed asset additions for the year ended 31 December 2006 represent vehicles acquired under a finance lease for the term of 3 years. The book value of these fixed assets as at 31 December 2006 was AZN 528 thousand.

16 INTANGIBLE ASSETS

	2006	2005
At cost		
1 January	6,166	5,471
Additions	14	698
Disposals	(1,047)	(3)
Transfers	110	-
31 December	5,243	6,166
Accumulated depreciation		
1 January	2,081	1,525
Charge for the year	608	556
Disposals	(174)	-
Transfers	13	-
31 December	2,528	2,081
Net book value		
31 December	2,715	4,085

17 OTHER ASSETS

Other assets comprise:

	2006	2005
Prepayments to suppliers	12,115	5,481
Other debtors	3,450	699
Loans to employees	1,196	546
	16,761	6,726
Less: allowance for loan impairment	(24)	(11)
Total other assets	16,737	6,715

Movements in allowances for impairment losses on other assets for the years ended 31 December 2006 and 2005 are disclosed in note 5.

18 MONEY ISSUED IN CIRCULATION

Money issued in circulation includes the amount of national currency of the Republic of Azerbaijan. This comprises the new Azerbaijan Manat ("AZN"), issued into circulation from 1 January 2006 and old Azerbaijan Manat ("AZM"), issued into circulation since the introduction of the national currency in 1992. The Azerbaijan Manat was denominated on 1 January 2006 and, starting from that date, AZM 5,000 is equal to 1 AZN.

Throughout 2006 the AZM was in circulation along with the AZN. However, after 31 December 2006 AZM banknotes will be converted only to AZN and for indefinite period of time.

Milli Bankın 2006 ilin yekunu üzrə maliyyə hesabatlığı

	2006	2005
50,000 manat	8,888	465,044
10,000 manat	4,227	111,513
1,000 manat	3,957	14,424
500 manat	1,205	1,642
250 manat	466	576
100 manat	575	590
50 manat	247	249
10 manat	52	52
5 manat	13	13
1 manat	4	4
Sikkələr	1	1
100 AZN	431,128	-
50 AZN	388,974	-
20 AZN	195,177	-
10 AZN	237,311	-
5 AZN	112,619	-
1 AZN	53,824	-
50 qəpik	4,176	-
20 qəpik	3,640	-
10 qəpik	1,957	-
5 qəpik	564	-
3 qəpik	201	-
1 qəpik	80	-
Cəmi: Dövriyyədə olan nağd pul	1,449,286	594,108

19 KREDİT TƏŞKİLATLARININ HESABLARI

Kredit təşkilatlarının hesabları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Müxbir hesablar	386,206	182,390
Məcburi ehtiyatlar	208,694	109,336
Cəmi: Kredit təşkilatlarının hesabları	594,900	291,726

Məcburi ehtiyatlar kredit təşkilatlarının Azərbaycan Respublikası Milli Bankındakı hesablar üzrə bloklaşdırılmış məbləğlərini əks etdirir və həmin məbləğlər bankların müştərilərə qarşı müəyyən öhdəliklərinin 10%-i kimi hesablanır. Bu məbləğlər üzrə faiz hesablanmır.

	2006	2005
AZM 50,000	8,888	465,044
AZM 10,000	4,227	111,513
AZM 1,000	3,957	14,424
AZM 500	1,205	1,642
AZM 250	466	576
AZM 100	575	590
AZM 50	247	249
AZM 10	52	52
AZM 5	13	13
AZM 1	4	4
Coins	1	1
AZN 100	431,128	-
AZN 50	388,974	-
AZN 20	195,177	-
AZN 10	237,311	-
AZN 5	112,619	-
AZN 1	53,824	-
50 gapik	4,176	-
20 gapik	3,640	-
10 gapik	1,957	-
5 gapik	564	-
3 gapik	201	-
1 gapik	80	-
Total money issued in circulation	1,449,286	594,108

19 ACCOUNTS OF CREDIT ORGANIZATIONS

Accounts of credit organizations comprise:

	2006	2005
Correspondent accounts	386,206	182,390
Obligatory reserves	208,694	109,336
Total accounts of credit organizations	594,900	291,726

Obligatory reserves represent amounts blocked on accounts of credit organizations with the National Bank of the Republic of Azerbaijan and are calculated as 10% of their eligible liabilities to customers. These amounts are non interest-bearing.

20 HÖKUMƏT HESABLARI

Hökumət hesabları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Büdcə hesabları	79,422	176,270
Digər tələb edilənədək depozitlər	27,708	8,875
Cəmi: Hökumət hesabları	107,130	185,145

Büdcə hesabları Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Xəzinədarlığına ödənilməli vəsaitləri əks etdirir.

21 BURAXILMIŞ BÖRC QIYMƏTLİ KAĞIZLARI

Buraxılmış borc qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	Ödəniş vaxtı	İllik diskont faiz dərəcəsi	2006	2005
Qısamüddətli notlar	4 yanvar 2006 - 25 yanvar 2006	8.85%- 11.97%	-	31,403
Qısamüddətli notlar	10 yanvar 2007 - 24 yanvar 2007	10.49%- 14.36%	113,007	-
Cəmi:			113,007	31,403
Buraxılmış borc qiymətli kağızları				

22 SAİR DEPOZİT HESABLARI

Sair depozit hesabları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Beynəlxalq maliyyə institutlarının hesabları	918	640
Digər maliyyə institutlarının hesabları	592	190
İctimai təşkilatların hesabları	4	9
Cəmi: Sair depozit hesabları	1,514	839

23 BEYNƏLXALQ MALİYYƏ İNSTİTUTLARINDAN ALINMIŞ VƏSAİTLƏR

Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlərə Dünya Bankından "İnstitusional Quruculuğa Texniki Yardım" Proqramı çərçivəsində alınmış kreditlər daxildir.

20 GOVERNMENT ACCOUNTS

Government accounts comprise:

	2006	2005
Budget accounts	79,422	176,270
Other demand deposits	27,708	8,875
Total Government accounts	107,130	185,145

Budget accounts represent amounts due to the Central Treasury of the Republic of Azerbaijan.

21 DEBT SECURITIES ISSUED

Debt securities issued comprise:

	Maturity range	Annual discount rate range	2006	2005
Short-term notes	4 January 2006 - 25 January 2006	8.85%- 11.97%	-	31,403
Short-term notes	10 January 2007 - 24 January 2007	10.49%- 14.36%	113,007	-
Total debt securities issued			113,007	31,403

22 OTHER DEPOSIT ACCOUNTS

Other deposit accounts comprise:

	2006	2005
Accounts of international financial institutions	918	640
Accounts of other financial institutions	592	190
Accounts of public organizations	4	9
Total other deposit accounts	1,514	839

23 FUNDS BORROWED FROM INTERNATIONAL FINANCIAL INSTITUTIONS

Funds borrowed from international financial institutions comprise funds borrowed from the World Bank under the "Institutional Building Technical Assistance" Program.

24 BEYNƏLXALQ VALYUTA FONDU QARŞISINDA ÖHDƏLİKLƏR

Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Alınmış kreditlər	117,048	150,521
Kvota ilə əlaqədar buraxılmış qiymətli kağızlar (qeyd 12)	213,877	234,630
Beynəlxalq Valyuta Fondunun hesabları	786	788
Cəmi: Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	331,711	385,939

Beynəlxalq Valyuta Fondundan alınmış kreditlərin ilkin ödəmə müddəti 10 ildir və illik faiz dərəcəsi 0.5% - 5.48% (2005: 0.5%-4.11%) təşkil edir. Kreditlərin ödənilməsi 1999-cu ildə başlanmışdır. 2015-ci ilədək kreditlərin ödənişi tam başa çatdırılacaqdır. Beynəlxalq Valyuta Fondundan alınmış bütün kreditlər XBH ilə ifadə edilmişdir. Kreditlər müxtəlif müqavilələr, o cümlədən Genişləndirilmiş Fond Mexanizmi, Əvəztmə və Struktur Dəyişikliklərin Geniş Maliyyəsi Mexanizmi və Yoxsulluğun Azaldılması və İnkişaf Mexanizmi müqavilələri əsasında verilmişdir.

25 SAİR ÖHDƏLİKLƏR

Sair öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2006	2005
Maliyyə lizinqi öhdəliyi	534	89
Ödənilməkdə olan məbləğlər	-	276
Yenidən alınmasına dair razılaşmalar əsasında satılmış qiymətli kağızlar	-	200
Sair	591	184
Cəmi: Sair öhdəliklər	1,125	749

Maliyyə lizinqi öhdəliyi əsasında ödənilməli vəsaitlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	Minimum lizinq ödənişləri		Minimum lizinq ödənişlərinin cari dəyəri	
	2006	2005	2006	2005
Bir il ərzində	274	51	258	48
2-ci ildən başlayaraq 5-ci ilədək	335	51	276	41
	609	102	534	89
Çıxılsın: gələcək maliyyə məsrəfləri	(75)	(13)	Tətbiq olunmur	Tətbiq olunmur
Lizinq öhdəliklərinin cari dəyəri	534	89	534	89
Çıxılsın: 12 ay ərzində ödənilməli vəsait			(258)	(48)
12 aydan sonra ödənilməli vəsait			276	41

İcarə müddəti 3 ildir. 31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il üzrə borcun effektiv faiz dərəcəsi 12% və 15% olmuşdur. Faiz dərəcələri müqavilə tarixində müəyyənləşdirilir və beləliklə də Bank ədalətli dəyərlə bağlı faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır. Lizinq sabit ödəniş qrafiki əsasında verilir və şərti icarə ödənişləri ilə bağlı heç bir razılaşma yoxdur.

24 LIABILITIES TO THE INTERNATIONAL MONETARY FUND

Liabilities to the International Monetary Fund comprise:

	2006	2005
Loans received	117,048	150,521
Securities issued in respect of Quota (note 12)	213,877	234,630
Accounts of the International Monetary Fund	786	788
Total liabilities to the International Monetary Fund	331,711	385,939

Loans received from the International Monetary Fund are loans with an original maturity of 10 years and bear interest from 0.5% to 5.48% (2005: 0.5% to 4.11%) per annum. The repayment of the loans commenced in 1999. The loans will be fully repaid by 2015. All loans received from the International Monetary Fund are denominated in SDR. The loans have been extended under a number of arrangements, including Extended Fund Facility, Enhanced Structural Adjustment Facility, and Poverty Reduction and Growth Facility.

25 OTHER LIABILITIES

Other liabilities comprise:

	2006	2005
Finance lease liability	534	89
Amounts in the course of settlement	-	276
Securities sold under agreements to repurchase	-	200
Other	591	184
Total other liabilities	1,125	749

Amounts payable under a finance lease comprise:

	Minimum lease payments		Present value of minimum lease payments	
	2006	2005	2006	2005
Within one year	274	51	258	48
In the second to fifth years inclusive	335	51	276	41
	609	102	534	89
Less: future finance charges	(75)	(13)	Tətbiq olunmur	Tətbiq olunmur
Present value of lease obligations	534	89	534	89
Less: Amount due for settlement within 12 months			(258)	(48)
Amount due for settlement after 12 months			276	41

The lease term is 3 years. For the year ended 31 December 2006 the effective borrowing rates were 12% and 15%. Interest rates are fixed at the contract date, and thus expose the Bank to fair value interest rate risk. The lease is on a fixed repayment basis and no arrangements have been entered into for contingent rental payments.

26 NİZAMNAMƏ KAPİTALI

"Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən Milli Bankın nizamnamə kapitalı 10,000 min manat müəyyən edilmişdir.

27 MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ VƏ GÖZLƏNİLMƏZ HADİSƏLƏR

Bank balansdankənar riskə malik maliyyə alətlərini əks etdirən müqavilələr üzrə qarşılıqlı tərəf kimi çıxış edir. Müxtəlif dərəcəli kredit risklərini özündə birləşdirən bu alətlər üzrə qalıqlar balansda öz əksini tapmır.

Kreditin genişləndirilməsi üçün şərti öhdəliklərlə, qarşı tərəfin öhdəliklərini yerinə yetirmədiyi, qoyulmuş girov və ya qiymətli kağızların dəyərini aşağı düşməsi aşkar olunduqda, Bankın maksimum kredit itkisinə məruz qalması bu alətlərin müqavilələrdə əks olunmuş dəyəri ilə göstərilir.

Bank balansdankənar öhdəliklərin idarə edilməsinə balans üzrə əməliyyatlar üçün istifadə etdiyi kredit nəzarətini və idarəetmə siyasətini tətbiq edir.

Risk üzrə ölçülmüş məbləğ Bank Nəzarəti üzrə Bazel Komitəsinin irəli sürdüyü prinsiplər əsasında kredit konversiya amillərini və qarşı tərəfin risk ölçülərini tətbiq etməklə əldə edilir.

31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixlərinə nominal və ya müqavilə məbləğləri və risk məbləğləri aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2006		2005	
	Nominal məbləğ	Risk üzrə ölçülmüş məbləğ	Nominal məbləğ	Risk üzrə ölçülmüş məbləğ
Akkreditivlər	12,174	-	607	-
Cəmi şərti öhdəliklər	12,174	-	607	-

Kapital qoyuluşu öhdəlikləri - 31 dekabr 2006-cı il tarixdə Bankın heç bir əhəmiyyətli kapital öhdəliyi olmamışdır.

Əməliyyat lizinqi öhdəlikləri - 31 dekabr 2006-cı il tarixdə Bankın əməliyyat lizinqi ilə bağlı heç bir mühüm öhdəliyi olmamışdır.

Hüquqi prosedurlar - Vaxtaşırı və biznesin normal gedişində müştərilər tərəfindən Banka qarşı iddialar qaldırılır.

2004-cü il ərzində Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC 1,000 min manat vəsaitin ödənilməsi ilə bağlı Banka qarşı iddia ilə Yerli İqtisad Məhkəməsinə müraciət etmişdir. Həmin vəsait Bank tərəfindən bu əsasla tutulmuşdur ki, Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC üçüncü tərəf üçün zəmanətçi kimi çıxış etmiş, sonuncu isə krediti ödəyə bilməmişdir. Bank hüquqi müdafiə tədbirləri görmüşdür və nəticədə bu iddia müxtəlif pilləli məhkəmələrdən keçərək Ali Məhkəməyə qədər gedib çıxmış, aralıq qərar Bankın xeyrinə çıxarılmış, lakin son qərar Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC-nin xeyrinə verilmişdir. Lakin Bank hüquqi tədbirləri davam etdirmək qərarını vermişdir və Ali Məhkəmənin Plenumuna şikayət ərizəsi təqdim etmişdir. Plenum şikayət ərizəsini sonradan baxılmaq üçün qəbul etmişdir və İqtisad Məhkəməsinə göndərmişdir.

26 CHARTER FUND

In accordance with the Law of the Republic of Azerbaijan "On the National Bank of the Republic of Azerbaijan", the charter fund of the Bank is set at AZN 10,000 thousand.

27 FINANCIAL COMMITMENTS AND CONTINGENCIES

The Bank is a party to financial instruments with off-balance sheet risk. These instruments, involving varying degrees of credit risk, are not reflected in the balance sheet.

The Bank's maximum exposure to credit loss under contingent liabilities and commitments to extend credit, in the event of non-performance by the other party where all counterclaims, collateral or security prove valueless, is represented by the contractual amounts of those instruments.

The Bank uses the same credit control and management policies in undertaking off-balance sheet commitments as it does for on-balance operations.

The risk-weighted amount is obtained by applying credit conversion factors and counterparty risk weightings according to the principles employed by the Basel Committee on Banking Supervision.

As at 31 December 2006 and 2005, the nominal or contract amounts and the risk amounts were:

	2006		2005	
	Nominal Amount	Risk Weighted Amount	Nominal Amount	Risk Weighted Amount
Letters of credit	12,174	-	607	-
Total contingent liabilities	12,174	-	607	-

Capital commitments - The Bank had no material commitments for capital expenditures outstanding as at 31 December 2006.

Operating lease commitments - As at 31 December 2006 the Bank had no significant non-cancellable operating lease commitments.

Legal proceedings - From time to time and in the normal course of business, claims against the Bank are received from counterparties.

During 2004 the International Bank of Azerbaijan OJSC submitted a claim to the Economic Court against the Bank for the repayment of AZN 1,000 thousand, which was seized by the Bank on the grounds that the International Bank of Azerbaijan OJSC acted as a guarantor for a third party financial institution, who defaulted on its loan from the Bank. The Bank counteracted with defensive legal action and as a result this claim was processed through several levels of courts up to the Supreme Court, which ruled in favour of the International Bank of Azerbaijan OJSC. However, the Bank decided to continue its legal action and appealed to the Plenum of the Supreme Court. The Plenum of the Supreme Court has accepted the appeal of the Bank for further discretion and sent it to the Economic Court of the Republic of Azerbaijan.

Azərbaycan Respublikası İqtisad Məhkəməsinin 31 iyul 2006-cı il tarixli qərarı əsasında Azərbaycan Beynəlxalq Bankı ASC-nin iddiası təmin edilməmişdir.

Rəhbərlik hesab edir ki, hesablanmamış zərərlər üzrə mühüm xərclər olmayacaq və müvafiq olaraq maliyyə hesabatlarında bunun üçün ehtiyatlar yaradılmamışdır.

Təqaüdlər və təqaüd planları - İşçilər Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasından sosial müavinətlər və pensiya alırlar. 31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixlərinə Bankın özünün hazırkı, yaxud sabiq işçiləri üçün hər hansı əlavə müavinətlər, təqaüdə çıxdıqdan sonrakı tibbi xidmət, sığorta və ya kompensasiyalar üzrə öhdəliyi olmamışdır.

Əməliyyat mühiti - Bank əsas biznes fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasında aparır. Azərbaycan Respublikasında işgüzar mühitə təsir edən qaydalar və qanunlar sürətli dəyişikliklərə məruz qalır və siyasətdə və işgüzar mühitədə baş verən mənfəi dəyişikliklər Bankın aktivlərini və əməliyyatlarını riskə məruz qoya bilər.

28 ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR

24 sayılı MUBS-a əsasən əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar dedikdə aşağıdakılar nəzərdə tutulur:

Bilavasitə və ya dolayı yol ilə bir və ya daha çox vasitəçilərin köməyi ilə nəzarət edən tərəflər və ya Qrup tərəfindən nəzarətdə saxlanılan, ya da ümumi nəzarətdə olan müəssisələr (Bura ana müəssisələr, filiallar və tabeçilikdə olan müəssisələr aiddir); Qrupda paya malik olduğundan Bank üzrə əhəmiyyətli təsirə malik olan tərəflər; və Qrup üzrə birgə nəzarətə malik olan tərəflər;

Əlaqəli müəssisələr - Qrupun mühüm təsiri altında olan və sərmayəçinin nə filialı, nə də birgə müəssisəsi olan müəssisələr;

Qrupun tərəf kimi iştirak etdiyi birgə müəssisələr ;

Qrupun və ya onun ana müəssisəsinin əsas idarəedici heyətinin üzvləri;

(a) və (d) bəndlərində istinad edilən hər hansı fiziki şəxslərin ailəsinin yaxın üzvləri;

(d) və ya (e) bəndlərində birbaşa və ya dolayı yolla istinad edilən hər hansı fiziki şəxs tərəfindən nəzarət edilən, birgə nəzarət edilən və ya mühüm təsiri olan və ya səsvermədə böyük payı olan müəssisə - tərəflər; və ya

Qrupun və ya Qrupla əlaqəli hər hansı müəssisənin işçiləri üçün əmək fəaliyyətinin başa çatması ilə əlaqədar müavinət planları.

Azərbaycan Respublikası Milli Bankı Azərbaycan Respublikası Hökumətinə, büdcə təşkilatlarına və dövlət nəzarətində olan digər təsisatlara bank xidmətləri göstərir. Mərkəzi Bank olaraq öz fəaliyyəti zamanı Bank bu təşkilatlarla əlaqəli tərəf olmayan təşkilatlardan fərqli şərtlərlə əməliyyatlar apara bilər. Əlaqəli tərəflərlə bütün mümkün münasibətləri nəzərdən keçirərək, diqqət münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil mahiyyətinə yönəlməlidir.

31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixlərinə Azərbaycan Hökuməti və dövlət nəzarətində olan digər təsisatlarla qalıqlar aşağıdakı kimi olmuşdur:

Under the resolution of the Economic Court of the Republic of Azerbaijan dated 31 July 2006 the claim of the International Bank of Azerbaijan OJSC against the Bank was rejected.

Management is of the opinion that no material unaccrued losses will be incurred and accordingly no provision has been made in these financial statements.

Pensions and retirement plans - Employees receive pension benefits from the Republic of Azerbaijan in accordance with the laws and regulations of the Republic of Azerbaijan. As at 31 December 2006 and 2005, the Bank was not liable for any supplementary pensions, post-retirement health care, insurance benefits, or retirement indemnities to its current or former employees.

Operating Environment - The Bank's principal business activities are within the Republic of Azerbaijan. Laws and regulations affecting business environment in the Republic of Azerbaijan are subject to rapid changes and the Bank's assets and operations could be at risk due to negative changes in the political and business environment.

28 TRANSACTIONS WITH RELATED PARTIES

Related parties or transactions with related parties, as defined by IAS 24 "Related party disclosures", represent:

- a) Parties that directly, or indirectly through one or more intermediaries: control, or are controlled by, or are under common control with, the Group (this includes parents, subsidiaries and fellow subsidiaries); have an interest in the Group that gives them significant influence over the Bank; and that have joint control over the Group;
- b) Associates - enterprises on which the Group has significant influence and which is neither a subsidiary nor a joint venture of the investor;
- c) Joint ventures in which the Group is a venturer;
- d) Members of key management personnel of the Group or its parent;
- e) Close members of the family of any individuals referred to in (a) or (d);
- f) Parties that are entities controlled, jointly controlled or significantly influenced by, or for which significant voting power in such entity resides with, directly or indirectly, any individual referred to in (d) or (e); or
- g) Post-employment benefit plans for the benefit of employees of the Group, or of any entity that is a related party of the Group.

The Bank provides banking services to the Government of Azerbaijan, budget organizations and other state-controlled entities. In fulfilling its role as a central bank, the Bank may enter into transactions with these organizations, which may be on terms different from those offered to non-related parties. In considering each possible related party relationship, attention is directed to the substance of the relationship, and not merely the legal form.

The outstanding balances with the Government of Azerbaijan and state-controlled entities at 31 December 2006 and 2005 are as follows:

Milli Bankın 2006 ilin yekunu üzrə maliyyə hesabatlığı

	2006		2005	
	Azərbaycan Hökuməti və dövlət nəzarətində olan təsisatlarla əməliyyatlar	Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya	Azərbaycan Hökuməti və dövlət nəzarətində olan təsisatlarla əməliyyatlar	Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya
Ödəniş tarixinədək saxlanılan investisiyalar	134,544	134,544	137,871	137,871
Kredit təşkilatlarının hesabları	(471,953)	(594,900)	(236,002)	(291,726)
Hökumət hesabları	(107,130)	(107,130)	(185,145)	(185,145)
Sair depozit hesabları	(48)	(1,514)	(90)	(839)

31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixinə bitən illər üzrə Bankın Azərbaycan Hökuməti və dövlət nəzarətində olan təsisatlar ilə apardığı əməliyyatlar nəticəsində mənfəət və zərər haqqında hesabatda daxil edilən məbləğlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2006		2005	
	Azərbaycan Hökuməti və dövlət nəzarətində olan təsisatlarla əməliyyatlar	Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya	Azərbaycan Hökuməti və dövlət nəzarətində olan təsisatlarla əməliyyatlar	Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya
Faiz gəliri				
- Azərbaycan Hökuməti	721	63,680	889	29,735
Faiz xərci				
- Dövlət nəzarətində olan təsisatlar	(298)	(9,003)	(25)	(4,015)
Ehtiyat				
- Azərbaycan Hökuməti	(2,247)	(7,987)	(1,704)	(2,417)
Haqq və komissiya gəliri				
- Dövlət nəzarətində olan təsisatlar	2,631	3,631	1,617	4,264

31 dekabr 2006 və 2005-ci il tarixlərinə bitən illər üzrə əsas idarəedici heyətə ödənişlərlə bağlı mənfəət və zərər haqqında hesabatda daxil edilən məbləğlər aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2006		2005	
	Transactions with the Government of Azerbaijan and state-controlled entities	Total category as per financial statements caption	Transactions with the Government of Azerbaijan and state-controlled entities	Total category as per financial statements caption
Investments held-to-maturity	134,544	134,544	137,871	137,871
Accounts of credit organizations	(471,953)	(594,900)	(236,002)	(291,726)
Government accounts	(107,130)	(107,130)	(185,145)	(185,145)
Other deposit accounts	(48)	(1,514)	(90)	(839)

Included in the income statement for the years ended 31 December 2006 and 2005 are the following amounts, which arose due to transactions with the Government of Azerbaijan and state-controlled entities:

	2006		2005	
	Transactions with the Government of Azerbaijan and state-controlled entities	Total category as per financial statements caption	Transactions with the Government of Azerbaijan and state-controlled entities	Total category as per financial statements caption
Interest income				
- Government of Azerbaijan	721	63,680	889	29,735
Interest expense				
- State-controlled entities	(298)	(9,003)	(25)	(4,015)
Allowance				
- Government of Azerbaijan	(2,247)	(7,987)	(1,704)	(2,417)
Fee and commission income				
- State-controlled entities	2,631	3,631	1,617	4,264

Included in the income statement for the years ended 31 December 2006 and 2005 are the following amounts of key management personnel remuneration:

	2006		2005	
	Əsas idarəedici heyətlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya	Əsas idarəedici heyətlə əməliyyatlar	Maliyyə hesabatları üzrə ümumi kateqoriya
Əmək haqları və mükafatlar	150	3,889	81	3,019
Məcburi dövlət sosial sığorta haqları	33	807	18	636

29 MALİYYƏ ALƏTLƏRİNİN ƏDALƏTLİ DƏYƏRİ

Maliyyə alətlərinin bazar dəyərlərinin açıqlanması 32 sayılı "Maliyyə alətləri: Məlumatın Açıqlanması və Təqdim Edilməsi" və 39 sayılı "Maliyyə alətləri: Tanınma və Qiymətləndirilmə" Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq həyata keçirilir. Ədalətli dəyər likvidasiya satışı və ya məcburi satış əməliyyatı deyil, kommərsiya əməliyyatı zamanı məlumatlandırılmış tərəflər arasında alətin mübadilə edildiyi məbləğlə müəyyənləşdirilir. Bundan belə nəticə çıxarmaq olar ki, burada təqdim edilmiş göstəricilər Bank tərəfindən saxlanılan xüsusi bir maliyyə alətinin açıq bazarda satışından həqiqətən əldə ediləcək qiymətləri əks etdirməyə də bilər.

Rəhbərlik hesab edir ki, maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərinin Bankın balansındakı balans dəyəri ilə müqayisəsi aşağıdakı cədvəldə verilmişdir:

	2006		2005	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Nağd pul və qısamüddətli vəsaitlər	1,876,655	1,876,655	907,192	907,192
Rezident banklara verilmiş kreditlər	83,380	83,380	68,904	68,904
Ticarət qiymətli kağızları	67,261	67,261	18,248	18,248
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	227,336	227,336	247,435	247,435
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	231,960	231,960	144,020	144,020
Dövrüyyədə olan nağd pul	1,449,286	1,449,286	594,108	594,108
Kredit təşkilatlarının hesabları	594,900	594,900	291,726	291,726
Hökumət hesabları	107,130	107,130	185,145	185,145
Buraxılmış borc qiymət kağızları	113,007	113,007	31,403	31,403
Sair depozit hesabları	1,514	1,514	839	839
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	5,951	5,951	6,264	6,264
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	331,711	331,711	385,939	385,939

Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar üzrə fəal bazar olmadığından bu investisiyaların ədalətli dəyərinin düzgün qiymətləndirilməsi mümkün deyildir.

	2006		2005	
	Transactions with key management personnel	Total category as per financial statements caption	Transactions with key management personnel	Total category as per financial statements caption
Salaries and bonuses	150	3,889	81	3,019
Social insurance contributions	33	807	18	636

29 FAIR VALUE OF FINANCIAL INSTRUMENTS

Estimated fair value disclosures of financial instruments is made in accordance with the requirements of IAS 32 "Financial Instruments: Disclosure and Presentation" and IAS 39 "Financial Instruments: Recognition and Measurement". Fair value is defined as the amount at which the instrument could be exchanged in a current transaction between knowledgeable willing parties in an arm's length transaction, other than in forced or liquidation sale. The estimates presented herein are not necessarily indicative of the amounts the Bank could realize in a market exchange from the sale of its full holdings of a particular instrument.

Management believes that the fair value of financial assets and liabilities compared with the corresponding carrying amount in the balance sheet of the Bank is presented below:

	2006		2005	
	Current value	Fair value	Current value	Fair value
Cash and short-term funds	1,876,655	1,876,655	907,192	907,192
Loans to resident banks	83,380	83,380	68,904	68,904
Trading securities	67,261	67,261	18,248	18,248
Balances with the International Monetary Fund	227,336	227,336	247,435	247,435
Assets placed with external asset managers	231,960	231,960	144,020	144,020
Money issued in circulation	1,449,286	1,449,286	594,108	594,108
Accounts of credit organizations	594,900	594,900	291,726	291,726
Government accounts	107,130	107,130	185,145	185,145
Debt securities issued	113,007	113,007	31,403	31,403
Other deposits accounts	1,514	1,514	839	839
Funds borrowed from international financial institutions	5,951	5,951	6,264	6,264
Liabilities to the International Monetary Fund	331,711	331,711	385,939	385,939

The fair value of investments held-to-maturity cannot be measured reliably since the market for these investments is not active.

30 RİSKLƏRİN İDARƏ EDİLMƏSİ SİYASƏTLƏRİ

Risklərin idarə edilməsi bank biznesinin əsasını təşkil etməklə bank əməliyyatlarının mühüm elementi hesab olunur. Əməliyyatların xüsusiyyətlərindən asılı olaraq Bank kredit riski, likvidlik riski və bazarda faiz və xarici valyuta dərəcəsinin dəyişməsi kimi risklərlə üzləşir.

Əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsi, o cümlədən, maliyyə bazarının idarə olunması, faiz dərəcələrinin müəyyən edilməsi, aktiv və öhdəliklərin uçota alınması və kreditlər üzrə ehtimal olunan zərər üçün ehtiyatların hesablanması zamanı Bank rəhbərliyi əməliyyat qərarları bazarların inkişaf mərhələsini, müəyyən maliyyə vasitələri üçün aktiv və likvid bazarı və uzunmüddətli gəlir gətirən Azərbaycan Respublikası dövlət istiqrazları üzrə beynəlxalq miqyasda reytingin mövcud olmamasını nəzərə almaqla müvafiq məlumatla məhdudlaşır.

Bankın aktiv və öhdəliklərinin strukturu kommersiya üsulları ilə deyil, ilk öncə Bankın yerli funksiyalarının xüsusiyyətləri ilə müəyyən edilir. Bank üzləşdiyi riskləri davamlı şəkildə bir sıra riskləri idarə etmə vasitələrinin köməyi ilə nizamlayır. Bank tərəfindən risklərin idarə edilməsi daxili qaydalarla tənzimlənir və Bankın İdarə Heyəti, eləcə də təyin edilmiş işçi qrupları tərəfindən ciddi nəzarət olunur. İdarə heyəti və aidiyyəti işçi qrupları pul, investisiya və Bankın xarici valyuta siyasəti ilə bağlı məsələləri nəzərdən keçirir, əməliyyatların həcminə və Bankın partnyorlarının qiymətləndirilməsi tələblərinə məhdudiyətlər qoyur.

Bankın rəhbərliyi Daxili Audit Departamenti ilə birlikdə riskin idarə edilməsi fəaliyyətlərini həyata keçirir. Bank Avropanın iri banklarının biznes fəaliyyətinə əsaslanan Riskin Qiymətləndirilməsi Metodologiyasını hazırlamışdır. Metodologiya riskləri aşağıdakı kimi fərqləndirir:

- mahiyyət etibarilə əməliyyatların idarə edilməsi ilə əlaqəsi olmayan bizneslə bağlı risk (maliyyə riskləri, etibarla bağlı risk və ictimai risk) və

- biznes fəaliyyətlərinin həyata keçirilməsi üçün daxili nəzarət sistemini tətbiq etməklə idarə edilən risk.

Bank aşağıdakı risk növlərini tənzimləyir:

Likvidlik riski

Likvidlik riski depozitlərin geri götürülməsi və ödəmə müddəti çatan maliyyə alətləri ilə əlaqədar digər maliyyə öhdəliklərini ödəmək üçün vəsaitlərin kifayət edib etməməsi deməkdir.

Bank bu riskin idarə edilməsində aktiv və öhdəliklərin idarə olunması prosesinin bir hissəsi olan müştəri və bank əməliyyatları üzrə gələcəkdə gözlənilən nağd pul vəsaitlərinin hərəkətinin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. İdarə Heyəti depozitlər üzrə tələblərin yerinə yetirilməsi üçün mövcud olan ödəmə müddəti başa çatan vəsaitlərin və gözlənilməyən səviyyələrdə depozitlərdən vəsaitlərin çıxarılması tələblərinin yerinə yetirilməsi üçün mövcud olmalı banklararası və digər borc öhdəliklərin minimal hədlərini müəyyən edir.

Bank aktivlərin likvidliyini aşağıdakı üsullarla idarə edir:

Kredit təşkilatlarının Bankdakı məcburi ehtiyatlarında baş verən sürətli azalma nəticəsində qısamüddətli nağd pul tələbatlarını ödəmək üçün müəyyən məbləğdə likvid aktivlər saxlamaqla.

Əməliyyat-İnvestisiya Strategiyasını hazırlayarkən valyuta aktivlərini 4 növə - likvid aktivlərə, risklərə qarşı həssas olan aktivlərə, investisiya aktivlərinə və xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlərə bölünür və cəmi idarə olunan maliyyə aktivlərini müvafiq olaraq 15%, 25%, 55% və 15% ilə müəyyən edir. Bank xarici

30 RISK MANAGEMENT POLICIES

Management of risk is fundamental to the banking business and is an essential element of the Bank's operations. The main risks inherent to the Bank's operations are those related to credit exposures, liquidity and market movements in interest rates and foreign exchange rates.

In taking operating decisions, including managing the financial markets, setting interest rates, and recording assets and liabilities and estimating provisions, management are constrained by the available data, taking into account the stage of development of the markets, the absence of an active, liquid market for certain financial instruments, and no internationally-rated Sovereign Azeri Government bonds with a benchmark long-term yields.

The structure of the Bank's assets and liabilities is primarily determined by the nature of the Bank's statutory functions, rather than commercial considerations. The Bank continually manages its exposure to risk, through a variety of risk management techniques. Risk management of the Bank is regulated by its internal instructions, and is closely monitored by the Board of Governors as well as designated workgroups of the Bank. The Board of Governors and related workgroups consider matters related to the monetary, investment and foreign exchange policy of the Bank, and set limits for volumes of operations, as well as the requirements for assessing counterparties of the Bank.

The Bank's management conducts its risk management activities in collaboration with the internal audit department of the Bank. The Bank has prepared a Risk Assessment Methodology, which is based on the business activity of the large European central banks. The methodology differentiates risks between:

- The risk inherently related to the business which is not directly correlated to the management of operations (financial risks, reputation risk, and human risk), and
- The risk managed through the implementation of internal controls for conducting business activities.

The Bank manages the following risks:

Liquidity risk

Liquidity risk refers to the availability of sufficient funds to meet deposit withdrawals and other financial commitments associated with financial instruments as they actually fall due.

In order to manage liquidity risk, the Bank performs daily monitoring of expected future cash flows on banking operations, which is a part of the assets and liabilities management process. The Board of Governors sets limits on the minimum proportion of maturing funds available to meet withdrawals and on the minimum level on interbank and other borrowing facilities that should be in place to cover withdrawals at unexpected levels of demand.

The Bank conducts assets liquidity management as follows:

- a) By maintaining a certain level of liquid assets, which are readily available to meet short-term cash needs that may occur due to a rapid decrease in the volume of credit organizations' obligatory reserves in the Bank.
- b) By preparing the Investment Operational Policy, which divides the assets in foreign currency into 4 types: liquid assets, immunization assets, investment assets and assets managed by foreign managers and sets them as 15%, 15%, 55% and 15% of the total manageable assets, accordingly. The Bank sets USD 300 mln. as maxi-

menecerlər tərəfindən idarə edilən aktivlər üçün maksimum məbləğ 300 milyon ABŞ dolları və cəmi idarə olunan aktivlərin 10%-i miqdarında gündəlik likvidlik riski müəyyən edir.

Nağd pul vəsaitlərinin faiz dərəcəsi riski

Nağd vəsaitin faiz dərəcəsi riski - maliyyə alətləri üzrə gələcəkdə nağd vəsaiti axınının bazardakı faiz dərəcələrinə görə dəyişməsi riskidir.

Bank faiz dərəcəsi marjasına nəzarət edir və nəticədə özünün mühüm faiz dərəcəsi riskinə və ya nağd vəsaitin axını riskinə məruz qaldığını düşünür.

Bankın faiz dərəcəsi riskinin idarə edilməsi Bankın İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq olunmuş Metodoloji Təlimatlara əsaslanır. Bu Metodoloji Təlimatlar aşağıdakı amillərə və göstəricilərə əsaslanmaqla faiz dərəcəsi riskini müəyyənləşdirir:

- İqtisadi inkişafın dinamikası və iqtisadi proqnozlar;
- Ehtimal edilən və cari inflyasiya dərəcələri;
- İqtisadi proqnozlar və əhəlinin kreditlərdən istifadəsinin dinamikası;
- Banklararası kredit bazarında depozitlərin və kreditlərin faiz dərəcələri və ümumi mikro və makro göstəricilər;
- Valyuta mübadiləsi məzənnələrinin dinamikası və dövlət qiymətli kağızlarının gəlirliliyi;
- Xarici amillər (partnyor ölkələrdə və dünya bazarında gedən proseslər).

Pul Siyasəti Departamenti yuxarıdakı faktorları nəzərə almaqla faiz dərəcəsi səviyyəsi üzrə hesablamaları hazırlayır və Pul Siyasəti və Maliyyə Sabitliyi Komitəsinə təklif verir. Komitə ilkin rəyin layihəsi barədə qərar verməsi üçün onu İdarə Heyətinə təqdim edir.

Bankın faiz dərəcəsi siyasəti Bankın daxili qaydaları ilə tənzimlənir, onun İdarə Heyəti və işçi qrupları tərəfindən təsdiqlənir.

Aşağıdakı cədvəllər faiz dərəcəsi riskinin təhlilini və bununla da Bankın mənfəət, yaxud zərərinin mümkün həcmi əks etdirir. Cari faiz dərəcələri maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin kateqoriyaları ilə göstərilmişdir ki, Bank tərəfindən istifadə olunan faiz dərəcəsi siyasətinin effektivliyini və faiz dərəcəsinin riskini müəyyən etmək mümkün olsun:

	2006				
	ABŞ dolları	AVRO	XBH	İngilis funt sterlinqi	AZN
AKTİVLƏR					
Qısamüddətli vəsaitlər	0%-5.37%	0%-3.59%	-	0%-5.16%	-
Rezident banklara verilmiş kreditlər	-	-	-	-	2%-10%
Ticarət qiymətli kağızları	3.25%-4.88%	-	-	-	-
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	-	-	0%-4.07%	-	-
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	4.38%	-	-	-	-
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar	-	-	-	-	0.15%-9.50%
Sair aktivlər	-	-	-	-	7%-9.50%

imum amount for assets managed by foreign managers and determines daily liquidity at 10% of the total manageable assets.

Cash flow interest rate risk

Cash flow interest rate risk is the risk that the future cash flow of a financial instrument will fluctuate because of changes in market interest rates.

The Bank monitors its interest rate margin and consequently does not consider itself exposed to significant interest rate risk or consequential cash flow risk.

Interest rate risk management of the Bank is based on the Methodological Instructions approved by the Bank's Board of Governors. These Methodological Instructions determine the interest rate risk based on the following factors and indicators:

- a) Dynamics of economic growth and economic forecasts;
- b) Probable and current inflation rates;
- c) Economic forecasts and dynamics of the populations' use of consumer loans;
- d) Interest rates for deposits and loans in the inter-bank loan market and overall micro and macro economic indicators;
- e) Dynamics of currency exchange rates and profitability of state securities;
- f) External factors (processes in the partner countries and the world market).

The Monetary Policy Department prepares interest rate risk level calculations taking into account the factors above and makes proposals to the Committee on the Monetary Policy and Financial Stability. The committee presents the draft opinion to the Board of Governors for decision-making.

The Bank's interest rate policy is regulated by the Bank's internal instructions and approved by the Board of Governors and workgroups.

The following tables present an analysis of interest rate risk and thus the potential of the Bank for gain or loss. Effective interest rates are presented by categories of financial assets and liabilities to determine interest rate exposure and effectiveness of the interest rate policy used by the Bank:

	2006				
	USD	EUR	SDR	GBP	AZN
ASSETS					
Short-term funds	0%- 5.37%	0%- 3.59%	-	0%- 5.16%	-
Loans to resident banks	-	-	-	-	2%-10%
Trading securities	3.25%- 4.88%	-	-	-	-
Balances with the International Monetary Fund	-	-	0%-4.07%	-	-
Assets placed with external asset managers	4.38%	-	-	-	-
Investments held-to-maturity	-	-	-	-	0.15%- 9.50%
Other assets	-	-	-	-	7%- 9.50%

	2006				
	ABŞ dolları	AVRO	XBH	İngilis funt sterlinqi	AZN
ÖHDƏLİKLƏR					
Hökumət hesabları	0%-4.81%	-	-	-	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-				10.49%-14.36%
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	1%-1.25%	-	-	-	-
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	-	-	0.5%-5.48%	-	-
AKTİVLƏR					
Qısamüddətli vəsaitlər	0%-4.56%	0%-2.43%	-	0%-4.60%	-
Rezident banklara verilmiş kreditlər	-	-	-	-	2%-12%
Ticarət qiymətli kağızları	3.25%-4.38%	-	-	-	-
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	-	-	0%-3.03%	-	-
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	2.22%	-	-	-	-
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar	-	-	-	-	0.15%-9%
Sair aktivlər	-	-	-	-	7%-9%
ÖHDƏLİKLƏR					
Hökumət hesabları	0%-3.44%	-	-	-	-
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	-	-	-	-	8.85%-11.97%
Sair depozit hesabları	-	0%-1.92%	-	-	-
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	1%-1.25%	-	-	-	-
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	-	-	0.5%-4.11%	-	-
Sair aktivlər	-	-	-	-	7%

Aşağıdakı cədvəldə balansdakı əməliyyatlar üzrə faiz dərəcəsi və likvidlik riskinin təhlili verilmişdir:

	2006				
	USD	EUR	SDR	GBP	AZN
LIABILITIES					
Government accounts	0%-4.81%	-	-	-	-
Debt securities issued	-				10.49%-14.36%
Funds borrowed from international financial institutions	1%-1.25%	-	-	-	-
Liabilities to the International Monetary Fund	-	-	0.5%-5.48%	-	-
ASSETS					
Short-term funds	0%-4.56%	0%-2.43%	-	0%-4.60%	-
Loans to resident banks	-	-	-	-	2%-12%
Trading securities	3.25%-4.38%	-	-	-	-
Balances with the International Monetary Fund	-	-	0%-3.03%	-	-
Assets placed with external asset managers	2.22%	-	-	-	-
Investments held-to-maturity	-	-	-	-	0.15%-9%
Other assets	-	-	-	-	7%-9%
LIABILITIES					
Government accounts	0%-3.44%	-	-	-	-
Debt securities issued	-	-	-	-	8.85%-11.97%
Other deposit accounts	-	0%-1.92%	-	-	-
Funds borrowed from international financial institutions	1%-1.25%	-	-	-	-
Liabilities to the International Monetary Fund	-	-	0.5%-4.11%	-	-
Other liabilities	-	-	-	-	7%

The analysis of interest rate and liquidity risk on balance sheet transactions is presented in the following table:

Milli Bankın 2006 ilin yekunu üzrə maliyyə hesabatlığı

								2006
	1 aya qədər	1-3 ay ərzində	3 ay-1 il ərzində	1 il- 5 il ərzində artıq	5 ildən	Gecikdirilmiş	Qeyri-müəyyən ödəniş vaxtı	Cəmi
AKTİVLƏR								
Qısamüddətli vəsaitlər	1,080,000	265,119	403,254	-	-	-	-	1,748,373
Rezident banklara verilmiş kreditlər	7,422	26,270	34,448	-	13,730	-	-	81,870
Ticarət qiymətli kağızları	-	5,275	26,713	35,273	-	-	-	67,261
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	13,459	-	-	-	-	-	-	13,459
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	231,960	-	-	-	-	-	-	231,960
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar	-	2,120	160	8,504	123,760	-	-	134,544
Sair aktivlər	5	1	18	225	924	-	-	1,173
Cəmi faiz hesablanan aktivlər	1,332,846	298,785	464,593	44,002	138,414	-	-	2,278,640
Nağd pul	81,240	-	-	-	-	-	-	81,240
Qısamüddətli vəsaitlər	36,560	-	10,482	-	-	-	-	47,042
Rezident banklara verilmiş kreditlər	-	-	-	-	-	1,510	-	1,510
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	-	-	-	-	-	-	213,877	213,877
Əsas vəsaitlər	-	-	-	-	-	-	21,041	21,041
Qeyri-maddi aktivlər	-	-	-	-	-	-	2,715	2,715
Sair aktivlər	1,167	13	12,552	1,732	-	-	100	15,564
CƏMİ AKTİVLƏR	1,451,813	298,798	487,627	45,734	138,414	1,510	237,733	2,661,629
ÖHDƏLİKLƏR								
Hökumət hesabları	1	-	-	-	-	-	-	1
Borc qiymətli kağızları	113,007	-	-	-	-	-	-	113,007
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	237	-	208	1,668	3,838	-	-	5,951
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	10,036	2,874	18,774	60,707	24,657	-	-	117,048
Cəmi faiz hesablanan öhdəliklər	123,281	2,874	18,982	62,375	28,495	-	-	236,007
Dövrüyyədə olan nağd pul	-	-	-	-	-	-	1,449,286	1,449,286
Kredit təşkilatlarının hesabları	594,900	-	-	-	-	-	-	594,900
Hökumət hesabları	107,129	-	-	-	-	-	-	107,129
Sair depozit hesablar	1,514	-	-	-	-	-	-	1,514
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	214,663	-	-	-	-	-	-	214,663
Sair öhdəliklər	613	44	192	276	-	-	-	1,125
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	1,042,100	2,918	19,174	62,651	28,495	-	1,449,286	2,604,624
Likvidlik intervalı	409,713	295,880	468,453	(16,917)	109,919			
Faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı	1,209,565	295,911	445,611	(18,373)	109,919			
Məcmu faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı	1,209,565	1,505,476	1,951,087	1,932,714	2,042,633			
Cəmi aktivlərin faiz nisbəti kimi məcmu faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı	45%	57%	73%	73%	77%			

	2006							
	Up to 1 month	1 month to 3 months	3 months to 1 year	1 year to 5 years	Over 5 years	Overdue	Maturity undefined	Total
ASSETS								
Short-term funds	1,080,000	265,119	403,254	-	-	-	-	1,748,373
Loans to resident banks	7,422	26,270	34,448	-	13,730	-	-	81,870
Trading securities	-	5,275	26,713	35,273	-	-	-	67,261
Balances with the International Monetary Fund	13,459	-	-	-	-	-	-	13,459
Assets placed with external asset managers	231,960	-	-	-	-	-	-	231,960
Investments held-to-maturity	-	2,120	160	8,504	123,760	-	-	134,544
Other assets	5	1	18	225	924	-	-	1,173
Total interest earning assets	1,332,846	298,785	464,593	44,002	138,414	-	-	2,278,640
Cash	81,240	-	-	-	-	-	-	81,240
Short-term funds	36,560	-	10,482	-	-	-	-	47,042
Loans to resident banks	-	-	-	-	-	1,510	-	1,510
Balances with the International Monetary Fund	-	-	-	-	-	-	213,877	213,877
Fixed assets	-	-	-	-	-	-	21,041	21,041
Intangible assets	-	-	-	-	-	-	2,715	2,715
Other assets	1,167	13	12,552	1,732	-	-	100	15,564
TOTAL ASSETS	1,451,813	298,798	487,627	45,734	138,414	1,510	237,733	2,661,629
LIABILITIES								
Government accounts	1	-	-	-	-	-	-	1
Debt securities	113,007	-	-	-	-	-	-	113,007
Funds borrowed from inter- national financial institu- tions	237	-	208	1,668	3,838	-	-	5,951
Liabilities to the International Monetary Fund	10,036	2,874	18,774	60,707	24,657	-	-	117,048
Total interest bearing liabilities	123,281	2,874	18,982	62,375	28,495	-	-	236,007
Money issued in circulation	-	-	-	-	-	-	1,449,286	1,449,286
Accounts of credit organizations	594,900	-	-	-	-	-	-	594,900
Government accounts	107,129	-	-	-	-	-	-	107,129
Other deposit accounts	1,514	-	-	-	-	-	-	1,514
Liabilities to the International Monetary Fund	214,663	-	-	-	-	-	-	214,663
Other liabilities	613	44	192	276	-	-	-	1,125
TOTAL LIABILITIES	1,042,100	2,918	19,174	62,651	28,495	-	1,449,286	2,604,624
Liquidity gap	409,713	295,880	468,453	(16,917)	109,919	-	-	-
Interest sensitivity gap	1,209,565	295,911	445,611	(18,373)	109,919	-	-	-
Cumulative interest sensitivity gap	1,209,565	1,505,476	1,951,087	1,932,714	2,042,633	-	-	-
Cumulative interest sensi- sitivity gap as a percentage of total assets	45%	57%	73%	73%	77%	-	-	-

Milli Bankın 2006 ilin yekunu üzrə maliyyə hesabatlığı

								2005
	1 aya qədər	1-3 ay ərzində	3 ay-1 il ərzində	1 il- 5 il ərzində artıq	5 ildən	Gecikdirilmiş	Qeyri-müəyyən ödəniş vaxtı	Cəmi
AKTİVLƏR								
Qısamüddətli vəsaitlər	652,038	124,482	110,742	-	-	-	-	887,262
Rezident banklara verilmiş kreditlər	5,586	28,049	18,580	-	15,455	-	-	67,670
Ticarət qiymətli kağızları	-	-	-	18,248	-	-	-	18,248
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	12,805	-	-	-	-	-	-	12,805
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	144,020	-	-	-	-	-	-	144,020
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar	159	3,327	-	4,545	129,840	-	-	137,871
Sair aktivlər	1	3	120	140	270	-	-	534
Cəmi faiz hesablanan aktivlər	814,609	155,861	129,442	22,933	145,565	-	-	1,268,410
Nağd pul	12,044	-	-	-	-	-	-	12,044
Qısamüddətli vəsaitlər	7,886	-	-	-	-	-	-	7,886
Rezident banklara verilmiş kreditlər	-	-	-	-	-	1,234	-	1,234
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	-	-	-	-	-	-	234,630	234,630
Əsas vəsaitlər	-	-	-	-	-	-	20,605	20,605
Qeyri-maddi aktivlər	-	-	-	-	-	-	4,085	4,085
Sair aktivlər	188	4,272	1,038	-	683	-	-	6,181
CƏMİ AKTİVLƏR	834,727	160,133	130,480	22,933	146,248	1,234	259,320	1,555,075
ÖHDƏLİKLƏR								
Hökumət hesabları	31,403	-	-	-	-	-	-	31,403
Borc qiymətli kağızları	5	-	-	-	-	-	-	5
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	106	-	78	1,714	4,366	-	-	6,264
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	9,066	4,416	19,390	78,574	39,075	-	-	150,521
Cəmi faiz hesablanan öhdəliklər	40,623	4,416	19,468	80,288	43,441	-	-	188,236
Dövriyyədə olan nağd pul	-	-	-	-	-	-	594,108	594,108
Kredit təşkilatlarının	291,726	-	-	-	-	-	-	291,726
Hökumət hesabları	185,102	-	-	-	-	-	-	185,102
Sair depozit hesablar	834	-	-	-	-	-	-	834
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	235,418	-	-	-	-	-	-	235,418
Sair öhdəliklər	388	130	190	41	-	-	-	749
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	754,091	4,546	19,658	80,329	43,441	-	594,108	1,496,173
Likvidlik intervalı	80,636	155,587	110,822	(57,396)	102,807			
Faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı	773,986	151,445	109,974	(57,355)	102,124			
Məcmu faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı	773,986	925,431	1,035,405	978,050	1,080,174			
Cəmi aktivlərin faiz nisbəti kimi məcmu faiz dərəcəsinin həssaslıq intervalı	50%	60%	67%	63%	69%			

								2005
	Up to 1 month	1 month to 3 months	3 months to 1 year	1 year to 5 years	Over 5 years	Overdue	Maturity undefined	Total
ASSETS								
Short-term funds	652,038	124,482	110,742	-	-	-	-	887,262
Loans to resident banks	5,586	28,049	18,580	-	15,455	-	-	67,670
Trading securities	-	-	-	18,248	-	-	-	18,248
Balances with the International Monetary Fund	12,805	-	-	-	-	-	-	12,805
Assets placed with external asset managers	144,020	-	-	-	-	-	-	144,020
Investments held-to-maturity	159	3,327	-	4,545	129,840	-	-	137,871
Other assets	1	3	120	140	270	-	-	534
Total interest earning assets	814,609	155,861	129,442	22,933	145,565	-	-	1,268,410
Cash	12,044	-	-	-	-	-	-	12,044
Short-term funds	7,886	-	-	-	-	-	-	7,886
Loans to resident banks	-	-	-	-	-	1,234	-	1,234
Balances with the International Monetary Fund	-	-	-	-	-	-	234,630	234,630
Fixed assets	-	-	-	-	-	-	20,605	20,605
Intangible assets	-	-	-	-	-	-	4,085	4,085
Other assets	188	4,272	1,038	-	683	-	-	6,181
TOTAL ASSETS	834,727	160,133	130,480	22,933	146,248	1,234	259,320	1,555,075
LIABILITIES								
	43	-	-	-	-	-	-	43
Government accounts	31,403	-	-	-	-	-	-	31,403
Debt securities	5	-	-	-	-	-	-	5
Funds borrowed from inter- national financial institu- tions	106	-	78	1,714	4,366	-	-	6,264
Liabilities to the International Monetary Fund	9,066	4,416	19,390	78,574	39,075	-	-	150,521
Total interest bearing liabilities	40,623	4,416	19,468	80,288	43,441	-	-	188,236
Money issued in circulation	-	-	-	-	-	-	594,108	594,108
Accounts of credit organizations	291,726	-	-	-	-	-	-	291,726
Government accounts	185,102	-	-	-	-	-	-	185,102
Other deposit accounts	834	-	-	-	-	-	-	834
Liabilities to the International Monetary Fund	235,418	-	-	-	-	-	-	235,418
Other liabilities	388	130	190	41	-	-	-	749
TOTAL LIABILITIES	754,091	4,546	19,658	80,329	43,441	-	594,108	1,496,173
Liquidity gap	80,636	155,587	110,822	(57,396)	102,807			
Interest sensitivity gap	773,986	151,445	109,974	(57,355)	102,124			
Cumulative interest sensitivity gap	773,986	925,431	1,035,405	978,050	1,080,174			
Cumulative interest sensi- sitivity gap as a percentage of total assets	50%	60%	67%	63%	69%			

Aktiv və öhdəliklərin ödəniş müddətləri, həmçinin faiz hesablanan öhdəliklərinin ödəniş vaxtı çatdıqda qəbul edilən dəyərdə dəyişdirilməsi imkanları Bankın likvidliyinin, eləcə də faiz dərəcələrinin və valyuta məzənnəsinin dəyişkənliyinə nə dərəcədə həssas olmasının müəyyən edilməsində mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Valyuta məzənnəsi riski

Valyuta məzənnəsi riski xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklər nəticəsində maliyyə alətinin dəyərinin dəyişə bilməsi riski kimi müəyyən olunur. Xarici valyuta məzənnəsindəki dəyişikliklər Bankın maliyyə durumuna və nağd pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir. İdarə Heyəti valyutalar (əsasən ABŞ dolları və XBH) üzrə risk səviyyəsinə hədlər təyin edir. Bu hədlər həmçinin valyuta risklərinin nizamlanması üzrə Bankın ümumi strategiyalarına cavab verməlidir və İntestisiya Komitəsinin üzvləri hər gün bu hədlərə riayət olunmasına nəzarət edirlər. Bankın xarici valyuta riskinə məruz qalması aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

						2006
	AZN	ABŞ dolları 1 ABŞ dolları = 0.8714 AZN	XBH 1 XBH = 1.3099 AZN	AVRO 1 AVRO = 1.1471 AZN	Digər valyutalar	Cəmi
AKTİVLƏR						
Nağd pul və qısamüddətli vəsaitlər	-	1,750,644	-	75,128	50,883	1,876,655
Rezident banklara verilmiş kreditlər	83,330	-	-	-	-	83,380
Ticarət qiymətli kağızları	-	67,261	-	-	-	67,261
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	-	-	227,336	-	-	227,336
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	-	231,960	-	-	-	231,960
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar	134,544	-	-	-	-	134,544
Əsas vəsaitlər	21,041	-	-	-	-	21,041
Qeyri-maddi aktivlər	2,715	-	-	-	-	2,715
Sair aktivlər	16,155	582	-	-	-	16,737
CƏMİ AKTİVLƏR	257,835	2,050,447	227,336	75,128	50,883	2,661,629
ÖHDƏLİKLƏR						
Dövrüyyədə olan nağd pul	1,449,286	-	-	-	-	1,449,286
Kredit təşkilatlarının hesabları	149,866	437,452	-	7,547	35	594,900
Hökumət hesabları	73,803	4,176	-	24	29,127	107,130
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	113,007	-	-	-	-	113,007
Sair depozit hesabları	1,441	72	-	1	-	1,514
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	-	5,951	-	-	-	5,951
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	214,663	-	117,048	-	-	331,711
Sair öhdəliklər	617	508	-	-	-	1,125
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	2,002,683	448,159	117,048	7,572	29,162	2,604,624
AÇIQ MÖVQE	(1,744,848)	1,602,288	110,288	67,556	21,721	57,005

Asset and liability maturity periods and the ability to replace interest liabilities at an acceptable cost when they mature are crucial in determining the Bank's liquidity and its susceptibility to fluctuations in interest rates and exchange rates.

Currency risk

Currency risk is defined as the risk that the value of a financial instrument will fluctuate due to changes in foreign exchange rates. The Bank is exposed to effects of fluctuation in the prevailing foreign currency exchange rates on its financial position and cash flows. The Board of Governors sets limits on the level of exposure by currencies (primarily USD and SDR). These limits also comply with the overall currency risk management strategies, compliance with which is monitored daily by members of the Investment Committee. The Bank's exposure to foreign currency exchange rate risk is presented in the table below:

	2006					
	AZN	USD 1USD = AZN 0.8714	SDR 1SDR = AZN 1.3099	EUR 1EUR = AZN 1.1471	Other currencies	Total
ASSETS						
Cash and short-term funds	-	1,750,644	-	75,128	50,883	1,876,655
Loans to resident banks	83,330	-	-	-	-	83,380
Trading securities	-	67,261	-	-	-	67,261
Balances with the International Monetary Fund	-	-	227,336	-	-	227,336
Assets placed with external asset managers	-	231,960	-	-	-	231,960
Investments held-to-maturity	134,544	-	-	-	-	134,544
Fixed assets	21,041	-	-	-	-	21,041
Intangible assets	2,715	-	-	-	-	2,715
Other assets	16,155	582	-	-	-	16,737
TOTAL ASSETS	257,835	2,050,447	227,336	75,128	50,883	2,661,629
LIABILITIES						
Money issued in circulation	1,449,286	-	-	-	-	1,449,286
Accounts of credit organiza- tions	149,866	437,452	-	7,547	35	594,900
Government accounts	73,803	4,176	-	24	29,127	107,130
Debt securities issued	113,007	-	-	-	-	113,007
Other deposit accounts	1,441	72	-	1	-	1,514
Funds borrowed from interna- tional financial institutions	-	5,951	-	-	-	5,951
Liabilities to the International Monetary Fund	214,663	-	117,048	-	-	331,711
Other liabilities	617	508	-	-	-	1,125
TOTAL LIABILITIES	2,002,683	448,159	117,048	7,572	29,162	2,604,624
OPEN POSITION	(1,744,848)	1,602,288	110,288	67,556	21,721	57,005

						2005
	AZN	ABŞ dolları 1 ABŞ dolları = 0.9186 AZN	XBH 1 XBH = 1.3128 AZN	AVRO 1 AVRO = 1.0918 AZN	Digər valyutalar	Cəmi
AKTİVLƏR						
Nağd pul və qısamüddətli vəsaitlər	27	734,781	-	139,183	33,201	907,192
Rezident banklara verilmiş kreditlər	68,904	-	-	-	-	68,904
Ticarət qiymətli kağızları	-	18,248	-	-	-	18,248
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	-	-	247,435	-	-	247,435
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	-	144,020	-	-	-	144,020
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar	137,871	-	-	-	-	137,871
Əsas vəsaitlər	20,605	-	-	-	-	20,605
Qeyri-maddi aktivlər	4,085	-	-	-	-	4,085
Sair aktivlər	6,032	683	-	-	-	6,715
CƏMİ AKTİVLƏR	237,524	897,732	247,435	139,183	33,201	1,555,075
ÖHDƏLİKLƏR						
Dövrüyyədə olan nağd pul	594,108	-	-	-	-	594,108
Kredit təşkilatlarının hesabları	93,675	197,072	-	979	-	291,726
Hökumət hesabları	158,069	27,020	-	24	32	185,145
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31,403	-	-	-	-	31,403
Sair depozit hesabları	676	158	-	5	-	839
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	-	6,264	-	-	-	6,264
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	235,418	-	150,521	-	-	385,939
Sair öhdəliklər	422	200	-	121	6	749
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	1,113,771	230,714	150,521	1,129	38	1,496,173
AÇIQ MÖVQE	(876,247)	667,018	96,914	138,054	33,163	58,902

Qiymət riski

Qiymət riski bazar qiymətlərinin dəyişməsi nəticəsində, bu dəyişikliklərin konkret qiymətli kağıza və ya onu buraxana məxsus amillərdən və ya bazarda alıb-satılan bütün qiymətli kağızlara təsir göstərən amillərdən asılı olmayaraq, maliyyə alətinin dəyərinin enib-qalxması ilə əlaqədar riskdir. Bank ümumi və ya hər hansı konkret bazar qiymətlərinin dəyişməsi ilə əlaqədar öz məhsulunun bazar risklərinə məruz qalır.

Bank bazarın tələblərində mənfi dəyişikliklərdən irəli gələn potensial zərərlərin vaxtaşırı qiymətləndirməklə, fərq və girov tələblərini müəyyənləşdirməklə və onlara riayət etməklə qiymət riskini idarə edir.

						2005
	AZN	USD 1USD = AZN 0.9186	SDR 1SDR = AZN 1.3128	EUR 1EUR = AZN 1.0918	Other currencies	Total
ASSETS						
Cash and short-term funds	27	734,781	-	139,183	33,201	907,192
Loans to resident banks	68,904	-	-	-	-	68,904
Trading securities	-	18,248	-	-	-	18,248
Balances with the International Monetary Fund	-	-	247,435	-	-	247,435
Assets placed with external asset managers	-	144,020	-	-	-	144,020
Investments held-to-maturity	137,871	-	-	-	-	137,871
Fixed assets	20,605	-	-	-	-	20,605
Intangible assets	4,085	-	-	-	-	4,085
Other assets	6,032	683	-	-	-	6,715
TOTAL ASSETS	237,524	897,732	247,435	139,183	33,201	1,555,075
LIABILITIES						
Money issued in circulation	594,108	-	-	-	-	594,108
Accounts of credit organiza- tions	93,675	197,072	-	979	-	291,726
Government accounts	158,069	27,020	-	24	32	185,145
Debt securities issued	31,403	-	-	-	-	31,403
Other deposit accounts	676	158	-	5	-	839
Funds borrowed from interna- tional financial institutions	-	6,264	-	-	-	6,264
Liabilities to the International Monetary Fund	235,418	-	150,521	-	-	385,939
Other liabilities	422	200	-	121	6	749
TOTAL LIABILITIES	1,113,771	230,714	150,521	1,129	38	1,496,173
OPEN POSITION	(876,247)	667,018	96,914	138,054	33,163	58,902

Price Risk

Price risk is the risk that the value of a financial instrument will fluctuate as a result of changes in market prices whether those changes are caused by factors specific to the individual security or its issuer or factors affecting all securities traded in the market. The Bank is exposed to price risks of its products which are subject to general and specific market fluctuations.

The Bank manages price risk through periodic estimations of potential losses that could arise from adverse changes in market conditions and establishing and maintaining appropriate stop-loss limits and margin and collateral requirements.

Ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riski

Ədalətli dəyərin faiz dərəcəsi riski bazarda faiz dərəcələrindəki dəyişikliklərin maliyyə alətlərinin dəyərində təsir etmə riskidir.

Bankın rəhbərliyi bazar şəraitində mənfi dəyişikliklərdən yarana bilən potensial zərərləri dövrü şəkildə hesablamaqla ədalətli dəyər üzrə faiz dərəcəsi riskini tənzimləyir. Bankın İdarə Heyəti Bankın cari maliyyə fəaliyyətini, ədalətli dəyər üzrə faiz dərəcəsinə dəyişikliklərə Bankın həssaslığını qiymətləndirmək və onun Bankın mənfəətliliyinə təsirini müəyyənləşdirmək üçün monitoring həyata keçirir.

Kredit riski

Bank o zaman kredit riskinə məruz qalır ki, bu zaman maliyyə alətinə sahib olan bir tərəf öhdəliyi yerinə yetirmir və nəticədə bu, digər tərəfə maliyyə itkisinə səbəb olur. Bank bir müştəri və ya bir qrup müştərilər üçün üzərinə götürdüyü kredit riskinin müxtəlif səviyyələrini tətbiq edir.

Bankın Bazar Əməliyyatları Departamenti İdarə Heyəti tərəfindən kredit əməliyyatları, kreditlərin təsnifatı və kreditlər üzrə ehtimal olunan zərərlər üçün ehtiyatların yaradılması, zəmanətlərin qiymətləndirilməsi üzrə daxili qaydalar kimi müəyyənləşdirilən kredit riskini müvafiq idarəetmə prosedurlarının tətbiqinə cavabdehdir.

Bank kredit təşkilatlarında yerləşdirilmiş depozitlərin məbləğinə məhdudiyətlər qoymaqla xarici banklara qoyulmuş depozitlər üzrə kredit risklərini idarə edir. Bu limit İnvestisiya Komitəsi tərəfindən müəyyən edilərək İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq olunur. Bankın qoyulmuş limitlər çərçivəsində üzləşdiyi faktiki riskə gündəlik hesabatlar vasitəsi ilə nəzarət edilir.

Coğrafi təhlil

Bankın aktiv və öhdəliklərinin coğrafi təhlili aşağıda qeyd olunmuşdur:

	Azərbaycan	İƏİT ölkələri	2006 Cəmi
AKTİVLƏR			
Nağd pul və qısamüddətli vəsaitlər	81,240	1,795,415	1,876,655
Rezident banklara verilmiş kreditlər	83,380	-	83,380
Ticarət qiymətli kağızları	-	67,261	67,261
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	-	227,336	227,336
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	-	231,960	231,960
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar	134,544	-	134,544
Əsas vəsaitlər	21,041	-	21,041
Qeyri-maddi aktivlər	2,715	-	2,715
Sair aktivlər	3,026	13,711	16,737
CƏMİ AKTİVLƏR	325,946	2,335,683	2,661,629
ÖHDƏLİKLƏR			
Dövriyyədə olan nağd pul	1,449,286	-	1,449,286
Kredit təşkilatlarının hesabları	594,900	-	594,900
Hökumət hesabları	107,130	-	107,130
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	113,007	-	113,007
Sair depozit hesabları	1,487	27	1,514
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	-	5,951	5,951
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	-	331,711	331,711
Sair öhdəliklər	617	508	1,125
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	2,266,427	338,197	2,604,624
XALIS MÖVQE	(1,940,481)	1,997,486	57,005

Fair value interest rate risk

Fair value interest rate risk is the risk that the value of a financial instrument will fluctuate due to changes in market interest rates.

The Bank manages fair value interest rate risk through periodic estimation of potential losses that could arise from adverse changes in market conditions. The Board of the Governors of the Bank conducts monitoring of the Bank's current financial performance, estimates the Bank's sensitivity to changes in fair value interest rates and its influence on the Bank's profitability.

Credit risk

The Bank is exposed to credit risk which is the risk that one party to a financial instrument will fail to discharge an obligation and cause the other party to incur a financial loss. The Bank structures the levels of credit risk it undertakes by placing limits on the amount of risk accepted in relation to one borrower, or groups of borrowers.

The Bank's market operations department is responsible for implementing the relevant credit risk management procedures imposed by the Board of Governors in the form of internal rules on loan transactions, classification of loans and creation of allowance against loan losses and assessment of collateral.

The Bank manages its exposure to credit risks on deposits to foreign banks by setting limits to amount of deposits placed with credit organizations. These limits are set by the Investments Committee and approved by the Board of Governors. The Bank's actual exposures against limits are monitored by daily reports.

Geographical concentration

The geographical concentration of assets and liabilities is set out below:

	Azerbaijan	OECD countries	2006 Total
ASSETS			
Cash and short-term funds	81,240	1,795,415	1,876,655
Loans to resident banks	83,380	-	83,380
Trading securities	-	67,261	67,261
Balances with the International Monetary Fund	-	227,336	227,336
Assets placed with external asset managers	-	231,960	231,960
Investments held-to-maturity	134,544	-	134,544
Fixed assets	21,041	-	21,041
Intangible assets	2,715	-	2,715
Other assets	3,026	13,711	16,737
TOTAL ASSETS	325,946	2,335,683	2,661,629
LIABILITIES			
Money issued in circulation	1,449,286	-	1,449,286
Accounts of credit organizations	594,900	-	594,900
Government accounts	107,130	-	107,130
Debt securities issued	113,007	-	113,007
Other deposit accounts	1,487	27	1,514
Funds borrowed from international financial institutions	-	5,951	5,951
Liabilities to the International Monetary Fund	-	331,711	331,711
Other liabilities	617	508	1,125
TOTAL LIABILITIES	2,266,427	338,197	2,604,624
NET POSITION	(1,940,481)	1,997,486	57,005

				2005
	Azərbaycan	İƏİT ölkələri	Digər MDB ölkələri	Cəmi
AKTİVLƏR				
Nağd pul və qısamüddətli vəsaitlər	12,044	895,148	-	907,192
Rezident banklara verilmiş kreditlər	68,904	-	-	68,904
Ticarət qiymətli kağızları	-	18,248	-	18,248
Beynəlxalq Valyuta Fondundakı qalıqlar	-	247,435	-	247,435
Xarici menecerlər tərəfindən idarə olunan aktivlər	-	144,020	-	144,020
Ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızlar	137,871	-	-	137,871
Əsas vəsaitlər	20,605	-	-	20,605
Qeyri-maddi aktivlər	4,085	-	-	4,085
Sair aktivlər	2,245	4,470	-	6,715
CƏMİ AKTİVLƏR	245,754	1,309,321	-	1,555,075
ÖHDƏLİKLƏR				
Dövrüyyədə olan nağd pul	594,108	-	-	594,108
Kredit təşkilatlarının hesabları	291,726	-	-	291,726
Hökumət hesabları	185,145	-	-	185,145
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	31,403	-	-	31,403
Sair depozit hesabları	200	639	-	839
Beynəlxalq maliyyə institutlarından alınmış vəsaitlər	-	6,264	-	6,264
Beynəlxalq Valyuta Fondu qarşısında öhdəliklər	-	385,939	-	385,939
Sair öhdəliklər	422	254	73	749
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR	1,103,004	393,096	73	1,496,173
XALİS MÖVQE	(857,250)	916,225	(73)	58,902

				2005
	Azerbaijan	OECD countries	Other CIS Countries	Total
ASSETS				
Cash and short-term funds	12,044	895,148	-	907,192
Loans to resident banks	68,904	-	-	68,904
Trading securities	-	18,248	-	18,248
Balances with the International Monetary Fund	-	247,435	-	247,435
Assets placed with external asset managers	-	144,020	-	144,020
Investments held-to-maturity	137,871	-	-	137,871
Fixed assets	20,605	-	-	20,605
Intangible assets	4,085	-	-	4,085
Other assets	2,245	4,470	-	6,715
TOTAL ASSETS	245,754	1,309,321	-	1,555,075
LIABILITIES				
Money issued in circulation	594,108	-	-	594,108
Accounts of credit organizations	291,726	-	-	291,726
Government accounts	185,145	-	-	185,145
Debt securities issued	31,403	-	-	31,403
Other deposit accounts	200	639	-	839
Funds borrowed from international financial institutions	-	6,264	-	6,264
Liabilities to the International Monetary Fund	-	385,939	-	385,939
Other liabilities	422	254	73	749
TOTAL LIABILITIES	1,103,004	393,096	73	1,496,173
NET POSITION	(857,250)	916,225	(73)	58,902

31 DEKABR 2006-CI İL TARIXINƏ BITƏN İL ÜZRƏ MALİYYƏ HESABATLARININ HAZIRLANMASI VƏ TƏSDİQ EDİLMƏSİ ÜZRƏ RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA HESABAT

Müstəqil auditor hesabatının 1-ci və 2-ci səhifələrindəki müstəqil auditor rəyində şərh olunan müstəqil auditorların məsuliyyətinə uyğun oxunmalı olan bu hesabat Bankın maliyyə hesabatları ilə bağlı rəhbərliyin müvafiq məsuliyyətini müstəqil auditorların məsuliyyətindən fərqləndirmək məqsədilə hazırlanmışdır.

Rəhbərlik Bankın 31 dekabr 2006-cı il tarixinə maliyyə vəziyyətini, əməliyyatlarının nəticələrini və həmin tarixdə bitən il üzrə nağd vəsaitlərinin hərəkətini və kapitalda dəyişikliklər hesabatını düzgün əks etdirən və MHBS-ə uyğun olan maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən rəhbərlik aşağıdakılara cavabdehdir:

- Müvafiq mühasibat uçotu prinsiplərinin seçilməsinə və onların ardıcıl surətdə tətbiqinə;
- Ədalətli və düzgün qərarların verilməsinə və qiymətləndirmələrin aparılmasına;
- Maliyyə hesabatlarında açıqlanmış və izah edilmiş hər hansı mühüm kənarlaşmaların MHBS-in tələblərinə uyğunluğuna;
- Bankın təxmin edilə bilən dövr ərzində öz fəaliyyətini davam etdirməsi mümkün olmayana qədər maliyyə hesabatlarının fasiləsizlik prinsipi əsasında hazırlanmasına.

Həmçinin rəhbərlik aşağıdakılara görə məsuliyyət daşıyır:

- Bankda effektiv və sağlam daxili nəzarət sisteminin qurulmasına, tətbiqinə və saxlanılmasına;
- Bankın maliyyə vəziyyətini hər zaman dəqiq açıqlayan və Bankın maliyyə hesabatlarının MHBS-in tələblərinə uyğun olduğuna təminat verən mühasibat yazılışlarının hər zaman dəqiq və düzgün saxlanılmasına;
- Mühasibat yazılışlarının Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və mühasibat uçotu qaydalarına uyğun aparılmasına;
- Bankın aktivlərinin mühafizə edilməsi üçün mümkün tədbirlərin görülməsinə;
- Saxtakarlıq hallarının və digər səhvlərin müəyyən edilməsinə və qarşısının alınmasına.

31 dekabr 2006-cı il tarixinə bitən il üzrə maliyyə hesabatları 10 aprel 2007-ci il tarixdə İdarə Heyəti tərəfindən təsdiq olunmuşdur.

STATEMENT OF MANAGEMENT'S RESPONSIBILITIES FOR THE PREPARATION AND APPROVAL OF THE CONSOLIDATED FINANCIAL STATEMENTS FOR THE YEAR ENDED 31 DECEMBER 2006

The following statement, which should be read in conjunction with the independent auditors' responsibilities stated in the independent auditors' audit report set out on pages 1 to 2, is made with a view to distinguishing the respective responsibilities of management and those of the independent auditors in relation to the financial statements of the Bank.

Management is responsible for the preparation of the financial statements that present fairly the financial position of the Bank at 31 December 2006, the results of its operations, cash flows and changes in equity for the year then ended, in accordance with IFRS.

In preparing the financial statements, management is responsible for:

- Selecting suitable accounting principles and applying them consistently;
- Making judgements and estimates that are reasonable and prudent;
- Stating whether IFRS have been followed, subject to any material departures disclosed and explained in the financial statements; and
- Preparing the financial statements on a going concern basis, unless it is inappropriate to presume that the Bank will continue in business for the foreseeable future.

Management is also responsible for:

- Designing, implementing and maintaining an effective and sound system of internal controls, throughout the Bank;
- Maintaining proper accounting records that disclose, with reasonable accuracy at any time, the financial position of the Bank, and which enable them to ensure that the financial statements of the Bank comply with IFRS;
- Maintaining statutory accounting records in compliance with legislation and accounting standards of Azerbaijan;
- Taking such steps as are reasonably available to them to safeguard the assets of the Bank; and
- Detecting and preventing fraud and other irregularities.

The financial statements for the year ended 31 December 2006 were authorized for issue on 10 April 2007 by the Board of Governors.

Əsas makroiqtisadi göstəricilər

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ümumi daxili məhsul, mln. manat	4718,2	5315,6	6062,4	7146,5	8374,5	11875,6	17735,8
Fiziki həcm indeksi, %-lə							
- əvvəlki ilə nisbətən	111,4	109,9	110,6	111,2	110,2	126,4	134,5
- 1990-cı ilə nisbətən	59,0	64,8	71,7	79,7	87,8	111,0	149,3
İndeks deflyator, əvvəlki ilə nisbətən	106,1	102,7	100,7	104,0	108,4	110,2	110,2
Adambaşına düşən ÜDM, ABŞ dolları	665,2	714,2	774,5	896,7	1041,0	1509,7	2373,3
Sənaye istehsalının həcm indeksi,							
əvvəlki ilə nisbətən, %-lə	106,9	105,1	103,6	106,1	105,7	133,5	136,6
Kənd təsərrüfatı istehsalının həcm indeksi,							
əvvəlki ilə nisbətən, %-lə	112,1	111,1	106,4	105,6	104,6	107,5	100,9
Xarici ticarət balansı, mln. \$	319,4	613,8	481,6	-98,2	161,2	3299,1	7745,3
- ixrac	1858,3	2078,9	2304,9	2624,5	3742,9	7649,0	13014,6
- idxal	1538,9	1465,1	1823,3	2722,7	3581,7	4349,9	5269,3
İstehlak qiymətləri indeksi,							
- əvvəlki ilə nisbətən	101,8	101,5	102,8	102,2	106,7	109,6	108,3
- əvvəlki ilin dekabrına nisbətən	102,2	101,3	103,3	103,6	110,4	105,4	111,4
Sənayenin topdanjətiş qiymət indeksi,							
əvvəlki ilə nisbətən	124,6	101,8	97,7	116,1	112,9	118,6	117,7
Orta aylıq nominal əmək haqqı,	44,3	52,0	62,6	76,6	96,7	117,9	141,3
əvvəlki dövrə nisbətən, %-lə	124,0	117,3	121,3	121,4	126,2	121,9	119,8
Orta aylıq real əmək haqqı							
əvvəlki dövrə nisbətən, %-lə	121,3	115,8	117,4	118,8	118,3	111,3	110,6
Kredit qoyuluşu, mln. manat	466,5	486,3	520,2	670,3	989,5	1441,0	2362,7
Yenidən maliyyələşdirmə dərəcələri,							
(dövrün sonuna, %-lə)	10,0	10,0	7,0	7,0	7,0	9,0	9,5
Geniş pul kütləsi (dövrün sonuna), mln. manat	325,8	351,1	405,2	518,4	683,6	796,7	2137,7
Dövlət Qısamüddətli İstiqraz Vərəqələri:							
- yerləşdirmənin həcmi, mln. manat	68,9	93,5	101,1	91,1	16,0	65,9	115,9
- orta ölçülmüş gəlirlilik, %-lə	16,6	16,5	14,6	7,6	4,6	11,5	10,8
Milli Bankın notları							
- yerləşdirmənin həcmi, mln. manat	-	-	-	-	36,5	217,4	830,3
- orta ölçülmüş gəlirlilik, %-lə	-	-	-	-	4,5	9,3	11,2

Main Macroeconomic Indicators

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gross domestic product, AZN mln.	4718,2	5315,6	6062,4	7146,5	8374,5	11875,6	17735,8
Volume index, %							
- relative to the previous year	111,4	109,9	110,6	111,2	110,2	126,4	134,5
- relative to 1990	59,0	64,8	71,7	79,7	87,8	111,0	149,3
Index deflator, relative to the previous year	106,1	102,7	100,7	104,0	108,4	110,2	110,2
GDP per capital, USD	665,2	714,2	774,5	896,7	1041,0	1509,7	2373,3
Industrial production volume index, relative to the previous year, %	106,9	105,1	103,6	106,1	105,7	133,5	136,6
Agricultural production volume index, relative to the previous year, %	112,1	111,1	106,4	105,6	104,6	107,5	100,9
Foreign trade balance, USD mln.	319,4	613,8	481,6	-98,2	161,2	3299,1	7745,3
- exports	1858,3	2078,9	2304,9	2624,5	3742,9	7649,0	13014,6
- imports	1538,9	1465,1	1823,3	2722,7	3581,7	4349,9	5269,3
Consumer price index, - relative to the previous year	101,8	101,5	102,8	102,2	106,7	109,6	108,3
- relative to the previous year's December	102,2	101,3	103,3	103,6	110,4	105,4	111,4
Industrial wholesale price index, relative to the previous year, %	124,6	101,8	97,7	116,1	112,9	118,6	117,7
Average nominal monthly salary, relative to the previous year, %	124,0	117,3	121,3	121,4	126,2	121,9	119,8
Average monthly real salary, relative to the previous year, %	121,3	115,8	117,4	118,8	118,3	111,3	110,6
Loan portfolio, AZN mln.	466,5	486,3	520,2	670,3	989,5	1441,0	2362,7
Refinancing, (period-end, %)	10,0	10,0	7,0	7,0	7,0	9,0	9,5
Broad monetary base (period-end), AZN mln.	325,8	351,1	405,2	518,4	683,6	796,7	2137,7
Government short-term T-bills:							
- sold, AZN mln.	68,9	93,5	101,1	91,1	16,0	65,9	115,9
- weighted average yield, %	16,6	16,5	14,6	7,6	4,6	11,5	10,8
NBA's Notes							
- sold, AZN mln.	-	-	-	-	36,5	217,4	830,3
- weighted average yield, %	-	-	-	-	4,5	9,3	11,2

İstehlak qiymətlərinin indeksinin dəyişməsi, əvvəlki ilin dekabrına nisbətən, %-lə

	Cəmi mallar və xidmətlər üzrə	Ərzaq məhsulları, içkilər, tütün	Qeyri-ərzaq malları, xidmətlər	Qeyri-ərzaq malları	Ərzaq və qeyri-ərzaq malları	Xidmətlər
1995-ci il	84,6	90,3	68,5	68,6	86,9	68,4
1996-cı il	6,8	0,3	32,0	9,5	2,3	104,5
1997-ci il	0,4	-0,7	4,4	0,0	-0,6	14,6
1998-ci il	-7,6	-9,0	-2,1	-3,0	-8,2	-0,6
1999-cu il	-0,5	-2,0	2,5	0,0	-1,6	6,1
2000-ci il	2,2	4,0	-0,9	1,7	3,4	-4,4
2001-ci il	1,3	1,8	0,5	1,3	1,7	-0,6
2002-ci il	3,3	4,8	1,0	1,7	4	-0,1
2003-cü il	3,6	5,4	0,5	1,0	4,2	-0,3
2004-cü il	10,4	13,7	4,9	4,3	11,3	5,7
2005-ci il	5,4	6,3	4,3	3,2	5,3	5,7
2006-cı il	11,4	16,1	6,1	7,5	13,2	4,3

Əhalinin əmanətləri, mln. manat

İllər	Əmanətlər			qısamüddətli			uzunmüddətli		
	CƏMİ	manatla	xarici valyuta ilə	CƏMİ	manatla	xarici valyuta ilə	CƏMİ	manatla	xarici valyuta ilə
2001-ci il	117,0	12,0	105,0	101,4	9,1	92,3	15,6	2,9	12,7
2002-ci il	153,5	13,5	140,0	114,2	10,6	103,6	39,3	2,9	36,3
2003-cü il	251,9	19,0	232,9	126,7	15,5	111,2	125,2	3,4	121,8
2004-cü il	403,1	30,1	373,0	194,6	25,4	169,2	208,6	4,7	203,8
2005-ci il	494,5	55,8	438,7	241,2	42,4	198,7	253,4	13,4	240,0
2006-cı il	819,6	250,3	569,3	462,8	186,4	276,4	356,8	63,9	292,8

Changes in Consumer Price Index, in relation to December of the previous year, %

	Total goods and services	Food products, drinks, tobacco	Non-food products, services	Non-food products	Food and non-food products	Services
1995	84,6	90,3	68,5	68,6	86,9	68,4
1996	6,8	0,3	32,0	9,5	2,3	104,5
1997	0,4	-0,7	4,4	0,0	-0,6	14,6
1998	-7,6	-9,0	-2,1	-3,0	-8,2	-0,6
1999	-0,5	-2,0	2,5	0,0	-1,6	6,1
2000	2,2	4,0	-0,9	1,7	3,4	-4,4
2001	1,3	1,8	0,5	1,3	1,7	-0,6
2002	3,3	4,8	1,0	1,7	4	-0,1
2003	3,6	5,4	0,5	1,0	4,2	-0,3
2004	10,4	13,7	4,9	4,3	11,3	5,7
2005	5,4	6,3	4,3	3,2	5,3	5,7
2006	11,4	16,1	6,1	7,5	13,2	4,3

Individual deposits, AZN mln.

Year	Deposits			Short-term			Long-term		
	TOTAL	in manat	in foreign currency	TOTAL	in manat	in foreign currency	TOTAL	in manat	in foreign currency
2001	117,0	12,0	105,0	101,4	9,1	92,3	15,6	2,9	12,7
2002	153,5	13,5	140,0	114,2	10,6	103,6	39,3	2,9	36,3
2003	251,9	19,0	232,9	126,7	15,5	111,2	125,2	3,4	121,8
2004	403,1	30,1	373,0	194,6	25,4	169,2	208,6	4,7	203,8
2005	494,5	55,8	438,7	241,2	42,4	198,7	253,4	13,4	240,0
2006	819,6	250,3	569,3	462,8	186,4	276,4	356,8	63,9	292,8

Kredit qoyuluşu, mln. manat

İllər	Kreditlər			qısamüddətli			uzunmüddətli		
	CƏMİ	vaxtı keçmiş	%	CƏMİ	vaxtı keçmiş	%	CƏMİ	vaxtı keçmiş	%
1995	218,2	45,0	20,6	181,4	37,9	20,9	36,8	7,1	19,2
1996	266,7	54,7	20,5	245,6	52,7	21,5	21,2	2,0	9,4
1997	310,8	63,0	20,3	289,1	59,8	20,7	21,7	3,2	14,7
1998	340,6	67,3	19,8	333,4	65,5	19,7	7,2	1,8	24,7
1999	356,0	72,8	20,5	347,1	71,1	20,5	9,0	1,7	19,4
2000	466,5	100,2	21,5	336,1	88,3	26,3	130,5	11,9	9,1
2001	486,3	134,4	27,6	354,0	117,4	33,2	132,3	17,1	12,9
2002	520,2	109,6	21,1	374,2	96,6	25,8	145,9	13,0	8,9
2003	670,3	67,5	10,1	487,1	52,9	10,9	183,2	14,6	7,9
2004	989,5	55,0	5,6	700,8	41,7	6,0	288,7	13,3	4,6
2005	1441,0	68,2	4,7	913,3	48,6	5,3	527,7	19,6	3,7
2006	2362,7	77,7	3,3	1142,0	53,2	4,7	1220,7	24,4	2,0

Loan Portfolio, AZN mln.

Year	Loans			Short-term loans			Long-term loans		
	TOTAL	past due	%	TOTAL	past due	%	TOTAL	past due	%
1995	218,2	45,0	20,6	181,4	37,9	20,9	36,8	7,1	19,2
1996	266,7	54,7	20,5	245,6	52,7	21,5	21,2	2,0	9,4
1997	310,8	63,0	20,3	289,1	59,8	20,7	21,7	3,2	14,7
1998	340,6	67,3	19,8	333,4	65,5	19,7	7,2	1,8	24,7
1999	356,0	72,8	20,5	347,1	71,1	20,5	9,0	1,7	19,4
2000	466,5	100,2	21,5	336,1	88,3	26,3	130,5	11,9	9,1
2001	486,3	134,4	27,6	354,0	117,4	33,2	132,3	17,1	12,9
2002	520,2	109,6	21,1	374,2	96,6	25,8	145,9	13,0	8,9
2003	670,3	67,5	10,1	487,1	52,9	10,9	183,2	14,6	7,9
2004	989,5	55,0	5,6	700,8	41,7	6,0	288,7	13,3	4,6
2005	1441,0	68,2	4,7	913,3	48,6	5,3	527,7	19,6	3,7
2006	2362,7	77,7	3,3	1142,0	53,2	4,7	1220,7	24,4	2,0

Azərbaycan Respublikasının tədiyə balansı, mln. ABŞ dolları

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Cari hesab	-167,7	-51,7	-768,4	-2020,6	-2589,2	167,3	3707,6
Xarici ticarət balansı	319,4	613,9	481,6	-98,2	161,2	3299,1	7745,3
İxrac	1858,3	2078,9	2304,9	2624,5	3742,9	7649	13014,6
İdxal	-1538,9	-1465,0	-1823,3	-2722,7	-3581,7	-4349,9	-5269,3
Xidmətlər balansı	-224,6	-375,1	-935,6	-1614,5	-2238,4	-1970	-1923,4
İxrac	259,8	289,8	362,1	431,9	491,9	683	939,9
İdxal	-484,4	-664,9	-1297,7	-2046,4	-2730,3	-2653	-2863,3
Gəlirlər	-335,4	-367,2	-384,7	-442,0	-700,6	-1645,6	-2680,6
Kredit (daxilolmalar)	55,9	41,5	37,1	52,7	52,9	201,8	280
Debet (ödəmələr)	-391,3	-408,7	-421,8	-494,7	753,5	-1847,4	-2960,6
Cari transfertlər	73,0	76,6	70,4	134,2	188,5	483,8	566,3
Kapitalın və maliyyənin							
hərəkəti hesabı	441,9	317,4	1051,5	2338,1	3023,3	566	-1735,4
Birbaşa investisiyalar	29,1	220,1	1066,8	2293,2	2329,7	458,2	-1306,5
Neft bonusu	100,0	6,4	0,0	58,6	21,6	1	17
Digər investisiyalar	312,8	90,9	-15,3	-13,7	672,0	106,8	-445,9
Sair vəsaitlər	-	-	-86,6	-112,1	-50,1	-125,6	-256,1
Ehtiyat aktivlərin dəyişməsi,	-274,2	-265,6	-196,5	-205,4	-384,0	-607,7	-1716,1
(- artım; + azalma)							
Balans	0	0	0	0	0	0	0

Balance of Payment of the Republic of Azerbaijan, USD mln.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Current account	-167,7	-51,7	-768,4	-2020,6	-2589,2	167,3	3707,6
Foreign trade balance	319,4	613,9	481,6	-98,2	161,2	3299,1	7745,3
Exports	1858,3	2078,9	2304,9	2624,5	3742,9	7649	13014,6
Imports	-1538,9	-1465,0	-1823,3	-2722,7	-3581,7	-4349,9	-5269,3
Balance of services	-224,6	-375,1	-935,6	-1614,5	-2238,4	-1970	-1923,4
Exports	259,8	289,8	362,1	431,9	491,9	683	939,9
Imports	-484,4	-664,9	-1297,7	-2046,4	-2730,3	-2653	-2863,3
Revenues	-335,4	-367,2	-384,7	-442,0	-700,6	-1645,6	-2680,6
Credit (income)	55,9	41,5	37,1	52,7	52,9	201,8	280
Debit (payments)	-391,3	-408,7	-421,8	-494,7	753,5	-1847,4	-2960,6
Current transfers	73,0	76,6	70,4	134,2	188,5	483,8	566,3
Capital and finance account	441,9	317,4	1051,5	2338,1	3023,3	566	-1735,4
Direct investments	29,1	220,1	1066,8	2293,2	2329,7	458,2	-1306,5
Oil bonus	100,0	6,4	0,0	58,6	21,6	1	17
Other investments	312,8	90,9	-15,3	-13,7	672,0	106,8	-445,9
Other funds	-	-	-86,6	-112,1	-50,1	-125,6	-256,1
Change in reserve assets, (- increase; + decrease)	-274,2	-265,6	-196,5	-205,4	-384,0	-607,7	-1716,1
Balance	0	0	0	0	0	0	0

Kredit təşkilatları haqqında məlumat

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Bank fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün lisenziyası olan kredit təşkilatlarının sayı	158	116	93	104	114	129	138
I. Banklar							
1 Bankların sayı, o cümlədən:	59	53	46	46	44	44	44
- dövlət bankları	3	2	2	2	2	2	2
- özəl banklar, o cümlədən	56	51	44	44	42	42	42
xarici kapitalı bankların sayı, o cümlədən:	16	16	15	17	15	18	20
- nizamnamə kapitalının 50%-dən 100% qədərini təşkil edən	5	5	4	4	5	5	5
- nizamnamə kapitalının 50%-dən az olan hissəsini təşkil edən	9	9	9	11	9	11	13
- xarici bankların yerli filialları	2	2	2	2	1	2	2
2 Məcmu kapitalın həcminə görə bankların qruplaşdırılması							
- 3,5 mln. manat							
· bankların sayı	-	-	-	-	19	2	0
· ümumi bank kapitalında xüsusi çəkisi	-	-	-	-	24,5	1,8	0
- 3,5 - 5,0 mln. manat							
· bankların sayı	-	-	-	-	10	9	3
· ümumi bank kapitalında xüsusi çəkisi	-	-	-	-	17,2	12,3	2,4
- 5,0 - 10,0 mln. manat							
· bankların sayı	-	-	-	-	10	23	29
· ümumi bank kapitalında xüsusi çəkisi	-	-	-	-	27,7	41,2	45,6
- 10,0 mln.manatdan artıq							
· bankların sayı	-	-	-	-	4	8	11
· ümumi bank kapitalında xüsusi çəkisi	-	-	-	-	30,6	44,7	52
3 Bankların yerli filiallarının sayı, o cümlədən:	195	191	220	305	350	374	420
- dövlət bankları	132	122	124	125	127	126	125
- özəl banklar	63	69	96	180	223	248	295
4 Yerli filialları olan bankların sayı	26	27	31	36	38	38	41
5 Bankların şöbələrinin sayı	0	0	0	0	1	24	69
6 Bankların yerli nümayəndəliklərinin sayı	0	0	0	0	1	1	0
7 Xarici bankların yerli nümayəndəliklərinin sayı	0	0	0	2	2	2	2
8 Bankların xaricdə fəaliyyət göstərən strukturlarının sayı, o cümlədən:	2	2	3	4	3	4	4
- törəmə banklar	0	0	1	1	1	1	1
- filialları	1	1	1	1	1	1	1
- nümayəndəlikləri	1	1	1	2	1	2	2
II. Bank olmayan kredit təşkilatları							
1 Bank olmayan kredit təşkilatları sayı, o cümlədən	99	63	47	58	70	85	94
- Kredit ittifaqlarının sayı				45	55	68	77
· Filialların sayı				0	0	0	0
- Beynəlxalq humanitar təşkilatlar tərəfindən maliyyələşdirilən kredit təşkilatlarının sayı				12	14	16	16
· Filialların sayı				6	13	13	29
- Digər bank olmayan kredit təşkilatlarının sayı				1	1	1	1
· Filialların sayı				12	12	12	12

Information on credit organizations

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Number of credit organizations with a banking licence	158	116	93	104	114	129	138
I. Banks							
1 Number of banks, of which:	59	53	46	46	44	44	44
- state banks	3	2	2	2	2	2	2
- private banks, of which:	56	51	44	44	42	42	42
number of banks with foreign capital, of which:	16	16	15	17	15	18	20
- banks with share of foreign capital from 50% to 100%	5	5	4	4	5	5	5
- banks with share of foreign capital less than 50%	9	9	9	11	9	11	13
- local branches of foreign banks	2	2	2	2	1	2	2
2 Grouping of banks by volume of aggregate capital							
- 3,5 mln. manat							
· number of banks	-	-	-	-	19	2	0
· as a share of gross banking capital, %	-	-	-	-	24,5	1,8	0
- 3,5 - 5,0 mln. manat							
· number of banks	-	-	-	-	10	9	3
· as a share of gross banking capital, %	-	-	-	-	17,2	12,3	2,4
- 5,0 - 10,0 mln. manat							
· number of banks	-	-	-	-	10	23	29
· as a share of gross banking capital, %	-	-	-	-	27,7	41,2	45,6
- over 10,0 mln. manat							
· number of banks	-	-	-	-	4	8	11
· as a share of gross banking capital, %	-	-	-	-	30,6	44,7	52
3 Number of bank branches, of which:	195	191	220	305	350	374	420
- state banks	132	122	124	125	127	126	125
- private banks	63	69	96	180	223	248	295
4 Number of banks with local branches	26	27	31	36	38	38	41
5 Number of bank divisions	0	0	0	0	1	24	69
6 Number of local bank representatives	0	0	0	0	1	1	0
7 Number of local representatives of foreign banks	0	0	0	2	2	2	2
8 Number of bank units operating abroad, of which:	2	2	3	4	3	4	4
- affiliate banks	0	0	1	1	1	1	1
- branches	1	1	1	1	1	1	1
- representations	1	1	1	2	1	2	2
II. Non-bank credit organisations							
1 Number of non-bank credit organisations, of which	99	63	47	58	70	85	94
- Number of credit unions				45	55	68	77
· Number of branches				0	0	0	0
- Number of credit organisations financed by international humanitarian organisations				12	14	16	16
· Number of branches				6	13	13	29
- Number of other non-bank credit organisations				1	1	1	1
· Number of branches				12	12	12	12

Pul aqreqatları, mln . manat (manatla və SDV depozitləri ilə)

	M0 dövriyyədə olan nağd pul	M1 M0+tələb oluna- nadək depozitlər	M2 M1+ müddətli depozitlər	M3 M2+SDV depozitləri
01.01.95	55,2	80,3	86,2	209,6
01.01.96	120,5	185,0	191,5	259,9
01.01.97	173,1	234,7	240,8	309,0
01.01.98	234,1	307,6	311,3	412,7
01.01.99	185,2	240,5	243,7	342,6
01.01.00	227,2	278,0	280,9	398,0
01.01.01	270,0	315,5	325,8	509,7
01/01/02	293,8	337,5	351,1	686,8
01/01/03	333,7	393,5	405,2	785,2
01/01/04	408,2	499,8	518,4	1018,8
01/01/05	477,8	657,3	683,6	1503,0
01/01/06	547,4	747,8	796,7	1841,8
01/01/07	1311,3	1853,6	2137,7	3440,5

Money Aggregates, AZN mln. (AZN and hard currency-denominated deposits)

	M0 cash in circulation	M1 M0+demand deposits	M2 M1+ term deposits	M3 M2+hard currency deposits
01.01.95	55,2	80,3	86,2	209,6
01.01.96	120,5	185,0	191,5	259,9
01.01.97	173,1	234,7	240,8	309,0
01.01.98	234,1	307,6	311,3	412,7
01.01.99	185,2	240,5	243,7	342,6
01.01.00	227,2	278,0	280,9	398,0
01.01.01	270,0	315,5	325,8	509,7
01/01/02	293,8	337,5	351,1	686,8
01/01/03	333,7	393,5	405,2	785,2
01/01/04	408,2	499,8	518,4	1018,8
01/01/05	477,8	657,3	683,6	1503,0
01/01/06	547,4	747,8	796,7	1841,8
01/01/07	1311,3	1853,6	2137,7	3440,5

The National Bank of the Republic of Azerbaijan
32 Rashid Behbudov Str., Baku, Azerbaijan
Telephone (994 12) 493 11 22
Fax (994 12) 493 55 41
www.nba.az